

Velgerundersøkelsen 2019

Kommunestyre- og fylkestingsvalget 2019

TALL

SOM FORTELLER

RAPPORTER / REPORTS

2022/21

Øyvin Kleven og Tove Bergseteren

I serien Rapporter publiseres analyser og kommenterte statistiske resultater fra ulike undersøkelser. Undersøkelser inkluderer både utvalgsundersøkelser, tellinger og registerbaserte undersøkelser.

© Statistisk sentralbyrå

Publisert: 1. juni 2022

ISBN 978-82-587-1532-7 (trykt)

ISBN 978-82-587-1533-4 (elektronisk)

ISSN 0806-2056

Standardtegn i tabeller	Symbol
Ikke mulig å oppgi tall Tall finnes ikke på dette tidspunktet fordi kategorien ikke var i bruk da tallene ble samlet inn.	.
Tallgrunnlag mangler Tall er ikke kommet inn i våre databaser eller er for usikre til å publiseres.	..
Vises ikke av konfidensialitetshensyn Tall publiseres ikke for å unngå å identifisere personer eller virksomheter.	:
Desimaltegn	,

Forord

Formålet med velgerundersøkelsene har vært å utvide og komplettere den offisielle valgstatistikken med blant annet opplysninger om partivalg etter sentrale bakgrunnskjenntegn. Det materialet SSB får inn fra valgstyrene gir bare summariske oppgaver over de forskjellige partiers velgere. En intervjuundersøkelse gir mulighet for å kombinere opplysninger om valgdferd med andre kjennemerker, eksempelvis, kjønn, alder, utdanning og yrke.

SSB gjennomførte den første omfattende kommunevalgsundersøkelsen i 1971 i samarbeid med Institutt for statsvitenskap (UiO). Ved valgene i 1979, 1983, 1987 og 1991 ble et utvalg av velgere stilt enkelte spørsmål om stemmegivning ved lokalvalget. I 1995, etter initiativ og finansiering fra Institutt for samfunnsforskning (ISF), ble den neste omfattende lokalvalgsundersøkelsen gjennomført. Mellom 1995 og 2007 samarbeidet SSB og ISF om undersøkelsen. Fra 2019 er det igjen et samarbeid og ISF finansierer en stor del av undersøkelsen. SSB takker Jo Saglie og Signe Bock Segard ved ISF for godt samarbeid.

Integreringsavdelingen i Arbeids og inkluderingsdepartementet (tidligere Kunnskapsdepartementet) finansierte datainnsamlingen blant personer med innvandrerbakgrunn, samt deler av analysene av velgere med innvandrerbakgrunn. SSB takker også Joachim Kjaerner-Semb ved Integreringsavdelingen for godt samarbeid.

Statistisk sentralbyrå, 24. mai 2022

Ann-Kristin Brændvang

Sammendrag

Kommunestyre- og fylkestingsvalget 2019 ble gjennomført midt under Kommune- og regionreformen. Stortinget vedtok i 2017 å redusere antall kommuner i Norge fra 426 til 358. Kommune- og regionreformen ble fullført 1.1 2020. Kommune- og fylkestingsvalget 2019 ble avholdt som om reformen allerede var gjennomført. Mange av spørsmålene i undersøkelsen dreier seg om reformen. Det er også stilt litt ulike spørsmål til velgerne avhengig om de bodde i kommuner som skulle slå seg sammen, allerede var slått sammen eller om de bodde i kommuner som ikke ble berørt av reformen. Hva respondentene svarte på alle spørsmålene er fremstilt ukommentert i kapittel 9 i rapporten. Kapittel 2 til 8 handler om partivalg etter en rekke bakgrunnskjenntegn, samt tillit til ulike samfunnsinstitusjoner og oppgitte grunner til ikke å stemme. Noen av disse resultatene er publisert tidligere. I denne rapporten er imidlertid svarene fra samtlige spørsmål etter bakgrunnskjenntegn som kjønn, alder, utdanning, partivalg og innvandringskategori og landbakgrunn samlet for første gang.

Miljøpartier gjør det godt blant de yngre

Partiene med miljøprofil som Miljøpartiet de grønne (MDG), SV og Venstre gjør det best i de yngste aldersgruppene. MDG fikk for eksempel 14 prosent oppslutning blant dem under 30 år, og 10 prosent blant velgerne som er i 30-årene. Blant velgerne over 60 år er det kun 3 prosent som oppgir å ha stemt MDG. Frp og Høyre har motsatt tendens, og gjør det relativt dårligere blant de yngre. Senterpartiet som var det partiet som gikk mest frem sammenliknet med tidligere valg, gjør det best blant de eldste velgerne, men ligger på rundt 13 prosent oppslutning også blant de under 50 år.

Tydlig mønster med hensyn til partivalg, kjønn, yrke, sektor og næring.

Kvinner stemmer i større grad på venstresidens partier sammenliknet med menn. Dette mønsteret holder seg selv om vi tar hensyn til hvilke sektorer, yrker og næringer menn og kvinner arbeider innenfor. Personer ansatt i privat sektor stemmer i større grad på partiene på høyresiden, mens personer ansatt i offentlig forvaltning i større grad stemmer på partiene på venstresiden.

Frp gjør det best blant dem med lav utdanning

Frp har en klar profil når det gjelder utdanningsnivå. I det siste kommunestyrevalget fikk de 8 prosent av stemmene, men blant velgerne over 25 år med grunnskole som høyeste utdanning oppgir 15 prosent å ha stemt Frp. Blant dem med kort eller lang universitets- og høyskoleutdanning er det henholdsvis 5 og 3 prosent som oppgir å ha stemt Frp. De fleste med grunnskole, 31 prosent, foretrekker allikevel Ap, mens 16 prosent av dem stemte Sp.

Ap står fortsatt sterkt blant innvandrere

Tidligere undersøkelser har vist at Arbeiderpartiet er det største partiet blant innvandrere, og at det er innvandrere fra land i Afrika og Asia som i størst grad stemmer Ap. Blant menn med innvandrerbakgrunn fra Afrika, Asia etc. stemte nær 6 av 10 Ap. Blant kvinnene gjorde litt over 4 av 10 det samme. Oppslutningen om Ap og partiene på venstresiden (SV, Rødt) er lavere blant innvandrere med bakgrunn fra Europa, USA, Australia etc. MDG står imidlertid relativt sterkt blant utenlandske statsborgere, da 14 prosent svarte at de stemte MDG i 2019.

FNBs velgere uttrykker lavest tillit

Undersøkelser viser at det er en klar sammenheng mellom å delta i valg, og å ha tillit til ulike institusjoner, andelen som oppgir å ha høy tillit til institusjonene er høyere blant dem som stemte sammenliknet med dem som ikke stemte for alle institusjonene. Ser vi på dem som uttrykker lav tillit er imidlertid andelen høyere blant FNBs velgere enn blant dem som ikke stemte.

Abstract

In 2017, the Norwegian Parliament (Stortinget) decided to reduce the number of municipalities in Norway from 426 to 358. The municipal and regional reform was completed on 1.1 2020. The municipal and county council elections 2019 were held as if the reform had already been implemented. Several questions in the survey is about the reform. Voters have also been asked different questions depending on whether they lived in municipalities that were affected by the reform or whether they lived in municipalities that were not affected by the reform. The answers to the questioner are presented uncommented in Chapter 9 of the report. Chapters 2 to 8 deal with party choice according to several background characteristics, as well as trust in various social institutions and stated reasons for not voting. Some of these results have been published previously. In this report, however, the answers from all the questions by background characteristics such as gender, age, education, party choice, and immigration are presented for the first time.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
Abstract	5
1. Innledning	7
1.1. Velgerundersøkelsen 2019.....	7
1.2. Kommunestyre- og fylkestingsvalget 2019 i en historisk kontekst.....	10
1.3. Velgerovergang mellom 2015 og 2019, nettoendringer og bruttoendringer	13
2. Kjønnforskjeller i partivalg	15
2.1. Kjønnforskjeller i de siste stortings- og kommunestyrevalgene	15
2.2. Rødgrønt flertall blant kvinnene i kommunestyrevalget 2015 og 2019	16
3. Partivalg, kjønn, alder og utdanningsnivå	17
3.1. Miljøpartier gjør det godt blant de yngre	17
3.2. Frp gjør det best blant dem med lav utdanning.....	18
4. Arbeidsmarkedet og partivalg	20
4.1. Innledning.....	20
4.2. Sektor	21
4.3. Yrke.....	23
4.4. Næring.....	26
4.5. Tjenestenæringene, kjønn, sektor og yrke	28
5. Inntekt og partivalg	31
6. Partivalg blant velgere med innvandrerbakgrunn	33
6.1. Velgere med innvandrerbakgrunn	33
6.2. Oppslutningen om venstresidens partier høyere blant velgere med innvandrerbakgrunn	36
6.3. Partioppslutning etter tre landgrupper	36
6.4. Nedgang i oppslutning om Ap sammenliknet med tidligere	38
6.5. Få utenlandske statsborgere stemte i «hjemlandet»	39
7. Tillit til politiske institusjoner	42
7.1. Nær 4 av 10 har høy tillit til ordføreren	42
8. Oppgitte grunner til ikke å stemme	46
8.1. 5 av 10 oppgir at de kjenner for lite til hva partiene står for.....	46
9. Tabeller fra velgerundersøkelsen 2019	49
9.1. Nærmere om noen grupperinger brukt i tabellene	49
10. Feilkilder ved utvalgsundersøkelser	179
10.1. Totalfeil rammeverket.....	179
Referanser	186
Figurregister	187
Tabellregister	188
Tallgrunnlag til figurer	195

1. Innledning

1.1. Velgerundersøkelsen 2019

Velgerundersøkelsene er en del av Statistisk sentralbyrås valgstatistiske system, og en del av det offisielle statistikkprogrammet i Norge. Statistikken basert på velgerundersøkelsene viser nordmenns atferd ved valg, for eksempel partivalg, etter kjønn, alder, utdanningsnivå og yrke. Den er basert på intervjuundersøkelser som gjennomføres i samarbeid mellom SSB og Institutt for samfunnsforskning. Svarene fra intervjuundersøkelsene koples med relevante registre SSB har tilgang til. Intervjuene blir foretatt både ved personlig intervju og selvutfyllingsskjema.

Formålet med velgerundersøkelsen er å beskrive, analysere og lage statistikk om ulike gruppers deltakelse i valget. Sentrale problemstillinger er: I hvilken grad partivalg varierer med bakgrunns kjennetegn som kjønn, alder, utdanning og innvandringsbakgrunn. Hvilke årsaker oppgir de som ikke stemte i valget for å ikke stemme. Hvor aktive er velgerne i å diskutere valget. Hvilke informasjonskanaler var viktige i valgkampen. Hvilke nivåer i politikken som kommune, fylkes og rikspolitikk opptar folk. Hvilke grunner oppga de velgerne som endret stemmeseddelen til å gjøre det (f.eks kandidatens standpunkt, personlig kjennskap, kjønn, etnisitet).

SSB gjennomførte den første omfattende kommunevalgsundersøkelsen i 1971 i samarbeid med Institutt for statsvitenskap (UiO). Ved valgene i 1979, 1983, 1987 og 1991 ble et utvalg av velgere stilt enkelte spørsmål om stemmegivning ved lokalvalget. I 1995, etter initiativ og finansiering fra Institutt for samfunnsforskning (ISF), ble den neste omfattende lokalvalgsundersøkelsen gjennomført. I 2019, og mellom 1995-2007, har SSB og ISF samarbeidet om undersøkelsen. Fra 1987 til 2011 ble det gjennomført egne velgerundersøkelser blant utenlandske statsborgere og innvandrere i forbindelse med lokalvalgene. I 2019 og 2015 er det samme skjemaet benyttet til alle stemmeberettigede. Det er trukket tilleggsutvalg av innvandrere, barn av innvandrere og utenlandske statsborgere med stemmerett.

Utkast til spørsmål ble utarbeidet av en forskergruppe ledet av ISF. ISF leder prosjektet «Lokalvalgsundersøkelsen», som er finansiert gjennom Norges Forskningsråd. Her deltar også valgforskere fra andre institusjoner som NORCE, Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen, NIBR, Høgskulen i Volda og Syddanske Universitet. Valgforskerne har et større informasjonsbehov og trenger å stille flere spørsmål til velgerne enn SSB. Men det er også ett betydelig overlapp, det ble derfor besluttet i 2019 å lage *ett* spørreskjema som gikk ut til alle utvalgene. Mange av spørsmålene er stilt i tidligere lokalvalgsundersøkelser. En referansegruppe bestående av representanter fra Kommunenes Sentralforbund, Kommunal og moderniseringsdepartementet, SSB og Valgdirektoratet kom med faglige innspill. Spørsmålene ble justert og fikk sin endelige form i samarbeid mellom SSB og ISF.

Undersøkelsen er nærmere beskrevet i et eget dokumentasjonsnotat fra Seksjon for personundersøkelser som sto for datainnsamlingen. Se Falnes-Dalheim og Bye (2021) <https://www.ssb.no/valg/artikler-og-publikasjoner/attachment/455108?ts=179d0ee74d8>

De første resultatene fra undersøkelsen ble publisert 24 mars 2020 på undersøkelsens statistikkside: <https://www.ssb.no/valg/kommunestyre-og-fylkestingsvalg/statistikk/kommunestyre-og-fylkestingsvalget-velgerundersokelsen>

Hovedresultater er analysert og publisert i en antologi redigert og utgitt av lokalvalgsforskerne, Jo Saglie, Signe Bock Seggaard og Dag Arne Christensen: *Lokalvalget 2019. Nye kommuner – nye valg?* Denne antologien kan fritt lastes ned fra: <https://press.nordicopenaccess.no/index.php/noasp/catalog/book/134>.

3 utvalg og 2 skjemaer

Velgerundersøkelsen 2019 (kalles også i andre sammenhenger for Lokalvalgsundersøkelsen 2019) har flere formål. I noen av analysene vil en ikke være opptatt av forskjeller mellom kommuner, mens i andre analyser er det nettopp slike forskjeller som vil være interessante. Folketallet i norske kommuner varierer mellom rundt 200 og over en halv million. Hvis formålet er å studere norske velgeres atferd og ta hensyn til bosettingsmønster eller liknende vil utvalget gjerne bli for lite i de kommunene det ikke bor så mange. I lokalvalgene har også utenlandske statsborgere stemmerett, myndighetene som er ansvarlige for integrering i samfunnet finansierer et utvalg med innvandrerbakgrunn i undersøkelsen. Utvalget er derfor delt i tre:

1. Tilfeldig utvalg på 5 998 stemmeberettigede trukket uten å ta hensyn til folketall i kommunen,
2. Stratifisert utvalg på 4 002, hvor vi har trukket 667 stemmeberettigede tilfeldig etter 6 kommunestørrelser (folketall) Se tabell 1.1.
3. Stratifisert utvalg blant innvandrere og norskfødte med to innvandrerforeldre. Blant innvandrere ble det trukket 2 000 med landbakgrunn fra Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand. 3 000 fra Østeuropeiske EU-land, 3 000 blant personer med landbakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa utenfor EU. I tillegg ble det trukket 1 000 stemmeberettigede under 35 år som er barn av personer med landbakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa utenfor EU.

Over statsoppdraget dekker SSB kostnadene til utvalg 1 samt samordning, publisering og analyser. Utvalg 2 er finansiert av ISF. Integreringsavdelingen i det daværende Kunnskapsdepartementet (nå Arbeids og inkluderingsdepartementet) finansierte datainnsamlingen blant personer med innvandrerbakgrunn gjennom Innvandrer Statistikk Programmet (ISP), samt deler av analysene om velgere med innvandrerbakgrunn.

Hovedskjemaet hadde rundt 150 spørsmål (med en del filtre avhengig av type kommune og hva en svarte), gjennomsnittlig intervjuetid var 30 minutter. Intervjuene i utvalg 2 ble foretatt både på telefon og ved selvutfylling på web. De som var trukket ut i utvalg 1 og 3 svarte utelukkende på web. Intervjuene ble foretatt i fra 10 september til 3 desember 2019. De aller fleste intervjuene ble foretatt innen den første uken i oktober.

De som ikke svarte i undersøkelsen ble fulgt opp med et kort *oppfølgingskjema*. Her ble det kun stilt spørsmål om respondentene stemte ved kommune- bydels eller fylkestingsvalget, hvilket parti respondenten stemte, eventuelle årsaker for å ikke stemme samt tillit til politiske institusjoner. Nettutvalget (de vi har fått svar fra) er dermed større for disse spørsmålene sammenliknet med hovedskjemaet. Formålet med oppfølgingsundersøkelsen er primært å studere eventuelle frafallseffekter på estimatene, men vi benytter også disse svarene og det vil gi oss litt mer sikre resultater.

Svarinngang

I alle intervjuundersøkelser er det noen som av ulike grunner ikke kan eller vil svare på undersøkelsen. Svarprosenten er høyere i utvalg 2 sammenliknet med utvalg 1. For utvalg 2 er svarprosenten 54 prosent, mens den for utvalg 1 er 36 prosent. Det er brukt mer ressurser på å følge opp utvalg 2 sammenliknet med utvalg 1, blant annet ved at en kan benyttet både telefon og web og tilby begge intervjuteknikkene i oppfølgingen. Fra tidligere undersøkelser vet vi at svarandelen gjerne er lavere blant personer med innvandrerbakgrunn og utenlandske statsborgere, samlet sett svarte 30 prosent av utvalg 3. Det er en del *partielt frafall* (at respondentene ikke svarer på alle spørsmålene) på en del av spørsmålene utover i undersøkelsen. Ser vi på andelene som svarte på samtlige spørsmål er svarandelen henholdsvis 30 (utvalg 1) prosent 51 (utvalg 2) og 20 prosent (utvalg 3).

Tabell 1.1 Antall i utvalgene etter stratum, valgdeltakelse og svarprosent. Hovedskjema. Velgerundersøkelsen 2019

	I alt		Stemte ikke		Stemte		Svarprosent		
	Antall i utvalg	Antall i netto-utvalg	Antall i utvalg	Antall i netto-utvalg	Antall i utvalg	Antall i netto-utvalg	I alt	Stemte ikke	Stemte
Tverrsnitt, utvalg 1	5 998	2 173	2 115	364	3 883	1 809	36	17	47
Stratifisert etter kommunestørrelse, utvalg 2									
Under 2 500	667	368	200	74	467	294	55	37	63
2 500 - 5 000	667	363	212	74	455	289	54	35	64
5 001 - 10 000	667	359	254	95	413	264	54	37	64
10 001 - 20 000	667	342	240	87	427	255	51	36	60
20 001 - 60 000	667	366	245	86	422	280	55	35	66
Over 60 000	667	375	220	70	447	305	56	32	68
Velgere med innvandrerbakgrunn, utvalg 3									
Norske statsborgere:									
Innvandrere fra Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand									
	267	97	89	15	178	82	36	17	46
Innvandrere fra østeuropeiske EU-land									
	246	103	139	32	107	71	42	23	66
Innvandrere fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa utenfor EU									
	1 837	492	1 013	190	824	302	27	19	37
Norskfødte med bakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa utenfor EU									
	985	378	553	99	432	279	26	18	35
Utenlandske statsborgere fra Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand									
	1 732	726	849	205	883	521	42	24	59
Utenlandske statsborgere fra østeuropeiske EU-land									
	2 754	605	2 464	435	290	170	22	18	59
Utenlandske statsborgere fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa utenfor EU									
	1 177	374	782	182	395	192	32	23	49

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Svarandelen er høyere blant dem som stemte i valget. Dette er i tråd med tidligere erfaring (Kleven 2020). Det gjelder uavhengig av kommunestørrelse og innvandringskategori. For eksempel så er svarprosenten blant dem som ikke stemte i valget i tverrsnittsutvalget kun 17 prosent. Den er tilsvarende lav for de fleste respondenter med innvandrerbakgrunn som ikke stemte i valget. Blant dem som stemte i valget er svarprosenten 47 prosent i tverrsnittsutvalget. Den er høyest blant dem som stemte i utvalg 2 siden det her er benyttet både telefon og web, den varierer 60 prosent og 68 prosent, høyest er den i kommuner med over 60 000 innbyggere. Blant innvandrere som er blitt norske statsborgere fra østeuropeiske EU-land er svarprosenten 66 prosent. Mens den er 35 prosent for norskfødte med bakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa utenfor EU. Dette stratimet består utelukkende av personer under 35 år, unge personer har tradisjonelt lav svarprosent.

I denne rapporten legger vi frem resultater fra alle spørsmålene i undersøkelsen etter en rekke bakgrunns kjennetegn. Vi benytter alle utvalgene, og vekter dem slik at de har tverrsnittsegenskaper. Hvis vi summerer antall personer i de tre utvalgene blir utvalgsstørrelsen ikke korrekt med hensyn til sentrale bakgrunns kjennetegn som kjønn, alder og utdanningsnivå. For eksempel består utvalg 3 utelukkende av velgere med innvandrerbakgrunn, disse må vektes ned når vi fremstiller en tabell etter andre bakgrunns kjennetegn enn innvandringskategori. I analysene av partivalg og tillit tar vi også med dem som svarte på oppfølgingsundersøkelsen. I disse analysene er personer som oppgir at de stemte men som ikke har stemt i henhold til manntallskontrollen ekskludert fra analysene.

For en generell beskrivelse av feilkilder i intervjuundersøkelser se kapittel 10. For dokumentasjon se Falnes-Dalheim og Bye (2021)

1.2. Kommunestyre- og fylkestingsvalget 2019 i en historisk kontekst

Kommune- og regionreformen

Kommunestyre- og fylkestingsvalget 2019 ble gjennomført midt under Kommune- og regionreformen. Våren 2017 vedtok Stortinget å redusere antall kommuner i Norge fra 426 til 358. Kommunereformen var et initiativ fra Regjeringen Solberg for å endre kommuneinndelingen i Norge, med sikte på å legge grunnlag for det regjeringen kalte «større, mer robuste kommuner».

Et formål for reformen var fra regjeringens side å sikre at alle norske kommuner hadde de tilstrekkelige økonomiske og personellmessige ressurser for å ivareta tjenesteytingen. Dersom kommunene fortsatt skulle være sidestilte og likebehandles som ytere av velferdstjenester, måtte de være tilstrekkelig store til selv å sikre en kompetent bemanning – uten å gjøre tjenesteytingen avhengig av en rekke interkommunale samarbeidsordninger. Parallelt med kommunereformen ble det også gjennomført en regionreform som reduserte antallet fylker.

Kommune- og regionreformen ble fullført 1.1 2020. Mens kommune- og fylkestingsvalget 2019 ble avholdt som om reformen allerede var gjennomført og sammenslåingene allerede hadde skjedd. I 2015 var det 428 kommune- og bystyre, mens det i 2019 skulle velges representanter til 356. 21 kommuner slås sammen til 47 nye kommuner. Antall fylker ble redusert til 11, Oslo inkludert. Antall fylkesting ble redusert fra 18 til 10.

Politisk debatt om reformen

Kommunereformen var kontroversiell rent politisk, regjeringspartiene Høyre og Fremskrittspartiet var pådriverne for reformen. Senterpartiet var nok det partiet som var den mest markerte motstander av reformen. Arbeiderpartiet har erkjent behovet for reform, men i dette tilfellet støttet frivillighetslinjen i hvordan en reform skulle gjennomføres – dvs. at kommunene selv skulle ha det avgjørende ordet i denne reformprosessen.

Spørsmål om velgernes syn på kommunereformen i undersøkelsen

Kommune og regionreformen preget valget 2019 og tiden rundt valget. Det var derfor naturlig at mange av spørsmålene i undersøkelsen dreide seg om reformen. Det er også stilt litt ulike spørsmål til velgerne avhengig om de bodde i kommuner som var skulle slå seg sammen, allerede var slått sammen eller om de bodde i kommuner som ikke skulle slå seg sammen.

Debatt om bompenger

I forkant av valgkampen var det betydelig debatt om bompenger og prisen på drivstoff. Folkeaksjonen nei til mer bompenger (FNB) ble stiftet i Stavanger i 2014 i protest mot bompengepakken i distriktet. I kommunestyrevalget 2015 fikk partiet tre representanter innvalgt til kommunestyret. I kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2019 stilte FNB liste i elleve kommuner. Partiet stilte også liste ved fylkestingsvalget i de fire fylkene Rogaland, Vestland, Vestfold og Telemark, og Viken. I noen kommuner var det også andre lister mot bompenger.

Tabell 1.3 Partienes oppslutning i valg fra 1975 til 2019. Hele landet. Prosent

År	Valg ¹	I alt	RV/Rødt	SV	Ap	Sp.	MDG	Krf	V	H	Frp	FNB/BL	Andre
1975	Kommunestyrevalg	100	0,4	5,5	38,0	10,7	.	11,5	3,7	21,8	0,8	.	7,6
1975	Fylkestingsvalg	100	0,5	5,7	38,1	11,2	.	12,3	3,8	22,6	1,4	.	4,4
1977	Stortingsvalg	100	0,6	4,2	42,3	8,6	.	12,4	3,2	24,8	1,9	.	2,0
1979	Kommunestyrevalg	100	0,7	4,1	35,9	8,5	.	9,8	5,2	29,2	1,9	.	4,7
1979	Fylkestingsvalg	100	0,8	4,4	36,0	8,6	.	10,2	5,3	29,9	2,5	.	2,3
1981	Stortingsvalg	100	0,7	5,0	37,1	4,2	.	8,9	3,2	31,8	4,5	.	4,6
1983	Kommunestyrevalg	100	1,1	5,1	38,9	7,5	.	8,5	4,5	25,9	5,3	.	3,2
1983	Fylkestingsvalg	100	1,2	5,3	38,9	7,2	.	8,8	4,4	26,4	6,3	.	1,5
1985	Stortingsvalg	100	0,6	5,5	40,8	6,6	.	8,3	3,1	30,4	3,7	.	1,0
1987	Kommunestyrevalg	100	1,2	5,5	35,9	7,1	.	7,8	3,9	23,3	10,4	.	4,9
1987	Fylkestingsvalg	100	1,3	5,7	35,9	6,8	.	8,1	3,3	23,7	12,3	.	2,9
1989	Stortingsvalg	100	0,8	10,1	34,3	6,5	0,4	8,5	3,2	22,2	13,0	.	1,0
1991	Kommunestyrevalg	100	1,5	11,6	30,2	11,5	0,2	7,8	3,7	21,5	6,5	.	5,5
1991	Fylkestingsvalg	100	1,5	12,2	30,4	12,0	0,5	8,1	3,5	21,9	7,0	.	2,9
1993	Stortingsvalg	100	1,1	7,9	36,9	16,7	0,1	7,9	3,6	17,0	6,3	.	2,5
1995	Kommunestyrevalg	100	1,5	5,9	30,5	11,6	0,3	8,2	4,9	20,2	10,5	.	6,4
1995	Fylkestingsvalg	100	1,7	6,1	31,3	11,7	0,4	8,5	4,7	19,9	12,0	.	3,7
1997	Stortingsvalg	100	1,7	6,0	35,0	7,9	0,2	13,7	4,5	14,3	15,3	.	1,4
1999	Kommunestyrevalg	100	2,0	7,8	28,6	8,3	0,3	9,3	4,4	21,4	12,1	.	5,8
1999	Fylkestingsvalg	100	2,1	8,5	28,2	8,5	0,4	10,1	4,2	21,3	13,4	.	3,3
2001	Stortingsvalg	100	1,2	12,5	24,3	5,6	0,2	12,4	3,9	21,2	14,6	.	4,1
2003	Kommunestyrevalg	100	1,6	12,4	27,5	7,9	0,2	6,4	3,8	18,1	16,4	.	5,7
2003	Fylkestingsvalg	100	1,5	13,0	27,0	8,0	0,3	6,9	3,7	17,8	17,9	.	3,9
2005	Stortingsvalg	100	1,2	8,8	32,7	6,5	0,1	6,8	5,9	14,1	22,1	.	1,8
2007	Kommunestyrevalg	100	1,9	6,2	29,6	8,0	0,3	6,4	5,9	19,3	17,5	.	4,9
2007	Fylkestingsvalg	100	2,1	6,5	30,8	7,8	0,6	6,7	5,6	18,8	18,5	.	2,6
2009	Stortingsvalg	100	1,3	6,2	35,4	6,2	0,3	5,5	3,9	17,2	22,9	.	1,1
2011	Kommunestyrevalg	100	1,5	4,1	31,7	6,7	0,9	5,6	6,3	28,0	11,4	.	3,8
2011	Fylkestingsvalg	100	1,7	4,3	33,2	6,3	1,3	5,8	5,7	27,6	11,8	.	2,3
2013	Stortingsvalg	100	1,1	4,1	30,8	5,5	2,8	5,6	5,2	26,8	16,3	.	1,8
2015	Kommunestyrevalg	100	2,0	4,1	33,0	8,5	4,2	5,4	5,5	23,2	9,5	0,1	4,5
2015	Fylkestingsvalg	100	2,2	4,0	33,6	8,0	5,0	5,6	5,0	23,4	10,3	.	2,9
2017	Stortingsvalg	100	2,4	6,0	27,4	10,3	3,2	4,2	4,4	25,0	15,2	.	1,9
2019	Kommunestyrevalg	100	3,8	6,1	24,8	14,4	6,8	4,0	3,9	20,1	8,2	2,7	5,2
2019	Fylkestingsvalg	100	3,9	6,0	24,2	14,5	7,6	4,1	3,5	20,3	8,6	3,4	3,9

¹ Fylkestingsvalg er medregnet kommunestyrevalget i Oslo.

Kilde: Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Lokale lister og felleslister får større oppslutning i kommunestyrevalget sammenliknet med fylkestingsvalget

I kommunestyrevalgene er det i en del kommuner andre lister enn de etablerte partiene som får dels betydelig oppslutning i hver enkelt kommune. Det er også innsalg av felleslister mellom de etablerte partiene. Det er gjerne i mindre folkerike kommuner dette gjør seg gjeldende. I noen kommuner stiller heller ikke alle partiene på Stortinget til valg. I fylkestingsvalgene stiller imidlertid de fleste partiene i de fleste fylkene. De velgerne som ikke kan stemme på et «Stortingsparti» i kommunestyrevalget kan som regel gjøre det i fylkestingsvalget. Vi ser derfor gjennomgående at oppslutningen om «Andre partier og lister» er høyere i kommunestyrevalgene sammenliknet med fylkestingsvalgene. I 2019 var det 5,2 prosent av stemmene i kommunestyrevalget som gikk til andre partier og lister, mens det i fylkestingsvalget var 3,9 prosent. I denne beregningen er FNB og andre lister mot bompenger tatt ut som egen kategori. I sum er ikke forskjellene i den samlede oppslutningen om partiene i kommunestyrevalgene og fylkestingsvalgene veldig stor. Siden fylkestingsvalgene ble innført i 1975 registrerer vi den største forskjellen i 1987 hvor Frp fikk 1,9 prosentpoeng høyere oppslutning i fylkestingsvalget. I 2019 er den største forskjellen oppslutningen om MDG, den er 0,8 prosentpoeng høyere i fylkestingsvalget. For FNB (inkludert andre lister mot bompenger) er oppslutningen 0,7 prosentpoeng høyere i fylkestingsvalget.

Forskjellene i oppslutning skyldes dels at det ikke er alltid de samme partiene som stiller i de to valgene og dels at ikke alle ønsker å stemme på samme parti i de to valgene. For det tredje er det gjerne litt færre som stemmer i fylkestingsvalget sammenliknet med kommunestyrevalget, i 2019 var valgdeltakelsen 64,7 i kommunestyrevalget og 60,5 i fylkestingsvalget. Det er altså ikke 100 prosent overlapp mellom hvem som stemmer i de to valgene. Men forskjellene i partienes oppslutning blir altså gjerne godt under 1 prosentpoeng. Samlet sett er det rundt 70 prosent av dem som stemte i enten fylkestingsvalget eller kommunestyrevalget som stemmer det samme partiet. Ser vi på kun dem som stemte i begge valgene er det rundt 80 prosent som stemte samme parti.

Vi har ikke registerinformasjon om hvem som stemte i kommunevalget men som ikke stemte i fylkestingsvalget, eller vice versa, registerinformasjonen gir informasjon om vedkommende stemte enten i kommunestyrevalget eller i fylkestingsvalget. Vi må derfor basere oss utelukkende på informasjonen fra undersøkelsen. Matrisen i tabell 1.4 viser hva velgerne i undersøkelsen har oppgitt å stemme i de to valgene. Siden denne overgangsmatrisen prosentueres med utgangspunkt i grand totalen av hele matrisen, blir det små tall for de fleste kombinasjoner. Men på den måten får vi frem den relative oppslutningen til partiet. Partiene SV, Ap og Høyre er de partiene hvor flest velgere stemte det samme i fylkestingsvalget og kommunestyrevalget, 82 prosent gjorde det. Mens for Frp er det den tilsvarende andelen 72 prosent. Vi ser videre 2 prosent av velgerne oppgir at de stemte Ap i kommunestyrevalget men at de ikke stemte i fylkestingsvalget, for Sp og Høyre er det 1,7 prosent som oppgir å ha stemt partiet i kommunestyrevalget men som ikke stemte fylkestingsvalget. 1,4 prosent oppgir at de stemte Senterpartiet i fylkestingsvalget men Ap i kommunestyrevalget.

Tabell 1.4 Partivalg i fylkestingsvalget og kommunestyrevalget blant dem som stemte i minst ett av valgene. Overgangsmatrise (n=3 366). Kommunestyre og fylkestingsvalget 2019. Prosent

Fylkesvalg ¹	Kommunestyrevalg ¹													I alt
	Stemte ikke	R	SV	Ap	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	FNB/BL	Andre		
Stemte ikke	.	0,3	0,5	2,0	1,7	0,7	0,1	0,4	1,7	0,6	0,2	0,4	8,7	
Rødt (R)	0,0	2,3	0,3	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,0	
Sosialistisk Venstreparti (SV)	0,0	0,1	5,0	0,3	0,2	0,3	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	6,1	
Arbeiderpartiet (Ap)	0,6	0,4	0,6	18,6	1,0	0,2	0,1	0,2	0,8	0,1	0,0	0,2	22,8	
Senterpartiet (Sp)	0,2	0,1	0,3	1,4	11,5	0,2	0,4	0,1	0,6	0,2	0,1	0,5	15,6	
Miljøpartiet de Grønne (MDG)	0,1	0,1	0,3	0,4	0,1	4,2	0,0	0,2	0,2	0,0	0,0	0,1	5,6	
Kristelig Folkeparti (KrF)	0,1	0,0	0,0	0,1	0,2	0,0	3,2	0,0	0,3	0,1	0,0	0,1	4,1	
Venstre	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,3	0,1	2,3	0,1	0,0	0,0	0,1	3,2	
Høyre	0,5	0,0	0,0	0,5	0,6	0,1	0,1	0,3	14,8	0,5	0,2	0,3	18,1	
Fremskrittspartiet (Frp)	0,6	0,0	0,0	0,2	0,4	0,0	0,0	0,0	0,6	6,0	0,1	0,4	8,3	
Folkeaksjonen nei til mer bompenger (FNB) FNB/BL	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	1,3	0,2	2,2	
Annen liste eller parti	0,0	0,1	0,1	0,2	0,2	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2	0,0	1,4	2,4	
I alt	2,2	3,1	6,7	21,9	14,5	5,3	4,1	3,4	17,5	7,5	1,7	3,3	100	

¹ Inkluderer ikke Oslo. Tallene er ikke justert etter faktisk partifordeling i valgene.

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Er en interessert i fordelingen for ett enkelt parti (hvor summen av stemmene til partiet er 100 prosent) finner en det ved å dele andelen til partiet i diagonalen på rad summen (I alt) for fylkestingsvalget, og dele andelen i diagonalen på kollonnesummen for kommunestyrevalget.

Vi gir også tall for hvor mange som stemte det samme i kommunestyrevalget i Oslo og bydelsvalgene.

Tabell 1.5 Partivalg i bydelsvalget og kommunestyrevalget i Oslo blant dem som stemte i minst ett av valgene. Overgangsmatrise (n=404). Kommunestyre og bydelsvalget 2019. Prosent

Bydelsvalget	Kommunestyrevalget												
	Stemte ikke	Rødt	SV	AP	SP	MDG	KrF	V	H	Frp	FNB	Andre	I alt
Stemte ikke	.	1,2	1,4	3,5	0,1	3,6	0,1	1,5	5,3	1,5	2,2	0,7	21,1
Rødt	0,0	4,8	0,5	0,1	0,0	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	6,1
SV	0,3	0,6	5,8	0,3	0,4	0,7	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	8,1
AP	0,3	0,2	0,3	14,8	0,1	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	0,0	17,1
SP	0,1	0,0	0,0	0,0	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,4	1,5
MDG	0,1	0,0	0,7	0,1	0,1	9,4	0,0	0,3	0,3	0,0	0,0	0,5	11,5
KrF	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,7
V	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	3,9	0,3	0,0	0,1	0,0	4,6
H	0,2	0,0	0,0	0,1	0,3	0,0	0,0	0,2	19,1	0,2	0,6	0,4	21,0
Frp	0,0	0,2	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	3,3	0,8	0,4	5,5
FNB ¹
Andre	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,9	1,6
I alt	1,1	7,1	8,7	19,5	1,9	15,1	1,6	5,9	25,4	5,1	5,4	3,3	100

¹ FNB stilte ikke lister i Bydelsvalget. Tallene er ikke justert etter faktisk partifordeling i valgene.

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

1.3. Velgeroverganger mellom 2015 og 2019, nettoendringer og bruttoendringer

De endringene vi observerer i de offisielle valgresultatene fra et valg til et annet er nettoendringene. Vi ser for eksempel at Arbeiderpartiet gikk tilbake med 8,1 prosentpoeng, Høyre gikk tilbake med 3,1 prosentpoeng. Senterpartiet gikk frem 5,9 prosentpoeng, MDG og FNB gikk frem med 2,6 prosentpoeng. Men dette er summen av endringene mellom oppslutningen til partiene blant dem som stemte i begge valgene samt dem som av ulike grunner bare stemte i et av valgene. Vi ser for eksempel av summen til partiene (i alt) at det er flere opptalte godkjente stemmer i 2019 sammenliknet med 2015. Det skyldes dels at det er flere stemmeberettigede ved hvert valg siden befolkningen over 18 år øker, dels på grunn av at folk lever lenger og at det er nettoinnvandring til Norge. Videre var valgdeltakelsen høyere i 2019 sammenliknet med 2015. Av dem som hadde stemmerett i begge valgene stemte omtrent 75 prosent i minst ett av valgene, men av disse igjen er det kun 70 prosent som stemte i begge valgene. Ved å se på bruttoendringene får vi ingen informasjon om alle disse endringene, hvordan vandringene på individnivå mellom partiene og hvordan de som stemte i kun et av valgene fordeler seg på de ulike partiene. For å finne ut av det må vi se på bruttoendringene.

Tabell 1.6 Partienes oppslutning i kommunestyrevalgene 2015 og 2019. Nettoendringer, hele landet. Antall og prosent

	Antall ¹			Prosent av i alt		
	2015	2019	Endring	2015	2019	Endring
			2019-2015			2019-2015
Rødt	47 102	101 316	54 214	2,0	3,8	1,8
Sosialistisk Venstreparti (SV)	98 625	163 652	65 027	4,1	6,1	2
Arbeiderpartiet (Ap)	789 170	664 695	-124 475	33,0	24,8	-8,2
Senterpartiet (Sp)	203 188	386 350	183 162	8,5	14,4	5,9
Miljøpartiet de Grønne (MDG)	101 612	182 548	80 936	4,2	6,8	2,6
Kristelig Folkeparti (KrF)	130 268	107 185	-23 083	5,4	4,0	-1,4
Venstre	131 836	104 316	-27 520	5,5	3,9	-1,6
Høyre	554 399	538 765	-15 634	23,2	20,1	-3,1
Fremskrittspartiet (Frp)	226 640	220 713	-5 927	9,5	8,2	-1,3
Folkeaksjonen nei til mer bompenger (FNB/BL) ²	2 524	72 223	69 699	0,1	2,7	2,6
Annen liste eller parti	93 883	140 842	46 959	4,5	5,2	0,7
I alt	2 379 247	2 682 605		100	100	

¹ Av godkjente stemmer, inkluderer ikke blanke stemmer

² Inkluderer andre bompenger lister (BL)

Kilde: Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

I fremstillingen av velgerovergangene mellom to stortingsvalg benytter SSB paneldata, der en intervjuer de samme respondentene ved to valg. Dette motvirker den eventuelle målefeilen som introduseres ved at respondenter ikke husker hvilket parti de stemte på for fire år siden, eller av andre grunner oppgir feil parti. I velgerundersøkelsen fra kommunestyre- og fylkestingsvalget 2019 har vi *ikke* panelopplysninger om hva utvalget stemte i 2015. I tabell 1.7 viser vi overgangene mellom partiene på individnivå på bakgrunn av hva respondentene har svart i undersøkelsen 2019. Tabellen kan inneholde erindringsfeil med hensyn til valget i 2015. Først fra 2023 vil det være mulig å basere denne typen tabeller på paneldata. Men tabellene gir en pekepinn på velgerovergangene mellom 2015 og 2019. Summen for hvert parti langs rader og kolonner sumerer ikke til oppslutningen partiene fikk i kommunestyrevalgene i 2015 og 2019 siden vi også har med dem som kun stemte i ett av valgene. Dessuten er dette basert på et utvalg av velgere. I utvalgsundersøkelser gjør rene tilfeldigheter at noen partier blir «overrepresentert» eller «underrepresentert» i utvalget, samt at frafall og målefeil (hvis de går i samme retning) kan gjøre at utvalget ikke stemmer overens med populasjonen. Estimatene i tabellen er ikke justert etter partienes oppslutning i de to valgene, siden det er strukturen i dataene vi er interessert i å studere. Vi mangler også opplysninger om dem som stemte i 2015 men som er døde eller av andre grunner ikke hadde stemmerett i 2019. De som ikke stemte i noen av valgene er ikke interessante i denne sammenheng. Andelen stemmeberettigede som hadde stemmerett i 2015 men ikke i 2019 er relativt liten, og de fleste av disse stemte heller ikke i 2015 og 2019, og dermed ikke interessante.

Tabell 1.7 Partivalg i kommunestyrevalget blant dem som stemte i enten 2015 eller 2019. Overgangsmatrise (n= 3 707) Kommunestyrevalget 2019. Prosent

2015	2019												
	Stemte ikke	Rødt	SV	AP	SP	MDG	KrF	V	H	Frp	FNB/BL	Andre	
Ikke stemmerett	.	0,4	1,0	2,0	0,8	1,4	0,3	0,6	1,0	0,5	0,1	0,6	8,6
Stemte ikke	.	0,3	0,4	1,3	0,8	0,5	0,1	0,3	1,0	0,4	0,2	0,3	5,6
Rødt	0,3	1,0	0,4	0,1	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	2,2
Sosialistisk Venstreparti (SV)	0,8	0,5	2,5	0,5	0,1	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,1
Arbeiderpartiet (Ap)	4,4	0,8	1,5	13,6	2,0	1,0	0,2	0,4	0,9	0,2	0,2	0,3	25,4
Senterpartiet (Sp)	1,0	0,1	0,1	0,5	5,2	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,2	7,5
Miljøpartiet de Grønne (MDG)	0,5	0,3	0,3	0,2	0,2	1,6	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	3,3
Kristelig Folkeparti (KrF)	0,7	0,1	0,0	0,2	0,3	0,1	2,2	0,1	0,3	0,0	0,1	0,1	4,1
Venstre	0,7	0,0	0,2	0,4	0,2	0,7	0,1	1,2	0,3	0,0	0,0	0,1	3,9
Høyre	4,6	0,1	0,1	1,0	1,3	0,3	0,3	0,7	11,9	1,2	0,3	0,5	22,2
Fremskrittspartiet (Frp)	2,3	0,1	0,0	0,4	0,9	0,0	0,1	0,0	1,0	4,2	0,6	0,5	10,1
FNB/BL
Annen liste eller parti	0,6	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,8	1,9
	15,8	3,7	6,6	20,2	11,9	6,4	3,2	3,5	16,7	6,8	1,8	3,3	100,0

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1.7 viser at det er større enda større overganger på individnivå (bruttoendringer) en det en kanskje får inntrykk av fra tabellene over nettoendringene. Til sammen er det rundt 14 prosent av dem som er intervjuet som oppgir at de stemte Ap i to valg blant dem som stemte i minst ett av valgene. 67 prosent av dem som stemte Ap i 2019 stemte også Ap i 2015, mens rundt 54 prosent av dem som stemte Ap i 2015 stemte også Ap i 2019. Rundt 4 prosent av alle velgerne stemte i Ap i 2015 men lot være å stemme i 2019, men det utgjør omtrent 16 prosent av Aps velgere fra 2015. Rundt 2 prosent av alle velgere stemte Ap i 2015 men byttet til Sp i 2019. Videre er det et klart mønster at velgerne som bytter parti mellom de to valg bytter i stor grad til partier som ligger nær hverandre i partisystemet. Det er for eksempel svært få som stemte Rødt eller SV i et valg og Frp i et annet, selv om også det forekommer.

2. Kjønnforskjeller i partivalg

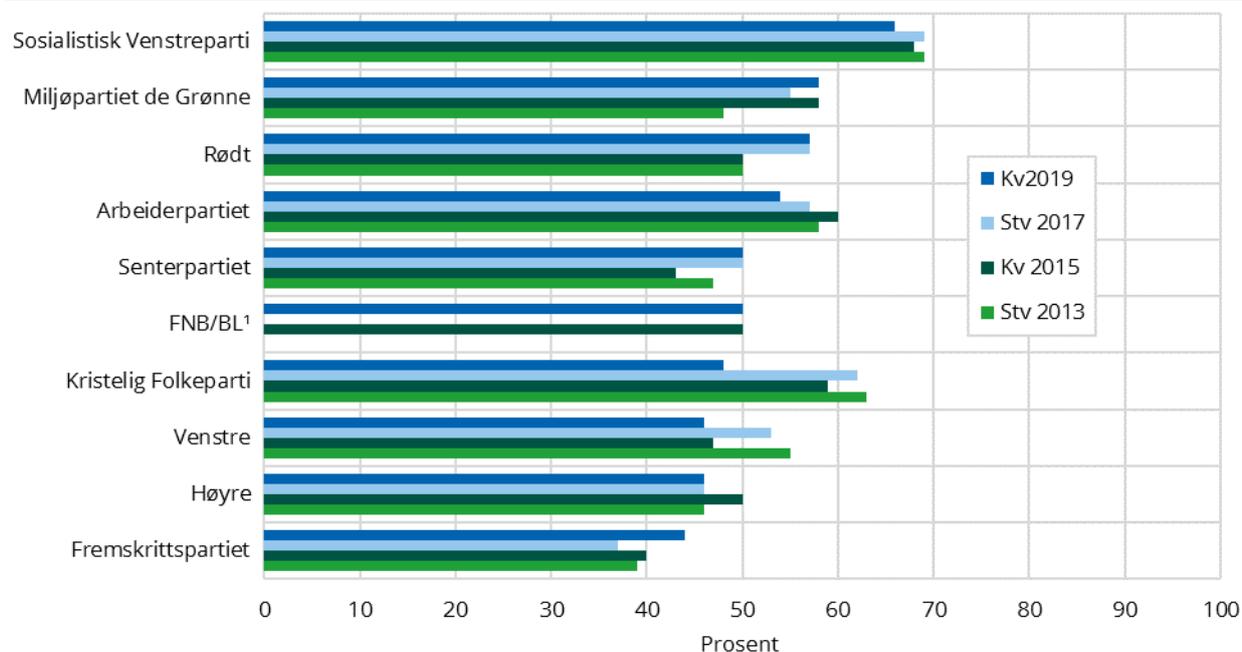
Fra midten av 1980-tallet viser SSBs velgerundersøkelser i forbindelse med stortingsvalgene at oppslutningen om venstresidens partier (RV/Rødt, SV og Ap) har vært høyere blant kvinner sammenliknet med menn. Forskjellen i oppslutningen til partiene på venstresiden var rundt 5 prosentpoeng høyere blant kvinnene fra midten av 1980 tallet. Fra årtusenskiftet har imidlertid denne forskjellen økt til rundt 10 prosentpoeng. Fra midten av 1970 tallet økte oppslutningen om partiene på høyresiden, først blant mennene senere på 1980 tallet også blant kvinnene. Men fra slutten av 1970 tallet har oppslutningen om Høyre og Frp vært høyere blant menn sammenliknet med kvinner (Kleven 2020). I de to siste stortingsvalgene er oppslutningen om Høyre og Frp litt over 10 prosentpoeng høyere blant mennene sammenliknet med kvinnene.

2.1. Kjønnforskjeller i de siste stortings- og kommunestyrevalgene

I figur 2.1 ser vi på andelen kvinnelige velgere etter parti for stortingsvalgene og kommunestyrevalgene fra 2013 til 2019. Vi prosentuerer med basis i partienes velgere (ikke med basis i kvinnelige eller mannlige velgere som i tabell 2.1). Av de som i 2019 oppga at de stemte SV var 66 prosent kvinner, mens for Rødt og Ap var tilsvarende andel 57 og 54 prosent. Det er kvinneflertall også blant MDGs velgere, med 58 prosent. Av de som i 2019 oppga at de stemte SV var 66 prosent kvinner, mens for Rødt og Ap var tilsvarende andel 57 og 54 prosent. Det er kvinneflertall også blant MDGs velgere, med 58 prosent.

Blant partiene på høyresiden er det flest mannlige velgere. 56 prosent av Frps velgere er menn, og for Høyre og Venstre er andelen menn 54 prosent. Krf hadde tidligere en klar overvekt av kvinner blant sine velgere, men i det siste kommunestyrevalget var kvinneandelen 48 prosent. Sp er det stortingspartiet som har den jevneste kjønnsbalansen med 50 prosent. Kjønnbalansen blant dem som stemte på Folkeaksjonen Nei til mer bompenger eller en annen liste mot bompenger var om lag 50/50.

Figur 2.1 Andel kvinnelige velgere, etter parti. Stortingsvalgene 2013 og 2017, kommunestyrevalgene 2015 og 2019

FNB/BL: Folkeaksjonen nei til mer bompenger og ande lister mot bompenger

Kilde: Stortingsvalget/Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå. [Se Figurdatabase 2.1 Tallgrunnlag til figurer](#)

2.2. Rødgrønt flertall blant kvinnene i kommunestyrevalget 2015 og 2019

Senterpartiet (Sp) regnes tradisjonelt som «sentrum» i norsk politikk, i likhet med partiene Venstre og KrF. Tidligere har Sp sittet i regjering sammen med Høyre, Venstre og KrF og inngått i den «borgerlige blokk». Etter stortingsvalget i 2005 gikk imidlertid Sp inn i regjering sammen med Arbeiderpartiet og SV. Men Sp regnes av de fleste ikke med til «venstresiden». Men man begynte å betegne Sp som en del av de «rødgrønne».

Tabell 2.1 viser oppslutningen om de ulike partiene blant menn og kvinner i de to siste kommunestyrevalgene. I 2015 er andelen som stemte på partiene på venstresiden (R, SV, Ap) litt over 11 prosentpoeng høyere blant kvinnene sammenliknet med mennene, mens andelen som stemte Høyre eller Frp er 8 prosentpoeng høyere blant mennene sammenliknet med kvinnene. I 2019 er det en del nye mønstre. Andelen som støtter Ap faller mer for kvinnene enn for mennene, KrF gjør det bedre blant mennene sammenliknet med kvinnene. Senterpartiet går fra å være et parti med større oppslutning hos mennene i 2015 til å ha omtrent like stor oppslutning hos begge kjønn i 2019. Frp går tilbake blant mennene, men ikke kvinnene, slik at kjønnsprofilen blir svakere. Høyre har motsatt tendens, forskjellen i prosentandelen som støtter partiet blant kjønnene går fra 3 til 4 prosentpoeng. I 2019 var andelen som stemte på partiene på venstresiden 7 prosentpoeng høyere blant kvinnene sammenliknet med mennene. Andelen som stemte Høyre eller Frp er i 2019 7 prosentpoeng høyere blant mennene sammenliknet med kvinnene. Det ser for øvrig ut som tilbakegangen for Ap i det siste valget i stor grad fører til fremgang for de andre rødgrønne partiene (se for øvrig Kapittel 6). Ser vi på de rødgrønne partiene som en blokk var oppslutningen om disse partiene henholdsvis 52,5 blant kvinnene og 45,7 blant mennene i 2019. Til sammenlikning var oppslutningen om de rødgrønne 51,3 blant kvinnene og 43,4 blant mennene i 2015.

Sp mest frem og Ap mest tilbake blant kvinnene sammenliknet med 2015

Senterpartiet var det partiet som gikk mest frem i 2019 sammenliknet med 2015, en fremgang på 6,4 prosentpoeng fra 8,0 til 14,4. Ap gjorde sitt dårligste valg siden 2001, og gikk tilbake 8,8 prosentpoeng fra 33,6 til 24,8. Resultatene fra velgerundersøkelsene tyder på at fremgangen for Sp var størst blant kvinnene, mens tilbakegangen til Ap var størst blant kvinnene, både når vi sammenlikner med stortingsvalget i 2017 og kommunestyrevalget i 2015.

MDGs fremgang størst blant kvinnene

MDG har i de to siste kommunestyrevalgene gjort det bedre enn de siste stortingsvalgene. 2015 var på en måte et gjennombrudds valg for MDG, de fikk 4,2 prosent i kommunestyrevalget og 5 prosent i fylkestingsvalget. Ved stortingsvalget i 2017 gikk de imidlertid tilbake til 3,2 prosent, altså et stykke unna sperregrensen på 4,0. Ved lokalvalget i 2019 fikk de igjen fremgang og gikk frem til 6,8 prosent i kommunestyrevalget. Sammenliknet med kommunestyrevalget 2015 er det blant kvinnene at de hadde den største fremgangen i 2019.

Tabell 2.1 Partienes oppslutning blant menn og kvinner i kommunevalg 2015 og 2019. Prosent

År	Kjønn	I alt	R	SV	Ap	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	FNB/BL ²	Andre	Antall Personer
2015	I alt	100	2,2	4,0	33,6	8,0	5,0	5,6	5,0	23,4	10,3	0,1	4,5	N ¹
2015	Menn	100	2,1	2,8	28,2	10,3	3,8	4,8	6,3	24,8	12,2	0,1	4,8	857
2015	Kvinner	100	1,9	5,3	37,2	6,9	4,7	6,1	4,9	21,7	7,1	0,1	4,3	938
2019	I alt	100	3,8	6,1	24,8	14,4	6,8	4,0	3,9	20,1	8,2	2,7	5,2	N
2019	Menn	100	3,4	4,3	23,3	14,7	5,9	4,3	4,4	22,2	9,5	2,8	5,5	1 832
2019	Kvinner	100	4,2	7,9	26,2	14,2	7,7	3,8	3,5	18,1	7,1	2,6	5,0	1 938

¹ N: Antall godkjente stemmer (offisielt valgresultat).

² FNB/BL: Folkeaksjonen nei til mer bompenger og ande lister mot bompenger

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

3. Partivalg, kjønn, alder og utdanningsnivå

3.1. Miljøpartier gjør det godt blant de yngre

Ser vi på oppslutning om partiene i 2019 etter aldersgrupper, viser det seg at partiene med miljøprofil som Miljøpartiet de grønne (MDG), SV og Venstre har det samme mønsteret: De gjør det best i de yngste aldersgruppene. MDG fikk for eksempel 14 prosent oppslutning blant dem under 30 år, og 10 prosent blant velgerne som er i 30-årene. Blant velgerne over 60 år er det kun 3 prosent som oppgir å ha stemt MDG.

Frp og Høyre har motsatt tendens, og gjør det relativt dårligere blant de yngre velgerne. Senterpartiet som var det partiet som gikk mest frem sammenliknet med tidligere valg, gjør det best blant de eldste velgerne, men ligger på rundt 13 prosent oppslutning også blant de under 50 år.

Tabell 3.1 Partienes oppslutning i ulike aldersgrupper og kjønn i kommunestyrevalgene 2015 og 2019. Prosent.

År	Kjønn	Alder	R	SV	Ap	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	FNB/BL ¹	Andre	Antall personer
2015	I alt	18-34	4	6	30	9	9	3	8	21	7	0	2	340
2015	I alt	35-49	2	4	33	9	3	6	6	24	8	1	4	460
2015	I alt	50-69	2	5	32	9	4	5	4	23	10	0	6	688
2015	I alt	70+	1	0	38	6	3	8	4	24	13	0	4	299
2015	Menn	18-34	3	5	27	7	11	2	11	24	8	0	2	134
2015	Menn	35-49	3	3	26	10	2	6	8	28	10	1	5	220
2015	Menn	50-69	2	3	29	13	3	5	5	23	13	0	4	346
2015	Menn	70+	1	0	31	8	3	5	3	24	18	0	8	157
2015	Kvinner	18-34	5	7	33	10	7	4	6	20	7	0	2	206
2015	Kvinner	35-49	1	5	40	9	4	6	4	21	6	1	5	240
2015	Kvinner	50-69	1	7	34	6	5	5	4	23	8	0	7	342
2015	Kvinner	70+	0	0	47	3	3	10	5	24	7	0	0	142
2019	I alt	18-34	5	10	22	13	14	3	6	16	5	2	3	840
2019	I alt	35-49	5	6	26	13	7	4	5	19	7	3	5	932
2019	I alt	50-69	3	5	25	15	4	4	2	21	11	3	5	1 488
2019	I alt	70+	2	3	26	16	3	6	2	23	9	3	8	510
2019	Menn	18-34	5	6	20	14	11	4	8	20	6	2	4	399
2019	Menn	35-49	4	5	23	13	7	3	6	22	8	2	6	455
2019	Menn	50-69	3	4	25	16	4	4	2	23	12	3	4	740
2019	Menn	70+	2	2	23	16	2	6	2	25	9	4	9	288
2019	Kvinner	18-34	4	14	23	12	16	3	5	13	5	3	2	440
2019	Kvinner	35-49	5	8	28	13	7	4	4	17	5	3	5	477
2019	Kvinner	50-69	4	6	26	15	4	4	2	20	9	2	6	748
2019	Kvinner	70+	3	3	29	15	5	5	2	22	8	2	5	222

¹ FNB/BL: Folkeaksjonen nei til mer bompenger og ande lister mot bompenger

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

3.2. Frp gjør det best blant dem med lav utdanning

Frp har en klar profil når det gjelder utdanningsnivå. I det siste kommunestyrevalget fikk de 8 prosent av stemmene, men blant velgerne over 25 år med grunnskole som høyeste utdanning oppgir 15 prosent å ha stemt Frp. Se tabell 3.2

Blant dem med kort eller lang universitets- og høyskoleutdanning er det henholdsvis 5 og 3 prosent som oppgir å ha stemt Frp. De fleste med grunnskole som høyeste fullførte utdanning, 31 prosent, foretrekker allikevel Ap, mens 16 prosent av dem stemte Sp.

Arbeiderpartiet, Høyre og Sp er de største partiene blant dem med videregående skole som høyeste fullførte utdanning. Blant dem med kort universitet- og høyskoleutdanning stemte 3 av 10 Ap og 2 av 10 Høyre. Ser vi på dem med lang universitet- og høyskoleutdanning er Høyre det største partiet, etterfulgt av Ap og MDG.

Vi ser for øvrig at Arbeiderpartiet gjorde det langt bedre blant dem med lang universitetsutdanning i 2015 sammenliknet med 2019.

SV, MDG og Venstre gjør det klart bedre blant de med universitet- og høyskoleutdanning sammenliknet med dem med grunnskole eller videregående skole blant personer over 25 år. Dette gjelder også når vi inkluderer to aldersgrupper, 25-49 år og over 50 år alder i tabell 3.3.

SV gjør det best blant kvinnene uavhengig av alder og utdanningsnivå

I tabell 3.2 ser vi at SV har høyere oppslutning jo høyere utdanningsnivå velgerne har. Når vi tar hensyn til aldersgrupper ser vi imidlertid at denne tendensen ikke er entydig (se tabell 3.3). Blant dem over 50 år er ikke forskjellene etter utdanningsnivå spesielt store, for eksempel er andelen som oppgir at de stemte SV blant kvinner over 50 år med lang universitetsutdanning 5 prosent, tilsvarende er andelen blant kvinner under 50 år med tilsvarende utdanningsnivå 14 prosent.

Det er ellers verdt å merke seg at andelen som oppgir at de stemte SV er høyere for alle kategorier blant kvinnene sammenliknet med menn. Selv om ikke alle forskjellene i seg selv er statistisk signifikante er det interessant at mønsteret er så entydig. Ingen av de andre partiene har det samme entydige mønsteret. Videre er det grunn til å se nærmere på høyrevelgerne, nivået er klart lavest blant dem med kun grunnskole, og stort sett høyest blant dem med universitets og høyskoleutdanning. Nivået er høyere blant mennene i de fleste kategoriene. Med unntak av kvinner mellom 25 og 49 år er Høyere det største partiet blant dem med lang universitetsutdanning.

Tabell 3.2 Partivalg etter utdanningsnivå og kjønn blant velgere over 25 år. Kommunestyrevalgene 2015 og 2019. Prosent

År	Kjønn	Utdanningsnivå	I alt	R	SV	A	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	FNB/		Antall personer
													BL ¹	Andre	
2015	I alt	Grunnskole	100	2	3	39	5	4	1	3	17	18	0	8	131
2015	I alt	Videregående	100	1	2	32	12	1	6	3	25	12	0	5	509
2015	I alt	Univ/høy Kort	100	2	5	34	8	4	7	8	25	4	0	4	475
2015	I alt	Univ/høy Lang	100	3	8	32	4	7	7	11	23	3	0	3	201
2015	Menn	Grunnskole	100	5	3	38	3	3	0	6	18	17	0	6	59
2015	Menn	Videregående	100	1	2	25	16	2	5	3	24	16	0	6	285
2015	Menn	Univ/høy Kort	100	2	4	27	7	4	5	9	30	7	0	4	194
2015	Menn	Univ/høy Lang	100	2	4	30	4	5	11	11	27	5	1	1	106
2015	Kvinner	Grunnskole	100	0	3	39	7	5	2	0	17	18	0	9	72
2015	Kvinner	Videregående	100	1	4	40	7	1	7	3	25	9	0	4	224
2015	Kvinner	Univ/høy Kort	100	3	5	38	8	5	8	8	21	2	0	3	281
2015	Kvinner	Univ/høy Lang	100	4	12	34	5	10	3	10	18	1	0	4	95
2019	I alt	Grunnskole	100	3	4	31	16	3	3	2	13	15	4	6	407
2019	I alt	Videregående	100	3	4	24	19	3	4	2	22	9	4	6	1 307
2019	I alt	Univ/høy Kort	100	5	8	27	12	8	5	5	20	5	1	4	1 094
2019	I alt	Univ/høy Lang	100	4	9	17	6	15	4	7	28	3	2	4	483
2019	Menn	Grunnskole	100	3	3	28	16	2	3	4	17	12	4	9	226
2019	Menn	Videregående	100	3	3	23	19	3	3	2	22	12	4	6	747
2019	Menn	Univ/høy Kort	100	5	6	29	10	7	5	5	21	7	1	4	423
2019	Menn	Univ/høy Lang	100	2	8	15	5	13	5	8	34	5	1	3	256
2019	Kvinner	Grunnskole	100	3	5	34	16	3	2	1	10	18	4	4	181
2019	Kvinner	Videregående	100	3	5	25	19	3	4	2	22	7	4	6	560
2019	Kvinner	Univ/høy Kort	100	6	9	26	12	9	5	5	19	4	1	5	671
2019	Kvinner	Univ/høy Lang	100	6	11	20	6	16	3	6	22	1	3	4	227

¹ FNB/BL: Folkeaksjonen nei til mer bompenger og ande lister mot bompenger.

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.3 Partivalg etter utdanningsnivå, kjønn og 2 aldersgrupper blant velgere over 25 år. Kommunestyrevalget 2019. Prosent

Kjønn	Alder	Utdanning	R	SV	A	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	FNB/		Antall personer
												BL	Andre	
Menn	25-49	Grunnskole	5	6	34	12	3	2	7	13	7	5	5	83
Menn	25-49	Videregående	5	2	20	21	5	3	4	20	12	2	7	272
Menn	25-49	Univ/høy Kort	6	6	26	10	11	5	7	23	4	1	3	204
Menn	25-49	Univ/høy Lang	2	12	15	3	16	3	11	30	3	2	3	130
Menn	Over 50	Grunnskole	2	1	25	19	2	4	2	19	15	3	10	143
Menn	Over 50	Videregående	2	3	25	18	2	4	1	23	11	5	6	475
Menn	Over 50	Univ/høy Kort	4	6	32	11	3	6	3	20	9	2	4	219
Menn	Over 50	Univ/høy Lang	3	3	14	8	11	7	6	37	8	1	2	126
Kvinner	25-49	Grunnskole	5	7	33	14	6	3	2	11	8	6	5	69
Kvinner	25-49	Videregående	5	5	21	21	2	3	2	21	8	8	5	180
Kvinner	25-49	Univ/høy Kort	6	10	26	13	10	5	6	16	4	1	3	342
Kvinner	25-49	Univ/høy Lang	4	14	21	8	21	3	7	16	1	3	3	146
Kvinner	Over 50	Grunnskole	2	4	34	18	1	2	0	9	24	3	4	112
Kvinner	Over 50	Videregående	3	5	26	18	4	5	2	23	6	2	7	380
Kvinner	Over 50	Univ/høy Kort	5	8	25	11	7	4	5	22	5	1	8	329
Kvinner	Over 50	Univ/høy Lang	11	5	20	3	8	4	3	33	3	2	7	81

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

4. Arbeidsmarkedet og partivalg

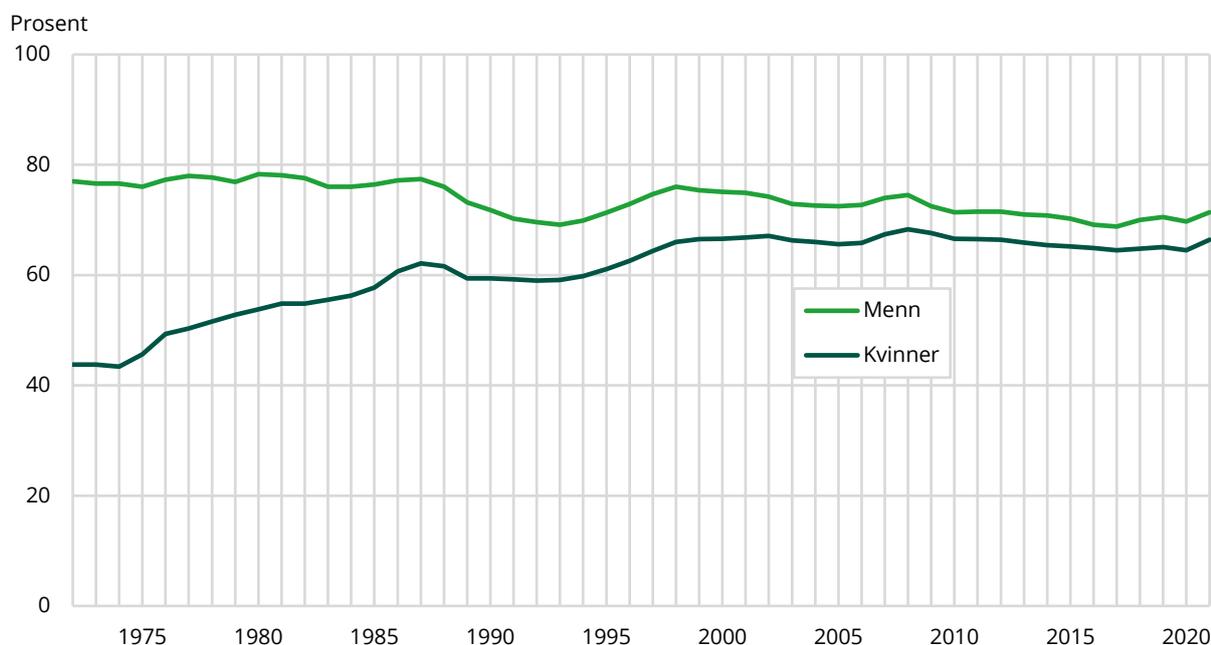
4.1. Innledning

I denne rapporten benytter vi registeropplysninger om velgernes tilknytning til arbeidsmarkedet, yrke, næring og sektor. Det er også stilt enkelte spørsmål om sektor og næring i spørreskjemaet. Men registerinformasjonen er langt mer detaljert og gjør det mulig å tilpasse kategoriene etter analyseformålet. I valgstatistikken tar vi utgangspunkt i de samme standardene som benyttes i SSBs registerbaserte statistikk over arbeidsmarkedet: Standard for institusjonell sektorgruppering, Standard for yrkesklassifisering og Norsk standard for næringsgruppering (SN2007).

Årsaksforklaringene knyttet til arbeidsmarkedet og partivalg som ble fremmet fra slutten av 1980-tallet pekte på kjønnsdimensjonen. Yrkesfrekvensen blant dem i arbeidsfør alder (15-75 år) gikk opp fra 61 prosent i 1972 til 71 prosent på midten av 1980-tallet. Den sterke økningen i yrkesfrekvensen i 1970 og 1980 årene skyldes «kvinnenes inntog på arbeidsmarkedet» (se Statistisk sentralbyrå 1995). Flere kvinner kom inn i arbeidslivet gjerne som deltidsarbeidende i offentlig forvaltning. Mens mange av «de gamle arbeideryrkene» i industrien var i privat sektor og besto av stort sett menn. I dag er det nesten like vanlig for kvinner som menn å være yrkesaktive. Kvinner arbeider i større grad enn menn deltid og kvinner og menn velger seg ulike yrker og næringer. Det er langt flere menn ansatte i privat sektor som industri og annen sekundærnæring. Yrker som faller inn under 'håndverkeryrker' 'prosess- og maskinoperatør, transportmedarbeidere mv.' består stort sett av menn. Mens det er klart flere kvinner i undervisning, helse- og sosialtjenester i offentlig forvaltning. Vi fremstiller derfor yrke, sektor og næring delt etter kjønn.

Vi fremstiller partivalg etter sektor, yrke og næring detaljert hver for seg før vi i del 4.4 ser alle tre i sammenheng.

Figur 4.1 Andel sysselsatte (AKU) blant personer mellom 15-75 år, etter kjønn og år. 1972-2020

Kilde: Arbeidskraftundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå. [Se figurdata 4.1. Tallgrunnlag til figurer](#)

4.2. Sektor

Institusjonell sektor er en statistisk standard som benyttes først og fremst av nasjonalregnskapet. Den deler den norske økonomien i sektorer på basis av gruppering av ensartede institusjonelle enheter. I Norge opererer vi med seks hoved sektorer; Offentlig forvaltning, finansielle foretak, ikke-finansielle foretak, husholdninger, ideelle organisasjoner og utlandet. Det er videre også en rekke undersektorer. I denne analysen fremstiller vi partivalg etter de undersektorene med flest ansatte. Antall respondenter er imidlertid begrenset slik at det i mange analyser er mer hensiktsmessig å gruppere sektor i to, offentlig forvaltning på den ene siden og privat sektor og offentlig eide foretak på den andre.

De fleste yrkesaktive stemmeberettigede ved lokalvalget i 2019 var ansatt i private aksjeselskaper, 53 prosent. Den nest største gruppen var kommuneforvaltningen (inkludert fylkeskommunen), 21 prosent. Deretter fulgte statsforvaltningen med 12 prosent. Omtrent 6 prosent er personlig næringsdrivende. Rundt 3 prosent er sysselsatt i ideelle organisasjoner. Drøye 3 prosent er ansatt i statlige eide aksjeselskaper, mens rundt 1 prosent er ansatt i kommunalt eide aksjeselskaper. De andre sektorene og undersektorene sysselsetter hver for seg under 1 prosent av arbeidsstyrken (tabell 4.1).

Det er betydelige forskjeller mellom kvinner og menn med hensyn til hvilke sektorer de arbeider innenfor. Vi ser at langt flere menn er ansatt i private aksjeselskaper sammenliknet med kommune- og statsforvaltningen, 64 prosent er ansatt i private aksjeselskaper mens 10 prosent er ansatt i kommuneforvaltningen og 9 prosent er ansatt i statsforvaltningen. Ser vi på kvinnene er langt under halvparten, 39 prosent, tilsatt i private aksjeselskaper mens 33 prosent er ansatt i kommuneforvaltningen og 14 prosent er ansatt i statsforvaltningen.

Tabell 4.1 Antall og andel sysselsatte blant stemmeberettigede etter institusjonell sektorgruppering og kjønn. Kommunestyre- og fylkestingsvalget 2019

	Antall			Prosent		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
I alt	2 623 000	1 384 000	1 239 000	100,0	52,8	47,2
Private aksjeselskaper mv.	1 365 000	880 000	485 000	52,0	33,5	18,5
Kommuneforvaltningen	546 000	133 000	413 000	20,8	5,1	15,7
Statsforvaltningen	300 000	122 000	178 000	11,4	4,7	6,8
Personlig næringsdrivende	157 000	109 000	48 000	6,0	4,2	1,8
Ideelle organisasjoner	74 000	27 000	47 000	2,8	1,0	1,8
Statlig eide aksjeselskaper mv.	70 000	49 000	21 000	2,7	1,9	0,8
Kommunalt eide aksjeselskaper mv.	34 000	23 000	11 000	1,3	0,9	0,4
Banker	23 000	11 000	12 000	0,9	0,4	0,5
Personlige foretak	18 000	10 000	8 000	0,7	0,4	0,3
Andre institusjonelle enheter	36 000	20 000	16 000	1,4	0,8	0,6

Kilder: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, Personer med stemmerett. Sysselsetting, registerbasert Statistisk sentralbyrå.

Høyre størst i private foretak

Støtten til høyresidens partier og spesielt Høyre er størst blant dem som arbeider i private foretak, det gjelder både menn og kvinner. Blant dem som arbeider i statsforvaltningen og kommuneforvaltningen er støtten til de rødgrønne partiene større. Blant personlig næringsdrivende er Senterpartiet det største partiet (24 prosent), om lag 1/3 i denne gruppen er personlig næringsdrivende innen primærnæringen (altså bønder, fiskere mv). For øvrig er det interessant å se den relative høye oppslutningen om Sp blant kvinner ansatt i kommuneforvaltningen.

Tabell 4.2 Partivalg etter sektor (6-delt) og kjønn. Kommunestyrevalget 2019. Prosent.

	R	SV	A	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	FNB/ BL	And	Antall personer
I alt												
Statsforvaltningen	6	10	27	12	11	2	4	19	4	2	3	337
Kommuneforvaltningen	6	7	30	18	8	6	4	10	6	2	5	668
Private foretak	3	4	22	13	6	3	5	27	10	2	4	1 168
Ideelle organisasjoner	2	19	25	7	6	16	4	10	8	0	4	71
Personlig næringsdrivende	4	5	15	24	3	5	3	21	9	2	8	170
Offentlig eide foretak	4	5	27	16	6	3	3	17	8	6	4	122
Menn												
Statsforvaltningen	5	8	28	13	12	1	5	18	6	2	2	140
Kommuneforvaltningen	8	8	30	13	10	7	5	9	6	1	4	176
Private foretak	2	3	21	16	5	4	5	27	11	2	4	727
Ideelle organisasjoner	1	24	27	9	3	16	0	10	10	0	0	27
Personlig næringsdrivende	5	3	13	24	2	5	3	24	9	3	9	122
Offentlig eide foretak	3	3	26	15	5	4	4	22	9	3	6	83
Kvinner												
Statsforvaltningen	6	12	26	12	11	2	3	19	3	3	4	197
Kommuneforvaltningen	6	7	30	20	7	5	3	10	6	2	5	492
Private foretak	4	7	23	10	8	2	4	26	8	2	5	441
Ideelle organisasjoner	3	16	23	6	7	16	6	10	6	0	6	44
Personlig næringsdrivende	4	10	20	25	4	5	2	15	8	1	6	48
Offentlig eide foretak	6	10	29	19	7	3	0	8	6	13	0	39

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

I tabell 4.2 viser vi partivalg etter en 6-delt sektorinndeling. Privateide foretak er slått sammen, uavhengig av om de er aksjeselskap, personlig eid, finansielle eller ikke finansielle. Videre er kommunale og statlige eide foretak på samme måte slått sammen til offentlig eide foretak uavhengig av om de er finansielle eller ikke finansielle. Statsforvaltningen, kommuneforvaltningen, ideelle organisasjoner og personlig næringsdrivende er egne kategorier.

I de fleste analyseformål i valgstatistikken er vi mest opptatt av skillet mellom *offentlig forvaltning* på den ene siden og *privat sektor og offentlig eide foretak* på den andre siden. I henhold til standard for institusjonell sektorgruppering favner offentlig sektor bredere enn offentlig forvaltning, det inkluderer også foretak som kontrolleres av offentlig forvaltning (offentlig eide foretak). Men i dagligtale brukes begrepet offentlig sektor gjerne synonymt med offentlig forvaltning. I analysene er det mest hensiktsmessig å plassere offentlig eide foretak sammen med privat sektor.

R/SV/A/Sp/MDG i flertall blant menn i offentlig forvaltning...

Ansatte i offentlig forvaltning stemte i høyere grad på partiene på rødgrønn side enn på partiene som utgjorde det parlamentariske grunnlaget for regjeringen Solberg (Høyre, Venstre, Krf og Frp). Oppslutningen om partiene bak regjeringen Solberg og regjeringens støttepartier er høyest blant menn i privat sektor og offentlig eide foretak, den er 45 prosent men altså under 50 prosent. 16 prosent av mennene i privat sektor og offentlig eide foretak oppgir at de stemte Senterpartiet, det skyldes i stor grad at selvstendige i primærnæringen er plassert her.

...og blant kvinner uavhengig av sektor

Vi ser også at kvinner stemte mer rødgrønt uavhengig av sektor. 68 prosent av mennene og 69 prosent av kvinnene i offentlig forvaltning oppgir at de stemte på enten Rødt, SV, Ap, Sp eller MDG i kommunestyrevalget. Tilsvarende tall for privat sektor og offentlig eide foretak viser at 48 prosent av mennene og 56 prosent av kvinnene stemte enten Rødt, SV, Ap, Sp eller MDG. Blant mennene i privat sektor og offentlig eide foretak er altså andelen som stemte rødgrønt 3 prosentpoeng høyere enn andelen som stemte på partiene bak regjeringen Solberg, men denne forskjellen er ikke statistisk signifikant.

Tabell 4.3 Partivalg etter 'offentlig forvaltning' eller 'privat sektor og offentlig eide foretak' og kjønn. Kommunestyrevalget 2019. Prosent

	R	SV	A	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	FNB/ BL	And	Antall personer
Offentlig forvaltning	6	8	29	16	9	4	4	13	5	2	4	1 004
Privat sektor og offentlig eide foretak	3	5	22	15	6	4	4	25	9	2	5	1 530
Menn												
Offentlig forvaltning	7	8	29	13	11	5	5	13	6	2	3	316
Privat sektor og offentlig eide foretak	2	4	21	16	5	4	5	26	10	2	5	959
Kvinner												
Offentlig forvaltning	6	8	29	18	8	4	3	13	5	2	5	688
Privat sektor og offentlig eide foretak	4	8	24	12	8	3	4	23	8	3	5	571

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

4.3. Yrke

Tradisjonelt har sosialistpartiene stått sterkest blant velgere i såkalte arbeideryrker, mens høyrepartiene har stått sterkere i middelklasseyrker (se Kleven 2020). I offisiell statistikk benyttes vi ofte andre betegnelser enn det som benyttes i dagligtale. «Arbeider» og «høyere funksjonær» brukes ikke lenger av SSB, men en finner mange referanser til disse betegnelse i valgkampen. SSBs yrkesklassifisering er basert på International Standard Classification of Occupations - ISCO 08. Den er utarbeidet av The International Labour Organisation (ILO). Yrkesklassifisering er beregnet for bruk i arbeidsmarkedsstatistikk og gir fordeling etter yrker på 4-siffernivå som den mest detaljerte informasjonen. Her begrenser vi oss til 1-siffernivå. Vi benytter 9 kategorier (uoppgift er utelatt og militære yrker er plassert sammen med høyskoleyrker), se tabell 4.4. Standarden bygger på klassifikasjonsprinsippene *kompetansenivå* og *spesialisering*. Andre kriterier er selvstendighet i yrkesutøvelsen og hvor rutinepreget arbeidet er. Direkte fysisk arbeid, kroppsarbeid, er også et kriterium som vektlegges ved innplassering. Arbeidsoppgaver som er karakterisert ved mange likhetstrekk danner et yrke. Yrkesgruppering vil si at en grupperer sammen ensartete arbeidsoppgaver, og at en legger mindre vekt på utdanning, yrkesstatus (lønnstaker/selvstendig) eller næring. I registre som SSB har tilgang til er de aller fleste lønnsinntakere kodet i henhold til Standard for yrkesklassifisering. Fra andre registre har vi opplysninger om selvstendig næringsdrivende, de fleste av disse er i vår analyse kodet som ledere, selvstendige innen primærnæring er imidlertid som regel kodet som bønder, fiskere mv.

De 9 kategoriene er på langt nær jevnstore, det er flest lønnstakere kodet som akademiske yrker, salg og service og høyskoleyrker, mens det er relativt få bønder, fiskere mv. Det er også forskjell mellom kjønnene. For eksempel er 'Håndverkere' og 'prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere mv.' i overveiende grad menn, mens det er flest kvinner i 'salgs- og serviceyrker' samt 'akademiske yrker'.

Tabell 4.4 Lønnstakere (15-74) per 4. kvartal 2019, etter yrke (1-siffer) og kjønn. Antall og andel

	Antall			Prosent av i alt		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
I alt	2 553 300	1 324 800	1 228 500	100,0	51,9	48,1
Ledere	222 700	142 000	80 700	8,7	5,6	3,2
Akademiske yrker	652 400	254 900	397 500	25,6	10,0	15,6
Høyskole- og militære yrker	396 600	243 200	153 400	15,5	9,5	6,0
Kontoryrker	169 200	72 300	96 900	6,6	2,8	3,8
Salgs- og serviceyrker	573 400	181 200	392 200	22,5	7,1	15,4
Bønder, fiskere mv.	21 600	16 200	5 400	0,8	0,6	0,2
Håndverkere	219 800	209 400	10 400	8,6	8,2	0,4
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere mv.	163 200	140 600	22 600	6,4	5,5	0,9
Renholdere, hjelpearbeidere mv.	134 400	65 000	69 400	5,3	2,5	2,7

Kilde: Sysselsetting, registerbasert. Statistisk sentralbyrå

Tabell 4.5 Partivalg etter yrkeskode (1-siffer), kjønn og sektor (2-delt). Kommunestyrevalget 2019. Prosent

	R	SV	A	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	FNB/ BL	Andre personer	Antall
Yrkesaktive i alt	4	6	24	15	7	4	4	20	8	2	5	2 525
Ledere	3	6	21	11	5	3	6	30	8	2	5	360
Akademiske yrker	5	9	25	10	12	5	5	18	5	2	4	809
Høyskoleyrker	4	6	22	16	6	5	5	25	7	2	4	399
Kontoryrker	3	5	26	13	5	2	0	24	16	2	3	153
Salgs og serviceyrker	5	7	26	16	7	4	4	14	10	4	7	413
Bønder, Fiskere mv	3	4	10	40	1	5	2	18	9	0	8	86
Håndverkere	2	2	26	31	2	4	3	20	8	2	0	126
Prosess- og maskinoperatører, transportmedarbeidere mv	3	2	21	23	2	3	2	15	13	5	9	97
Renholdere, hjelpearbeidere mv	1	3	47	18	3	2	1	15	8	1	4	82
Yrkesaktive menn	3	5	23	15	6	4	5	23	9	2	4	1 267
Ledere	2	4	18	12	6	3	5	33	10	3	4	225
Akademiske yrker	4	7	24	7	12	6	7	22	6	2	3	315
Høyskoleyrker	2	5	23	16	5	5	7	25	8	2	3	245
Kontoryrker	6	4	20	11	5	3	0	20	23	2	6	54
Salgs og serviceyrker	6	5	25	13	6	5	5	14	9	4	9	115
Bønder, Fiskere mv	3	2	10	36	1	6	0	20	12	0	10	66
Håndverkere	2	2	26	30	1	4	3	21	9	2	0	119
Prosess- og maskinoperatører, transportmedarbeidere mv	4	2	21	26	2	4	2	18	15	1	7	87
Renholdere, hjelpearbeidere mv	1	4	46	18	3	3	1	13	8	0	3	41
Yrkesaktive kvinner	5	8	26	15	8	4	3	18	6	2	5	1 258
Ledere	4	10	27	10	3	3	9	24	4	0	6	135
Akademiske yrker	6	10	25	13	12	5	4	15	4	2	4	494
Høyskoleyrker	8	7	20	15	7	5	3	24	4	2	6	154
Kontoryrker	2	5	29	14	5	2	0	26	13	2	2	99
Salgs og serviceyrker	4	7	26	17	7	3	3	14	10	3	6	298
Bønder, Fiskere mv	0	11	12	52	1	3	9	11	0	0	1	20
Håndverkere	7
Prosess- og maskinoperatører, transportmedarbeidere mv	10
Renholdere, hjelpearbeidere mv	0	3	47	17	2	1	0	16	7	2	4	41
Offentlig forvaltning i alt	6	8	29	16	9	4	4	13	5	2	4	1 004
Ledere	4	9	35	8	7	4	6	19	4	2	2	88
Akademiske yrker	6	9	26	13	12	5	4	14	4	2	4	547
Høyskoleyrker	9	11	24	17	10	4	4	9	5	0	7	105
Kontoryrker	0	11	37	19	6	5	0	10	8	4	0	30
Salgs og serviceyrker	6	5	32	23	3	3	3	11	7	3	5	194
Bønder, Fiskere mv	8
Håndverkere	4
Prosess- og maskinoperatører, transportmedarbeidere mv	5
Renholdere, hjelpearbeidere mv	1	6	49	23	4	0	1	3	9	3	0	19
Privat sektor og offentlig eide foretak i alt	3	5	22	15	6	4	4	25	9	2	5	1 530
Ledere	3	6	18	12	4	3	6	33	9	2	5	272
Akademiske yrker	3	9	22	5	12	6	7	25	6	2	2	262
Høyskoleyrker	3	4	21	15	4	5	5	29	7	3	3	294
Kontoryrker	4	4	24	12	5	2	0	27	18	2	4	123
Salgs og serviceyrker	4	7	21	10	10	4	4	16	11	4	8	219
Bønder, Fiskere mv	3	3	11	40	1	6	2	17	10	0	8	78
Håndverkere	2	1	26	32	2	4	3	20	7	2	0	122
Prosess- og maskinoperatører, transportmedarbeidere mv	2	2	20	24	3	3	2	16	14	6	10	92
Renholdere, hjelpearbeidere mv	0	3	46	16	2	3	0	18	7	0	5	63

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.5 viser partivalg etter yrke, siden datamaterialet er begrenset blir det for noen yrker svært få observasjoner, og man må være varsom med å trekke bastante konklusjoner på bakgrunn av tabellen. I tabell 4.6 har vi slått sammen til 5 yrkesfelt: *I. Ledere og akademiske yrker, II. Høyskoleyrker, III. Kontoryrker og salgs- og serviceyrker, IV. Bønder og fiskere mv. og V. Håndverkere og prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere mv. og renholdere, hjelpearbeidere mv.* Selv om det er relativt få observasjoner i yrkesgruppen Bønder og fiskere mv så velger vi å beholde den som egen kategori siden den er homogen og i de fleste tilfeller kun vil føre til «støy» i analysen.

Tabell 4.6 Partivalg etter yrkesgrupper, kjønn og sektor (2-delt). Kommunestyrevalget 2019. Prosent

	FNB/B										Andre personer	Antall
	R	SV	A	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	L		
I alt												
Ledere og akademiske yrker	5	8	24	11	10	5	6	22	6	2	4	1 169
Høyskoleyrker	4	6	22	16	6	4	5	25	6	2	4	413
Kontor/salg-service	4	6	26	15	6	3	3	17	12	3	6	566
Bønder, Fiskere mv	3	4	10	40	1	5	2	18	9	0	8	86
Håndverkere/prosess, maskin, hjelpearbeidere	2	2	31	25	2	3	2	17	10	3	4	305
Menn												
Ledere og akademiske yrker	4	5	22	9	9	5	6	27	8	2	3	540
Høyskoleyrker	2	5	22	16	5	4	7	26	8	2	3	253
Kontor/salg-service	6	5	23	12	6	4	4	16	14	3	8	169
Bønder, Fiskere mv	3	2	10	36	1	6	0	20	12	0	10	66
Håndverkere/prosess, maskin, hjelpearbeidere	2	2	28	26	2	4	2	18	11	1	3	247
Kvinner												
Ledere og akademiske yrker	6	10	25	12	10	5	5	17	4	1	4	629
Høyskoleyrker	7	7	20	15	7	4	3	24	4	2	6	160
Kontor/salg-service	3	7	27	16	6	3	2	17	11	3	5	397
Bønder, Fiskere mv	0	11	12	52	1	3	9	11	0	0	1	20
Håndverkere/prosess, maskin, hjelpearbeidere	1	2	41	18	4	1	1	11	6	8	8	58
Offentlig forvaltning												
Ledere og akademiske yrker	6	9	27	13	12	5	5	14	4	2	4	633
Høyskoleyrker	8	11	23	19	10	4	4	11	5	0	6	115
Kontor/salg-service	5	6	33	22	3	3	2	11	7	3	4	224
Bønder, Fiskere mv	8
Håndverkere/prosess, maskin, hjelpearbeidere	4	8	45	20	3	0	3	2	12	2	0	28
Privat sektor og offentlig eide foretak												
Ledere og akademiske yrker	3	7	20	9	8	4	7	29	7	2	4	534
Høyskoleyrker	3	4	21	15	4	5	5	30	7	3	3	295
Kontor/salg-service	4	6	22	11	8	3	3	20	14	3	7	342
Bønder, Fiskere mv	3	3	11	40	1	6	2	17	10	0	8	78
Håndverkere/prosess, maskin, hjelpearbeidere	2	2	29	25	2	3	2	18	9	3	5	277

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Senterpartiet gjorde det godt blant «gutta på gølvet»

Det største avviket mellom oppslutningen i hele velgerskaren for øvrig og yrkesfelt er den store oppslutningen om Senterpartiet blant bønder og fiskere. Det er som forventet og i tråd med tidligere erfaringer. Det er verdt å legge merke til at oppslutningen om Senterpartiet er 11 prosentpoeng høyere blant yrkesgruppene 'Håndverkere/prosess, maskin, hjelpearbeidere' sammenliknet med oppslutningen i valget. Videre er det interessant at det er blant mennene oppslutningen er størst. Sp puster Ap i nakken som det største partiet blant menn i tradisjonelle «arbeideryrker». Samtidig ser vi at Frp som ved de siste valgene har stått sterkt i de samme yrkesgruppene er blitt kraftig redusert, kun 11 prosent oppgir å ha stemt Frp blant menn i yrkesgruppene 'Håndverkere/prosess, maskin, hjelpearbeidere'. Til sammenlikning var det 30 prosent ved stortingsvalget i 2017 i samme kategori som oppga at de stemte Frp (se Kleven 2020).

4.4. Næring

Norsk standard for næringsgruppering (SN2007) bygger på EUs tilsvarende standard (NACE Rev.2). Næring, eller type aktivitet, beskriver hvilke produkter virksomheten til den ansatte i hovedsak produserer, for eksempel industri-produksjon, undervisningstjenester eller helsetjenester. Alle lønnstakere og selvstendig næringsdrivende er kodet etter standard for næringsgruppering. Næringsgruppering vil si at en grupperer sammen homogene aktiviteter så langt det er mulig. Klassifisering av produksjonsenheter (foretak, lokal enhet osv.) foretas ut fra den økonomiske aktiviteten de utøver. Med aktivitet menes en prosess, der ulike produksjonsfaktorer, råvarer, kapital og arbeidskraft, i samspill produserer varer eller tjenester. Næringsstandarden er svært detaljert. I offisiell statistikk om sysselsetting gis det i enkelte tilfeller statistikk inndelt etter 88 grupper, men i de fleste tilfeller er det gruppert, gjerne etter 17 eller 8 hovedgrupper (inkludert uoppgitt).

Næring vil i mange tilfeller overlappe med sektor. Det aller meste av 'jordbruk, skogbruk og fiske', 'sekundærnæringer' og 'varehandel, hotell og restaurant, samferdsel, finanstjenester, forretningsmessig tjenesteyting, eiendom' ligger under privat sektor. På samme måte ligger 'Offentlig administrasjon, forsvar og sosialforsikring' utelukkende under offentlig forvaltning. Næringene 'undervisning', 'helse- og sosialtjenester' og 'personlig tjenesteyting' er derimot spredt mellom 'offentlig forvaltning' og 'privat sektor og offentlig eide foretak'.

Tabell 4.7 Sysselsatte (15-74 år, 4. kvartal 2019) etter næring, sektor (2-delt) og kjønn. Antall og andel

	Antall					Prosent av i alt				
	I alt	Offentlig forv.		Privat sektor		I alt	Offentlig forv.		Privat sektor ¹	
		Menn	Kvinner	Menn	Kvinner		Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
I alt	2 700 400	257 400	597 100	1 169 500	676 400	100,0	9,5	22,1	43,3	25,0
Jordbruk, skogbruk og fiske	59 100	100	0	46 600	12 400	2,2	0,0	0,0	1,7	0,5
Sekundærnæringer	531 400	11 200	3 200	431 900	85 100	19,7	0,4	0,1	16,0	3,2
Varehandel, hotell og restaurant, samferdsel, finanstjen., forretningsmessig tjen., eiendom	1 033 100	14 800	17 600	598 400	402 300	38,3	0,5	0,7	22,2	14,9
Off.adm., forsvar, sosialforsikring	169 400	84 200	85 100	100	0	6,3	3,1	3,2	0,0	0,0
Undervisning	224 800	63 400	131 500	12 800	17 100	8,3	2,3	4,9	0,5	0,6
Helse- og sosialtjenester	558 700	73 900	347 100	35 500	102 200	20,7	2,7	12,9	1,3	3,8
Personlig tjenesteyting	108 700	9 800	12 600	35 800	50 500	4,0	0,4	0,5	1,3	1,9
Uoppgitt	15 300	0	0	8 500	6 800	0,6	0,0	0,0	0,3	0,3

¹ Privat sektor innbefatter offentlig eide foretak

Kilde: Sysselsetting, registerbasert. Statistisk sentralbyrå

Støtten til regjeringen Solberg var størst i 'Varehandel, hotell og restaurant, samferdsel, etc.'

Partiene Høyre, Frp, Venstre og KrF har enten vært med i Solbergregjeringen eller vært støtteparti for regjeringen. Støtten til disse partiene er størst i 'varehandel, hotell og restaurant, samferdsel, finanstjenester, forretningsmessig tjenesteyting, eiendom'. Oppslutningen samlet for disse partiene er 44 prosent, men selv i denne næringsgruppen hvor oppslutningen er høyest er altså oppslutningen under 50 prosent.

Blant lønnstakere i sekundærnæringene er det 22 prosent som oppga at de stemte Høyre og 11 prosent oppga at det stemte Frp. I næringen 'varehandel, hotell og restaurant, samferdsel, etc.' oppga 27 prosent at de stemte Høyre, mens 9 prosent oppga at de stemte Frp. Blant mennene i næringen 'varehandel, hotell og restaurant, samferdsel, etc.' var oppslutningen om Høyre 28 prosent og oppslutningen om Frp 10 prosent. Til sammenlikning var oppslutningen om Høyre blant kvinnene i samme næring på 25 prosent og Frp 8 prosent.

Mindre støtte til regjeringen Solberg fra 'undervisning' og 'helse- og sosialtjenester'

I næringen Jordbruk, skogbruk og fiske er oppslutningen om de rødgrønne partiene høy, det skyldes den store oppslutningen om Senterpartiet i denne næringen. Det er imidlertid kun 2 prosent av arbeidsstyrken som er sysselsatt her. Det er størst oppslutning om de rødgrønne partiene (R, SV, Ap og Sp) i næringene 'helse- og sosialtjenester' 'offentlig administrasjon etc.' og undervisning. Støtten til partiene som støttet Solberg regjeringen er lavest i undervisning og offentlig administrasjon, henholdsvis 25 og 26 prosent.

Tabell 4.81 Partivalg etter næring og kjønn. Kommunestyrevalget 2019. Prosent.

	R	SV	A	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	FNB/ LB	And	Antall personer
I alt												
Jordbruk, skogbruk og fiske	2	4	10	41	1	6	2	15	9	0	9	81
Sekundærnæringer	3	4	26	20	3	2	3	22	11	3	4	433
Varehandel, hotell og restaurant, samferdsel, finanstjen,, forretningsmessig tjen,, eiendom	3	5	21	11	8	3	5	27	9	3	5	844
Off,adm,, forsvar, sosialforsikring	5	8	32	13	12	3	6	13	4	2	2	222
Undervisning	5	11	25	15	11	6	2	15	2	1	7	289
Helse- og sosialtjenester	6	8	27	17	5	5	4	15	7	2	4	548
Personlig tjenesteyting	3	12	27	10	10	9	4	15	10	0	0	122
Menn												
Jordbruk, skogbruk og fiske	3	2	10	39	1	6	0	17	11	0	11	62
Sekundærnæringer	2	3	25	21	2	3	4	24	11	2	4	340
Varehandel, hotell og restaurant, samferdsel, finanstjen,, forretningsmessig tjen,, eiendom	2	4	20	12	7	4	7	28	10	3	4	507
Off,adm,, forsvar, sosialforsikring	4	8	32	10	10	4	6	16	3	3	2	107
Undervisning	3	9	26	12	16	9	3	15	2	0	4	95
Helse- og sosialtjenester	11	6	24	11	5	4	5	17	10	2	6	105
Personlig tjenesteyting	5	10	30	12	5	11	2	13	10	0	0	60
Kvinner												
Jordbruk, skogbruk og fiske	0	12	13	47	1	3	10	12	0	0	1	19
Sekundærnæringer	4	7	31	16	5	0	1	16	9	6	5	93
Varehandel, hotell og restaurant, samferdsel, finanstjen,, forretningsmessig tjen,, eiendom	5	6	23	9	10	2	4	25	8	3	6	337
Off,adm,, forsvar, sosialforsikring	5	9	31	15	13	3	6	10	5	1	2	115
Undervisning	7	11	24	16	8	5	2	15	2	1	8	194
Helse- og sosialtjenester	5	8	28	18	5	5	3	15	6	2	4	443
Personlig tjenesteyting	1	13	24	9	14	7	5	17	10	0	0	62

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

4.5. Tjenestenæringene, kjønn, sektor og yrke

Vi har sett at det er et mønster med hensyn til partivalg og yrke, sektor og næring. Personer ansatt i privat sektor stemte i større grad på partiene på høyresiden, mens personer ansatt i offentlig forvaltning i større grad stemte på partiene på venstresiden. De som arbeider i *sekundærnæringer* og *'Varehandel, hotell og restaurant, samferdsel, finanstjenester, forretningsmessig tjenesteyting, eiendom varehandel'* stemte i større grad på høyresidens partier, mens de som arbeider innen *'undervisning' og 'sosial- og helsetjenester'* i større grad støttet partiene på venstresiden. Videre har vi sett at det fremkommer kjønnsforskjeller, kvinner stemte i større grad på venstresidens partier sammenliknet med menn.

Men kan dette skyldes at kvinner og menn arbeider i ulike næringer som ligger i ulike sektorer og at kvinner og menn er ansatt i forskjellige yrker? For å kaste lys over denne problemstillingen skal vi dette kapittelet kombinere kjønn, yrke, sektor og næring. Vi er spesielt interessert i næringene hvor vi kan sammenlikne offentlig forvaltning og privat sektor. Som vi tidligere har sett er visse næringer nesten utelukkende i privat sektor eller i offentlig forvaltning. Det er først og fremst i såkalte tjenestenæringer hvor det er overlapp mellom offentlig forvaltning og privat sektor. Skal vi si noe om partivalg i privat og offentlig sektor må vi sammenlikne næringer som kan sies å finnes både i offentlig forvaltning og i privat sektor. Bønder og fiskere forekommer nesten bare i privat sektor, samtidig er det stor overlapp med yrkeskoden og næringskoden slik at de utelates fra den videre analysen. Ved å slå sammen de næringene vi kan kalle tjenestenæringer og se på dem kan vi få frem eventuelle forskjeller i partivalg etter kjønn, sektor og yrke. Vi holder sekundærnæringer og primærnæringer utenfor analysen.

Tjenestenæringene består av:

- Varehandel, hotell og restaurant, samferdsel, finanstjenester, forretningsmessig tjenesteyting, eiendom
- Offentlig administrasjon, forsvar og sosialforsikring
- Undervisning
- Helse- og sosialtjenester
- Personlig tjenesteyting

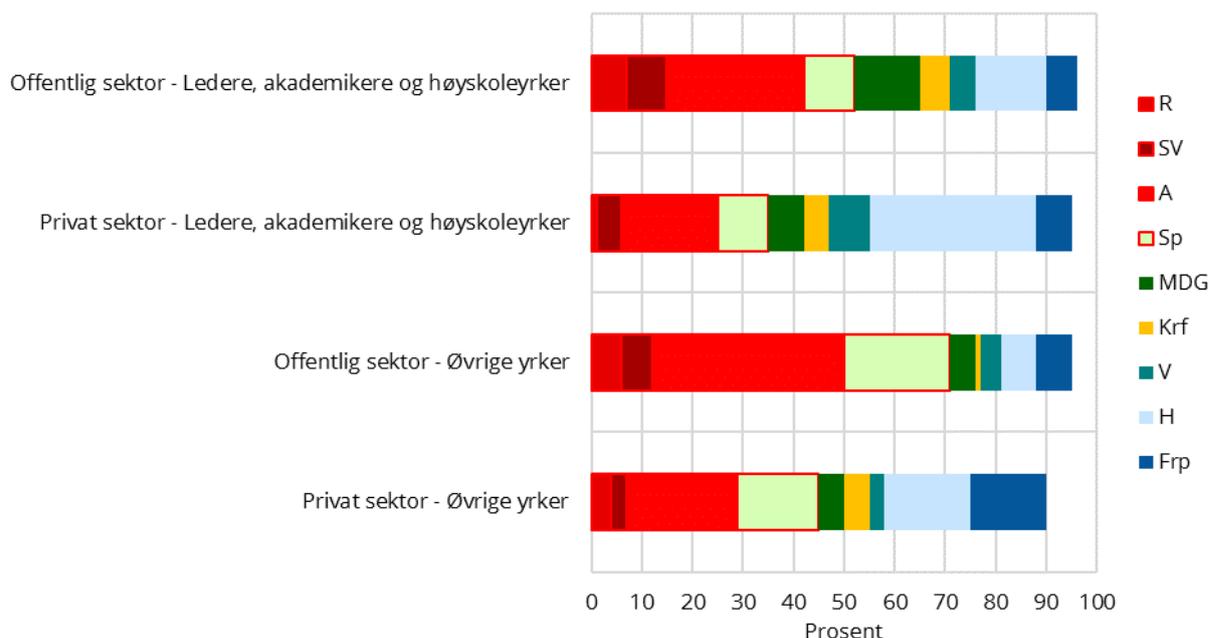
Sektorforskjellene består

I figur 4.2 og 4.3 fremstiller vi menn og kvinner hver for seg. Her har vi slått sammen yrke til to grupper:

- I. Ledere, akademikere og høyskoleyrker
- II. Øvrige yrker (kontor/salg-service, håndverkere/prosess, maskin, hjelpearbeidere)

På den måten for vi frem forskjeller mellom privat og offentlig sektor når vi sammenlikner innenfor samme yrkesfelt. Ved å slå sammen til to yrkesgrupper får vi mer robuste resultater. For både menn og kvinner er mønsteret at oppslutningen om venstresidens partier er høyere i offentlig forvaltning sammenliknet med privat sektor. Dette gjelder også for de rødgrønne, det vil si at vi inkluderer Senterpartiet.

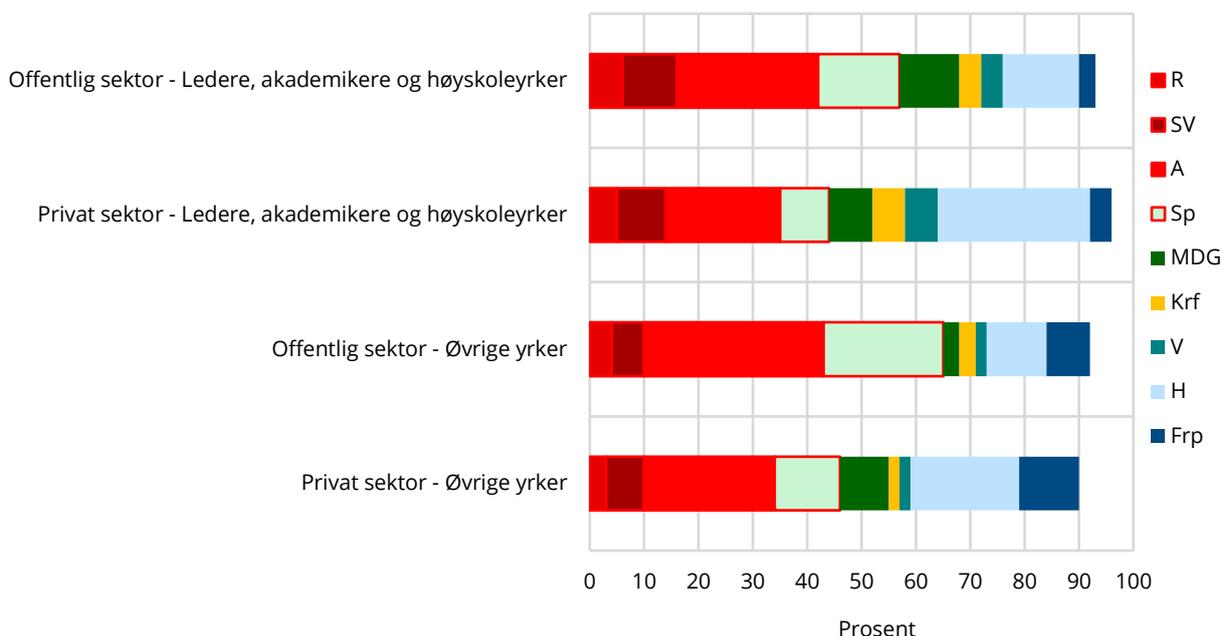
Figur 4.2 Oppslutningen om partiene blant menn etter to yrkesgrupper og sektor i tjenestenæringene. Kommunestyrevalget 2019. Prosent

Øvrige yrker: kontor/salg-service, håndverkere/prosess, maskin, hjelpearbeidere

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå. [Se figurdata 4.2 Tallgrunnlag til figurer](#)

Figur 4.3 Oppslutningen om partiene blant kvinner etter to yrkesgrupper og sektor i tjenestenæringene. Kommunestyrevalget 2019. Prosent

Øvrige yrker: kontor/salg-service, håndverkere/prosess, maskin, hjelpearbeidere

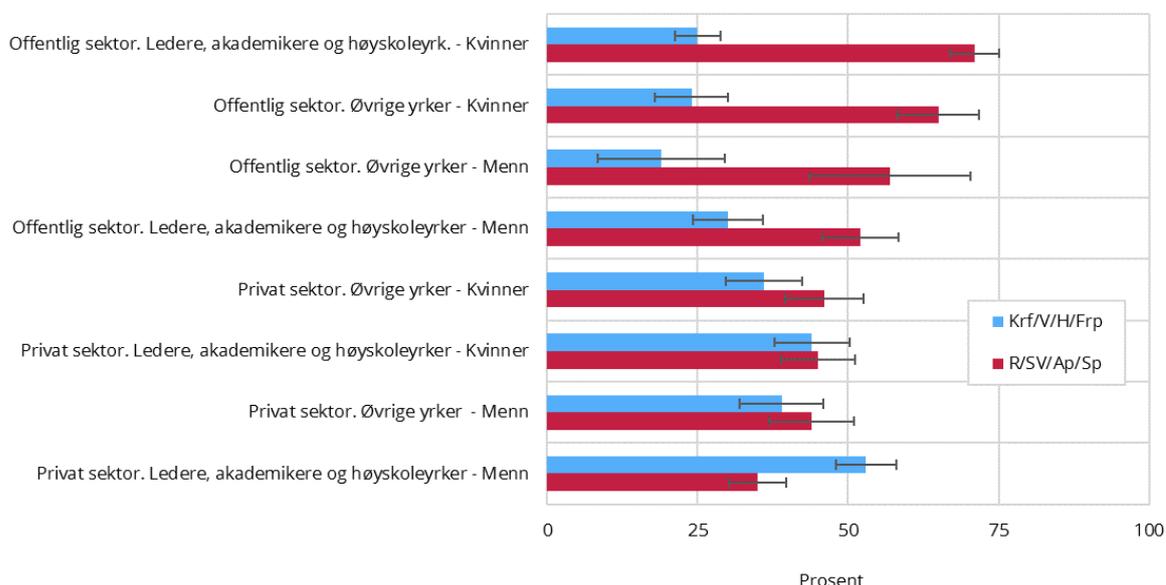
Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå. [Se figurdata 4.3 Tallgrunnlag til figurer](#)

Ser vi på enkeltpartier er mønsteret ikke like entydig. For Høyre er bildet klart, de gjør det bedre i privat sektor sammenliknet med offentlig forvaltning. Men for Fremskrittspartiet er bildet at de gjør det bedre i privat sektor sammenliknet med offentlig forvaltning blant yrkesfeltene 'Kontor/salg-service, håndverkere/prosess, maskin, hjelpearbeidere' men altså ikke blant 'Ledere, akademikere og høyskoleyrker'. Senterpartiet gjør det bedre i offentlig forvaltning sammenliknet med privat sektor med unntak av menn i yrkesfeltene 'Ledere, akademikere og høyskoleyrker'.

Oppslutning om høyresiden var høyest blant «mannlige ledere, akademikere og høyskoleyrker» i privat sektor

I tjenestenæringene ser vi at det er et mønster at kvinnene i større grad stemte på venstresidens partier eller rødgrønne partier sammenliknet med menn. Oppslutningen om de rødgrønne var størst blant kvinner som er i yrkesfeltene 'Ledere, akademikere og høyskoleyrker' i offentlig forvaltning. På den annen side er mønsteret at det er menn i yrkesfeltene 'Ledere, akademikere og høyskoleyrker' i privat sektor som i størst grad stemte på høyresidens partier. Det er kun i denne kombinasjonen at oppslutningen om partiene som var en del av regjeringen Solberg overstiger 50 prosent. Ser vi på kvinner i tilsvarende sektor og yrkesfelt var oppslutningen lavere, og ikke signifikant forskjellig fra oppslutningen om de rødgrønne. I figur 4.4 har vi ikke med MDG, FNB og andre partier. Vi er her opptatt av forskjellen mellom de to definerte blokken på riksplan og hvordan oppslutningen er mellom kvinner og menn innenfor mest mulig sammenliknbare næringer, yrker og sektorer.

Figur 4.4 Oppslutningen til de rødgrønne (R/SV/Ap/Sp) og regjeringen Solberg med støttepartier (Krf/V/H/Frp) etter sektor, to yrkesgrupper og kjønn i tjenestenæringene. Kommunestyrevalget 2019. Prosent.

Øvrige yrker: kontor/salg-service, håndverkere/prosess, maskin, hjelpearbeidere

Feilfelt: 95 % konfidensintervall.

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå. [Se figurdata 4.4 Tallgrunnlag til figurer](#)

Siden estimatene er basert på utvalg, er det knyttet en utvalgsusikkerhet til dem. I figur 4.4 er det beregnet feilmarginer basert på enkelt tilfeldig utvalg som viser hva resultatet av utvalgsundersøkelsen sannsynligvis ville blitt hvis vi tenker oss at vi hadde gjentatt undersøkelsen 1 000 ganger eller mer. Med 95 prosents sannsynlighet ville resultatet falt innenfor det intervallet vi har beregnet, altså 950 av 1 000 ganger.

Kvinnene i offentlig sektor stemte i større grad rødgrønt

Vi ser at kvinnene i større grad enn menn stemte på de rødgrønne partiene. Blant kvinner og menn i privat sektor i øvrige yrker imidlertid ikke denne forskjellen særlig stor. Forskjellene mellom kvinner og menn er størst i offentlig sektor blant ledere, akademikere og høyskoleyrker. I denne kategorien er det både blant kvinner og menn langt flere som stemte rødgrønt sammenliknet med partiene som støttet regjeringen Solberg. Men mens det blant kvinnene var 71 prosent som oppga at de stemte rødgrønt er det tilsvarende tallet for mennene 52 prosent. Blant mennene i denne kategorien er det 30 prosent som oppga at de stemte på partiene som støttet regjeringen Solberg, 13 oppga at de stemte MDG. Blant kvinnene i offentlig sektor, i yrkesfeltene ledere, akademikere og høyskoleyrker, var det 25 prosent som oppga at de stemte på partiene som støttet regjeringen Solberg, mens 11 oppga at de stemte MDG.

5. Inntekt og partivalg

I denne delen ser vi på inntekt og partivalg. Økonomiske motsetninger har spilt en dominerende rolle ved valgurnene. Historisk har partiene hatt ulik appell og oppslutning i ulike økonomiske segmenter av samfunnet. Tradisjonelt var oppslutningen om sosialistpartiene størst i arbeiderklassen hvor inntektsnivået var lavt, mens de borgerlige partiene gjorde det best i middelklassen hvor inntektsnivået var høyere. Data fra velgerundersøkelsene er koplet mot data fra inntekts- og formuesstatistikken. På den måten kan vi belyse sammenhengen mellom partivalg og økonomiske ressurser i større grad enn tidligere.

I forbindelse med analysene av stortingsvalget 2017 ble det gjort analyser av sammenhengen mellom subjektiv klasse, økonomiske inntektsklasser basert på mer objektive inndelinger (på bakgrunn av inntekt- og formuesstatistikken) og partivalg (Kleven og Normann 2021). Det viste seg at objektive økonomiske forhold til en viss grad fortsatt henger sammen med partivalg, og at det eksisterer en høyre-venstredimensjon der velgere som sogner til høyresiden har høyere inntekt og formue enn velgere som sogner til venstresiden. En multipl regressjonsanalyse viste at også andre kjennetegn enn økonomi påvirker partienes ulike oppslutning i inntekts- og formuesgrupper. Men høye inntekter og høy formue økte sannsynligheten for å stemme til høyre i partilandskapet, mens sannsynligheten for å stemme til venstre har en tendens til å bli mindre når man har lavere inntekt og formue. Men bildet er nyansert. Den sterkeste sammenhengen mellom økonomi og partivalg fant vi for Høyres velgere. De to klassiske hovedmotstanderne i norsk politikk, Arbeiderpartiet og Høyre, har fremdeles en viss arbeiderklasse- og middelklasseprofil på sine velgere.

Her i analysen av kommunestyrevalget 2019 benytter vi imidlertid begrepet personlig bruttoinntekt som omfatter kun den enkelte respondents skattepliktige lønnsinntekter, næringsinntekter, kapitalinntekter, pensjoner, trygder og overføringer. Husholdningens sammensetning og den samlede inntekt etter skatt eller ekvivalentinntekt ser vi bort i fra i denne omgang. Inntekt er delt inn i fem intervaller: under 300 000, 300 000 - 499 999, 500 000 - 699 999, 700 000 - 899 999 og over 900 000

I tabell 5.1 gir vi først tall for alle respondentene, så for alle kvinner og alle menn. En bør være varsom med å legge for mye vekt på fordelingen til dem som ligger i de laveste intervallene siden det der er mange unge mennesker som av naturlige årsaker ikke (går på skole, studerer og er tidlig i yrkeskarrieren) har spesielt høy inntekt. Vi har av den grunn valgt å gi tall for to aldersgrupper, 30-49 år og dem over 50 år, de under 30 holder vi utenom. I tolkningen av tabell 5.1 bør en legge mest vekt på fordelingene hvor det er tatt hensyn til aldersgruppe.

Forskjellene med hensyn til partivalg er størst for Høyre, andelen som stemte Høyre stiger jevnt og trutt når vi beveger oss oppover i inntektsintervallene. Det gjelder også når vi tar hensyn til kjønn, selv om profilen er klarest for mennene. For partiene på venstresiden er det ikke en like klar profil. For menn over 50 år ser vi at andelen som stemte Ap faller når vi beveger oss oppover i inntektsintervallene, altså motsatt tendens som med Høyre. For andre kombinasjoner er bildet mer sammensatt.

Tabell 5.1 Partivalg etter personlig bruttoinntekt¹ etter 5 intervaller, kjønn og aldersgruppe (2-delt). Kommunestyrevalget 2019. Prosent

	R	SV	A	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	FNB/ BL	Andre	Antall personer
I alt												
Under 300 000	4	8	25	14	10	4	5	14	9	3	5	763
300 000 - 499 999	3	5	27	18	4	5	3	15	10	4	7	1 073
500 000 - 699 999	5	7	25	15	6	5	3	20	6	2	5	963
700 000 - 899 999	3	5	23	8	9	3	7	28	9	2	3	396
Over 900 000	1	3	19	11	6	2	5	41	7	2	4	381
Menn												
Under 300 000	5	7	22	13	10	4	6	14	11	2	6	280
300 000 - 499 999	4	3	29	18	3	5	2	14	11	5	7	454
500 000 - 699 999	4	6	22	18	5	6	4	21	8	2	5	483
700 000 - 899 999	2	4	24	9	7	2	8	26	11	3	4	270
Over 900 000	1	2	17	12	6	2	5	42	8	2	5	290
Kvinner												
Under 300 000	4	9	26	14	10	4	4	14	8	3	4	483
300 000 - 499 999	3	7	26	17	5	4	3	15	9	3	7	619
500 000 - 699 999	7	8	28	12	8	4	3	19	5	2	5	479
700 000 - 899 999	4	6	23	7	13	3	5	32	5	0	2	126
Over 900 000	3	6	25	10	4	1	5	38	3	2	4	91
30-49 år												
Under 300 000	5	8	25	16	7	4	5	13	7	5	4	134
300 000 - 499 999	5	6	27	17	6	4	3	14	7	4	6	337
500 000 - 699 999	6	9	23	13	10	4	4	18	5	4	5	422
700 000 - 899 999	3	5	22	7	11	2	10	29	8	0	1	166
Over 900 000	1	3	19	13	7	1	6	34	7	2	6	150
Over 50 år												
Under 300 000	2	3	28	18	3	4	1	16	14	3	6	267
300 000 - 499 999	3	5	28	17	3	5	2	15	12	4	8	645
500 000 - 699 999	5	5	27	17	3	5	2	22	7	1	5	499
700 000 - 899 999	3	5	24	9	7	3	4	28	9	3	5	224
Over 900 000	1	2	18	10	5	3	4	46	6	1	3	228
Menn, 30-49 år												
Under 300 000	5	7	24	14	8	4	4	15	9	6	4	49
300 000 - 499 999	8	3	31	14	6	4	2	13	12	1	6	102
500 000 - 699 999	4	8	18	17	8	4	5	21	6	3	7	204
700 000 - 899 999	3	5	25	6	8	2	13	26	8	0	2	113
Over 900 000	1	1	18	11	8	1	4	37	8	3	7	123
Menn, over 50 år												
Under 300 000	2	2	29	15	3	3	2	12	20	1	11	80
300 000 - 499 999	3	3	28	18	2	5	1	13	12	7	9	309
500 000 - 699 999	5	4	25	19	2	7	2	22	10	2	3	255
700 000 - 899 999	2	4	24	10	6	3	4	27	12	4	6	154
Over 900 000	0	2	16	12	4	4	5	46	8	1	2	163
Kvinner, 30-49 år												
Under 300 000	5	9	26	17	7	4	6	12	6	4	4	85
300 000 - 499 999	4	8	25	18	6	5	3	14	6	5	7	235
500 000 - 699 999	8	9	28	10	11	5	3	15	4	4	3	218
700 000 - 899 999	4	7	17	8	17	0	4	37	7	0	0	53
Over 900 000	0	15	29	24	0	0	13	19	0	0	0	27
Kvinner, over 50 år												
Under 300 000	2	4	27	19	3	5	1	17	12	4	5	187
300 000 - 499 999	3	6	28	16	4	4	2	16	12	2	7	336
500 000 - 699 999	6	7	28	14	4	3	2	22	4	1	8	244
700 000 - 899 999	4	6	25	6	8	5	6	30	5	0	4	70
Over 900 000	5	2	23	5	5	2	2	45	4	3	5	64

¹ Omfatter skattepliktige lønnsinntekter, næringsinntekter, kapitalinntekter, pensjoner, trygder og overføringer.

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

6. Partivalg blant velgere med innvandrerbakgrunn

6.1. Velgere med innvandrerbakgrunn

I denne rapporten er personer med innvandrerbakgrunn en samlebetegnelse for velgere som er innvandrere eller som er 1. generasjons etterkommere av innvandrere (norskfødt med innvandrerforeldre). De aller fleste utenlandsk statsborgere med stemmerett faller også inn her.

Norske statsborgere, innvandrere er personer som er født i utlandet av to utenlandsfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre. Innvandrere har på et tidspunkt innvandret til Norge og tatt norsk statsborgerskap.

Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre er personer som er født i Norge av to foreldre som er født i utlandet, og som i tillegg har fire besteforeldre som er født i utlandet.

Utenlandsk statsborger er personer som er bosatte i Norge med et annet statsborgerskap en norsk. 96 prosent av disse er innvandrere, 1 prosent er norskfødte med innvandrerforeldre. Noen veldig få er for eksempel født i Norge som norske statsborgere og har senere byttet til et utenlandsk statsborgerskap.

Øvrige norske statsborgere er personer født i Norge av to norskfødte foreldre, utenlandsfødte med én norskfødt forelder, norskfødte med én utenlandsfødt forelder, utenlandsfødte med to norskfødte foreldre og adopterte. Ofte brukes betegnelsen personer uten innvandrerbakgrunn synonymt med øvrige norske statsborgere eller øvrig befolkning.

Landbakgrunn er eget fødeland. For norskfødte med innvandrerbakgrunn er dette foreldrenes fødeland. Når begge foreldrene er født i utlandet, er de i de aller fleste tilfellene født i samme land. I tilfelle der foreldrene har ulikt fødeland, er det mors fødeland som blir valgt. I de aller fleste tabellene er landbakgrunn gruppert.

16 prosent av de stemmeberettigede hadde innvandrerbakgrunn i 2019

I 1979 fikk nordiske statsborgere stemmerett i kommunestyre- og fylkestingsvalg i Norge. Nordiske borgere som har lovlig opphold per 30. juni i valgåret har stemmerett i lokalvalgene. I 1983 fikk alle utenlandske statsborgere med lovlig opphold og registrert bosatt i Norge i de tre siste årene før valgdagen stemmerett. Mange utenlandske statsborgere som har innvandret, blir over årene norske statsborgere og stadig flere av de stemmeberettigede er barn født av innvandrere. Antall stemmeberettigede med innvandrerbakgrunn øker, og framskrivninger av folkemengden viser at tallet vil fortsette å øke i årene som kommer. Ved utgangen av 2019 var folketallet i Norge 5 367 580, av dette var 979 000 personer med innvandrerbakgrunn. Omlag 681 000 av personene med innvandrerbakgrunn var i stemmerettsalder og hadde stemmerett ved kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2019. Totalt hadde nær 4,2 millioner personer stemmerett, slik at samlet sett hadde 16 prosent av de stemmeberettigede innvandrerbakgrunn.

Den største gruppen av personer med innvandrerbakgrunn med stemmerett i lokalvalg er utenlandske statsborgere. Ved lokalvalget i 2019 var det 388 000 utenlandske statsborgere med stemmerett, og det utgjorde 9 prosent av alle stemmeberettigede. Det var om lag 245 000 personer som hadde innvandret og fått norsk statsborgerskap, nær 6 prosent av de stemmeberettigede. Om lag 48 000 norske statsborgere var barn av innvandrere, og de utgjorde 1 prosent av de stemmeberettigede. Siden 1999 har andelen personer med innvandrerbakgrunn gått fra 5 prosent til 16 prosent, altså en tredobling på seksten år. Det har vært en økning i alle kategoriene, men økningen har vært størst blant de utenlandske statsborgerne. Etter EU-utvidelsen i 2004 økte

arbeidsinnvandringen til Norge og dermed også antall utenlandske statsborgere med stemmerett fra og med valget i 2011.

Den desidert største gruppen av utenlandske statsborgere som hadde stemmerett til lokalvalget i 2019 var fra Polen. Litt over 74 000 av de stemmeberettigede er innvandrere med polsk statsborgerskap. Den nest største gruppen er innvandrere med svensk statsborgerskap, litt over 30 000. Den tredje største gruppen er innvandrere med litauisk statsborgerskap, drøye 29 000. Ser vi på personer med innvandrerbakgrunn som har norsk statsborgerskap er det ni land det er flere enn 10 000 stemmeberettigede. Pakistan er størst nær 26 000, Irak og Somalia følger så med nær 20 000. Det er et skille mellom utenlandske statsborgere og norske statsborgere med hensyn til landbakgrunn. De fleste med utenlandsk statsborgerskap er fra østeuropeiske EU-land, Norden eller andre vesteuropeiske land. Norske statsborgere med innvandrerbakgrunn kommer i større grad fra afrikanske og asiatiske land.

9 prosent av de opptalte stemmene fra velgere med innvandrerbakgrunn

Valgdeltakelsen er i de siste stortingsvalgene og lokalvalgene omtrent 25 prosentpoeng høyere for den øvrige befolkningen sammenliknet med innvandrere som er blitt norske statsborgere. Der er imidlertid stor variasjon i valgdeltakelsen etter landbakgrunn og om man er norsk statsborgere eller har beholdt sitt opprinnelige statsborgerskap. Mange innvandrere kommer fra land der de ikke er vant til å ha frie valg, andre kommer fra land der valgdeltakelsen er lav. Mange av de utenlandske statsborgerne med stemmerett i lokalvalget er arbeidsinnvandrere som har tenkt å være relativt kort tid i Norge og derfor sannsynligvis ikke ønsker å sette seg inn i norsk politikk. Valgdeltakelsen er generelt høyest blant innvandrere som har blitt norske statsborgere fra nordiske, vest-europeiske land og USA. Den er spesielt lav blant utenlandske statsborgere fra østeuropeiske EU-land som Polen, Litauen, Latvia, Romania og Bulgaria. Deltakelsen til personer fra land som Pakistan, Sri Lanka, og Somalia ligger i midten.

I tabell 6.1 viser først parti oppslutningen etter innvandringskategori, landgruppe og statsborgerskap, senere i kapittelet viser vi også partioppslutning etter enkeltland og etter kjønn og alder. I tabell 6.1 er partioppslutningen delt inn etter innvandringskategori. Velgere med innvandrerbakgrunn omfatter både velgere som selv er innvandrere eller er norskfødt med to innvandrerforeldre (kalles også etterkommere av 1. generasjons-innvandrere), også utenlandske statsborgere er med her. Hele 97 prosent av de stemmeberettigede utenlandske statsborgere er innvandrere. Øvrige norske statsborgere er alle velgere som er ikke-innvandrere eller ikke er norskfødt med to innvandrerforeldre (rimeligvis er heller ikke utenlandske statsborgere plassert her). De aller fleste «øvrige» er norskfødte med to norskfødte foreldre (94 prosent), vi oppgir imidlertid også frekvensene for norskfødte med én norskfødt forelder.

Vektet ved justeringsceller etter treksannsynsynlighet og svarsannsynlighet etter kommunestørrelse, kjønn, alder, stemt, utdanningsnivå og innvandringskategori/landgruppe stratum samt kalibrert etter partienes oppslutning i valget. De andre estimatene i tabellen er uveid.

Tabell 6.1. Partivalg etter innvandringskategori, landgruppe og statsborgerskap. Kommunestyrevalget 2019. Prosent

	R	SV	A	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	FNB/ BL	And	Antall personer
Offisielt valgresultat	3,8	6,1	24,8	14,4	6,8	4,0	3,9	20,1	8,2	2,7	5,3	N
Øvrige norske statsborgere												
I alt	3,6	5,9	23,4	15,3	6,5	4,2	3,9	20,8	8,5	2,5	5,4	3 243
Norskfødt med to norskfødte foreldre	3,7	5,7	23,7	15,6	6,3	4,3	3,7	20,6	8,4	2,5	5,5	3 079
Norskfødt med en norskfødte foreldre	3,1	10,1	18,7	9,0	9,1	2,2	6,7	23,6	10,1	3,0	4,5	164
Velgere med innvandrerbakgrunn												
I alt	5,2	7,8	38,0	6,2	9,9	2,5	3,8	13,2	5,6	4,5	3,4	1 711
Norden	5,2	10,1	16,7	6,9	21,6	1,7	4,6	23,6	5,8	2,0	2,0	348
Vesteuropeiske land utenom Norden ¹	5,7	12,0	15,4	6,7	23,8	2,3	6,7	16,4	6,4	2,7	2,0	299
Østlige- og sentraleuropeiske EU-land ²	2,5	3,8	25,0	8,8	12,1	3,8	3,8	19,6	10,4	5,0	5,4	240
Øvrige europeiske land utenfor EU/EØS	9,3	9,3	35,1	5,2	6,2	0,0	4,1	9,3	9,3	9,3	3,1	97
Nord-Amerika/Oseania	5,0	6,7	23,3	8,3	15,0	5,0	10,0	16,7	1,7	1,7	6,7	60
Afrika	9,0	12,5	55,5	3,0	6,0	4,5	2,0	4,5	0,0	2,0	1,0	200
Asia med Tyrkia	5,7	11,6	44,2	4,8	5,9	2,1	4,0	10,0	4,3	6,4	1,0	421
Sør og Mellom-Amerika	8,7	4,4	30,4	6,5	13,0	2,2	4,4	13,0	6,5	4,4	6,5	46
Norske statsborgere, innvandrere												
I alt	6,0	7,0	45,6	5,5	5,3	2,3	2,1	12,0	5,9	5,0	3,4	554
Norden	3,9	3,4	10,3	6,4	19,8	0,0	1,8	38,9	11,7	0,0	3,9	43
Vesteuropeiske land utenom Norden	7,2	8,9	16,0	12,6	11,8	3,8	5,5	20,1	8,9	2,2	3,0	44
Østlige- og sentraleuropeiske EU-land	2,6	10,1	15,3	8,7	9,3	5,5	1,1	26,0	10,7	4,6	6,3	71
Øvrige europeiske land utenfor EU/EØS	5,8	5,9	26,1	8,9	4,7	0,0	4,6	14,7	11,0	12,1	6,2	50
Nord-Amerika/Oseania	7,0	0,0	22,5	0,0	16,3	0,0	18,8	21,0	0,0	0,0	14,4	14
Afrika	9,8	10,1	61,1	2,4	4,6	4,8	0,0	4,0	0,0	0,8	2,3	107
Asia med Tyrkia	4,2	6,3	53,5	5,4	2,8	1,6	1,8	10,2	5,7	6,6	2,0	202
Sør og Mellom-Amerika	7,9	0,0	43,4	2,7	5,6	0,0	3,3	10,0	13,1	4,0	10,0	23
Utenlandske statsborgere												
I alt	4,3	8,2	31,2	7,2	14,1	2,7	5,1	14,6	5,8	3,0	3,8	973
Norden	4,1	9,0	19,8	6,5	19,4	2,3	4,7	22,8	5,4	2,9	3,1	302
Vesteuropeiske land utenom Norden	4,6	10,0	16,3	6,7	22,8	2,0	6,4	17,0	6,8	3,4	4,1	255
Østlige- og sentraleuropeiske EU-land	2,2	1,4	31,0	8,3	10,5	2,7	4,7	15,9	9,6	5,4	8,3	169
Øvrige europeiske land utenfor EU/EØS	9,8	9,3	33,6	0,0	7,5	0,0	8,2	7,9	13,1	5,9	4,8	31
Nord-Amerika/Oseania	3,9	6,9	24,5	7,0	12,4	6,5	6,1	14,8	2,5	2,8	12,6	44
Afrika	2,1	5,1	64,6	6,5	5,5	5,2	5,0	4,7	0,0	1,3	0,0	61
Asia med Tyrkia	5,7	12,1	45,3	9,9	6,6	2,4	3,1	8,3	4,7	0,9	0,9	91
Sør og Mellom-Amerika	3,3	6,4	20,0	14,0	17,2	4,0	5,6	13,5	5,5	4,5	6,0	20
Norskfødte med innvandrerforeldre, norske statsborgere												
I alt	6,6	9,2	41,6	2,9	7,6	2,0	4,5	10,4	2,4	11,8	1,0	184
Norden	3
Vesteuropeiske land utenom Norden	0
Østlige- og sentraleuropeiske EU-land	0
Øvrige europeiske land utenfor EU/EØS	0,0	3,9	65,2	6,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,9	7,3	11,9	16
Nord-Amerika/Oseania	2
Afrika	10,9	17,3	47,7	0,0	11,3	0,0	0,0	5,5	0,0	7,3	0,0	32
Asia med Tyrkia	5,6	8,5	39,7	1,0	7,1	2,8	6,3	12,4	2,6	14,0	0,0	128
Sør og Mellom-Amerika	3

¹ Andorra, Belgia, Frankrike, Gibraltar, Hellas, Irland, Italia, Malta, Monaco, Nederland, Portugal, San Marino, Spania, Storbritannia, Sveits, Tyskland, Østerrike.

² Bulgaria, Estland, Kroatia, Latvia, Polen, Romania, Litauen, Slovenia, Ungarn, Slovakia, Tsjekkia

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

6.2. Oppslutningen om venstresidens partier høyere blant velgere med innvandrerbakgrunn

Ser vi på velgere med innvandrerbakgrunn samlet er det åpenbart at oppslutningen om venstresidens partier, Rødt, SV og Arbeiderpartiet er høyere sammenliknet med øvrige velgere. Blant øvrige velgere var oppslutningen om de tre partiene 33 prosent, mens den blant velgere med innvandrerbakgrunn var 51 prosent. Oppslutningen om Høyre og Frp er samlet sett også lavere blant velgere med innvandrerbakgrunn, 19 prosent oppgir at de stemte Høyre eller Frp, til sammenlikning oppga 29 prosent av de øvrige velgerne at de stemte et av disse to partiene. Vi ser imidlertid at det er betydelige forskjeller avhengig av hvilken landbakgrunn en har.

De med bakgrunn fra afrikanske og asiatiske land er de med høyest oppslutning om venstresiden

Det er blant velgere med innvandrerbakgrunn fra afrikanske og asiatiske land oppslutningen om venstresidens partier er størst. Blant dem med bakgrunn fra afrikanske land er det hele 77 prosent som stemmer på et av partiene på venstresiden, blant dem med bakgrunn fra asiatiske land er andelen 62 prosent.

FNB nest størst blant gutter med foreldre fra Pakistan

Norskfødte med innvandrerforeldre er en relativt liten gruppe og relativt unge, de aller fleste av disse har foreldre fra land som Pakistan, Vietnam, Tyrkia og Sri Lanka. De fleste av disse bor også i Oslo. Blant disse er det mange som oppgir at de stemte FNB. Dette gjelder i første rekke gutter med foreldre fra Pakistan. Men også blant disse er Ap det største partiet, og støtten til venstresidens partier er klart større enn støtten til partiene på høyresiden.

Høy oppslutning om MDG fra innvandrere fra Norden, Vest-Europa og Nord-Amerika/Oseania

Noe av det mest iøynefallende i tabell 6.1 er den relativt høye oppslutningen til MDG fra innvandrere som kommer fra Norden, Vest-Europa og Nord-Amerika/Oseania. Den største andelen av disse er utenlandske statsborgere. Utenlandske statsborgere har ikke stemmerett i stortingsvalg, det betyr at MDG har potensialet til å gjøre det bedre i lokalvalgene sammenliknet med stortingsvalgene.

Relativt høy oppslutning om Frp fra dem med bakgrunn fra Øst-Europa

Den største gruppen stemmeberettigede med innvandrerbakgrunn er arbeidsinnvandrere fra østeuropeiske EU-land. Valgdeltakelsen blant disse er imidlertid relativt lav, for eksempel er den kun 9 prosent for arbeidsinnvandrere fra Polen, som er det største enkeltlandet.

6.3. Partioppslutning etter tre landgrupper

I delkapittelet 6.2 fremstiller vi partivalg for velgere med innvandrerbakgrunn og landgruppering. Vi slår sammen innvandrere, norskfødte med innvandrerforeldre og utenlandske statsborgere og fordeler dem etter tre landgrupper:

- **Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand:** (Danmark, Grønland, Finland, Færøyene, Island, Sverige, Andorra, Belgia, Frankrike, Gibraltar, Hellas, Irland, Italia, Malta, Nederland, Liechtenstein, Luxembourg, Monaco, Portugal, San Marino, Spania, Storbritannia, Sveits, Tyskland, Østerrike, Vatikanstaten, Guernsey, Jersey, Man, Kypros, Israel, USA, Canada, Australia og New Zealand).
- **Østeuropeiske EU-land:** (Bulgaria, Estland, Kroatia, Latvia, Litauen, Polen, Romania, Slovakia, Slovenia, Tsjekkia og Ungarn)
- **Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig**

Gjennomsnittsalderen til velgere med innvandrerbakgrunn er lavere sammenliknet med øvrige velgere. I disse analysene ekskluderer vi derfor dem over 70 år. Vi fremstiller partivalg etter kjønn, aldersgruppe og utdanningsnivå.

Tabell 6.2. Partivalg blant øvrige og velgere med innvandrerbakgrunn etter kjønn, aldersgruppe og landgruppe Kommunestyrevalget 2019. Prosent

	I alt	R	SV	A	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	FNB/		Antall personer
											BL	Andre	
Øvrige befolkning, 18-70 år	100	3,9	6,4	23,1	15,0	6,9	4,0	4,2	20,4	8,5	2,4	5,0	2 816
Menn	100	3,3	4,3	21,2	15,5	6,2	4,4	4,9	23,1	10,0	2,3	4,9	1 379
Kvinner	100	4,4	8,3	24,9	14,8	7,6	3,7	3,5	17,9	7,1	2,6	5,2	1 437
18-34	100	4,5	10,0	18,6	14,1	13,9	3,4	6,9	17,4	5,8	1,9	3,6	669
35-50	100	4,4	6,1	23,1	15,3	6,7	4,1	4,9	20,5	6,9	2,8	5,4	826
51-70	100	3,2	4,8	25,4	15,5	3,5	4,4	2,4	21,8	10,9	2,6	5,6	1 321
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand, 18-70 år	100	5,9	11,4	16,6	7,8	20,4	2,2	6,2	18,5	7,0	2,2	2,0	813
Menn	100	6,0	8,2	18,1	5,1	18,8	1,7	6,8	20,2	9,4	3,4	2,4	415
Kvinner	100	5,8	14,8	15,1	10,6	22,1	2,8	5,5	16,6	4,5	1,0	1,3	398
18-34	100	8,9	14,1	12,5	6,8	22,9	2,6	8,3	13,0	6,3	1,6	3,1	192
35-50	100	4,7	10,3	18,3	7,8	24,8	2,5	7,1	16,5	5,0	1,6	1,6	322
51-70	100	5,4	11,0	17,4	8,4	14,1	1,7	3,7	24,1	9,7	3,3	1,3	299
Østeuropeiske EU-land, 18-70 år	100	2,5	3,8	25,1	9,2	13,0	3,8	3,8	19,3	10,5	4,2	5,0	239
Menn	100	3,6	2,4	22,6	6,0	10,7	2,4	4,8	25,0	9,5	6,0	7,1	84
Kvinner	100	1,9	4,5	26,5	11,0	14,2	4,5	3,2	16,1	11,0	3,2	3,9	155
18-34	100	0,0	3,5	22,8	10,5	17,5	3,5	10,5	8,8	19,3	1,8	1,8	57
35-50	100	1,6	4,8	28,8	11,2	12,0	2,4	0,8	19,2	8,8	4,0	6,4	125
51-70	100	7,0	1,8	19,3	3,5	10,5	7,0	3,5	29,8	5,3	7,0	5,3	57
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig, 18-70 år	100	7,3	11,2	44,2	4,5	6,7	2,4	3,9	8,7	3,9	5,4	1,8	794
Menn	100	7,8	8,8	50,0	4,0	6,3	2,3	3,3	6,3	2,5	6,1	2,5	396
Kvinner	100	6,8	13,6	38,4	5,0	7,0	2,5	4,5	11,1	5,3	4,8	1,0	398
18-34	100	7,1	15,3	44,9	4,2	7,6	1,7	4,2	7,1	2,0	5,4	0,6	354
35-50	100	7,8	8,5	41,6	4,6	6,8	2,1	3,9	11,0	5,0	6,1	2,5	281
51-70	100	6,9	6,9	47,2	5,0	4,4	4,4	3,1	8,2	6,3	4,4	3,1	159

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

5 av 10 menn med bakgrunn fra afrikanske og asiatiske land stemte Ap

De fleste velgere vi har slått sammen i gruppen 'Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig' er fra afrikanske og asiatiske land. Blant mennene i denne landgruppen er oppgitt 50 prosent at de stemte Arbeiderpartiet. Til sammenlikning er oppslutningen blant øvrige menn 21 prosent. Den er 18 prosent blant menn vi har grupper sammen i landgruppen 'Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand' og 23 prosent blant menn fra østeuropeiske EU-land. Blant kvinnene med bakgrunn fra afrikanske og asiatiske land er det 38 prosent som oppgitt at de stemte på Arbeiderpartiet. Blant kvinnene med bakgrunn fra afrikanske og asiatiske land er oppslutningen om SV rundt 5 prosentpoeng høyere sammenliknet med mennene. Men samlet sett er oppslutningen om venstresidens partier høyere for mennene sammenliknet med kvinnene blant dem med bakgrunn fra afrikanske og asiatiske land. Dette er i tråd med tidligere undersøkelser (se for eksempel Kleven 2017). Her er det altså en slags asymmetri sammenliknet med øvrige velgere.

Høy oppslutning om MDG blant dem med bakgrunn fra nordiske og vesteuropeiske land uavhengig av utdanningsnivå

Som vi har sett i tabell 6.1 er oppslutningen om MDG høyere blant velgere med innvandrerbakgrunn fra 'Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand' sammenliknet med de øvrige velgerne. Oppslutningen om MDG er også høyere blant velgere med bakgrunn fra østeuropeiske EU-

land, men ikke like høy som for dem fra 'Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand'. Den relativt høye oppslutningen om MDG blant dem fra nordiske og vesteuropeiske land gjelder uavhengig av kjønn alder og utdanningsnivå.

Oppslutningen om Ap avtar med utdanningsnivå for dem med bakgrunn fra afrikanske og asiatiske land

Blant øvrige velgere er forskjellene i oppslutningen om Ap med hensyn til utdanningsnivå ikke særlige store, oppslutningen om Ap er riktignok størst blant dem med universitetsutdanning, men forskjellen er innenfor feilmarginen. Derimot er det en tendens til at de med universitets eller høyskoleutdanning i større grad stemte SV (og Rødt) enn dem med grunnskole og videregående. Blant dem med bakgrunn fra afrikanske og asiatiske land er det samme tendens med hensyn til SV, mens oppslutningen om Ap er 51 prosent blant dem med grunnskole og 37 prosent blant dem med videregående.

Tabell 6.3. Partivalg blant øvrige og velgere med innvandrerbakgrunn etter utdanningsnivå og landgruppe Kommunestyrevalget 2019. Prosent

	I alt	R	SV	A	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	FNB/ BL	Andre	Antall personer
Øvrige befolkning, 18-70 år													
Grunnskole	100	3,0	5,3	23,4	16,8	5,7	3,2	3,6	15,5	15,5	3,6	4,6	364
Videregående	100	3,4	4,7	22,2	19,4	4,0	3,7	2,7	20,4	9,5	3,5	6,5	1 057
Universitet/Høyskole	100	4,8	8,7	24,0	10,0	10,6	4,8	5,9	22,4	4,3	0,9	3,7	1 159
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand, 18-70 år													
Grunnskole	100	6,6	11,8	15,8	7,9	13,2	0,0	4,0	19,7	15,8	1,3	4,0	76
Videregående	100	6,5	7,6	14,7	12,5	14,1	1,6	4,4	19,6	12,5	3,8	2,7	184
Universitet/Høyskole	100	6,0	12,0	17,4	6,6	23,6	2,9	7,0	18,8	3,5	1,2	1,0	484
Østeuropeiske EU-land, 18-70 år													
Grunnskole	100	0,0	4,2	25,0	8,3	16,7	0,0	8,3	16,7	12,5	4,2	4,2	24
Videregående	100	3,8	3,8	30,2	9,4	1,9	3,8	0,0	17,0	17,0	5,7	7,6	53
Universitet/Høyskole	100	1,6	3,1	22,7	9,4	14,8	3,1	3,9	22,7	8,6	4,7	5,5	128
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig, 18-70 år													
Grunnskole	100	6,9	7,9	51,4	5,1	7,4	1,4	2,8	8,3	3,7	3,7	1,4	216
Videregående	100	7,9	10,5	44,5	5,2	4,7	2,6	2,1	6,8	6,8	7,3	1,6	191
Universitet/Høyskole	100	7,5	14,0	37,0	3,7	7,8	2,5	5,9	10,3	2,8	6,2	2,5	322

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

6.4. Nedgang i oppslutning om Ap sammenliknet med tidligere

Innvandrere fra «det globale sør» har historisk sett alltid støttet Ap og partiene på venstresiden, dette har vært kjent fra SSBs undersøkelser helt tilbake til 1980-tallet og det gjelder uavhengig av norsk eller utenlandsk statsborgerskap (Kleven 2017). Også norskfødte med innvandrerforeldre stemmer i stor grad som sine foreldre. Ser vi på velgere med bakgrunn fra Afrika og Asia var oppslutningen om Arbeiderpartiet og venstresiden høyere ved tidligere valg (Tabell 6.2). Noe av denne nedgangen skyldes at en del velgere med innvandrerbakgrunn stemte på FNB eller andre lister mot bompenger. Videre er det også en økning for SV og Rødt sammenliknet med 2015 og 2011. Men dette forklarer langt ifra hele nedgangen, for Ap eller venstresiden samlet. Ved valget i 2019 ser vi at også innvandrerne langt på vei følger valgvingen, 2019 er et slags gjennombrudsvalg for Senterpartiet blant velgere med innvandrerbakgrunn. 5 prosent av velgerne med innvandrerbakgrunn oppgir å ha stemt Sp, i tidligere valg har oppslutningen om Sp ligget rundt og under 1 prosent i denne velgergruppen. MDG øker også oppslutningen i denne gruppen, 6 prosent

oppgir at de stemte partiet. Høyre mister også oppslutning sammenliknet med 2011 og 2015, da oppga 13 prosent at de stemte partiet mot 8 prosent i 2019.

Tabell 6.4. Partivalg blant velgere med innvandrerbakgrunn fra Afrika og Asia. Kommunestyrevalgene 2011-2019. Prosent

	I alt	R	SV	A	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	Andre personer	Antall
2011	100	2	6	64	0	0	4	5	13	4	2	508
2015	100	4	6	59	1	3	3	4	13	5	2	966
2019	100	7	10	47	5	6	3	3	8	4	6	1 527

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

6.5. Få utenlandske statsborgere stemte i «hjemlandet»

Mange utenlandske statsborgere med stemmerett i Norge har også rett til å stemme i valg til nasjonalforsamling eller presidentvalget i hjemlandet. Men slett ikke alle beholder denne retten. For eksempel har ikke danske borgere som flytter fra Danmark og bosetter seg i et annet land i over 2 år automatisk stemmerett i Folketingsvalget. 73 prosent av utenlandske statsborgere med stemmerett i kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2019 oppga at de hadde stemmerett i andre land enn Norge. Av disse er det kun rundt 35 prosent som oppgir at de stemte ved det siste valget til nasjonalforsamling eller president i dette landet. Utenlandske statsborgere fra Frankrike, Italia, USA og Sverige er de som i størst grad rapporterer at de stemte i det siste valget i hjemlandet. Men kun litt over 50 prosent av svenske statsborgere bosatt i Norge oppgir at de stemte i det siste Riksdagsvalget i Sverige. Blant polske statsborgere oppgir rundt 37 prosent at de stemte i det siste nasjonale valget i Polen. Valgdeltakelsen i norske lokalvalg blant polske statsborgere er lav, men vi ser også at deltakelsen blant polske borgere med stemmerett i hjemlandet er lav også i valget i Polen.

Ser vi på de sammenslåtte landgruppene ser vi at det er en sammenheng mellom å stemme i det norske lokalvalget og å stemme i det nasjonale valget i hjemlandet. Effekten er imidlertid kun vesentlig og signifikant blant borgere fra landgruppen: Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand. For eksempel er valgdeltakelsen i det siste Riksdagsvalget i Sverige 57 prosent blant dem som stemte i kommunestyrevalget i 2019, til sammenlikning var den 33 prosent blant dem som ikke stemte i kommunestyrevalget. For de polske statsborgerne er de tilsvarende tallene 39 prosent mot 36 prosent, altså en langt mindre effekt. For noen av landene er tendensen imidlertid motsatt. For mange av disse enkeltlandene er antall respondenter svært begrenset, så resultatene må tolkes med varsomhet. Lovgivingen er også svært ulik. I noen land kan man også ha stemmerett i lokalvalg eller valget til EU-parlamentet, slik at det skaper litt i støy i resultatene våre.

Tabell 6.5. Andel blant utenlandske statsborgere som oppgir at de har stemmerett i andre land enn Norge, andel blant dem som oppgir å ha stemt ved det siste valget til nasjonalforsamling eller president i dette landet. Etter enkeltland og stemt/ikke stemt ved kommunestyrevalget i Norge 2019

	Andel som oppgir å ha stemmerett i andre land enn Norge		Andel blant dem som oppgir å ha stemmerett som stemte i det siste valget til nasjonalforsamling eller president i dette landet					
	I alt	n	I alt	Blant dem som ikke stemte i 2019		Blant dem som stemte i 2019		
					n		n	
I alt	73,4	1 800	34,3	32,7	623	37,7	738	
Fra Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	79,9	895	35,8	30,1	183	41,3	483	
Fra østeuropeiske EU-land	85,4	585	37,2	37,1	357	38,7	147	
Fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	49,8	320	24,9	23,0	83	27,8	108	
Enkeltland:								
Frankrike	85,7	28	66,7	57,1	7	70,6	17	
Italia	88,0	25	54,5	44,4	9	61,5	13	
USA	100,0	33	54,5	18,2	11	72,7	22	
Sverige	92,7	234	52,1	33,3	48	57,4	169	
Romania	78,9	38	50,0	47,1	18	58,3	12	
Finland	95,1	41	43,6	75,0	12	29,6	27	
Litauen	73,5	117	43,0	42,0	69	47,1	17	
Polen	94,0	315	36,5	35,8	219	39,0	77	
India	64,3	14	33,3	..	2	..	7	
Østerrike	85,7	14	33,3	..	6	..	6	
Island	88,4	43	31,6	25,0	16	36,4	22	
Latvia	72,7	44	31,3	36,8	19	23,1	13	
Tyskland	79,2	130	31,1	13,6	22	35,8	81	
Bosnia-Hercegovina	72,7	11	25,0	..	5	..	3	
Bulgaria	80,0	15	25,0	..	9	..	3	
Nederland	90,5	42	23,7	16,7	6	25,0	32	
Filippinene	58,6	29	23,5	20,0	10	28,6	7	
Thailand	70,0	20	21,4	..	5	..	9	
Storbritannia	49,0	98	18,8	11,1	18	23,3	30	
Spania	92,0	25	17,4	25,0	8	13,3	15	
Russland	75,0	28	15,0	12,5	8	16,7	12	
Danmark	43,3	104	9,1	20,0	10	5,9	34	
Estland	85,0	20	5,9	0,0	8	11,1	9	

n: Antall personer

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.6. Partivalg blant innvandrere etter utvalgte land. Kommunestyrevalget 2019. Prosent

Land	Rødt	SV	Ap	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	FNB/ BL	Andre	Antall personer
Nordiske land:												
Danmark	5	12	16	10	19	2	4	22	6	1	2	97
Finland	3	6	21	9	15	0	0	29	9	3	6	34
Island	4	19	15	0	22	4	0	30	0	4	4	27
Sverige	5	9	16	5	25	2	7	24	5	2	1	183
Øvrige europeiske land:												
Frankrike	0	14	10	5	33	0	10	14	5	5	5	21
Nederland	7	11	16	2	22	2	11	20	9	0	0	45
Storbritannia	5	13	18	2	16	3	2	28	5	3	5	61
Tyskland	5	13	15	12	26	1	7	13	5	2	2	110
Latvia	0	0	35	12	18	0	6	6	18	6	0	17
Litauen	0	3	43	20	13	0	0	13	3	3	0	30
Polen	2	4	16	7	13	5	2	24	13	7	7	123
Romania	5	5	45	5	9	0	0	14	9	5	5	22
Russland	8	13	17	0	8	0	8	17	13	8	8	24
Bosnia-Hercegovina	15	12	42	4	4	0	4	8	8	4	0	26
Asiatiske land:												
Afghanistan	4	19	69	0	0	4	0	0	0	4	0	26
Filippinene	0	6	41	9	9	9	0	12	15	0	0	34
India	4	0	44	8	4	0	0	20	8	12	0	25
Irak	4	20	56	0	0	0	8	4	4	4	0	25
Iran	9	11	57	3	0	0	6	3	0	9	3	35
Kina	7	0	27	7	7	0	0	40	7	7	0	15
Pakistan	7	7	57	7	11	0	0	7	0	4	0	28
Syria	8	13	54	8	4	0	0	4	4	0	4	24
Thailand	0	4	41	15	4	0	4	15	15	0	4	27
Tyrkia	27	13	47	7	0	0	0	7	0	0	0	15
Vietnam	0	0	50	6	19	0	0	13	0	6	6	16
Afrikanske land:												
Eritrea	3	0	85	0	0	6	3	0	0	3	0	34
Somalia	11	16	53	8	3	0	3	5	0	0	3	38
Amerikanske land:												
USA	5	8	30	3	20	3	8	15	0	3	8	40

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.7. Partivalg blant norskfødte med to innvandrereforeldre etter utvalgte land. Kommunestyrevalget 2019. Prosent

	R	SV	A	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	FNB/ BL	Andre	Antall personer
Pakistan	7	14	39	0	7	5	2	7	0	20	0	44
Vietnam	13	9	30	0	9	0	17	22	0	0	0	23
Sri Lanka	11	5	47	5	5	5	11	5	5	0	0	19

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.8 Partivalg etter innvandringskategori, Oslo, Kommunestyrevalget 2019. Prosent

Oslo	Rødt	SV	AP	SP	MDG	KrF	V	H	Frp	FNB	Andre	n
I alt	7	9	20	2	15	2	6	25	5	6	3	N
Norsk uten innvandrerbakgrunn	7	9	16	2	16	2	6	29	6	5	3	314
Innvandrere fra Vest-Europa etc	7	9	15	3	26	2	7	22	2	4	3	192
Innvandrere fra østeuropeiske EU-land	6	3	28	3	17	5	3	19	8	4	3	49
Innvandrere fra Afrika, Asia etc	10	8	47	5	5	2	3	8	2	8	1	170
Norskfødt med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia etc	7	13	33	1	8	3	2	6	0	26	0	97

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

7. Tillit til politiske institusjoner

Høy tillit til samfunnsinstitusjoner blir gjerne sett på som en nødvendighet for et velfungerende demokrati. I de siste tiårene har det vært en del oppmerksomhet om tilliten til viktige institusjoner i samfunnet og det politiske liv er synkende eller ikke. Forskning viser at den er relativt stabil og robust i stabile demokratier i Vest-Europa, men klart lavere i «nye demokratier» i Øst-Europa. Norge og de nordiske landene har i slike målinger lenge ligget i toppsjiktet for tillit i samfunnet sammenliknet med resten av Europa (Kleven 2016). Når det er sagt, er det ikke opplagt at høy politisk tillit i et samfunn er et ubetinget gode. Flere forskere argumenterer for at en viss grad av politisk mistillit er et sunt trekk ved et demokrati fordi det innebærer at befolkningen er kritisk innstilt til makthaverne. I litteraturen om politisk tillit pekes det på at velgere skiller mellom ulike deler av det politiske systemet i sine tillitsvurderinger og dermed at ulike deler av et politisk system kan nyte ulik grad av tillit. At velgere har lav tillit til politiske enkeltaktører, som er et relativt vanlig fenomen, er ikke nødvendigvis et alvorlig sykdomstegn for demokratiske styresett. Politiske ledere som ikke innehar velgernes tillit, kan byttes ut gjennom valg. Hvis mistillit derimot er rettet mot sentrale politiske institusjoner eller de grunnleggende prinsippene som det politiske systemet styres etter, kan konsekvensene av lav tillit være mer alvorlige (for en oversikt over litteraturen se for eksempel Haugsgjerd og Segaaard 2020).

I velgerundersøkelsen 2019 er det stilt spørsmål om tillit til en rekke samfunnsinstitusjoner både på nasjonalt og lokalpolitisk plan. Tillit er målt gjennom å be deltakerne i undersøkelsen om å plassere seg på en skala fra 0 til 10, hvor 0 tilsvarer ingen tillit og 10 tilsvarer full tillit. Svarene mellom 7 og 10 betegner vi som høy tillit. Svarene mellom 0 og 3 betegner vi som lav tillit.

I kapittel 9 er fordelingen for hele skalaen fremstilt for samtlige spørsmål etter en rekke bakgrunnskjennetegn. Sumerer en verdiene på skalaene kan de avvike litt fra de verdiene vi presenterer her. I kapittel 9 benytter vi kun det utvalget som har svart på alle spørsmålene i skjemaet. I dette kapittelet benytter vi også dem som har svart på disse spørsmålene i oppfølgingskjemaet.

Norge er i internasjonal sammenheng et høytillitsland, men spørsmålet er om det gjennomsnittlige høye tillitsnivået skjuler nyanser i fordelingen av politisk tillit mellom befolkningsgrupper.

7.1. Nær 4 av 10 har høy tillit til ordføreren

39 prosent av de stemmeberettigede oppgir at de har høy tillit til ordføreren. 36 prosent har høy tillit til kommunestyret, mens 35 prosent oppgir høy tillit til Stortinget. Til sammenlikning er det kun 25 prosent som oppgir at de har høy tillit til fylkestinget, de politiske partiene skårer lavest med 21 prosent. De stemmeberettigede har høyere tillit til lokalpolitikere (30 prosent) sammenliknet med rikspolitikere (23 prosent). Forskjellene mellom kjønnene er relativt små.

De eldste har lavere tillit til de nasjonale institusjonene

De fleste forskjellene mellom de ulike aldersgruppene er relativt små og ikke signifikante. Vi kan slå fast at å ha lav tillit til de politiske institusjonene (lokale som nasjonale) ikke er noe ungdomsfenomen. Imidlertid er andelen blant de eldste, de over 70 år, lavere enn de yngre med hensyn til de nasjonale institusjonene, mens de har generelt høyere tillit til lokale institusjoner.

Politisk tillit stiger med utdanningsnivået

Generelt er det en tendens til at tilliten stiger med utdanningsnivået. De med grunnskoleutdanning har jevnt over lavere tillit til de politiske institusjonene sammenliknet med dem med videregående utdanning, mens dem med universitets og høyskoleutdanning har høyest tillit. For eksempel har 28 prosent av de stemmeberettigede med grunnskoleutdanning høy tillit til kommunestyret, tilsvarende tall for dem med videregående er 32 prosent, mens blant dem med universitet eller

høyskoleutdanning er tallet 47 prosent. For fylkestinget, rikspolitikere og de politiske partiene er imidlertid nivået omtrent det samme for dem med grunnskole og videregående skole, mens blant dem med universitet og høyskole er nivået høyere.

Valgdeltakelse og høy tillit går hånd i hånd

Internasjonale undersøkelser viser at det er en klar sammenheng i de fleste land mellom å delta i ulike former for politikk, først og fremst valg, og å ha tillit til ulike institusjoner (Kleven 2016). Land med relativt stor tillit til nasjonalforsamlingen har også relativt høy valgdeltakelse, selv om dette ikke er helt entydig. I tabell 7.1 ser vi at andelen som oppgir å ha høy tillit er klart høyere blant dem som stemte sammenliknet med dem som ikke stemte for alle institusjonene. 43 prosent av dem som stemte oppgir at de har høy tillit til kommunestyret, mens 22 prosent av dem som ikke stemte oppgir det samme.

Tabell 7.1 Høyt tillit til ulike politiske institusjoner etter kjønn, aldersgrupper, utdanningsnivå, valgdeltakelse og partivalg. Kommunestyrevalget 2019. Prosent

Høy tillit	Kommunestyret	Ordføreren	Fylkestinget	Stortinget	Regjeringen	Statlig forvaltning	Kommune adm. politikere	Lokalpolitikere	Rikspolitikere	De politiske partiene	Antall personer
I alt	36	39	25	35	29	30	31	30	23	21	4 143
Menn	37	39	23	34	29	29	31	30	22	21	2 142
Kvinner	36	39	27	35	29	31	32	31	24	21	2 001
Alder											
18-34	35	37	30	35	31	32	29	31	25	26	992
35-49	36	40	25	34	29	33	31	28	21	20	1 025
50-69	37	40	25	35	28	30	33	30	23	19	1 585
over 70 år	37	41	17	32	26	24	33	33	22	15	541
Utdanningsnivå											
Uoppgitt	39	39	35	39	42	39	41	33	32	29	66
Grunnskole	28	31	21	25	22	20	25	26	19	19	692
Videregående	32	37	21	29	26	24	28	28	18	17	1 634
Universitets- og høyskole	47	47	31	47	36	44	39	36	31	27	1 751
Stemte ikke	22	25	19	24	25	22	21	21	17	16	762
Stemte	43	46	28	39	31	34	36	35	26	23	3 381
Parti											
R	37	35	25	34	16	26	26	26	20	22	139
SV	50	50	38	48	22	42	44	42	32	33	255
A	54	59	35	43	26	40	47	45	27	29	808
Sp	42	47	25	26	18	23	32	35	17	17	593
MDG	49	47	40	49	30	49	43	36	31	29	226
Krf	54	63	31	52	45	40	53	52	39	29	141
V	43	44	32	50	40	49	41	32	38	28	128
H	42	44	26	48	52	38	35	31	31	23	655
Frp	30	31	19	29	36	20	19	23	20	17	243
FNB/BL	7	15	7	15	16	11	11	9	6	7	59
Andre	23	24	15	25	18	22	19	20	14	11	116

Høy tillitt er definert som 7-10 på en skala fra 0 til 10, der 0 betyr «Ingen tillit» og 10 betyr «Svært stor tillit».

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Fremskrittspartiets velgere har relativt høy tillit til regjeringen, men ikke til andre institusjoner

Høyre, Frp, Venstre og Krfs velgere er dem som i størst grad oppgir å ha høy tillit til regjeringen, det er ikke så rart siden disse fire partiene i 2019 alle var den del av Solberg regjeringen. For alle andre institusjoner ligger imidlertid Frps velgere lavere enn gjennomsnittet til dem som stemte i valget. Også Rødt sine velgere ligger gjennomgående lavere enn gjennomsnittet til dem som stemte. Videre ser vi at Senterpartiets velgere uttrykker relativt lavere tillit til nasjonale institusjoner sammenliknet med lokale institusjoner.

Hvem har lav tillit?

Når vi slår sammen deler skalaen slik vi har gjort i tabell 7.1 eller oppgir gjennomsnittsverdien på skalaen, kan mange «på midten svar» skjule viktige nyanser. I tabell 7.2 ser vi derfor også på dem som uttrykker lav tillit til institusjonene. Regjeringen, rikspolitikere og de politiske partiene er som ventet de institusjonene flest uttrykker lav tillit til. Men det er relativt små forskjeller og variasjonen er mellom 29 og 19 prosent. Det er forskjeller mellom menn og kvinner, det er flere menn som uttrykker lav tillit.

Tabell 7.2 Lav tillit til ulike politiske institusjoner etter kjønn, aldersgrupper, utdanningsnivå, valgdeltakelse og partivalg. Kommunestyrevalget 2019. Prosent

Lav tillit	Komm- unestyret	Ord- føreren	Fylkes- tinget	Stor- tinget	Regjer- ingen	Statlig forvalt- ning	Komm- une adm.	Lokal- politikere	Riks- politikere	De politiske partiene	Antall personer
I alt	19	20	23	22	29	22	20	20	25	25	4 143
Menn	21	23	25	24	31	25	23	24	28	28	2 142
Kvinner	16	18	20	19	26	20	18	17	21	23	2 001
Alder											
18-34	21	22	20	24	27	22	21	21	24	25	992
35-49	21	21	22	23	29	23	21	20	27	27	1 025
50-69	17	20	24	20	28	23	21	20	24	26	1 585
over 70 år	16	18	26	21	32	21	17	18	23	22	541
Utdanningsnivå											
Uoppgitt	21	21	20	21	22	20	20	23	25	24	66
Grunnskole	26	27	29	32	37	33	27	26	34	35	692
Videregående	20	22	25	25	30	25	22	22	28	28	1 634
Universitets- og høgskole	12	14	16	11	21	12	13	14	15	16	1 751
Stemte ikke	32	30	34	34	36	34	32	33	38	38	762
Stemte	13	16	18	16	25	17	15	14	19	19	3 381
Parti											
R	11	19	22	21	46	23	24	17	26	24	139
SV	5	12	9	13	40	10	9	8	15	11	255
A	7	9	11	11	28	13	7	8	14	14	808
Sp	13	16	19	25	35	22	17	13	25	23	593
MDG	10	11	11	10	24	6	11	11	14	13	226
Krf	5	5	10	6	10	8	5	6	7	8	141
V	12	11	12	10	12	13	11	13	15	20	128
H	11	16	18	9	8	12	14	14	14	14	655
Frp	21	26	25	19	16	25	25	24	23	26	243
FNB/BL	45	37	43	49	54	46	43	49	55	60	59
Andre	25	34	36	31	37	31	33	31	31	39	116

Lav tillitt er definert som 0-3 på en skala fra 0 til 10, der 0 betyr «Ingen tillit» og 10 betyr «Svært stor tillit».

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Som vi allerede har sett er det en sammenheng mellom å delta i valget å ha høy tillit til de politiske institusjonene. Men også blant dem som stemte er det rundt 15 – 25 prosent som uttrykker lav tillit til de forskjellige institusjonene, kun 13 prosent oppgir lav tillit til kommunestyret, mens 25 prosent uttrykker lav tillit til regjeringen. Andelene blant dem som ikke stemte er omtrent dobbelt så høye. Men fra tabell 7.2 ser vi at blant dem som ikke stemte er det et mindretall som uttrykker direkte lav tillit til institusjonene. Det er 38 prosent, blant dem som ikke stemte, som oppgir lav tillit til de politiske partiene, mens 30 prosent oppgir lav tillit til ordføreren, de andre institusjonene ligger i mellom.

Mange av FNBs velgere har lav tillit

Mange av de ulike partienes velgere uttrykker lav tillit til regjeringen, og det er ikke unaturlig hvis man har stemt på partier som ikke inngår i den eller ikke er en del av det parlamentariske grunnlaget for den. Men det er noen interessante forskjeller. Det er blant Senterpartiet, Frp og Rødt sine velgere vi finner flest som uttrykker lav tillit til Stortinget. Senterpartiets velgere har ikke gjennomgående lav tillit til de lokale institusjonene, det er de nasjonale institusjonene de uttrykker mistillit til. Hvis vi sammenlikner gjennomsnittet for alle som stemte (uavhengig av hvilket parti de stemte) med Frps velgere ser vi at Frps velgere gjennomgående uttrykker mer mistillit til de fleste institusjoner, med unntak av regjeringen som de på det tidspunktet var en del av.

Ser vi på dem som oppga å stemme FNB eller andre bompengelister ser vi at andelen som uttrykker mistillit er langt høyere sammenliknet med gjennomsnittet til de andre partiene. For eksempel er det 45 prosent av FNB velgerne som oppgir at de har lav tillit til kommunestyret, tilsvarende tall for Sp, Rødt og Frp er 13, 11 og 21 prosent. Ser vi på tilliten til Stortinget er gjennomsnittet for dem som stemte 16 prosent. Med hensyn til Stortinget oppgir 49 prosent av FNBs velgere lav tillit, tilsvarende tall for Sp, Rødt og Frp er 25, 21 og 19 prosent. Det er ellers verdt å merke seg at blant dem som oppgir å ha stemt 'andre partier og lister' (som i denne sammenhengen er en broket forsamling) andelen som uttrykker mistillit høyere for alle institusjoner sammenliknet med alle andre partier med unntak av FNB.

8. Oppgitte grunner til ikke å stemme

Det kan være vanskelig å få folk til å gi klare og rasjonelle svar om årsaker til at de ikke stemte. SSB gjennomfører spørreundersøkelser og lager statistikk over en rekke forhold i samfunnet hvor det er vanskelig for folk å gi klare og entydige svar, og hvor nøyaktigheten i målingen ikke kan spesifiseres absolutt. Det er viktig å kunne lage statistikk som gir en pekepinn om lav valgdeltakelse i noen grupper i samfunnet kan tolkes som en mistillit fra disse mot de folkevalgte og de politiske institusjonene. Tidligere tverrsnittsundersøkelser av stemmeberettigede viser at personer som ikke stemte gjerne oppgir årsaker som at de ikke har tid og anledning til å stemme, mens årsaker som direkte mistillit eller at de ikke finner et politisk alternativ som passer for dem, er det færre som oppgir. Fra og med lokalvalget i 2015 blir de som ikke stemte i valget bedt om å oppgi hvilke årsaker som hadde betydning for at de ikke stemte. Det er mulig å oppgi flere årsaker. I 2019 er spørsmålene endret noe slik at det ikke gir mening å fremstille resultatene fra 2015 og 2019 i de samme tabellene. I denne rapporten tar vi derfor kun med svarene fra 2019. Spørsmålene er stilt på følgende måte: *Det kan være mange grunner til at folk ikke stemmer ved et kommunevalg. Nå skal jeg lese opp noen mulige grunner du kan ha hatt for å ikke stemme ved dette kommunevalget. For hver grunn vil jeg be deg si om den var svært viktig, nokså viktig, mindre viktig, eller ikke viktig.*

De ulike årsakene er listet opp i tabell 8.1. De som har svart svært viktig eller nokså viktig er slått sammen. I kapittel 9 er fordelingen for hele skalaen fremstilt for samtlige spørsmål etter noen relevante bakgrunnskjennetegn. Sumerer en verdiene på skalaene kan de avvike litt fra de verdiene vi presenterer her. I kapittel 9 benytter vi kun det utvalget som har svart på alle spørsmålene i skjemaet. I dette kapitlet benytter vi også dem som har svart på disse spørsmålene i oppfølgingsskjemaet.

8.1. 5 av 10 oppgir at de kjenner for lite til hva partiene står for...

52 prosent oppgir at de kjenner for lite til hva partiene står for som en svært viktig eller er nokså viktig grunn for å ikke stemme. Andelen er størst blant de unge, 56 prosent blant de under 50 år, mens andelen som oppgir dette blant dem over 50 er rundt 55 prosent. Forskjellene mellom kvinner og menn er kun på 2 prosentpoeng. Ser vi på utdanningsnivå er andelen høyest blant dem med uoppgitt utdanning, av disse svarer 63 prosent at de kjenner for lite til hva partiene står for. De aller fleste med uoppgitt utdanning er utenlandske statsborgere med kort botid i Norge. Forskjellen mellom dem som har grunnskoleutdanning versus universitets og høyskoleutdanning er på 5 prosentpoeng. Blant dem med universitets og høyskoleutdanning er det 49 prosent som oppgir denne grunnen for å ikke stemme, mens det blant dem med grunnskole er 54 prosent som oppgir dette. 42 prosent oppgir at årsaken til at de ikke stemte var at de mangler tillit til lokalpolitikere i kommunen. 40 prosent oppgir at det ikke var noen viktige lokale saker de «brenner for» som viktig. Mens 36 prosent oppga at forskjellen mellom partiene var for små.

... og 5 av 10 oppgir at de ikke hadde tid og anledning

Litt over halvparten, 52 prosent, oppgir at en svært viktig eller er nokså viktig grunn for å ikke stemme var at de ikke hadde tid og anledning. Sammen med at man ikke kjenner til hva partiene står for er dette den årsaken som oppgis hyppigst. Også her er det liten forskjell mellom kjønnene. 53 prosent av kvinnene oppgir dette, mens 51 prosent av mennene oppgir det samme. Her ser vi imidlertid en klar alderseffekt. De unge oppgir i større grad denne grunnen sammenliknet med de eldre. 41 prosent oppga grunnen at de var ute av kommunene eller borte fra hjemmet. Kun 26 prosent oppgir at sykdom eller uførhet var viktig.

4 av 10 er fornøyd med tingene slik de er

41 prosent oppga at de er fornøyd med tingene slik de er som en viktig eller svært viktig grunn til ikke å stemme.

Tabell 8.1 Oppgitte viktige grunner til ikke å stemme, etter kjønn, alder og utdanningsnivå. Kommunestyrevalget 2019. Prosent

	Forskjell- ene mellom partiene er for små	Det er ingen viktige lokale saker brenner for	Jeg kjenner for lite til jeg hva partiene står for	Jeg mangler tillit til lokal- politikere her i kommunen	Jeg hadde ikke tid og anledn.	Jeg er fornøyd med tingene slik de er	Ute av kommunen eller borte fra hjemmet	Sykdom eller uførhet (egen eller i familien)	n
I alt	36	40	52	42	52	41	41	26	860
Menn	39	42	51	46	51	40	39	22	480
Kvinner	33	37	53	39	53	42	42	30	380
Alder									
18-34	29	38	56	34	64	40	47	23	370
35-49	44	39	56	49	47	39	35	26	235
50-69	44	44	45	49	41	42	39	29	210
over 70 år	24	36	44	44	31	47	26	35	50
Utdanningsnivå									
Uoppgitt	41	41	63	39	56	53	48	32	220
Grunnskole	34	39	54	42	49	43	37	31	290
Videregående	36	42	51	49	48	38	38	23	300
Universitets- og høgskole	39	36	49	31	63	37	49	20	220
Alder/ Utdanningsnivå									
18-34									
Uoppgitt	36	37	62	34	58	56	48	23	75
Grunnskole	30	39	56	32	61	43	43	27	150
Videregående	24	41	58	43	62	38	46	20	120
Universitets- og høgskole	34	30	49	23	78	33	58	19	80
35-49									
Uoppgitt	41	41	64	39	55	49	45	33	115
Grunnskole	41	33	57	51	39	33	30	32	55
Videregående	48	42	53	57	43	40	35	24	75
Universitets- og høgskole	41	40	55	41	58	40	37	21	81
50-69									
Uoppgitt	51	49	63	47	61	60	60	47	30
Grunnskole	45	41	47	54	38	48	39	34	65
Videregående	44	46	44	53	36	38	30	26	85
Universitets- og høgskole	40	42	41	32	51	37	51	21	55
over 70 år									
Uoppgitt	3
Grunnskole	15	43	54	50	32	56	18	45	22
Videregående	27	31	31	39	34	36	37	27	25
Universitets- og høgskole	5

n: Antall personer.

«Svært viktig eller nokså viktig» på svarskalaen «svært viktig, nokså viktig, mindre viktig eller ikke viktig».

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Er noen av disse årsakene overflødige og/eller utrykk for underliggende dimensjoner?

I tabell 8.1 ser vi at det er variasjon med hensyn til hvilke årsaker som oppgis som en viktig grunn blant dem som ikke stemte i valget. Men en kan tenke seg at noen av spørsmålene er utrykk for «det samme», eller underliggende felles dimensjoner. I analyser av tidligere undersøkelser har det blitt undersøkt om spørsmålene indirekte måler underliggende dimensjoner ved det å ikke stemme. At spørsmålene uttrykker for eksempel: *manglende kunnskap, manglende interesse eller motivasjons* mens noen av spørsmålene kanskje er utrykk for mer *trivielle* hindringer for å stemme. I denne sammenhengen skal vi la det ligge men vi vil komme tilbake til det ved senere anledninger. Vi er imidlertid interessert å finne ut om noen av disse spørsmålene egentlig måler det samme, og dermed er overflødige. Vi fremstiller derfor de bivariate korrelasjonene mellom spørsmålene i tabell 8.2.

Spørsmålene er stilt på følgende måte: *Det kan være mange grunner til at folk ikke stemmer ved et kommunevalg. Nå skal jeg lese opp noen mulige grunner du kan ha hatt for å ikke stemme ved dette kommunevalget. For hver grunn vil jeg be deg si om den var svært viktig, nokså viktig, mindre viktig, eller ikke viktig.*

I tabell 8.1 har vi gjort svarene binære ved å slå samme til to kategorier, svært viktig og nokså viktig er slått sammen til verdien 1, men andre svar har fått verdien 0. Resultatene i tabell 8.2 baserer seg imidlertid på hele svarskaalen. Hvis det er en svært sterk korrelasjon mellom spørsmål vil det være grunn til å vurdere å utelate noen av spørsmålene. Verdi nær 1 mellom to spørsmål betyr at nesten alle respondentene har svart det samme på de to spørsmålene, mens hvis verdien er nær - 1 så betyr det at de har svart diametralt motsatt.

Mange av spørsmålene er klart korrelert. Dette er ikke oppsiktsvekkende. For eksempel *Ute av kommunen eller borte fra hjemmet* og *Jeg hadde ikke tid og anledning* klart korrelert, med en verdi på 0,47. Mens spørsmålet *Jeg mangler tillit til lokalpolitikere her i kommunen* og *Jeg er fornøyd med tingene slik de er* har en mer moderat korrelasjon på 0,17. Men ingen av disse spørsmålene er sterkt korrelert.

I mer sofistikerte analyser bør en vurdere å slå sammen noen av disse spørsmålene for å få mer robuste resultater av analysen hvor en også trekker inn flere variabler i en statistisk modell.

Tabell 8.2 Bivariate korrelasjoner (Pearsons r) mellom spørsmålene om årsaker til å ikke stemme (n=860)

	Det er ingen viktige lokale saker jeg brenner for		Jeg mangler tillit til lokalpolitikere her i kommunen		Jeg hadde ikke tid og anledning		Jeg er fornøyd med tingene slik de er fra hjemmet	
	Forskjellene mellom partiene er for små	Jeg brenner for	Jeg kjenner for lite til hva partiene står for	Jeg mangler tillit til lokalpolitikere her i kommunen	Jeg hadde ikke tid og anledning	Jeg er fornøyd med tingene slik de er	Ute av kommunen eller borte fra hjemmet	
Det er ingen viktige lokale saker jeg brenner for	0,42							
Jeg kjenner for lite til hva partiene står for	0,36	0,45						
Jeg mangler tillit til lokalpolitikere her i kommunen	0,40	0,30	0,23					
Jeg hadde ikke tid og anledning	0,05	0,05	0,18	-0,04				
Jeg er fornøyd med tingene slik de er	0,31	0,35	0,39	0,17	0,15			
Ute av kommunen eller borte fra hjemmet	0,10	0,08	0,11	0,03	0,47	0,14		
Sykdom eller uførhet (egen eller i familien)	0,18	0,14	0,16	0,09	0,16	0,22	0,12	

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

9. Tabeller fra velgerundersøkelsen 2019

Kolonnen antall personer i tabell 9.1 viser det tilnærmede antall personer som har deltatt i undersøkelsen hvis vi tenkte oss at summen av de tre utvalgene var et tverrsnittsutvalg. I noen av tabellene vil antall personer være færre enn i tabell 9.1 siden det er en del som «hopper av» undersøkelsen underveis. I andre tabeller er færre siden det i skjemaet også er en del filtre, for eksempel avhengig av hva respondentene svarte på spørsmålene eller om respondentene bor i kommuner som ble påvirket av regions og kommunereformen eller ikke. I de tilfellene hvor antall personer er vesentlig forskjellig fra tabell 9.1 er det med en egen kolonne for antall personer.

9.1. Nærmere om noen grupperinger brukt i tabellene

De fleste inndelingene i tabellene er selvforklarende, Innvandringskategori og landbakgrunn er forklart i kapittel 6, men gjentas her.

Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn, eller *øvrige norske statsborgere*, er personer født i Norge av to norskfødte foreldre, utenlandsfødte med én norskfødt forelder, norskfødte med én utenlandsfødt forelder, utenlandsfødte med to norskfødte foreldre og adopterte. Betegnelsen personer uten innvandrerbakgrunn benyttes ofte synonymt med *øvrige norske statsborgere* eller *øvrig befolkning*.

Norske statsborgere, innvandrere er personer som er født i utlandet av to utenlandsfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre. Innvandrere har på et tidspunkt innvandret til Norge og tatt norsk statsborgerskap.

Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre er personer som er født i Norge av to foreldre som er født i utlandet, og som i tillegg har fire besteforeldre som er født i utlandet.

Utenlandsk statsborger er personer som er bosatte i Norge med et annet statsborgerskap en norsk. 96 prosent av disse er innvandrere, 1 prosent er norskfødte med innvandrerforeldre. Noen veldig få er for eksempel født i Norge som norske statsborgere og har senere byttet til et utenlandsk statsborgerskap.

Landbakgrunn er eget fødeland. For norskfødte med innvandrerbakgrunn er dette foreldrenes fødeland. Når begge foreldrene er født i utlandet, er de i de aller fleste tilfellene født i samme land. I tilfelle der foreldrene har ulikt fødeland, er det mors fødeland som blir valgt. I de aller fleste tabellene er landbakgrunn gruppert. Landbakgrunn inneholder innvandrere som er blitt norske statsborgere, innvandrere som er utenlandske statsborgere og norskfødte med innvandrerforeldre. Landbakgrunn er delt i tre, inndelingen har følgende land:

Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand: Danmark, Grønland, Finland, Færøyene, Island, Sverige, Andorra, Belgia, Frankrike, Gibraltar, Hellas, Irland, Italia, Malta, Nederland, Liechtenstein, Luxembourg, Monaco, Portugal, San Marino, Spania, Storbritannia, Sveits, Tyskland, Østerrike, Vatikanstaten, Guernsey, Jersey, Man, Kypros, Israel, USA, Canada, Australia og New Zealand.

Østeuropeiske EU-land: Bulgaria, Estland, Kroatia, Latvia, Litauen, Polen, Romania, Slovakia, Slovenia, Tsjekkia og Ungarn.

Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig (alle land som ikke er eksplisitt nevnt over).

Tabell 9.1 Hvor interessert er du i politikk generelt? Prosent

	Svært interessert	Ganske interessert	Lite interessert	Helt uinteressert	Antall personer
I alt	11	47	36	6	4 372
Menn	14	48	32	6	2 235
Kvinner	9	46	39	6	2 137
Alder					
18-34	8	39	44	9	1 116
35-49	9	45	38	7	1 073
50-69	12	54	29	5	1 617
over 70 år	17	50	29	4	566
Utdanningsnivå					
Grunnskole	11	36	43	11	790
Videregående	9	47	69	6	1 731
Universitets- og høyskole	14	57	26	3	1 769
Landsdel					
Oslo og Viken	13	47	34	6	1 356
Innlandet	10	43	40	7	338
Agder og Sør-Østlandet	12	44	38	6	594
Vestlandet	9	48	35	7	1 157
Trøndelag	8	55	32	5	445
Nord-Norge	9	44	40	7	482
Kommunestørrelse					
0 - 9 999 innbyggere	8	46	38	8	1 184
10 000 - 29 999 innbyggere	10	47	38	5	1 155
30 000 - 299 999 innbyggere	11	47	35	7	1 584
300 000 innbyggere eller flere	19	49	27	5	449
Stemte ikke	8	29	49	15	863
Stemte	13	57	28	2	3 509
Parti					
Rødt	19	66	13	2	139
SV - Sosialistisk Venstreparti	19	67	14	0	245
Arbeiderpartiet	14	57	28	1	776
Senterpartiet	9	53	37	1	550
Miljøpartiet De Grønne	14	64	21	1	229
Kristelig Folkeparti	12	56	30	2	127
Venstre	12	60	27	2	126
Høyre	11	62	26	1	620
Fremskrittspartiet	16	57	27	1	221
Annen liste	15	47	35	2	194
Innvandringskategori					
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	11	50	35	5	3 856
Norske statsborgere, innvandrere	15	32	41	12	881
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	14	29	49	8	293
Utenlandske statsborgere	11	34	39	16	2 083
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn					
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	12	45	32	11	999
Østeuropeiske EU-land	7	29	41	24	807
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	16	30	43	11	1 451

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.2 Hvor interessert er du i kommunepolitikk? Prosent

	Svært interessert	Ganske interessert	Lite interessert	Helt uinteressert
I alt	9	47	35	8
Menn	10	47	35	9
Kvinner	9	48	36	7
Alder				
18-34	5	34	48	13
35-49	9	47	35	10
50-69	12	56	27	5
over 70 år	13	55	30	2
Utdanningsnivå				
Grunnskole	9	38	41	12
Videregående	9	48	35	8
Universitets- og høyskole	10	54	30	5
Landsdel				
Oslo og Viken	9	47	36	8
Innlandet	9	45	39	6
Agder og Sør-Østlandet	9	46	35	9
Vestlandet	9	49	34	8
Trøndelag	10	48	35	7
Nord-Norge	12	45	35	8
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	14	46	32	9
10 000 - 29 999 innbyggere	10	50	32	8
30 000 - 299 999 innbyggere	8	45	39	8
300 000 innbyggere eller flere	9	51	32	8
Stemte ikke	5	27	50	18
Stemte	12	58	27	3
Parti				
Rødt	12	65	21	2
SV - Sosialistisk Venstreparti	12	64	21	3
Arbeiderpartiet	13	62	23	2
Senterpartiet	14	61	25	1
Miljøpartiet De Grønne	9	57	31	3
Kristelig Folkeparti	11	58	26	5
Venstre	11	53	32	4
Høyre	13	58	27	2
Fremskrittspartiet	12	59	28	1
Annen liste	14	50	33	3
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	9	50	34	7
Norske statsborgere, innvandrere	11	34	44	11
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	10	28	50	12
Utenlandske statsborgere	8	35	41	15
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	8	44	36	12
Østeuropeiske EU-land	5	29	45	21
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	12	32	45	11

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.3 Hvor interessert er du i fylkespolitikk? Prosent

	Svært interessert	Ganske interessert	Lite interessert	Helt uinteressert
I alt	4	28	57	11
Menn	4	27	56	13
Kvinner	3	30	57	10
Alder				
18-34	3	21	60	15
35-49	4	28	56	12
50-69	4	32	55	8
over 70 år	2	34	53	11
Utdanningsnivå				
Grunnskole	5	25	55	15
Videregående	2	28	58	12
Universitets- og høyskole	4	31	57	8
Landsdel				
Oslo og Viken	4	29	55	12
Innlandet	2	22	63	13
Agder og Sør-Østlandet	3	26	60	10
Vestlandet	3	28	58	11
Trøndelag	3	34	53	11
Nord-Norge	5	33	52	10
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	3	30	53	14
10 000 - 29 999 innbyggere	4	27	58	11
30 000 - 299 999 innbyggere	3	28	58	11
300 000 innbyggere eller flere	6	30	54	11
Stemte ikke	3	19	59	20
Stemte	4	34	55	7
Parti				
Rødt	7	38	51	4
SV - Sosialistisk Venstreparti	5	36	56	3
Arbeiderpartiet	5	35	55	5
Senterpartiet	3	37	53	6
Miljøpartiet De Grønne	6	37	55	2
Kristelig Folkeparti	3	33	58	6
Venstre	3	26	64	7
Høyre	4	32	55	9
Fremskrittspartiet	5	33	51	11
Annen liste	3	27	63	8
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	3	29	58	11
Norske statsborgere, innvandrere	10	28	49	13
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	6	23	58	14
Utenlandske statsborgere	7	28	47	18
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	4	30	50	16
Østeuropeiske EU-land	4	25	48	23
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	11	28	48	13

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.4 Hvor interessert er du i rikspolitikk? Prosent

	Svært interessert	Ganske interessert	Lite interessert	Helt uinteressert
I alt	19	45	30	7
Menn	23	45	25	7
Kvinner	14	45	34	7
Alder				
18-34	15	37	38	10
35-49	15	46	32	7
50-69	21	51	24	4
over 70 år	28	45	22	5
Utdanningsnivå				
Grunnskole	14	38	37	12
Videregående	15	46	32	7
Universitets- og høyskole	27	50	20	3
Landsdel				
Oslo og Viken	22	45	27	6
Innlandet	19	39	34	7
Agder og Sør-Østlandet	19	44	31	6
Vestlandet	16	45	31	7
Trøndelag	18	45	31	7
Nord-Norge	13	50	28	9
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	13	46	34	7
10 000 - 29 999 innbyggere	17	46	30	7
30 000 - 299 999 innbyggere	19	44	30	7
300 000 innbyggere eller flere	26	46	22	6
Stemte ikke	12	34	39	15
Stemte	22	51	24	2
Parti				
Rødt	34	52	13	1
SV - Sosialistisk Venstreparti	31	55	14	1
Arbeiderpartiet	22	53	22	2
Senterpartiet	14	50	34	1
Miljøpartiet De Grønne	26	57	17	1
Kristelig Folkeparti	26	49	24	1
Venstre	17	60	19	4
Høyre	25	52	22	1
Fremskrittspartiet	27	46	24	2
Annen liste	20	43	32	5
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	19	47	28	6
Norske statsborgere, innvandrere	18	35	36	11
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	15	33	41	11
Utenlandske statsborgere	16	34	36	14
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	22	40	27	11
Østeuropeiske EU-land	11	33	39	17
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	17	32	39	12

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.5 Forhåndsstemte eller stemte på valgdagen blant dem som stemte ved kommunevalget. Prosent

	Forhåndsstemte	Stemte på valgdagen	Antall personer
I alt	36	64	3605
Menn	34	66	1808
Kvinner	38	62	1797
Alder			
18-34	58	42	794
35-49	67	33	869
50-69	78	22	1430
over 70 år	81	19	512
Utdanningsnivå			
Grunnskole	59	41	548
Videregående	72	28	1452
Universitets- og høyskole	80	20	1567
Landsdel			
Oslo og Viken	72	28	1136
Innlandet	68	32	273
Agder og Sør-Østlandet	66	34	480
Vestlandet	71	29	950
Trøndelag	74	26	382
Nord-Norge	66	34	384
Kommunestørrelse			
0 - 9 999 innbyggere	70	30	960
10 000 - 29 999 innbyggere	73	27	976
30 000 - 299 999 innbyggere	67	33	1279
300 000 innbyggere eller flere	79	21	390
Innvandringskategori			
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	75	25	3299
Norske statsborgere, innvandrere	55	45	596
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	55	45	191
Utenlandske statsborgere	38	62	1120
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn			
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	56	44	744
Østeuropeiske EU-land	20	80	292
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	51	49	871

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

**Tabell 9.6 Når bestemte du deg for å stemme på det partiet eller den listen du valgte ved kommunevalget?
Prosent**

	Lenge før valg- kampen begynte	Under valgkampen	Like før valgdagen	På valg- dagen
I alt	53	21	19	8
Menn	57	20	16	6
Kvinner	48	22	21	9
Alder				
18-34	42	25	23	11
35-49	45	22	23	11
50-69	57	19	17	7
over 70 år	71	17	10	2
Utdanningsnivå				
Grunnskole	49	21	20	10
Videregående	58	18	17	7
Universitets- og høyskole	49	23	20	8
Landsdel				
Oslo og Viken	51	22	19	8
Innlandet	60	19	13	8
Agder og Sør-Østlandet	53	21	17	9
Vestlandet	53	18	21	8
Trøndelag	53	24	16	8
Nord-Norge	54	21	19	6
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	59	18	15	8
10 000 - 29 999 innbyggere	54	21	18	7
30 000 - 299 999 innbyggere	51	21	19	9
300 000 innbyggere eller flere	48	23	22	7
Parti				
Rødt	52	27	11	10
SV - Sosialistisk Venstreparti	40	25	25	10
Arbeiderpartiet	54	19	18	9
Senterpartiet	58	24	14	5
Miljøpartiet De Grønne	40	29	21	10
Kristelig Folkeparti	58	18	19	5
Venstre	28	32	27	14
Høyre	64	17	13	6
Fremskrittspartiet	65	12	15	8
Annen liste	45	20	27	8
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	54	20	18	7
Norske statsborgere, innvandrere	45	24	19	13
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	49	24	17	10
Utenlandske statsborgere	35	31	20	14
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	44	28	19	8
Østeuropeiske EU-land	32	36	21	11
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	40	25	19	16

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.7 Ga du personstemme til en eller flere kandidater på listen som du stemte på ved kommunevalget? Prosent

	Ja	Nei
I alt	43	57
Menn	43	57
Kvinner	44	56
Alder		
18-34	52	48
35-49	53	47
50-69	40	60
over 70 år	27	73
Utdanningsnivå		
Grunnskole	43	57
Videregående	43	57
Universitets- og høyskole	44	56
Landsdel		
Oslo og Viken	38	62
Innlandet	42	58
Agder og Sør-Østlandet	47	53
Vestlandet	48	52
Trøndelag	45	55
Nord-Norge	46	54
Kommunestørrelse		
0 - 9 999 innbyggere	53	47
10 000 - 29 999 innbyggere	46	54
30 000 - 299 999 innbyggere	40	60
300 000 innbyggere eller flere	36	64
Parti		
Rødt	42	58
SV - Sosialistisk Venstreparti	42	58
Arbeiderpartiet	47	53
Senterpartiet	53	47
Miljøpartiet De Grønne	32	68
Kristelig Folkeparti	54	46
Venstre	46	54
Høyre	41	59
Fremskrittspartiet	40	60
Annen liste	41	59
Innvandringskategori		
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	42	58
Norske statsborgere, innvandrere	61	39
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	56	44
Utenlandske statsborgere	60	40
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn		
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	54	46
Østeuropeiske EU-land	63	37
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	63	37

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.8 Førte du opp kandidater fra andre partiers lister, såkalte slengerstemmer? Prosent

	Ja	Nei
I alt	11	89
Menn	10	90
Kvinner	12	88
Alder		
18-34	11	89
35-49	14	86
50-69	11	89
over 70 år	9	91
Utdanningsnivå		
Grunnskole	9	91
Videregående	10	90
Universitets- og høyskole	14	86
Landsdel		
Oslo og Viken	10	90
Innlandet	10	90
Agder og Sør-Østlandet	12	88
Vestlandet	14	86
Trøndelag	10	90
Nord-Norge	12	88
Kommunestørrelse		
0 - 9 999 innbyggere	15	85
10 000 - 29 999 innbyggere	13	87
30 000 - 299 999 innbyggere	10	90
300 000 innbyggere eller flere	9	91
Parti		
Rødt	13	87
SV - Sosialistisk Venstreparti	16	84
Arbeiderpartiet	12	88
Senterpartiet	13	87
Miljøpartiet De Grønne	12	88
Kristelig Folkeparti	17	83
Venstre	12	88
Høyre	9	91
Fremskrittspartiet	7	93
Annen liste	11	89
Innvandringskategori		
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	11	89
Norske statsborgere, innvandrere	22	78
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	11	89
Utenlandske statsborgere	17	83
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn		
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	12	88
Østeuropeiske EU-land	14	86
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	22	78

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.9 Hvilken rolle spilte følgende grunn til at du ga personstemme ved kommunevalget? Kandidatens standpunkt i viktige spørsmål. Prosent

	Spilte en stor rolle	Spilte en viss rolle	Spilte ingen rolle	Antall personer
I alt	43	41	16	1729
Menn	41	43	17	852
Kvinner	44	40	16	877
Alder				
18-34	40	42	19	428
35-49	39	41	20	480
50-69	47	41	12	646
over 70 år	49	38	13	175
Utdanningsnivå				
Grunnskole	50	36	14	253
Videregående	42	44	15	688
Universitets- og høyskole	40	41	19	771
Landsdel				
Oslo og Viken	39	40	21	464
Innlandet	38	50	12	127
Agder og Sør-Østlandet	48	39	14	242
Vestlandet	44	40	16	505
Trøndelag	44	43	14	189
Nord-Norge	49	41	10	202
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	50	38	12	549
10 000 - 29 999 innbyggere	43	43	14	484
30 000 - 299 999 innbyggere	41	41	18	544
300 000 innbyggere eller flere	34	42	24	152
Parti				
Rødt	50	39	12	60
SV - Sosialistisk Venstreparti	43	40	18	114
Arbeiderpartiet	41	44	15	394
Senterpartiet	44	43	14	313
Miljøpartiet De Grønne	45	35	20	79
Kristelig Folkeparti	45	39	16	76
Venstre	37	42	21	63
Høyre	36	48	16	289
Fremskrittspartiet	44	40	16	96
Annen liste	53	26	21	90
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	43	41	16	1561
Norske statsborgere, innvandrere	43	41	17	339
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	36	43	21	113
Utenlandske statsborgere	42	40	18	667
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	42	38	21	418
Østeuropeiske EU-land	44	43	13	180
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	42	42	17	521

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.10 Hvilken rolle spilte følgende grunn til at du ga personstemme ved kommunevalget? Kandidatens politiske erfaring. Prosent

	Spilte en stor rolle	Spilte en viss rolle	Spilte ingen rolle
I alt	28	46	27
Menn	27	47	26
Kvinner	29	44	27
Alder			
18-34	21	45	34
35-49	23	47	31
50-69	35	45	20
over 70 år	39	44	17
Utdanningsnivå			
Grunnskole	32	46	22
Videregående	27	49	25
Universitets- og høyskole	27	42	31
Landsdel			
Oslo og Viken	27	42	31
Innlandet	26	56	18
Agder og Sør-Østlandet	28	48	25
Vestlandet	27	45	28
Trøndelag	33	45	22
Nord-Norge	33	47	20
Kommunestørrelse			
0 - 9 999 innbyggere	33	43	24
10 000 - 29 999 innbyggere	29	47	24
30 000 - 299 999 innbyggere	26	46	27
300 000 innbyggere eller flere	23	43	34
Parti			
Rødt	30	45	25
SV - Sosialistisk Venstreparti	24	47	29
Arbeiderpartiet	35	44	21
Senterpartiet	29	45	27
Miljøpartiet De Grønne	16	50	34
Kristelig Folkeparti	26	42	32
Venstre	24	37	40
Høyre	28	51	21
Fremskrittspartiet	30	51	19
Annen liste	25	33	42
Innvandringskategori			
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	27	46	27
Norske statsborgere, innvandrere	38	41	21
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	33	36	30
Utenlandske statsborgere	30	44	26
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn			
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	26	46	28
Østeuropeiske EU-land	27	51	22
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	38	40	23

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.11 Hvilken rolle spilte følgende grunn til at du ga personstemme ved kommunevalget? Kandidatens tilknytning til en bestemt del av kommunen. Prosent

	Spilte en stor rolle	Spilte en viss rolle	Spilte ingen rolle	Antall personer
I alt	32	29	39	1729
Menn	29	30	41	852
Kvinner	34	28	38	877
Alder				
18-34	26	33	41	428
35-49	33	29	39	480
50-69	36	28	36	646
over 70 år	30	25	46	175
Utdanningsnivå				
Grunnskole	33	34	34	253
Videregående	34	30	36	688
Universitets- og høyskole	28	26	46	771
Landsdel				
Oslo og Viken	33	28	39	464
Innlandet	26	30	44	127
Agder og Sør-Østlandet	34	29	37	242
Vestlandet	30	31	40	505
Trøndelag	26	30	44	189
Nord-Norge	39	27	34	202
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	31	25	44	549
10 000 - 29 999 innbyggere	32	29	39	484
30 000 - 299 999 innbyggere	32	30	38	544
300 000 innbyggere eller flere	30	34	36	152
Parti				
Rødt	29	19	52	60
SV - Sosialistisk Venstreparti	24	37	39	114
Arbeiderpartiet	35	25	40	394
Senterpartiet	41	28	31	313
Miljøpartiet De Grønne	20	29	51	79
Kristelig Folkeparti	20	28	52	76
Venstre	25	31	44	63
Høyre	32	30	38	289
Fremskrittspartiet	33	30	37	96
Annen liste	33	29	38	90
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	31	28	41	1561
Norske statsborgere, innvandrere	36	40	24	339
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	29	36	36	113
Utenlandske statsborgere	35	36	30	667
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	30	28	42	418
Østeuropeiske EU-land	39	35	26	180
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	36	43	22	521

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.12 Hvilken rolle spilte følgende grunn til at du ga personstemme ved kommunevalget? Kandidatens kjønn. Prosent

	Spilte en stor rolle	Spilte en viss rolle	Spilte ingen rolle
I alt	8	13	79
Menn	5	10	86
Kvinner	12	15	73
Alder			
18-34	6	13	80
35-49	9	14	77
50-69	9	12	80
over 70 år	11	11	78
Utdanningsnivå			
Grunnskole	8	17	75
Videregående	7	11	83
Universitets- og høyskole	9	12	78
Landsdel			
Oslo og Viken	10	14	76
Innlandet	10	15	75
Agder og Sør-Østlandet	9	12	79
Vestlandet	7	12	81
Trøndelag	5	10	86
Nord-Norge	7	12	81
Kommunestørrelse			
0 - 9 999 innbyggere	7	14	79
10 000 - 29 999 innbyggere	8	12	80
30 000 - 299 999 innbyggere	8	12	80
300 000 innbyggere eller flere	13	17	71
Parti			
Rødt	16	13	71
SV - Sosialistisk Venstreparti	19	14	67
Arbeiderpartiet	10	14	77
Senterpartiet	4	11	85
Miljøpartiet De Grønne	11	13	76
Kristelig Folkeparti	6	11	83
Venstre	9	18	73
Høyre	5	9	86
Fremskrittspartiet	9	9	82
Annen liste	8	10	82
Innvandringskategori			
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	7	11	81
Norske statsborgere, innvandrere	17	23	60
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	8	17	75
Utenlandske statsborgere	15	21	64
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn			
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	10	16	74
Østeuropeiske EU-land	17	16	67
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	17	25	58

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.13 Hvilken rolle spilte følgende grunn til at du ga personstemme ved kommunevalget? Kandidatens alder. Prosent

	Spilte en stor rolle	Spilte en viss rolle	Spilte ingen rolle
I alt	9	25	67
Menn	9	26	66
Kvinner	8	24	67
Alder			
18-34	12	25	64
35-49	8	25	66
50-69	7	24	69
over 70 år	6	30	64
Utdanningsnivå			
Grunnskole	11	23	66
Videregående	6	25	69
Universitets- og høyskole	9	26	65
Landsdel			
Oslo og Viken	11	26	63
Innlandet	9	23	68
Agder og Sør-Østlandet	7	26	67
Vestlandet	6	23	72
Trøndelag	11	26	64
Nord-Norge	8	27	66
Kommunestørrelse			
0 - 9 999 innbyggere	6	25	70
10 000 - 29 999 innbyggere	8	21	72
30 000 - 299 999 innbyggere	10	26	65
300 000 innbyggere eller flere	12	34	54
Parti			
Rødt	22	23	55
SV - Sosialistisk Venstreparti	15	31	54
Arbeiderpartiet	9	25	66
Senterpartiet	6	22	72
Miljøpartiet De Grønne	12	36	52
Kristelig Folkeparti	3	22	75
Venstre	13	30	57
Høyre	3	26	71
Fremskrittspartiet	5	18	77
Annen liste	8	24	69
Innvandringskategori			
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	8	24	68
Norske statsborgere, innvandrere	15	31	54
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	11	30	59
Utenlandske statsborgere	14	27	59
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn			
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	9	28	63
Østeuropeiske EU-land	15	29	57
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	17	29	54

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.14. Hvilken rolle spilte følgende grunn til at du ga personstemme ved kommunevalget? Kandidatens etniske bakgrunn. Prosent

	Spilte en stor rolle	Spilte en viss rolle	Spilte ingen rolle
I alt	6	10	83
Menn	6	11	83
Kvinner	6	10	84
Alder			
18-34	5	9	86
35-49	5	11	84
50-69	6	11	83
over 70 år	12	14	75
Utdanningsnivå			
Grunnskole	9	13	78
Videregående	8	10	82
Universitets- og høyskole	3	9	88
Landsdel			
Oslo og Viken	8	12	80
Innlandet	5	12	84
Agder og Sør-Østlandet	7	11	83
Vestlandet	5	10	86
Trøndelag	5	8	88
Nord-Norge	6	8	86
Kommunestørrelse			
0 - 9 999 innbyggere	6	9	85
10 000 - 29 999 innbyggere	6	10	84
30 000 - 299 999 innbyggere	6	10	84
300 000 innbyggere eller flere	9	15	76
Parti			
Rødt	11	9	81
SV - Sosialistisk Venstreparti	6	7	88
Arbeiderpartiet	6	11	84
Senterpartiet	6	9	85
Miljøpartiet De Grønne	2	10	89
Kristelig Folkeparti	3	6	91
Venstre	1	6	93
Høyre	6	11	83
Fremskrittspartiet	14	13	73
Annen liste	7	11	82
Innvandringskategori			
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	6	9	86
Norske statsborgere, innvandrere	11	24	64
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	13	19	68
Utenlandske statsborgere	11	17	71
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn			
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	5	10	85
Østeuropeiske EU-land	15	18	67
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	14	26	61

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.15 Hvilken rolle spilte følgende grunn til at du ga personstemme ved kommunevalget? Kandidatens opptreden i mediene. Prosent

	Spilte en stor rolle	Spilte en viss rolle	Spilte ingen rolle
I alt	19	41	40
Menn	18	39	43
Kvinner	19	44	38
Alder			
18-34	15	40	46
35-49	19	40	41
50-69	21	42	37
over 70 år	18	48	34
Utdanningsnivå			
Grunnskole	20	40	41
Videregående	19	42	39
Universitets- og høyskole	17	42	41
Landsdel			
Oslo og Viken	18	38	44
Innlandet	22	43	35
Agder og Sør-Østlandet	19	43	38
Vestlandet	19	42	39
Trøndelag	14	40	46
Nord-Norge	25	47	29
Kommunestørrelse			
0 - 9 999 innbyggere	22	41	38
10 000 - 29 999 innbyggere	19	46	35
30 000 - 299 999 innbyggere	18	38	44
300 000 innbyggere eller flere	15	42	43
Parti			
Rødt	19	37	44
SV - Sosialistisk Venstreparti	11	49	41
Arbeiderpartiet	21	41	39
Senterpartiet	19	37	44
Miljøpartiet De Grønne	17	41	42
Kristelig Folkeparti	15	41	44
Venstre	12	33	55
Høyre	20	42	38
Fremskrittspartiet	26	38	36
Annen liste	20	37	43
Innvandringskategori			
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	18	41	40
Norske statsborgere, innvandrere	25	39	36
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	14	50	36
Utenlandske statsborgere	18	40	43
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn			
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	16	35	50
Østeuropeiske EU-land	17	39	44
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	24	43	34

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.16 Hvilken rolle spilte følgende grunn til at du ga personstemme ved kommunevalget? Personlig kjennskap til kandidaten. Prosent

	Spilte en stor rolle	Spilte en viss rolle	Spilte ingen rolle
I alt	32	31	37
Menn	34	31	36
Kvinner	29	32	39
Alder			
18-34	27	27	46
35-49	29	32	39
50-69	41	38	21
over 70 år			
Utdanningsnivå			
Grunnskole	24	30	46
Videregående	32	31	37
Universitets- og høyskole	35	33	33
Landsdel			
Oslo og Viken	28	28	45
Innlandet	30	35	35
Agder og Sør-Østlandet	33	34	34
Vestlandet	33	33	35
Trøndelag	37	33	30
Nord-Norge	35	35	30
Kommunestørrelse			
0 - 9 999 innbyggere	38	36	25
10 000 - 29 999 innbyggere	33	34	33
30 000 - 299 999 innbyggere	30	30	40
300 000 innbyggere eller flere	22	22	57
Parti			
Rødt	21	34	45
SV - Sosialistisk Venstreparti	31	32	37
Arbeiderpartiet	36	31	33
Senterpartiet	35	37	28
Miljøpartiet De Grønne	25	22	53
Kristelig Folkeparti	46	42	12
Venstre	36	20	44
Høyre	36	33	31
Fremskrittspartiet	25	31	44
Annen liste	27	22	52
Innvandringskategori			
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	33	32	36
Norske statsborgere, innvandrere	23	31	46
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	28	24	47
Utenlandske statsborgere	23	30	47
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn			
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	21	27	52
Østeuropeiske EU-land	16	32	52
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	26	30	44

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.17 Hvilken rolle spilte følgende grunn til at du ga personstemme ved kommunevalget? Kandidaten er aktiv i det lokale foreningslivet. Prosent

	Spilte en stor rolle	Spilte en viss rolle	Spilte ingen rolle
I alt	23	37	40
Menn	22	36	42
Kvinner	25	37	38
Alder			
18-34	22	32	47
35-49	24	38	38
50-69	23	38	39
over 70 år	29	41	30
Utdanningsnivå			
Grunnskole	28	30	43
Videregående	24	40	36
Universitets- og høyskole	20	37	43
Landsdel			
Oslo og Viken	21	31	48
Innlandet	22	46	31
Agder og Sør-Østlandet	22	38	40
Vestlandet	24	38	38
Trøndelag	27	38	35
Nord-Norge	28	44	28
Kommunestørrelse			
0 - 9 999 innbyggere	28	42	30
10 000 - 29 999 innbyggere	26	39	35
30 000 - 299 999 innbyggere	22	36	42
300 000 innbyggere eller flere	16	26	59
Parti			
Rødt	19	43	38
SV - Sosialistisk Venstreparti	20	36	44
Arbeiderpartiet	27	36	37
Senterpartiet	25	41	34
Miljøpartiet De Grønne	16	29	55
Kristelig Folkeparti	26	42	32
Venstre	18	32	51
Høyre	20	40	40
Fremskrittspartiet	15	36	49
Annen liste	21	26	53
Innvandringskategori			
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	22	37	41
Norske statsborgere, innvandrere	35	34	31
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	27	36	37
Utenlandske statsborgere	29	33	38
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn			
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	20	32	48
Østeuropeiske EU-land	30	37	33
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	36	34	29

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.18 Hvilken rolle spilte følgende grunn til at du ga personstemme ved kommunevalget? Kandidatens yrkesbakgrunn. Prosent

	Spilte en stor rolle	Spilte en viss rolle	Spilte ingen rolle
I alt	12	28	60
Menn	14	28	59
Kvinner	11	28	61
Alder			
18-34	13	23	64
35-49	14	30	56
50-69	11	28	61
over 70 år	10	33	57
Utdanningsnivå			
Grunnskole	13	31	56
Videregående	13	24	64
Universitets- og høyskole	11	30	59
Landsdel			
Oslo og Viken	11	26	63
Innlandet	15	30	55
Agder og Sør-Østlandet	15	24	61
Vestlandet	11	29	60
Trøndelag	10	29	61
Nord-Norge	15	33	52
Kommunestørrelse			
0 - 9 999 innbyggere	13	28	59
10 000 - 29 999 innbyggere	13	27	60
30 000 - 299 999 innbyggere	13	28	59
300 000 innbyggere eller flere	7	28	66
Parti			
Rødt	13	24	63
SV - Sosialistisk Venstreparti	7	28	66
Arbeiderpartiet	11	27	62
Senterpartiet	16	30	54
Miljøpartiet De Grønne	10	23	67
Kristelig Folkeparti	6	29	66
Venstre	4	19	76
Høyre	15	30	55
Fremskrittspartiet	12	30	59
Annen liste	14	29	57
Innvandringskategori			
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	11	27	62
Norske statsborgere, innvandrere	25	35	41
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	9	33	58
Utenlandske statsborgere	18	32	50
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn			
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	11	27	61
Østeuropeiske EU-land	20	38	42
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	24	35	41

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.19 Hva hadde størst betydning for ditt valg av parti eller liste til kommunevalget? Prosent

	Lokale saker	Personer på listen	Rikspolitiske saker	Allmenn tillit til partiet
I alt	47	8	16	29
Menn	43	9	19	29
Kvinner	50	8	14	29
Alder				
18-34	47	6	24	24
35-49	50	7	15	28
50-69	45	11	14	31
over 70 år	47	8	12	33
Utdanningsnivå				
Grunnskole	51	8	14	28
Videregående	51	9	13	27
Universitets- og høyskole	40	8	20	32
Landsdel				
Oslo og Viken	44	4	20	32
Innlandet	50	9	12	29
Agder og Sør-Østlandet	45	11	15	29
Vestlandet	49	10	14	28
Trøndelag	43	14	15	28
Nord-Norge	56	12	10	22
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	49	18	9	23
10 000 - 29 999 innbyggere	52	10	13	25
30 000 - 299 999 innbyggere	44	5	18	32
300 000 innbyggere eller flere	40	2	24	34
Parti				
Rødt	33	8	27	32
SV - Sosialistisk Venstreparti	40	6	20	34
Arbeiderpartiet	42	12	9	37
Senterpartiet	52	11	14	23
Miljøpartiet De Grønne	46	2	32	21
Kristelig Folkeparti	31	13	11	46
Venstre	48	6	22	24
Høyre	44	8	14	34
Fremskrittspartiet	48	6	27	20
Annen liste	69	7	9	15
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	47	8	16	29
Norske statsborgere, innvandrere	43	8	19	31
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	49	9	14	28
Utenlandske statsborgere	46	9	20	25
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	46	6	20	28
Østeuropeiske EU-land	50	8	21	21
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	43	10	18	29

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.20 Hvor viktig var følgende saker for din stemmegivning ved kommunevalget? Bompenger. Prosent

	Svært viktig	Nokså viktig	Mindre viktig	Ikke viktig
I alt	16	20	28	35
Menn	18	20	27	35
Kvinner	15	21	29	36
Alder				
18-34	15	20	29	36
35-49	18	18	26	38
50-69	17	22	28	34
over 70 år	16	20	30	35
Utdanningsnivå				
Grunnskole	25	25	23	27
Videregående	18	23	29	30
Universitets- og høyskole	9	15	30	46
Landsdel				
Oslo og Viken	18	22	28	32
Innlandet	10	19	23	47
Agder og Sør-Østlandet	18	18	32	32
Vestlandet	17	23	27	34
Trøndelag	11	15	27	47
Nord-Norge	16	17	26	41
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	10	15	25	50
10 000 - 29 999 innbyggere	16	19	28	37
30 000 - 299 999 innbyggere	18	22	30	31
300 000 innbyggere eller flere	18	26	26	31
Parti				
Rødt	11	13	26	50
SV - Sosialistisk Venstreparti	8	11	25	56
Arbeiderpartiet	11	17	31	42
Senterpartiet	10	19	33	38
Miljøpartiet De Grønne	10	14	25	51
Kristelig Folkeparti	8	23	25	45
Venstre	10	12	31	48
Høyre	12	25	34	29
Fremskrittspartiet	43	29	16	11
Annen liste	47	19	15	20
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	15	20	29	37
Norske statsborgere, innvandrere	40	26	18	16
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	30	28	31	11
Utenlandske statsborgere	27	22	23	27
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	19	19	24	38
Østeuropeiske EU-land	34	28	21	17
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	39	27	20	13

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.21 Hvor viktig var følgende saker for din stemmegivning ved kommunevalget? Kommunesammenslåing. Prosent

	Svært viktig	Nokså viktig	Mindre viktig	Ikke viktig
I alt	16	25	32	28
Menn	15	26	30	29
Kvinner	17	24	33	27
Alder				
18-34	13	26	31	30
35-49	13	21	34	32
50-69	18	26	31	25
over 70 år	17	28	29	26
Utdanningsnivå				
Grunnskole	20	29	27	24
Videregående	18	26	32	24
Universitets- og høyskole	11	21	34	34
Landsdel				
Oslo og Viken	15	22	33	30
Innlandet	14	35	27	25
Agder og Sør-Østlandet	17	30	31	22
Vestlandet	14	24	35	28
Trøndelag	13	26	29	33
Nord-Norge	25	25	26	24
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	25	28	23	24
10 000 - 29 999 innbyggere	19	27	30	24
30 000 - 299 999 innbyggere	12	26	35	27
300 000 innbyggere eller flere	9	16	34	42
Parti				
Rødt	10	19	35	36
SV - Sosialistisk Venstreparti	12	18	33	37
Arbeiderpartiet	17	25	33	26
Senterpartiet	30	36	20	15
Miljøpartiet De Grønne	4	14	34	49
Kristelig Folkeparti	17	20	26	37
Venstre	7	18	38	37
Høyre	12	25	33	30
Fremskrittspartiet	13	24	38	25
Annen liste	12	26	34	28
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	15	25	32	28
Norske statsborgere, innvandrere	23	28	27	22
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	10	26	33	32
Utenlandske statsborgere	16	27	27	29
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	14	20	28	39
Østeuropeiske EU-land	20	30	29	22
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	21	31	27	21

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.22 Hvor viktig var følgende saker for din stemmegivning ved kommunevalget? Sammenslåing av fylkeskommuner. Prosent

	Svært viktig	Nokså viktig	Mindre viktig	Ikke viktig
I alt	13	23	35	29
Menn	13	22	34	31
Kvinner	13	24	35	28
Alder				
18-34	11	22	33	34
35-49	11	17	37	36
50-69	14	25	36	25
over 70 år	18	28	30	24
Utdanningsnivå				
Grunnskole	17	26	31	26
Videregående	14	24	37	25
Universitets- og høyskole	10	19	35	36
Landsdel				
Oslo og Viken	14	21	33	31
Innlandet	16	32	31	21
Agder og Sør-Østlandet	13	27	34	26
Vestlandet	9	21	38	31
Trøndelag	8	19	39	35
Nord-Norge	25	25	26	24
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	20	24	32	25
10 000 - 29 999 innbyggere	15	26	32	27
30 000 - 299 999 innbyggere	12	24	36	29
300 000 innbyggere eller flere	8	15	37	41
Parti				
Rødt	7	23	34	36
SV - Sosialistisk Venstreparti	16	16	31	38
Arbeiderpartiet	15	24	34	27
Senterpartiet	26	30	28	16
Miljøpartiet De Grønne	6	11	36	47
Kristelig Folkeparti	10	16	31	43
Venstre	10	16	31	43
Høyre	5	19	36	39
Fremskrittspartiet	8	26	38	28
Annen liste	14	16	36	34
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	13	22	35	30
Norske statsborgere, innvandrere	20	28	30	22
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	9	32	28	32
Utenlandske statsborgere	15	25	30	30
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	10	19	32	39
Østeuropeiske EU-land	18	26	35	21
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	20	31	27	22

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.23 Hvor viktig var følgende saker for din stemmegivning ved kommunevalget? Miljø og klima. Prosent

	Svært viktig	Nokså viktig	Mindre viktig	Ikke viktig
I alt	31	43	19	7
Menn	26	42	23	10
Kvinner	35	45	16	4
Alder				
18-34	41	35	16	8
35-49	30	42	21	7
50-69	26	47	20	6
over 70 år	26	49	19	6
Utdanningsnivå				
Grunnskole	27	42	23	8
Videregående	25	45	23	8
Universitets- og høyskole	38	43	14	5
Landsdel				
Oslo og Viken	35	43	18	6
Innlandet	28	45	21	7
Agder og Sør-Østlandet	29	44	21	6
Vestlandet	26	44	22	9
Trøndelag	33	40	19	7
Nord-Norge	30	44	18	8
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	25	43	22	11
10 000 - 29 999 innbyggere	27	48	19	7
30 000 - 299 999 innbyggere	31	44	19	6
300 000 innbyggere eller flere	44	34	17	5
Parti				
Rødt	53	35	9	3
SV - Sosialistisk Venstreparti	65	28	5	2
Arbeiderpartiet	30	50	16	4
Senterpartiet	18	54	19	9
Miljøpartiet De Grønne	92	7	0	0
Kristelig Folkeparti	22	46	23	9
Venstre	59	30	8	4
Høyre	13	53	26	8
Fremskrittspartiet	8	40	33	19
Annen liste	19	38	31	13
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	29	44	20	7
Norske statsborgere, innvandrere	50	32	13	5
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	39	38	16	6
Utenlandske statsborgere	48	35	13	5
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	46	37	12	5
Østeuropeiske EU-land	44	30	20	6
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	50	33	12	5

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.24 Hvor viktig var følgende grunn for å ikke stemme ved kommunevalget? Forskjellene mellom partiene er for små. Prosent

	Svært viktig	Nokså viktig	Mindre viktig	Ikke viktig	Antall personer
I alt	11	24	31	35	436
Menn	11	25	28	36	237
Kvinner	10	24	34	33	199
Alder					
18-34	7	20	29	43	158
35-49	15	28	32	26	133
50-69	12	29	30	29	119
over 70 år	9	18	35	39	26
Utdanningsnivå					
Grunnskole	11	23	32	34	131
Videregående	12	23	32	34	158
Universitets- og høyskole	8	27	27	38	122
Landsdel					
Oslo og Viken	17	23	25	35	127
Innlandet	6	21	26	46	34
Agder og Sør-Østlandet	6	22	41	31	67
Vestlandet	9	26	29	36	111
Trøndelag	10	26	33	31	38
Nord-Norge	6	25	38	31	59
Kommunestørrelse					
0 - 9 999 innbyggere	8	22	33	37	123
10 000 - 29 999 innbyggere	12	25	30	33	102
30 000 - 299 999 innbyggere	11	23	32	35	174
300 000 innbyggere eller flere	12	32	22	34	37
Innvandringskategori					
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	10	22	31	37	523
Norske statsborgere, innvandrere	12	29	28	32	232
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	13	31	35	21	86
Utenlandske statsborgere	11	30	29	30	837
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn					
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	10	28	23	39	236
Østeuropeiske EU-land	10	31	32	27	457
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	13	29	29	29	462

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.25 Hvor viktig var følgende grunn for å ikke stemme ved kommunevalget? Det er ingen viktige lokale saker jeg brenner for. Prosent

	Svært viktig	Nokså viktig	Mindre viktig	Ikke viktig
I alt	13	26	29	33
Menn	14	25	26	35
Kvinner	11	26	32	30
Alder				
18-34	13	24	24	39
35-49	11	26	36	28
50-69	15	30	27	27
over 70 år	8	17	41	35
Utdanningsnivå				
Grunnskole	12	24	29	35
Videregående	15	27	29	29
Universitets- og høyskole	10	25	28	38
Landsdel				
Oslo og Viken	14	26	29	31
Innlandet	16	22	23	39
Agder og Sør-Østlandet	13	26	32	30
Vestlandet	12	28	26	35
Trøndelag	11	21	40	29
Nord-Norge	11	24	31	34
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	11	24	30	35
10 000 - 29 999 innbyggere	12	26	31	31
30 000 - 299 999 innbyggere	14	25	29	33
300 000 innbyggere eller flere	12	31	25	32
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	12	25	28	35
Norske statsborgere, innvandrere	17	26	32	25
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	11	30	30	30
Utenlandske statsborgere	13	27	33	28
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	11	22	27	40
Østeuropeiske EU-land	13	27	37	23
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	16	29	31	25

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.26 Hvor viktig var følgende grunn for å ikke stemme ved kommunevalget? Jeg kjenner for lite til hva partiene står for. Prosent

	Svært viktig	Nokså viktig	Mindre viktig	Ikke viktig
I alt	20	31	20	29
Menn	19	31	18	31
Kvinner	22	30	21	27
Alder				
18-34	26	29	17	28
35-49	21	35	17	26
50-69	12	32	24	32
over 70 år	15	24	23	39
Utdanningsnivå				
Grunnskole	22	31	20	27
Videregående	19	31	20	30
Universitets- og høyskole	18	30	19	33
Landsdel				
Oslo og Viken	22	31	20	27
Innlandet	22	25	14	40
Agder og Sør-Østlandet	18	30	17	35
Vestlandet	20	30	20	30
Trøndelag	20	35	30	15
Nord-Norge	19	34	17	30
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	19	29	20	32
10 000 - 29 999 innbyggere	24	29	16	31
30 000 - 299 999 innbyggere	20	31	20	29
300 000 innbyggere eller flere	17	38	21	24
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	18	31	18	33
Norske statsborgere, innvandrere	24	27	27	23
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	22	32	24	22
Utenlandske statsborgere	28	30	23	19
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	32	25	21	23
Østeuropeiske EU-land	24	33	25	18
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	26	29	25	20

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.27 Hvor viktig var følgende grunn for å ikke stemme ved kommunevalget? Jeg mangler tillit til lokalpolitikere her i kommunen. Prosent

	Svært viktig	Nokså viktig	Mindre viktig	Ikke viktig
I alt	19	22	25	35
Menn	24	20	21	35
Kvinner	12	24	28	36
Alder				
18-34	17	15	24	45
35-49	20	28	24	28
50-69	22	25	23	30
over 70 år	10	25	36	29
Utdanningsnivå				
Grunnskole	20	20	24	37
Videregående	23	25	21	31
Universitets- og høyskole	11	19	28	42
Landsdel				
Oslo og Viken	19	20	26	36
Innlandet	16	19	25	39
Agder og Sør-Østlandet	22	19	26	34
Vestlandet	22	23	19	36
Trøndelag	8	21	35	37
Nord-Norge	12	33	24	32
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	15	23	24	38
10 000 - 29 999 innbyggere	18	26	20	36
30 000 - 299 999 innbyggere	20	20	26	35
300 000 innbyggere eller flere	20	20	29	30
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	20	20	23	37
Norske statsborgere, innvandrere	21	22	29	28
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	22	28	31	20
Utenlandske statsborgere	12	26	29	32
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	15	23	19	43
Østeuropeiske EU-land	12	26	34	28
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	18	25	30	27

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.28 Hvor viktig var følgende grunn for å ikke stemme ved kommunevalget? Jeg hadde ikke tid og anledning. Prosent

	Svært viktig	Nokså viktig	Mindre viktig	Ikke viktig
I alt	32	19	18	31
Menn	31	20	18	32
Kvinner	34	18	19	30
Alder				
18-34	46	21	12	22
35-49	27	21	20	32
50-69	21	18	25	37
over 70 år	17	7	26	51
Utdanningsnivå				
Grunnskole	28	18	25	29
Videregående	28	19	14	39
Universitets- og høyskole	46	17	14	23
Landsdel				
Oslo og Viken	37	19	17	26
Innlandet	25	16	24	35
Agder og Sør-Østlandet	27	21	14	38
Vestlandet	30	18	17	36
Trøndelag	32	22	19	28
Nord-Norge	32	16	29	23
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	28	15	21	36
10 000 - 29 999 innbyggere	37	16	13	33
30 000 - 299 999 innbyggere	30	20	20	30
300 000 innbyggere eller flere	36	23	16	25
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	33	16	18	33
Norske statsborgere, innvandrere	31	25	21	24
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	44	20	14	22
Utenlandske statsborgere	28	27	19	26
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	31	17	16	36
Østeuropeiske EU-land	26	29	22	24
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	32	27	19	22

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.29 Hvor viktig var følgende grunn for å ikke stemme ved kommunevalget? Jeg er fornøyd med tingene slik de er. Prosent

	Svært viktig	Nokså viktig	Mindre viktig	Ikke viktig
I alt	10	31	26	33
Menn	11	29	24	37
Kvinner	9	33	29	29
Alder				
18-34	10	30	27	33
35-49	8	31	25	36
50-69	11	32	26	31
over 70 år	13	32	21	34
Utdanningsnivå				
Grunnskole	10	34	26	30
Videregående	11	27	26	36
Universitets- og høyskole	8	29	25	38
Landsdel				
Oslo og Viken	13	32	26	30
Innlandet	10	28	31	31
Agder og Sør-Østlandet	10	29	22	40
Vestlandet	10	30	25	36
Trøndelag	5	42	26	27
Nord-Norge	7	30	30	34
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	14	31	26	29
10 000 - 29 999 innbyggere	9	25	26	40
30 000 - 299 999 innbyggere	9	33	26	32
300 000 innbyggere eller flere	13	32	26	28
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	9	30	25	36
Norske statsborgere, innvandrere	16	30	27	27
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	7	24	34	35
Utenlandske statsborgere	12	37	26	25
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	8	32	22	38
Østeuropeiske EU-land	11	40	28	21
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	16	31	28	25

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.30 Hvor viktig var følgende grunn for å ikke stemme ved kommunevalget? Ute av kommunen eller borte fra hjemmet. Prosent

	Svært viktig	Nokså viktig	Mindre viktig	Ikke viktig
I alt	27	13	18	42
Menn	28	11	16	46
Kvinner	27	15	21	37
Alder				
18-34	37	12	15	37
35-49	22	14	16	49
50-69	24	14	22	40
over 70 år	11	10	31	48
Utdanningsnivå				
Grunnskole	25	11	22	42
Videregående	22	15	18	44
Universitets- og høyskole	39	10	11	40
Landsdel				
Oslo og Viken	30	14	18	39
Innlandet	26	12	17	46
Agder og Sør-Østlandet	25	15	20	40
Vestlandet	23	11	13	54
Trøndelag	27	12	28	34
Nord-Norge	34	13	23	31
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	31	12	16	42
10 000 - 29 999 innbyggere	26	16	18	41
30 000 - 299 999 innbyggere	27	12	19	42
300 000 innbyggere eller flere	28	15	16	42
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	29	11	16	44
Norske statsborgere, innvandrere	22	21	28	29
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	34	8	25	32
Utenlandske statsborgere	23	17	22	38
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	25	8	17	50
Østeuropeiske EU-land	25	21	21	34
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	21	20	29	31

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.31 Hvor viktig var følgende grunn for å ikke stemme ved kommunevalget? Sykdom eller uførhet (egen eller i familien). Prosent

	Svært viktig	Nokså viktig	Mindre viktig	Ikke viktig
I alt	16	10	13	61
Menn	12	10	10	68
Kvinner	21	11	16	53
Alder				
18-34	13	10	10	68
35-49	16	10	12	61
50-69	17	11	15	57
over 70 år	30	10	20	41
Utdanningsnivå				
Grunnskole	21	12	15	52
Videregående	14	10	11	65
Universitets- og høyskole	13	6	10	71
Landsdel				
Oslo og Viken	23	11	13	54
Innlandet	10	8	14	69
Agder og Sør-Østlandet	10	12	9	69
Vestlandet	13	10	11	66
Trøndelag	27	7	15	51
Nord-Norge	9	10	19	62
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	9	10	13	69
10 000 - 29 999 innbyggere	19	12	10	59
30 000 - 299 999 innbyggere	17	9	14	61
300 000 innbyggere eller flere	15	16	14	55
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	16	8	11	65
Norske statsborgere, innvandrere	18	16	21	46
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	17	3	21	60
Utenlandske statsborgere	16	16	16	52
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	10	8	16	66
Østeuropeiske EU-land	17	17	17	49
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	19	17	19	46

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.32 Blant dem med stemmerett i Oslo. Stemte du ved bydelsutvalg i år?

	Ja	Nei	Antall personer
I alt	59	41	438
Menn	57	43	219
Kvinner	61	39	219
Alder			
18-34	50	50	143
35-49	62	38	112
50-69	68	32	142
over 70 år	57	43	41
Utdanningsnivå			
Grunnskole	56	44	55
Videregående	61	39	108
Universitets- og høyskole	61	39	262
Parti			
Rødt	83	17	36
SV - Sosialistisk Venstreparti	81	19	38
Arbeiderpartiet	86	14	61
Senterpartiet	6
Miljøpartiet De Grønne	77	23	66
Kristelig Folkeparti	4
Venstre	74	26	22
Høyre	80	20	85
Fremskrittspartiet	70	31	19
Annen liste	61	39	21
Innvandringskategori			
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	64	36	331
Norske statsborgere, innvandrere	49	52	196
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	58	42	108
Utenlandske statsborgere	42	58	382
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn			
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	56	44	224
Østeuropeiske EU-land	24	76	109
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	48	52	353

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.33 Blant dem som stemte i bydelsvalget i Oslo. Hvilket parti stemte du på?

	Rødt	SV	Ap	Sp	MDG	KrF	V	H	Frp	Felles- liste	Andre	Antall personer
I alt	10	11	21	2	16	2	6	24	8	0	1	278
Menn	10	6	21	3	17	2	8	24	8	0	1	142
Kvinner	9	16	22	1	15	1	4	24	7	0	1	136
Alder												
18-34	11	15	15	2	30	3	9	11	4	0	0	81
35-49	14	19	25	1	14	0	3	19	4	0	1	66
50-69	8	5	24	3	11	1	6	31	9	0	2	105
over 70 år	3	3	20	0	4	5	3	44	16	0	1	26
Utdanningsnivå												
Grunnskole	11	9	32	1	12	0	7	13	15	0	0	26
Videregående	12	4	19	2	17	0	3	31	10	0	3	71
Universitets- og høyskole	8	15	19	2	17	3	7	23	5	0	1	176
Innvandringskategori												
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	10	11	18	2	17	2	6	27	9	0	1	227
Norske statsborgere, innvandrere	13	9	46	3	8	1	3	12	4	1	2	109
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	13	15	45	6	8	1	4	6	0	2	1	65
Utenlandske statsborgere	6	13	25	2	23	3	7	15	2	1	4	190
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn												
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	11	14	12	3	26	0	6	19	2	2	6	139
Østeuropeiske EU-land	6	4	30	0	22	11	3	20	4	0	0	41
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	10	11	48	3	8	1	5	9	2	1	2	184

Se for øvrig tabell 1.5

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.34 Stemte du ved fylkestingsvalget i år?

	Ja	Nei	Antall personer
I alt	62	38	3 794
Menn	59	41	1 950
Kvinner	65	35	1 844
Alder			
18-34	48	52	930
35-49	60	40	926
50-69	72	28	1 431
over 70 år	71	29	507
Utdanningsnivå			
Grunnskole	48	52	685
Videregående	64	36	1 578
Universitets- og høyskole	75	25	1 471
Landsdel			
Viken	64	36	867
Innlandet	59	41	326
Agder og Sør-Østlandet	60	40	580
Vestlandet	64	36	1 124
Trøndelag	65	35	435
Nord-Norge	57	43	462
Kommunestørrelse			
0 - 9 999 innbyggere	61	40	1 157
10 000 - 29 999 innbyggere	65	36	1 112
30 000 - 299 999 innbyggere	62	38	1 525
Parti			
Rødt	92	8	102
SV - Sosialistisk Venstreparti	94	7	205
Arbeiderpartiet	93	7	708
Senterpartiet	92	8	538
Miljøpartiet De Grønne	90	10	158
Kristelig Folkeparti	97	3	121
Venstre	92	8	103
Høyre	92	8	528
Fremskrittspartiet	93	7	200
Annen liste	89	11	169
Innvandringskategori			
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	66	34	3 427
Norske statsborgere, innvandrere	48	52	577
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	43	57	143
Utenlandske statsborgere	28	72	1 450
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn			
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	46	54	732
Østeuropeiske EU-land	14	86	595
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	41	59	843

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.35 Blant dem som stemte i fylkestingsvalget. Hvilket parti stemte du på?

	Rødt	SV	Ap	SpMDG	KrF	V	H	Frp	Felles- liste	Liste mot bom- penger	Andre	Antall personer	
I alt	3	7	25	17	6	4	4	19	9	0	2	3	372
Menn	3	5	23	17	5	5	4	21	11	0	3	3	159
Kvinner	4	8	27	17	8	4	3	18	7	0	2	3	213
Alder													
18-34	4	11	22	15	13	4	5	15	7	0	2	4	102
35-49	4	8	24	14	8	4	6	19	7	0	4	3	109
50-69	3	6	27	20	4	4	3	20	10	0	2	2	136
over 70 år	3	2	26	18	2	5	2	27	10	0	2	4	25
Utdanningsnivå													
Grunnskole	3	6	24	18	5	2	4	17	15	0	4	3	45
Videregående	3	5	25	20	4	4	2	20	11	0	3	3	99
Universitets- og høyskole	5	10	26	13	9	6	5	20	4	0	1	2	216
Landsdel													
Viken	3	5	22	15	7	3	4	28	8	0	3	1	74
Innlandet	5	8	35	26	5	2	1	8	6	0	1	4	29
Agder og Sør-Østlandet	2	6	27	12	6	7	4	25	7	0	2	3	54
Vestlandet	3	7	21	15	6	6	4	17	14	0	4	3	100
Trøndelag	7	11	28	22	7	3	4	12	3	0	0	4	62
Nord-Norge	4	9	33	23	4	0	4	11	9	0	0	3	53
Kommunestørrelse													
0 - 9 999 innbyggere	3	5	27	30	2	4	3	13	10	0	0	2	84
10 000 - 29 999 innbyggere	3	8	29	20	5	3	3	14	9	0	2	4	109
30 000 - 299 999 innbyggere	4	7	22	10	9	5	4	25	8	0	4	3	179
Innvandringskategori													
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	3	7	24	18	6	5	4	20	9	0	2	3	2474
Norske statsborgere, innvandrere	4	9	43	6	7	2	2	14	6	-	4	4	334
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	2	8	44	13	12	4	3	7	5	-	1	1	72
Utenlandske statsborgere	3	10	28	8	15	4	5	16	7	0	3	2	543
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn													
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	5	11	16	11	19	4	4	19	8	0	1	3	419
Østeuropeiske EU-land	2	3	24	7	8	2	4	25	9	1	11	5	147
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	3	9	50	6	7	3	3	10	5	0	3	2	383

Se for øvrig tabell 1.4

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.36 Hva hadde størst betydning for ditt valg av parti/liste til fylkestingsvalget?

	Fylkeskommunale saker	Personer på listen	Allmenn tillit til partiet	Antall personer
I alt	24	12	43	2785
Menn	23	13	42	1393
Kvinner	26	12	44	1392
Alder				
18-34	27	9	38	541
35-49	22	11	45	667
50-69	25	13	43	1169
over 70 år	23	18	46	408
Utdanningsnivå				
Grunnskole	30	13	36	388
Videregående	28	13	41	1168
Universitets- og høyskole	17	11	49	1207
Landsdel				
Viken	25	6	44	646
Innlandet	21	12	50	227
Agder og Sør-Østlandet	22	14	45	424
Vestlandet	25	14	44	844
Trøndelag	25	14	44	322
Nord-Norge	30	17	36	322
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	24	21	40	809
10 000 - 29 999 innbyggere	27	13	40	836
30 000 - 299 999 innbyggere	23	9	46	1140
Parti				
Rødt	16	8	49	92
SV - Sosialistisk Venstreparti	19	12	48	191
Arbeiderpartiet	24	10	51	647
Senterpartiet	30	14	37	483
Miljøpartiet De Grønne	22	6	35	144
Kristelig Folkeparti	12	15	63	115
Venstre	19	15	43	94
Høyre	19	14	48	472
Fremskrittspartiet	29	12	32	184
Annen liste	29	13	35	139
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	24	12	44	2614
Norske statsborgere, innvandrere	38	10	35	353
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	37	19	29	74
Utenlandske statsborgere	35	11	31	607
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	24	12	41	458
Østeuropeiske EU-land	38	12	28	162
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	44	10	29	414

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.37 Hvilket parti stemte du på i 2015, blant dem som stemte ved kommunevalget 2015?

	Rødt	SV	Ap	Sp	MDG	KrF	V	H	Frp	Felles -liste	Andre	Antall personer
I alt	3	6	31	9	4	5	5	25	11	0	2	2945
Menn	2	5	28	10	3	4	4	28	14	1	3	1430
Kvinner	4	7	33	8	4	5	6	23	9	0	1	2945
Alder												
18-34	3	8	29	7	8	5	5	26	9	0	2	479
35-49	3	6	29	8	4	4	8	25	11	0	2	711
50-69	2	7	31	10	3	4	4	25	12	0	2	1284
over 70 år	2	4	32	9	2	6	3	27	11	2	3	471
Utdanningsnivå												
Grunnskole	3	2	38	8	3	2	2	23	18	0	1	335
Videregående	2	5	28	12	2	4	4	27	14	1	2	1213
Universitets- og høyskole	4	9	30	7	6	7	8	25	5	0	2	1391
Landsdel												
Oslo og Viken	4	7	28	5	5	3	6	31	11	0	1	938
Innlandet	1	7	44	17	2	3	3	11	9	0	3	220
Agder og Sør-Østlandet	2	4	30	8	2	7	8	26	11	1	1	399
Vestlandet	2	5	26	10	3	8	5	26	14	0	2	778
Trøndelag	3	7	40	15	3	5	3	17	4	1	2	306
Nord-Norge	3	9	36	10	2	1	4	20	11	1	2	304
Kommunestørrelse												
0 - 9 999 innbyggere	1	5	33	21	1	4	4	17	12	1	2	809
10 000 - 29 999 innbyggere	2	6	33	13	3	4	6	21	12	0	1	776
30 000 - 299 999 innbyggere	2	6	29	4	3	6	5	30	12	0	3	1041
300 000 innbyggere eller flere	8	10	28	1	9	3	6	30	6	0	1	319
Innvandringskategori												
Norske statsborgere uten innvanderbakgrunn	3	6	29	9	4	5	5	26	12	0	2	2768
Norske statsborgere, innvandrere	4	9	52	1	4	3	4	18	6	0	0	444
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	5	12	45	9	6	2	6	15	0	0	2	95
Utenlandske statsborgere	5	8	32	3	8	6	6	23	7	0	1	477
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn												
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	6	9	29	5	9	2	7	26	7	0	1	451
Østeuropeiske EU-land	3	2	29	2	3	8	2	37	15	0	1	132
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	4	10	55	1	4	4	4	13	4	0	0	433

Se for øvrig tabell 1.7.

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.38 Hvilket parti ville du ha stemt på hvis valget i høst var et stortingsvalg?

	Rødt	SV	Ap	Sp	MDG	KrF	V	H	Frp	Felles- liste	FNB	Andre	Antall personer
I alt	5	8	24	15	8	4	3	22	9	0	2	1	3491
Menn	5	6	21	16	6	3	3	24	11	0	3	2	1814
Kvinner	5	11	27	15	9	4	2	19	7	0	2	1	1677
Alder													
18-34	5	12	20	13	13	4	4	16	8	0	3	2	841
35-49	5	8	26	13	7	3	3	21	8	0	4	2	832
50-69	5	7	25	18	5	3	2	24	10	0	2	1	1346
over 70 år	3	5	26	17	3	6	1	25	12	0	0	1	472
Utdanningsnivå													
Grunnskole	4	5	27	16	8	3	2	18	12	0	5	1	557
Videregående	4	7	22	18	5	3	2	23	12	0	2	2	1382
Universitets- og høyskole	6	11	23	12	10	4	4	22	5	0	1	1	1509
Landsdel													
Oslo og Viken	6	9	23	10	9	2	3	25	7	0	3	2	1106
Innlandet	3	8	29	30	6	4	2	12	6	0	0	1	275
Agder og Sør-Østlandet	4	6	27	13	6	6	2	22	11	0	2	1	477
Vestlandet	3	7	20	16	6	5	2	23	14	0	3	1	913
Trøndelag	6	11	28	19	7	4	4	16	3	0	0	2	353
Nord-Norge	4	9	25	23	6	1	2	16	13	0	2	2	367
Kommunestørrelse													
0 - 9 999 innbyggere	2	6	22	32	4	4	2	15	10	0	1	1	948
10 000 - 29 999 innbyggere	4	9	27	21	5	3	2	17	10	0	1	2	909
30 000 - 299 999 innbyggere	4	7	23	9	9	4	3	26	10	0	3	1	1252
300 000 innbyggere eller flere	11	13	21	4	11	2	4	23	6	1	3	2	382
Stemte ikke	3	6	24	14	8	4	2	21	11	1	4	2	555
Stemte	5	9	24	16	7	3	3	22	9	0	1	1	2936
Parti kommunestyrevalget 2019													
Rødt	76	7	7	4	2	0	1	1	2	0	0	0	133
SV - Sosialistisk Venstreparti	7	75	6	4	7	0	1	1	0	0	0	0	229
Arbeiderpartiet	2	3	80	7	2	1	0	5	0	0	0	0	713
Senterpartiet	1	1	6	81	1	1	0	7	2	0	0	0	485
Miljøpartiet De Grønne	3	11	10	1	68	0	5	3	0	0	0	0	206
Kristelig Folkeparti	0	0	8	10	3	70	1	8	2	0	0	0	118
Venstre	0	5	9	4	7	2	54	16	2	0	1	0	104
Høyre	0	0	3	5	2	0	1	84	5	0	0	1	553
Fremskrittspartiet	0	0	2	2	0	1	0	16	77	0	2	2	212
Annen liste	4	5	7	16	3	2	1	15	16	1	20	12	143
Innvandringskategori													
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	5	8	22	17	7	4	3	23	10	0	2	1	3151
Norske statsborgere, innvandrere	7	11	40	6	7	2	2	14	5	0	6	0	607
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	8	13	41	5	10	1	3	12	0	0	7	0	205
Utenlandske statsborgere	5	7	33	6	14	4	4	13	7	1	5	2	1205
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn													
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	7	8	18	7	19	2	3	20	10	1	3	3	689
Østeuropeiske EU-land	3	4	33	6	12	6	5	15	7	1	9	0	424
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	6	11	46	5	7	2	3	10	4	0	6	1	904

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.39 Har du hatt kommunalt verv i din nåværende bostedskommune i løpet av de siste fire årene?

	Ja	Nei	Antall personer
I alt	8	92	4185
Menn	8	92	2144
Kvinner	8	92	2041
Alder			
18-34	10	90	1050
35-49	10	90	1026
50-69	5	95	1567
over 70 år	6	94	542
Utdanningsnivå			
Grunnskole	9	91	725
Videregående	7	93	1669
Universitets- og høyskole	8	92	1724
Landsdel			
Oslo og Viken	9	92	1289
Innlandet	7	93	325
Agder og Sør-Østlandet	7	93	574
Vestlandet	8	92	1111
Trøndelag	9	91	428
Nord-Norge	6	94	458
Kommunestørrelse			
0 - 9 999 innbyggere	10	90	1150
10 000 - 29 999 innbyggere	9	91	1099
30 000 - 299 999 innbyggere	7	93	1501
300 000 innbyggere eller flere	7	93	435
Stemte ikke	7	93	805
Stemte	8	92	3380
Parti			
Rødt	9	91	137
SV - Sosialistisk Venstreparti	7	93	244
Arbeiderpartiet	11	89	763
Senterpartiet	9	91	540
Miljøpartiet De Grønne	7	93	219
Kristelig Folkeparti	12	89	124
Venstre	12	89	123
Høyre	7	93	607
Fremskrittspartiet	4	96	217
Annen liste	10	90	184
Innvandringskategori			
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	7	93	3723
Norske statsborgere, innvandrere	21	79	742
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	21	79	245
Utenlandske statsborgere	12	88	1771
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn			
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	7	93	945
Østeuropeiske EU-land	11	89	683
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	22	78	1130

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.40 Kunne du tenke deg å ta på deg slike verv dersom du ble spurt om det?

	Ja	Nei
I alt	19	81
Menn	22	78
Kvinner	15	85
Alder		
18-34	22	78
35-49	23	78
50-69	18	82
over 70 år	9	91
Utdanningsnivå		
Grunnskole	16	84
Videregående	16	84
Universitets- og høyskole	24	76
Landsdel		
Oslo og Viken	20	80
Innlandet	19	81
Agder og Sør-Østlandet	15	85
Vestlandet	19	81
Trøndelag	18	82
Nord-Norge	20	80
Kommunestørrelse		
0 - 9 999 innbyggere	20	80
10 000 - 29 999 innbyggere	16	84
30 000 - 299 999 innbyggere	20	81
300 000 innbyggere eller flere	22	78
Stemte ikke	14	86
Stemte	22	78
Parti		
Rødt	30	70
SV - Sosialistisk Venstreparti	30	70
Arbeiderpartiet	21	80
Senterpartiet	17	83
Miljøpartiet De Grønne	30	71
Kristelig Folkeparti	21	79
Venstre	26	74
Høyre	20	80
Fremskrittspartiet	21	79
Annen liste	23	77
Innvandringskategori		
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	17	83
Norske statsborgere, innvandrere	30	70
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	31	69
Utenlandske statsborgere	28	72
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn		
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	24	76
Østeuropeiske EU-land	28	72
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	33	68

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.41 Er du medlem av et politisk parti?

	Ja	Nei
I alt	8	92
Menn	9	91
Kvinner	7	93
Alder		
18-34	6	94
35-49	6	94
50-69	8	92
over 70 år	14	86
Utdanningsnivå		
Grunnskole	8	93
Videregående	8	92
Universitets- og høyskole	8	92
Landsdel		
Oslo og Viken	7	93
Innlandet	12	88
Agder og Sør-Østlandet	7	93
Vestlandet	8	92
Trøndelag	7	93
Nord-Norge	7	93
Kommunestørrelse		
0 - 9 999 innbyggere	12	89
10 000 - 29 999 innbyggere	8	92
30 000 - 299 999 innbyggere	6	94
300 000 innbyggere eller flere	8	92
Stemte ikke	3	97
Stemte	10	90
Parti		
Rødt	11	89
SV - Sosialistisk Venstreparti	10	90
Arbeiderpartiet	13	87
Senterpartiet	9	91
Miljøpartiet De Grønne	7	93
Kristelig Folkeparti	24	76
Venstre	8	92
Høyre	9	92
Fremskrittspartiet	13	87
Annen liste	11	89
Innvandringskategori		
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	8	92
Norske statsborgere, innvandrere	7	93
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	11	89
Utenlandske statsborgere	3	97
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn		
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	6	94
Østeuropeiske EU-land	2	98
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	6	94

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.42 Kunne du tenke deg å bli medlem av et politisk parti?

	Ja	Nei
I alt	16	84
Menn	19	82
Kvinner	14	86
Alder		
18-34	21	79
35-49	18	82
50-69	14	86
over 70 år	8	92
Utdanningsnivå		
Grunnskole	16	85
Videregående	14	86
Universitets- og høyskole	18	82
Landsdel		
Oslo og Viken	17	83
Innlandet	17	83
Agder og Sør-Østlandet	14	86
Vestlandet	16	85
Trøndelag	18	82
Nord-Norge	13	87
Kommunestørrelse		
0 - 9 999 innbyggere	15	85
10 000 - 29 999 innbyggere	15	85
30 000 - 299 999 innbyggere	16	84
300 000 innbyggere eller flere	21	79
Stemte ikke	12	88
Stemte	19	81
Parti		
Rødt	35	65
SV - Sosialistisk Venstreparti	29	71
Arbeiderpartiet	19	82
Senterpartiet	13	88
Miljøpartiet De Grønne	28	73
Kristelig Folkeparti	14	86
Venstre	18	83
Høyre	15	85
Fremskrittspartiet	17	83
Annen liste	21	79
Innvandringskategori		
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	15	85
Norske statsborgere, innvandrere	25	75
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	27	73
Utenlandske statsborgere	22	78
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn		
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	20	81
Østeuropeiske EU-land	18	82
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	28	72

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

**Tabell 9.43 Har du i løpet av de siste 12 måneder gjort frivillig innsats for noen organisasjoner eller foreninger?
Prosent**

	Ja	Nei
I alt	42	58
Menn	45	56
Kvinner	39	61
Alder		
18-34	34	66
35-49	47	53
50-69	44	56
over 70 år	42	59
Utdanningsnivå		
Grunnskole	33	67
Videregående	40	60
Universitets- og høyskole	50	50
Landsdel		
Oslo og Viken	38	62
Innlandet	42	58
Agder og Sør-Østlandet	46	54
Vestlandet	44	56
Trøndelag	43	57
Nord-Norge	43	57
Kommunestørrelse		
0 - 9 999 innbyggere	50	50
10 000 - 29 999 innbyggere	45	55
30 000 - 299 999 innbyggere	38	62
300 000 innbyggere eller flere	39	61
Stemte ikke	30	70
Stemte	48	52
Parti		
Rødt	51	49
SV - Sosialistisk Venstreparti	48	52
Arbeiderpartiet	49	51
Senterpartiet	52	48
Miljøpartiet De Grønne	48	53
Kristelig Folkeparti	81	20
Venstre	52	48
Høyre	47	53
Fremskrittspartiet	38	62
Annen liste	43	57
Innvandringskategori		
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	44	56
Norske statsborgere, innvandrere	27	73
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	33	67
Utenlandske statsborgere	29	71
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn		
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	38	62
Østeuropeiske EU-land	18	82
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	29	71

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.44 Har noen gang i løpet av de fire siste årene gjort følgende for å påvirke en beslutning i kommunen der du bor? Skrevet under på opprop eller underskriftskampanje. Prosent

	Ja	Nei	Antall personer
I alt	30	70	4174
Menn	25	75	2139
Kvinner	35	65	2035
Alder			
18-34	33	67	1047
35-49	36	64	1022
50-69	28	72	1562
over 70 år	18	82	543
Utdanningsnivå			
Grunnskole	25	75	718
Videregående	28	72	1667
Universitets- og høyskole	37	63	1722
Landsdel			
Oslo og Viken	30	71	1287
Innlandet	30	71	324
Agder og Sør-Østlandet	27	73	573
Vestlandet	32	68	1106
Trøndelag	29	71	426
Nord-Norge	34	66	458
Kommunestørrelse			
0 - 9 999 innbyggere	30	70	1148
10 000 - 29 999 innbyggere	31	69	1095
30 000 - 299 999 innbyggere	29	71	1498
300 000 innbyggere eller flere	32	68	433
Stemte ikke	23	77	798
Stemte	34	66	3376
Parti			
Rødt	57	43	137
SV - Sosialistisk Venstreparti	52	48	242
Arbeiderpartiet	31	69	761
Senterpartiet	33	67	537
Miljøpartiet De Grønne	43	57	217
Kristelig Folkeparti	34	66	125
Venstre	32	68	122
Høyre	26	74	609
Fremskrittspartiet	28	73	218
Annen liste	37	63	185
Innvandringskategori			
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	31	69	3713
Norske statsborgere, innvandrere	23	77	744
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	34	66	245
Utenlandske statsborgere	22	78	1756
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn			
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	30	70	946
Østeuropeiske EU-land	15	85	681
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	23	77	1128

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.45 Følgende for å påvirke en beslutning i kommunen der du bor? Deltatt i aksjon, protestmøte, demonstrasjon. Prosent.

	Ja	Nei
I alt	14	86
Menn	12	88
Kvinner	15	85
Alder		
18-34	19	81
35-49	14	86
50-69	12	88
over 70 år	9	91
Utdanningsnivå		
Grunnskole	12	88
Videregående	12	88
Universitets- og høyskole	18	82
Landsdel		
Oslo og Viken	16	84
Innlandet	10	90
Agder og Sør-Østlandet	11	89
Vestlandet	13	87
Trøndelag	16	84
Nord-Norge	14	86
Kommunestørrelse		
0 - 9 999 innbyggere	9	91
10 000 - 29 999 innbyggere	13	87
30 000 - 299 999 innbyggere	13	87
300 000 innbyggere eller flere	25	75
Stemte ikke	8	92
Stemte	17	83
Parti		
Rødt	39	61
SV - Sosialistisk Venstreparti	35	65
Arbeiderpartiet	15	86
Senterpartiet	13	87
Miljøpartiet De Grønne	34	66
Kristelig Folkeparti	18	82
Venstre	16	84
Høyre	9	91
Fremskrittspartiet	8	92
Annen liste	20	81
Innvandringskategori		
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	14	86
Norske statsborgere, innvandrere	16	84
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	25	75
Utenlandske statsborgere	13	87
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn		
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	15	85
Østeuropeiske EU-land	10	90
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	17	83

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.46 Har noen gang i løpet av de fire siste årene gjort følgende for å påvirke en beslutning i kommunen der du bor? Tatt saken opp i parti, fagforening, eller annen organisasjon. Prosent

	Ja	Nei
I alt	12	88
Menn	12	88
Kvinner	11	89
Alder		
18-34	8	92
35-49	14	86
50-69	14	86
over 70 år	9	91
Utdanningsnivå		
Grunnskole	8	92
Videregående	10	90
Universitets- og høyskole	16	84
Landsdel		
Oslo og Viken	11	89
Innlandet	14	86
Agder og Sør-Østlandet	10	90
Vestlandet	12	88
Trøndelag	12	88
Nord-Norge	14	86
Kommunestørrelse		
0 - 9 999 innbyggere	14	86
10 000 - 29 999 innbyggere	13	87
30 000 - 299 999 innbyggere	10	90
300 000 innbyggere eller flere	13	87
Stemte ikke	6	94
Stemte	14	86
Parti		
Rødt	23	77
SV - Sosialistisk Venstreparti	14	86
Arbeiderpartiet	19	82
Senterpartiet	14	86
Miljøpartiet De Grønne	18	82
Kristelig Folkeparti	18	82
Venstre	10	90
Høyre	11	90
Fremskrittspartiet	11	89
Annen liste	18	82
Innvandringskategori		
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	12	88
Norske statsborgere, innvandrere	14	86
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	14	86
Utenlandske statsborgere	12	88
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn		
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	13	87
Østeuropeiske EU-land	11	89
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	13	87

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.47 Har noen gang i løpet av de fire siste årene gjort følgende for å påvirke en beslutning i kommunen der du bor? Henvendt deg til kommuneadministrasjonen. Prosent

	Ja	Nei
I alt	16	84
Menn	19	81
Kvinner	14	86
Alder		
18-34	8	92
35-49	19	81
50-69	21	80
over 70 år	17	83
Utdanningsnivå		
Grunnskole	14	86
Videregående	15	85
Universitets- og høyskole	20	80
Landsdel		
Oslo og Viken	14	86
Innlandet	20	80
Agder og Sør-Østlandet	17	83
Vestlandet	18	82
Trøndelag	13	87
Nord-Norge	19	82
Kommunestørrelse		
0 - 9 999 innbyggere	22	78
10 000 - 29 999 innbyggere	20	80
30 000 - 299 999 innbyggere	14	86
300 000 innbyggere eller flere	10	90
Stemte ikke	12	88
Stemte	19	81
Parti		
Rødt	20	80
SV - Sosialistisk Venstreparti	13	87
Arbeiderpartiet	20	80
Senterpartiet	22	78
Miljøpartiet De Grønne	13	87
Kristelig Folkeparti	19	81
Venstre	21	79
Høyre	20	80
Fremskrittspartiet	17	83
Annen liste	22	78
Innvandringskategori		
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	17	83
Norske statsborgere, innvandrere	11	89
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	6	94
Utenlandske statsborgere	12	88
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn		
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	14	86
Østeuropeiske EU-land	10	90
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	10	90

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.48 Har noen gang i løpet av de fire siste årene gjort følgende for å påvirke en beslutning i kommunen der du bor? Tatt kontakt med en lokal politiker. Prosent

	Ja	Nei
I alt	16	84
Menn	19	81
Kvinner	13	87
Alder		
18-34	11	89
35-49	17	83
50-69	19	81
over 70 år	18	82
Utdanningsnivå		
Grunnskole	14	86
Videregående	16	84
Universitets- og høyskole	19	81
Landsdel		
Oslo og Viken	12	88
Innlandet	18	82
Agder og Sør-Østlandet	19	81
Vestlandet	18	82
Trøndelag	19	81
Nord-Norge	20	80
Kommunestørrelse		
0 - 9 999 innbyggere	26	74
10 000 - 29 999 innbyggere	20	80
30 000 - 299 999 innbyggere	12	88
300 000 innbyggere eller flere	11	89
Stemte ikke	9	91
Stemte	20	80
Parti		
Rødt	17	83
SV - Sosialistisk Venstreparti	16	84
Arbeiderpartiet	20	80
Senterpartiet	27	73
Miljøpartiet De Grønne	16	84
Kristelig Folkeparti	21	79
Venstre	22	79
Høyre	17	83
Fremskrittspartiet	24	76
Annen liste	22	79
Innvandringskategori		
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	17	83
Norske statsborgere, innvandrere	9	91
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	13	87
Utenlandske statsborgere	9	91
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn		
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	13	87
Østeuropeiske EU-land	6	94
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	9	91

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.49 Har noen gang i løpet av de fire siste årene gjort følgende for å påvirke en beslutning i kommunen der du bor? Skrevet i avisen, tatt kontakt med eller opptrådt i lokale medier. Prosent

	Ja	Nei
I alt	8	92
Menn	9	91
Kvinner	6	94
Alder		
18-34	6	94
35-49	9	91
50-69	8	92
over 70 år	8	92
Utdanningsnivå		
Grunnskole	6	94
Videregående	7	93
Universitets- og høyskole	9	91
Landsdel		
Oslo og Viken	7	93
Innlandet	7	93
Agder og Sør-Østlandet	11	90
Vestlandet	7	93
Trøndelag	6	94
Nord-Norge	8	92
Kommunestørrelse		
0 - 9 999 innbyggere	9	91
10 000 - 29 999 innbyggere	8	92
30 000 - 299 999 innbyggere	6	94
300 000 innbyggere eller flere	9	91
Stemte ikke	5	95
Stemte	9	91
Parti		
Rødt	16	84
SV - Sosialistisk Venstreparti	11	89
Arbeiderpartiet	8	92
Senterpartiet	9	92
Miljøpartiet De Grønne	10	90
Kristelig Folkeparti	10	91
Venstre	9	92
Høyre	7	93
Fremskrittspartiet	11	89
Annen liste	12	88
Innvandringskategori		
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	8	92
Norske statsborgere, innvandrere	8	92
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	8	93
Utenlandske statsborgere	6	94
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn		
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	8	93
Østeuropeiske EU-land	4	96
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	7	93

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.50 Har noen gang i løpet av de fire siste årene gjort følgende for å påvirke en beslutning i kommunen der du bor? Diskutert en lokalpolitisk sak i sosiale medier. Prosent

	Ja	Nei
I alt	15	85
Menn	17	83
Kvinner	13	87
Alder		
18-34	17	83
35-49	17	83
50-69	14	86
over 70 år	10	91
Utdanningsnivå		
Grunnskole	13	87
Videregående	15	85
Universitets- og høyskole	17	83
Landsdel		
Oslo og Viken	16	84
Innlandet	12	88
Agder og Sør-Østlandet	15	85
Vestlandet	14	86
Trøndelag	13	87
Nord-Norge	18	82
Kommunestørrelse		
0 - 9 999 innbyggere	15	86
10 000 - 29 999 innbyggere	15	85
30 000 - 299 999 innbyggere	14	87
300 000 innbyggere eller flere	20	81
Stemte ikke	13	87
Stemte	16	84
Parti		
Rødt	22	78
SV - Sosialistisk Venstreparti	22	78
Arbeiderpartiet	16	84
Senterpartiet	16	84
Miljøpartiet De Grønne	20	80
Kristelig Folkeparti	10	90
Venstre	15	85
Høyre	13	87
Fremskrittspartiet	17	83
Annen liste	23	77
Innvandringskategori		
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	15	85
Norske statsborgere, innvandrere	13	87
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	20	80
Utenlandske statsborgere	13	87
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn		
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	15	85
Østeuropeiske EU-land	9	92
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	14	86

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.51 Hvor stor betydning har det for deg personlig hvilket parti, som har flertall i kommunestyret? Prosent

	Stor betydning	Viss betydning	Liten eller ingen betydning
I alt	29	48	23
Menn	30	46	24
Kvinner	29	50	21
Alder			
18-34	22	48	30
35-49	26	50	24
50-69	35	47	18
over 70 år	36	48	16
Utdanningsnivå			
Grunnskole	25	47	28
Videregående	30	47	23
Universitets- og høyskole	32	50	18
Landsdel			
Oslo og Viken	31	47	22
Innlandet	26	52	23
Agder og Sør-Østlandet	28	50	22
Vestlandet	29	49	23
Trøndelag	32	49	19
Nord-Norge	28	44	28
Kommunestørrelse			
0 - 9 999 innbyggere	28	45	27
10 000 - 29 999 innbyggere	27	50	23
30 000 - 299 999 innbyggere	29	50	22
300 000 innbyggere eller flere	37	43	19
Stemte ikke	15	45	40
Stemte	37	50	14
Parti			
Rødt	49	42	9
SV - Sosialistisk Venstreparti	41	50	9
Arbeiderpartiet	39	49	11
Senterpartiet	33	54	13
Miljøpartiet De Grønne	35	49	16
Kristelig Folkeparti	37	50	13
Venstre	23	57	19
Høyre	37	50	13
Fremskrittspartiet	43	47	10
Annen liste	33	48	20
Innvandringskategori			
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	30	49	22
Norske statsborgere, innvandrere	32	44	25
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	33	47	20
Utenlandske statsborgere	24	43	33
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn			
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	25	49	26
Østeuropeiske EU-land	19	42	39
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	32	42	26

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.52 Hvor stor betydning tror du resultatet av kommunevalget i høst vil få for hva som vil skje i kommunen i de kommende fire år? Prosent

	Stor betydning	Viss betydning	Liten eller ingen betydning
I alt	31	48	21
Menn	30	47	23
Kvinner	32	48	19
Alder			
18-34	28	49	24
35-49	31	47	22
50-69	34	47	19
over 70 år	30	49	21
Utdanningsnivå			
Grunnskole	28	43	29
Videregående	30	47	22
Universitets- og høyskole	34	52	14
Landsdel			
Oslo og Viken	35	47	19
Innlandet	29	44	28
Agder og Sør-Østlandet	26	53	21
Vestlandet	29	48	22
Trøndelag	30	50	19
Nord-Norge	31	43	26
Kommunestørrelse			
0 - 9 999 innbyggere	29	44	27
10 000 - 29 999 innbyggere	28	51	21
30 000 - 299 999 innbyggere	29	50	21
300 000 innbyggere eller flere	45	40	15
Stemte ikke	19	45	36
Stemte	37	49	14
Parti			
Rødt	38	51	11
SV - Sosialistisk Venstreparti	42	50	9
Arbeiderpartiet	42	48	11
Senterpartiet	33	56	11
Miljøpartiet De Grønne	39	51	10
Kristelig Folkeparti	29	61	10
Venstre	32	48	20
Høyre	39	48	14
Fremskrittspartiet	43	41	16
Annen liste	34	42	24
Innvandringskategori			
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	31	49	21
Norske statsborgere, innvandrere	38	40	22
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	34	48	18
Utenlandske statsborgere	30	44	27
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn			
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	30	48	22
Østeuropeiske EU-land	26	44	31
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	37	40	23

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.53 Var det mest lokale saker eller rikspolitiske saker som preget valgkampen i din kommune? Prosent

	For det meste lokale saker	For det meste rikspolitiske saker	Blanding av lokale og rikspolitiske saker
I alt	48	15	38
Menn	47	18	35
Kvinner	49	11	40
Alder			
18-34	44	14	43
35-49	51	13	36
50-69	49	17	35
over 70 år	49	13	38
Utdanningsnivå			
Grunnskole	44	13	43
Videregående	51	14	36
Universitets- og høyskole	48	16	36
Landsdel			
Oslo og Viken	38	19	43
Innlandet	50	12	38
Agder og Sør-Østlandet	55	13	32
Vestlandet	55	12	33
Trøndelag	47	14	39
Nord-Norge	55	10	35
Kommunestørrelse			
0 - 9 999 innbyggere	60	10	30
10 000 - 29 999 innbyggere	55	13	32
30 000 - 299 999 innbyggere	45	14	41
300 000 innbyggere eller flere	30	24	46
Stemte ikke	41	13	47
Stemte	51	15	34
Parti			
Rødt	48	17	35
SV - Sosialistisk Venstreparti	44	16	40
Arbeiderpartiet	54	13	33
Senterpartiet	59	13	28
Miljøpartiet De Grønne	40	22	39
Kristelig Folkeparti	52	14	34
Venstre	58	15	27
Høyre	48	16	37
Fremskrittspartiet	50	22	29
Annen liste	59	16	25
Innvandringskategori			
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	50	14	36
Norske statsborgere, innvandrere	35	22	43
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	39	20	42
Utenlandske statsborgere	36	18	46
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn			
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	45	16	39
Østeuropeiske EU-land	32	18	51
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	33	21	45

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.54 Hvor stor forskjell synes du det er mellom partiene i din kommune? Prosent

	Meget store	Ganske store	Ikke særlig store	Meget små
I alt	8	41	44	8
Menn	8	39	45	8
Kvinner	7	43	43	7
Alder				
18-34	8	42	40	9
35-49	7	39	47	7
50-69	8	44	43	5
over 70 år	7	35	47	11
Utdanningsnivå				
Grunnskole	7	35	47	12
Videregående	7	41	45	7
Universitets- og høyskole	9	46	41	5
Landsdel				
Oslo og Viken	11	42	40	7
Innlandet	4	38	46	13
Agder og Sør-Østlandet	6	40	47	7
Vestlandet	6	41	44	8
Trøndelag	5	40	47	8
Nord-Norge	7	40	46	8
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	5	32	54	10
10 000 - 29 999 innbyggere	6	41	45	7
30 000 - 299 999 innbyggere	6	42	44	7
300 000 innbyggere eller flere	18	49	27	6
Stemte ikke	5	28	51	16
Stemte	9	47	40	4
Parti				
Rødt	19	51	29	2
SV - Sosialistisk Venstreparti	10	55	34	1
Arbeiderpartiet	6	47	45	2
Senterpartiet	7	42	47	3
Miljøpartiet De Grønne	13	57	26	5
Kristelig Folkeparti	4	50	46	0
Venstre	14	46	38	3
Høyre	9	46	41	4
Fremskrittspartiet	13	47	36	4
Annen liste	9	41	42	7
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	7	42	44	7
Norske statsborgere, innvandrere	10	37	42	11
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	12	36	45	7
Utenlandske statsborgere	8	31	48	13
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	7	37	46	10
Østeuropeiske EU-land	7	28	48	17
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	11	34	45	11

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.55 I løpet av den siste uken før valget, hvor ofte så, hørte eller leste du politiske nyhetssaker i? NRK TV, Distriktssendinger. Prosent

	Flere ganger om dagen	Hver dag	Noen av dagene	En av dagene	Ingen av dagene
I alt	11	24	31	8	26
Menn	12	23	29	8	28
Kvinner	11	26	32	8	24
Alder					
18-34	10	15	29	11	35
35-49	9	18	30	10	33
50-69	13	30	33	5	19
over 70 år	15	39	28	5	14
Utdanningsnivå					
Grunnskole	10	22	31	7	30
Videregående	11	27	29	8	26
Universitets- og høyskole	13	23	32	9	22
Landsdel					
Oslo og Viken	11	24	31	7	27
Innlandet	10	21	31	10	28
Agder og Sør-Østlandet	10	25	32	8	26
Vestlandet	14	21	30	9	27
Trøndelag	11	30	33	7	20
Nord-Norge	10	28	31	6	26
Kommunestørrelse					
0 - 9 999 innbyggere	11	25	31	8	26
10 000 - 29 999 innbyggere	12	26	30	9	24
30 000 - 299 999 innbyggere	11	23	30	8	28
300 000 innbyggere eller flere	11	24	36	7	22
Stemte ikke	9	17	26	9	40
Stemte	13	28	33	7	19
Parti					
Rødt	13	26	35	9	17
SV - Sosialistisk Venstreparti	16	25	33	6	20
Arbeiderpartiet	14	31	33	8	14
Senterpartiet	11	29	34	7	20
Miljøpartiet De Grønne	11	26	34	9	20
Kristelig Folkeparti	12	26	33	6	24
Venstre	13	16	33	9	29
Høyre	10	31	35	7	17
Fremskrittspartiet	16	32	29	4	19
Annen liste	13	27	34	4	22
Innvandringskategori					
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	12	25	31	7	25
Norske statsborgere, innvandrere	12	23	29	11	26
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	14	20	28	13	25
Utenlandske statsborgere	7	14	27	10	42
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn					
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	9	20	27	7	37
Østeuropeiske EU-land	4	11	22	13	51
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	12	20	31	11	27

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.56 I løpet av den siste uken før valget, hvor ofte så, hørte eller leste du politiske nyhetssaker i? NRK TV, andre sendinger. Prosent

	Flere ganger om dagen	Hver dag	Noen av dagene	En av dagene	Ingen av dagene
I alt	9	24	33	8	26
Menn	9	24	31	8	28
Kvinner	9	25	34	8	24
Alder					
18-34	6	12	32	12	38
35-49	6	19	33	10	32
50-69	11	30	35	6	18
over 70 år	15	42	27	5	11
Utdanningsnivå					
Grunnskole	7	21	30	8	34
Videregående	8	25	33	8	26
Universitets- og høyskole	12	26	35	9	19
Landsdel					
Oslo og Viken	8	26	33	8	26
Innlandet	9	24	32	8	27
Agder og Sør-Østlandet	8	25	31	9	27
Vestlandet	11	21	31	8	28
Trøndelag	8	26	36	10	20
Nord-Norge	8	22	35	7	28
Kommunestørrelse					
0 - 9 999 innbyggere	8	25	32	9	27
10 000 - 29 999 innbyggere	9	24	33	9	25
30 000 - 299 999 innbyggere	10	23	33	7	28
300 000 innbyggere eller flere	8	29	32	9	22
Stemte ikke	6	15	27	9	43
Stemte	10	29	36	8	18
Parti					
Rødt	13	26	34	7	20
SV - Sosialistisk Venstreparti	16	31	31	7	15
Arbeiderpartiet	12	31	37	8	14
Senterpartiet	7	31	38	7	17
Miljøpartiet De Grønne	13	21	33	11	22
Kristelig Folkeparti	9	28	41	7	15
Venstre	10	20	37	13	19
Høyre	9	32	37	8	15
Fremskrittspartiet	13	33	29	7	18
Annen liste	7	29	34	7	24
Innvandringskategori					
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	9	25	33	8	24
Norske statsborgere, innvandrere	7	21	34	9	29
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	7	19	26	19	30
Utenlandske statsborgere	5	13	26	11	45
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn					
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	6	18	27	9	39
Østeuropeiske EU-land	3	9	22	11	55
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	8	18	32	12	31

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.57 I løpet av den siste uken før valget, hvor ofte så, hørte eller leste du politiske nyhetssaker i? TV 2. Prosent

	Flere ganger om dagen	Hver dag	Noen av dagene	En av dagene	Ingen av dagene
I alt	5	16	31	9	39
Menn	4	16	31	9	40
Kvinner	6	17	30	9	38
Alder					
18-34	4	9	27	11	49
35-49	4	12	30	10	45
50-69	5	22	33	8	32
over 70 år	9	25	32	7	28
Utdanningsnivå					
Grunnskole	5	17	28	9	41
Videregående	6	18	33	9	35
Universitets- og høyskole	4	15	31	9	41
Landsdel					
Oslo og Viken	5	17	28	9	41
Innlandet	6	15	34	13	32
Agder og Sør-Østlandet	5	15	31	9	39
Vestlandet	6	16	33	9	37
Trøndelag	2	19	34	7	38
Nord-Norge	4	17	30	8	42
Kommunestørrelse					
0 - 9 999 innbyggere	6	16	29	10	40
10 000 - 29 999 innbyggere	5	18	31	10	36
30 000 - 299 999 innbyggere	5	16	32	8	39
300 000 innbyggere eller flere	4	17	25	10	44
Stemte ikke	4	13	26	8	49
Stemte	5	18	33	10	34
Parti					
Rødt	4	16	24	13	43
SV - Sosialistisk Venstreparti	4	14	22	12	47
Arbeiderpartiet	6	21	36	9	29
Senterpartiet	4	20	36	11	28
Miljøpartiet De Grønne	4	6	21	15	54
Kristelig Folkeparti	4	14	39	8	36
Venstre	4	11	32	8	46
Høyre	6	22	38	8	26
Fremskrittspartiet	9	23	35	7	26
Annen liste	5	17	32	7	38
Innvandringskategori					
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	5	17	32	9	37
Norske statsborgere, innvandrere	6	17	30	10	37
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	6	13	26	18	38
Utenlandske statsborgere	3	7	21	9	60
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn					
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	4	9	21	8	59
Østeuropeiske EU-land	2	7	15	10	68
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	6	13	30	11	39

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.58 I løpet av den siste uken før valget, hvor ofte så, hørte eller leste du politiske nyhetsaker i? NRK Radio, Distriktssendinger. Prosent.

	Flere ganger om dagen	Hver dag	Noen av dagene	En av dagene	Ingen av dagene
I alt	7	15	23	8	47
Menn	7	16	21	8	48
Kvinner	7	15	25	7	46
Alder					
18-34	5	9	18	10	58
35-49	5	11	21	8	56
50-69	9	20	26	7	39
over 70 år	11	25	28	5	31
Utdanningsnivå					
Grunnskole	6	13	20	8	53
Videregående	7	17	24	7	45
Universitets- og høyskole	9	16	24	8	44
Landsdel					
Oslo og Viken	7	15	21	9	49
Innlandet	5	13	25	8	49
Agder og Sør-Østlandet	7	14	24	6	49
Vestlandet	8	16	22	8	46
Trøndelag	8	18	28	6	40
Nord-Norge	7	16	26	5	46
Kommunestørrelse					
0 - 9 999 innbyggere	7	17	23	8	44
10 000 - 29 999 innbyggere	8	16	25	7	44
30 000 - 299 999 innbyggere	7	14	22	7	50
300 000 innbyggere eller flere	6	16	22	11	45
Stemte ikke	5	10	19	8	58
Stemte	8	18	25	7	42
Parti					
Rødt	9	13	22	5	50
SV - Sosialistisk Venstreparti	13	15	26	8	39
Arbeiderpartiet	10	21	27	8	34
Senterpartiet	8	23	28	7	35
Miljøpartiet De Grønne	9	13	25	7	46
Kristelig Folkeparti	9	15	36	6	34
Venstre	6	13	18	10	54
Høyre	7	18	23	6	45
Fremskrittspartiet	9	19	20	7	45
Annen liste	6	17	23	6	49
Innvandringskategori					
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	8	16	23	7	46
Norske statsborgere, innvandrere	5	15	25	12	42
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	6	18	16	9	51
Utenlandske statsborgere	5	9	21	9	56
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn					
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	6	12	19	7	56
Østeuropeiske EU-land	4	9	18	10	60
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	5	13	25	13	45

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.59 I løpet av den siste uken før valget, hvor ofte så, hørte eller leste du politiske nyhetsaker i? NRK Radio, andre sendinger. Prosent.

	Flere ganger om dagen	Hver dag	Noen av dagene	En av dagene	Ingen av dagene
I alt	5	14	23	7	50
Menn	6	14	22	8	51
Kvinner	5	14	25	7	49
Alder					
18-34	4	8	18	9	61
35-49	5	10	22	8	56
50-69	8	22	28	7	35
over 70 år					
Utdanningsnivå					
Grunnskole	3	13	21	9	55
Videregående	5	15	25	7	49
Universitets- og høyskole	8	16	24	7	45
Landsdel					
Oslo og Viken	6	15	24	7	49
Innlandet	4	12	23	9	52
Agder og Sør-Østlandet	5	14	22	8	51
Vestlandet	6	14	22	8	50
Trøndelag	6	17	26	6	46
Nord-Norge	5	14	24	6	51
Kommunestørrelse					
0 - 9 999 innbyggere	6	13	22	10	50
10 000 - 29 999 innbyggere	6	15	26	7	47
30 000 - 299 999 innbyggere	5	14	22	7	52
300 000 innbyggere eller flere	6	16	24	8	47
Stemte ikke	3	10	19	8	61
Stemte	7	17	25	7	44
Parti					
Rødt	7	20	22	4	47
SV - Sosialistisk Venstreparti	13	20	24	5	38
Arbeiderpartiet	8	19	27	8	38
Senterpartiet	7	19	27	7	40
Miljøpartiet De Grønne	9	14	24	5	48
Kristelig Folkeparti	7	12	35	7	38
Venstre	4	14	25	12	45
Høyre	5	16	26	6	47
Fremskrittspartiet	7	15	21	7	49
Annen liste	3	17	24	5	52
Innvandringskategori					
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	6	15	24	7	49
Norske statsborgere, innvandrere	4	12	23	12	48
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	5	12	17	12	54
Utenlandske statsborgere	4	9	18	9	60
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn					
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	5	11	19	6	60
Østeuropeiske EU-land	3	8	18	10	61
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	4	11	21	13	51

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.60 I løpet av den siste uken før valget, hvor ofte så, hørte eller leste du politiske nyhetssaker i? Andre radiokanaler. Prosent

	Flere ganger om dagen	Hver dag	Noen av dagene	En av dagene	Ingen av dagene
I alt	2	6	18	6	68
Menn	3	6	16	6	69
Kvinner	2	6	19	7	66
Alder					
18-34	3	6	16	8	68
35-49	3	5	19	6	67
50-69	2	7	19	5	67
over 70 år					
Utdanningsnivå					
Grunnskole	2	7	16	6	69
Videregående	2	7	18	7	66
Universitets- og høyskole	2	5	17	6	69
Landsdel					
Oslo og Viken	2	7	17	7	68
Innlandet	1	6	19	6	69
Agder og Sør-Østlandet	3	8	18	6	66
Vestlandet	2	5	17	8	67
Trøndelag	2	6	16	5	72
Nord-Norge					
Kommunestørrelse					
0 - 9 999 innbyggere	2	5	15	6	71
10 000 - 29 999 innbyggere	2	6	20	7	65
30 000 - 299 999 innbyggere	3	7	18	5	68
300 000 innbyggere eller flere	2	6	15	8	69
Stemte ikke	2	6	14	6	73
Stemte	2	7	19	7	65
Parti					
Rødt	2	7	18	4	70
SV - Sosialistisk Venstreparti	2	5	17	6	71
Arbeiderpartiet	2	7	20	8	63
Senterpartiet	2	7	23	6	62
Miljøpartiet De Grønne	3	3	12	7	76
Kristelig Folkeparti	0	6	17	7	71
Venstre	3	4	24	5	64
Høyre	3	8	19	7	63
Fremskrittspartiet	3	12	21	6	57
Annen liste	3	4	20	7	66
Innvandringskategori					
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	2	6	17	6	69
Norske statsborgere, innvandrere	2	8	19	9	62
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	3	8	16	11	61
Utenlandske statsborgere	3	7	17	8	66
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn					
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	2	6	16	5	72
Østeuropeiske EU-land	2	8	18	9	62
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	3	8	19	11	61

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.61 I løpet av den siste uken før valget, hvor ofte så, hørte eller leste du politiske nyhetssaker i? Lokalaviser (inkludert nett). Prosent

	Flere ganger om dagen	Hver dag	Noen av dagene	En av dagene	Ingen av dagene
I alt	8	27	31	8	26
Menn	8	26	29	9	27
Kvinner	8	28	32	8	25
Alder					
18-34	9	18	31	10	33
35-49	8	21	32	9	30
50-69	9	30	32	7	23
over 70 år	6	47	25	7	15
Utdanningsnivå					
Grunnskole	7	23	27	11	32
Videregående	7	29	33	7	25
Universitets- og høyskole	10	29	32	8	22
Landsdel					
Oslo og Viken	7	23	29	8	33
Innlandet	7	32	27	9	25
Agder og Sør-Østlandet	6	31	30	6	27
Vestlandet	11	26	33	10	20
Trøndelag	8	33	32	6	22
Nord-Norge	9	32	31	7	21
Kommunestørrelse					
0 - 9 999 innbyggere	7	29	31	10	24
10 000 - 29 999 innbyggere	8	29	34	8	21
30 000 - 299 999 innbyggere	9	27	30	8	27
300 000 innbyggere eller flere	8	19	27	8	38
Stemte ikke	6	17	27	10	41
Stemte	9	32	33	7	19
Parti					
Rødt	8	31	32	7	22
SV - Sosialistisk Venstreparti	15	29	29	8	19
Arbeiderpartiet	11	36	32	8	13
Senterpartiet	6	32	42	7	13
Miljøpartiet De Grønne	10	23	32	8	27
Kristelig Folkeparti	4	35	36	13	11
Venstre	8	27	31	10	25
Høyre	10	33	32	4	22
Fremskrittspartiet	10	31	31	7	20
Annen liste	9	37	22	5	27
Innvandringskategori					
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	8	29	31	8	24
Norske statsborgere, innvandrere	8	20	32	9	32
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	12	21	29	14	25
Utenlandske statsborgere	6	14	26	11	43
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn					
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	8	19	29	7	38
Østeuropeiske EU-land	2	9	23	15	51
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	8	18	30	11	33

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.62 I løpet av den siste uken før valget, hvor ofte så, hørte eller leste du politiske nyhetssaker i? Regionaviser (inkludert nett). Prosent

	Flere ganger om dagen	Hver dag	Noen av dagene	En av dagene	Ingen av dagene
I alt	7	21	26	8	39
Menn	8	22	25	8	38
Kvinner	6	20	27	8	40
Alder					
18-34	7	13	25	10	45
35-49	8	18	28	7	39
50-69	6	25	27	8	34
over 70 år	4	31	23	6	37
Utdanningsnivå					
Grunnskole	5	15	22	9	49
Videregående	5	15	22	9	49
Universitets- og høyskole	10	24	29	7	30
Landsdel					
Oslo og Viken	7	20	25	8	40
Innlandet	6	19	29	6	41
Agder og Sør-Østlandet	4	23	25	6	42
Vestlandet	8	20	26	10	36
Trøndelag	5	28	27	6	34
Nord-Norge	6	19	27	7	41
Kommunestørrelse					
0 - 9 999 innbyggere	5	19	26	7	43
10 000 - 29 999 innbyggere	6	22	27	8	37
30 000 - 299 999 innbyggere	7	21	26	8	39
300 000 innbyggere eller flere	9	21	25	9	36
Stemte ikke	4	13	21	9	53
Stemte	8	25	29	7	31
Parti					
Rødt	7	34	30	3	27
SV - Sosialistisk Venstreparti	11	26	28	7	29
Arbeiderpartiet	9	25	30	8	29
Senterpartiet	3	28	32	9	28
Miljøpartiet De Grønne	10	17	28	10	36
Kristelig Folkeparti	7	27	29	8	29
Venstre	11	16	27	8	37
Høyre	9	27	30	5	29
Fremskrittspartiet	10	25	26	8	32
Annen liste	7	26	21	6	40
Innvandringskategori					
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	7	22	26	7	38
Norske statsborgere, innvandrere	6	16	26	13	40
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	10	11	30	11	39
Utenlandske statsborgere	4	12	25	11	49
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn					
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	5	15	27	7	46
Østeuropeiske EU-land	2	8	23	14	53
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	6	14	26	13	41

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.63 I løpet av den siste uken før valget, hvor ofte så, hørte eller leste du politiske nyhetsaker i? VG (inkludert nett). Prosent.

	Flere ganger om dagen	Hver dag	Noen av dagene	En av dagene	Ingen av dagene
I alt	8	19	25	7	41
Menn	9	20	26	7	39
Kvinner	6	19	25	7	43
Alder					
18-34	12	17	27	9	36
35-49	8	20	28	7	37
50-69	5	21	24	7	43
over 70 år	4	18	20	6	52
Utdanningsnivå					
Grunnskole	7	15	29	5	43
Videregående	6	20	24	8	42
Universitets- og høyskole	10	22	25	8	37
Landsdel					
Oslo og Viken	10	22	27	7	35
Innlandet	8	21	25	7	40
Agder og Sør-Østlandet	5	17	24	9	45
Vestlandet	8	18	25	7	43
Trøndelag	4	18	28	6	43
Nord-Norge	5	19	21	8	48
Kommunestørrelse					
0 - 9 999 innbyggere	6	18	22	7	48
10 000 - 29 999 innbyggere	7	20	25	10	39
30 000 - 299 999 innbyggere	7	19	27	6	41
300 000 innbyggere eller flere	15	21	25	5	34
Stemte ikke	6	15	25	8	47
Stemte	8	21	26	7	38
Parti					
Rødt	4	29	20	8	39
SV - Sosialistisk Venstreparti	10	22	19	7	43
Arbeiderpartiet	9	24	24	8	36
Senterpartiet	5	15	29	8	42
Miljøpartiet De Grønne	11	17	20	8	43
Kristelig Folkeparti	6	17	23	11	43
Venstre	13	24	23	6	34
Høyre	8	26	33	6	28
Fremskrittspartiet	12	16	27	5	42
Annen liste	6	23	23	5	43
Innvandringskategori					
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	7	20	26	7	40
Norske statsborgere, innvandrere	10	23	26	9	32
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	20	25	26	10	18
Utenlandske statsborgere	5	11	20	10	55
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn					
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	4	15	21	7	54
Østeuropeiske EU-land	3	8	17	11	61
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	11	20	26	10	33

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.64 I løpet av den siste uken før valget, hvor ofte så, hørte eller leste du politiske nyhetssaker i? Andre riksdekkende aviser (inkludert nett). Prosent

	Flere ganger om dagen	Hver dag	Noen av dagene	En av dagene	Ingen av dagene
I alt	8	19	28	7	38
Menn	9	20	29	7	35
Kvinner	6	18	28	7	41
Alder					
18-34	10	14	29	9	38
35-49	8	18	30	9	36
50-69	6	22	29	6	38
over 70 år	5	24	22	4	45
Utdanningsnivå					
Grunnskole	6	11	27	6	50
Videregående	6	18	27	8	43
Universitets- og høyskole	11	26	31	7	24
Landsdel					
Oslo og Viken	10	24	28	7	32
Innlandet	8	15	30	7	40
Agder og Sør-Østlandet	5	17	29	8	42
Vestlandet	8	17	28	7	40
Trøndelag	5	16	29	7	42
Nord-Norge	5	14	27	6	49
Kommunestørrelse					
0 - 9 999 innbyggere	5	16	23	6	49
10 000 - 29 999 innbyggere	6	16	30	8	40
30 000 - 299 999 innbyggere	7	19	30	7	38
300 000 innbyggere eller flere	15	29	28	8	21
Stemte ikke	5	10	25	8	52
Stemte	9	23	30	7	32
Parti					
Rødt	8	32	34	4	22
SV - Sosialistisk Venstreparti	17	26	30	8	21
Arbeiderpartiet	9	24	29	6	33
Senterpartiet	5	17	31	7	40
Miljøpartiet De Grønne	12	24	29	11	24
Kristelig Folkeparti	4	19	34	12	31
Venstre	11	26	24	11	28
Høyre	8	29	30	6	27
Fremskrittspartiet	11	17	28	7	37
Annen liste	8	22	28	4	39
Innvandringskategori					
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	8	20	29	6	38
Norske statsborgere, innvandrere	7	19	27	11	36
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	14	16	24	16	31
Utenlandske statsborgere	4	11	25	11	49
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn					
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	5	16	27	8	44
Østeuropeiske EU-land	2	8	19	15	55
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	8	16	27	12	38

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.65 I løpet av den siste uken før valget, hvor ofte så, hørte eller leste du politiske nyhetssaker i? Facebook. Prosent

	Flere ganger om dagen	Hver dag	Noen av dagene	En av dagene	Ingen av dagene
I alt	8	17	25	6	44
Menn	8	16	22	6	49
Kvinner	9	18	29	6	39
Alder					
18-34	12	20	29	9	30
35-49	10	17	30	6	37
50-69	6	16	23	4	51
over 70 år	4	12	15	4	65
Utdanningsnivå					
Grunnskole	8	15	22	5	50
Videregående	9	17	26	6	42
Universitets- og høyskole	9	19	27	6	40
Landsdel					
Oslo og Viken	9	17	24	5	45
Innlandet	8	14	27	6	46
Agder og Sør-Østlandet	8	15	27	5	45
Vestlandet	8	17	25	7	43
Trøndelag	7	18	27	7	41
Nord-Norge	11	18	25	7	40
Kommunestørrelse					
0 - 9 999 innbyggere	8	18	24	6	45
10 000 - 29 999 innbyggere	9	17	26	7	41
30 000 - 299 999 innbyggere	7	16	26	6	45
300 000 innbyggere eller flere	12	17	23	4	45
Stemte ikke	7	14	25	7	47
Stemte	9	18	25	5	42
Parti					
Rødt	13	22	22	4	39
SV - Sosialistisk Venstreparti	15	17	32	4	32
Arbeiderpartiet	8	22	25	6	39
Senterpartiet	6	18	29	6	41
Miljøpartiet De Grønne	10	18	27	7	39
Kristelig Folkeparti	6	22	20	6	47
Venstre	9	17	29	8	38
Høyre	7	17	24	4	48
Fremskrittspartiet	13	18	26	5	39
Annen liste	15	13	22	3	47
Innvandringskategori					
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	9	17	26	5	43
Norske statsborgere, innvandrere	8	17	23	9	43
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	17	21	27	7	28
Utenlandske statsborgere	7	12	23	9	50
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn					
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	5	12	24	6	52
Østeuropeiske EU-land	4	11	20	13	52
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	10	17	24	9	40

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.66 I løpet av den siste uken før valget, hvor ofte så, hørte eller leste du politiske nyhetssaker i? Twitter. Prosent

	Flere ganger om dagen	Hver dag	Noen av dagene	En av dagene	Ingen av dagene
I alt	1	2	3	2	92
Menn	1	2	5	2	90
Kvinner	1	1	2	1	95
Alder					
18-34	2	3	5	3	88
35-49	1	1	4	2	92
50-69	1	1	3	1	95
over 70 år	0	1	2	1	97
Utdanningsnivå					
Grunnskole	2	2	4	2	92
Videregående	0	1	3	2	94
Universitets- og høyskole	2	2	4	2	91
Landsdel					
Oslo og Viken	1	2	3	2	92
Innlandet	1	0	6	1	92
Agder og Sør-Østlandet	2	1	2	2	94
Vestlandet	1	1	4	2	92
Trøndelag	1	3	4	2	91
Nord-Norge	0	1	2	1	96
Kommunestørrelse					
0 - 9 999 innbyggere	1	1	3	1	94
10 000 - 29 999 innbyggere	1	2	3	1	93
30 000 - 299 999 innbyggere	1	1	3	2	92
300 000 innbyggere eller flere	2	4	4	2	88
Stemte ikke	1	1	3	2	93
Stemte	1	2	4	2	92
Parti					
Rødt	1	3	5	1	91
SV - Sosialistisk Venstreparti	1	4	5	2	88
Arbeiderpartiet	1	2	4	2	90
Senterpartiet	1	1	3	1	95
Miljøpartiet De Grønne	4	3	5	1	88
Kristelig Folkeparti	1	0	1	1	97
Venstre	3	0	3	3	90
Høyre	0	1	4	1	93
Fremskrittspartiet	2	1	3	2	92
Annen liste	1	1	0	1	96
Innvandringskategori					
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	1	1	3	2	93
Norske statsborgere, innvandrere	2	3	7	3	85
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	5	4	8	9	75
Utenlandske statsborgere	2	1	4	3	90
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn					
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	1	1	3	2	93
Østeuropeiske EU-land	2	1	3	3	91
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	3	3	8	4	83

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.67 I løpet av den siste uken før valget, hvor ofte så, hørte eller leste du politiske nyhetssaker i? Snapchat. Prosent

	Flere ganger om dagen	Hver dag	Noen av dagene	En av dagene	Ingen av dagene
I alt	1	3	6	3	88
Menn	1	2	5	3	89
Kvinner	1	3	7	2	87
Alder					
18-34	3	6	13	6	71
35-49	1	2	4	2	92
50-69	0	1	3	1	95
over 70 år	0	1	1	2	96
Utdanningsnivå					
Grunnskole	2	3	8	4	82
Videregående	1	2	6	3	88
Universitets- og høyskole	1	3	5	2	91
Landsdel					
Oslo og Viken	1	3	6	3	88
Innlandet	1	2	7	2	89
Agder og Sør-Østlandet	1	3	4	2	91
Vestlandet	2	2	6	3	87
Trøndelag	1	4	7	3	85
Nord-Norge	2	4	7	3	85
Kommunestørrelse					
0 - 9 999 innbyggere	2	3	5	3	87
10 000 - 29 999 innbyggere	1	3	6	3	88
30 000 - 299 999 innbyggere	1	3	6	2	88
300 000 innbyggere eller flere	1	3	7	2	87
Stemte ikke	1	3	6	3	86
Stemte	1	3	6	2	89
Parti					
Rødt	2	4	5	2	86
SV - Sosialistisk Venstreparti	1	3	7	1	88
Arbeiderpartiet	1	3	7	2	86
Senterpartiet	1	2	6	2	90
Miljøpartiet De Grønne	2	4	8	2	85
Kristelig Folkeparti	1	1	5	1	93
Venstre	3	3	4	5	85
Høyre	0	2	5	2	91
Fremskrittspartiet	1	2	3	2	92
Annen liste	1	2	3	2	93
Innvandringskategori					
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	1	3	6	3	88
Norske statsborgere, innvandrere	2	3	6	4	85
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	7	7	14	8	64
Utenlandske statsborgere	2	2	4	2	90
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn					
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	1	1	3	1	94
Østeuropeiske EU-land	0	1	4	3	92
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	4	4	7	4	81

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.68 Hvilke av følgende kanaler var den viktigste kilden til informasjon i valgkampen for deg? Prosent

	NRK TV, Distrikts.	NRK TV, andre sen.	NRK Radio, TV 2 Distrikts.	NRK Radio, andre send.	Andre radio- kanaler	Lokal- aviser (inkl. Nett)	
I alt	16	21	11	3	3	1	17
Menn	15	21	11	3	3	1	16
Kvinner	16	21	11	3	3	1	19
Alder							
18-34	11	12	10	2	2	1	14
35-49	11	16	10	2	3	1	22
50-69	19	28	12	4	3	1	17
over 70 år	24	30	11	5	4	0	17
Utdanningsnivå							
Grunnskole	16	19	13	4	1	1	16
Videregående	17	22	13	3	2	1	18
Universitets- og høyskole	13	22	7	3	5	1	18
Landsdel							
Oslo og Viken	15	23	10	2	5	1	11
Innlandet	18	19	9	2	2	1	25
Agder og Sør-Østlandet	16	21	12	3	2	0	19
Vestlandet	14	19	14	4	2	1	20
Trøndelag	20	23	8	2	3	0	20
Nord-Norge	18	20	8	4	1	1	24
Kommunestørrelse							
0 - 9 999 innbyggere	16	19	9	4	2	1	24
10 000 - 29 999 innbyggere	15	21	11	3	2	1	23
30 000 - 299 999 innbyggere	16	21	12	3	3	1	16
300 000 innbyggere eller flere	14	28	9	3	6	0	3
Stemte ikke	14	17	15	3	2	1	13
Stemte	16	23	9	3	3	1	19
Parti							
Rødt	16	25	6	2	4	0	13
SV - Sosialistisk Venstreparti	14	27	3	3	6	0	18
Arbeiderpartiet	18	24	9	5	3	0	20
Senterpartiet	18	24	8	4	2	1	25
Miljøpartiet De Grønne	13	21	3	4	7	2	9
Kristelig Folkeparti	15	22	10	5	3	0	18
Venstre	12	19	2	3	4	0	19
Høyre	16	22	13	2	3	1	18
Fremskrittspartiet	14	19	16	2	1	1	21
Annen liste	15	17	10	1	2	1	26
Innvandringskategori							
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	15	22	11	3	3	1	18
Norske statsborgere, innvandrere	20	17	20	3	2	1	8
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	11	12	14	1	3	1	4
Utenlandske statsborgere	21	12	9	4	4	2	13
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn							
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	16	16	8	4	3	1	17
Østeuropeiske EU-land	17	11	8	6	6	4	13
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	23	14	18	2	2	1	7

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.68 Hvilke av følgende kanaler var den viktigste kilden til informasjon i valgkampen for deg? Prosent. (forts.)

	Region- aviser (inkl. Nett)	VG (inkl. nett)	Andre riks- dekkende aviser (inkl. nett)	Face- book	Twitter	Snap- chat	Annet
I alt	4	6	5	8	0	1	4
Menn	4	7	6	8	1	1	4
Kvinner	4	5	4	8	0	1	4
Alder							
18-34	4	12	8	15	1	3	5
35-49	5	10	5	9	0	0	6
50-69	3	2	5	4	0	0	3
over 70 år	2	1	3	2	0	0	2
Utdanningsnivå							
Grunnskole	2	9	2	9	0	3	5
Videregående	3	6	3	8	0	1	3
Universitets- og høyskole	6	5	9	7	0	0	5
Landsdel							
Oslo og Viken	3	8	9	7	1	1	4
Innlandet	4	4	4	6	0	3	4
Agder og Sør-Østlandet	5	5	4	9	0	1	3
Vestlandet	4	6	3	8	0	1	4
Trøndelag	5	5	3	5	0	1	5
Nord-Norge	2	5	3	10	0	1	4
Kommunestørrelse							
0 - 9 999 innbyggere	2	4	3	11	0	0	5
10 000 - 29 999 innbyggere	4	5	3	8	0	1	3
30 000 - 299 999 innbyggere	4	7	5	8	0	1	4
300 000 innbyggere eller flere	4	8	15	4	1	1	5
Stemte ikke	3	9	3	12	1	2	5
Stemte	4	5	6	6	0	1	4
Parti							
Rødt	5	5	11	10	0	1	5
SV - Sosialistisk Venstreparti	5	2	10	5	0	1	6
Arbeiderpartiet	3	5	4	5	0	0	3
Senterpartiet	2	4	3	7	0	0	3
Miljøpartiet De Grønne	10	6	12	6	0	1	7
Kristelig Folkeparti	10	2	5	8	0	2	1
Venstre	6	11	9	8	0	2	5
Høyre	4	5	7	4	0	1	4
Fremskrittspartiet	1	6	4	9	0	0	6
Annen liste	3	5	5	8	0	1	7
Innvandringskategori							
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	4	6	5	7	0	1	4
Norske statsborgere, innvandrere	2	12	4	9	1	1	2
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	4	25	8	10	0	3	3
Utenlandske statsborgere	3	6	6	13	1	1	5
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn							
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	5	6	9	9	1	0	6
Østeuropeiske EU-land	3	5	3	18	1	1	4
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	2	13	4	10	1	1	3

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.69 Har du familie, venner eller bekjente som stilte til valg i din kommune? Prosent

	Ja	Nei	Antall personer
I alt	36	64	4174
Menn	36	64	2139
Kvinner	35	65	2035
Alder			
18-34	35	65	1047
35-49	38	62	1022
50-69	35	65	1562
over 70 år	35	65	543
Utdanningsnivå			
Grunnskole	36	64	718
Videregående	35	65	1667
Universitets- og høyskole	38	62	1722
Landsdel			
Oslo og Viken	27	73	1287
Innlandet	38	62	324
Agder og Sør-Østlandet	35	65	573
Vestlandet	42	58	1106
Trøndelag	42	58	426
Nord-Norge	47	53	458
Kommunestørrelse			
0 - 9 999 innbyggere	53	47	1148
10 000 - 29 999 innbyggere	42	58	1095
30 000 - 299 999 innbyggere	29	71	1498
300 000 innbyggere eller flere	22	78	433
Stemte ikke	30	71	798
Stemte	39	61	3376
Parti			
Rødt	40	60	137
SV - Sosialistisk Venstreparti	40	61	242
Arbeiderpartiet	43	58	761
Senterpartiet	51	49	537
Miljøpartiet De Grønne	30	70	217
Kristelig Folkeparti	56	44	125
Venstre	38	62	122
Høyre	33	67	609
Fremskrittspartiet	32	68	218
Annen liste	39	61	185
Innvandringskategori			
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	36	64	3713
Norske statsborgere, innvandrere	37	63	744
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	41	59	245
Utenlandske statsborgere	30	70	1756
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn			
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	28	72	946
Østeuropeiske EU-land	27	73	681
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	39	61	1128

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.70 Blant dem som har familie, venner eller bekjente som stilte til valg. Har du familiemedlemmer som stilte til valg i din kommune? Prosent

	Nei	Ja, ett familiemedlem	Ja, flere familiemedlemmer	Antall personer
I alt	72	19	9	1425
Menn	71	22	8	767
Kvinner	72	17	11	658
Alder				
18-34	72	19	9	301
35-49	78	15	7	310
50-69	74	19	7	602
over 70 år	63	28	9	212
Utdanningsnivå				
Grunnskole	66	18	15	204
Videregående	70	21	10	511
Universitets- og høyskole	77	18	5	698
Landsdel				
Oslo og Viken	73	16	11	418
Innlandet	78	16	6	107
Agder og Sør-Østlandet	74	20	6	186
Vestlandet	71	20	9	399
Trøndelag	70	20	10	148
Nord-Norge	63	27	10	167
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	67	25	9	394
10 000 - 29 999 innbyggere	72	19	9	380
30 000 - 299 999 innbyggere	74	17	10	494
300 000 innbyggere eller flere	73	16	11	157
Stemte ikke	68	19	12	126
Stemte	73	19	8	1299
Parti				
Rødt	81	15	4	70
SV - Sosialistisk Venstreparti	81	17	2	110
Arbeiderpartiet	73	18	9	295
Senterpartiet	68	24	8	197
Miljøpartiet De Grønne	73	18	9	99
Kristelig Folkeparti	74	21	5	42
Venstre	78	16	6	39
Høyre	74	20	6	234
Fremskrittspartiet	75	14	11	92
Annen liste	61	25	15	76
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	72	19	9	1316
Norske statsborgere, innvandrere	64	24	12	195
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	60	19	21	69
Utenlandske statsborgere	68	24	9	360
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	78	19	3	247
Østeuropeiske EU-land	67	26	7	99
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	61	24	15	278

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.71 Blant dem som har familie, venner eller bekjente som stilte til valg. Har du venner som stilte til valg i din kommune? Prosent

	Nei	Ja, en venn	Ja, flere venner
I alt	43	23	34
Menn	40	23	36
Kvinner	46	23	32
Alder			
18-34	40	23	37
35-49	41	25	34
50-69	43	24	33
over 70 år	52	17	31
Utdanningsnivå			
Grunnskole	41	22	37
Videregående	43	23	34
Universitets- og høyskole	44	23	32
Landsdel			
Oslo og Viken	47	25	29
Innlandet	43	22	35
Agder og Sør-Østlandet	37	28	35
Vestlandet	44	24	32
Trøndelag	35	18	47
Nord-Norge	45	16	39
Kommunestørrelse			
0 - 9 999 innbyggere	39	17	44
10 000 - 29 999 innbyggere	45	20	35
30 000 - 299 999 innbyggere	46	27	27
300 000 innbyggere eller flere	37	33	30
Stemte ikke	43	26	31
Stemte	43	22	35
Parti			
Rødt	40	20	40
SV - Sosialistisk Venstreparti	39	25	36
Arbeiderpartiet	38	25	38
Senterpartiet	42	20	38
Miljøpartiet De Grønne	54	23	23
Kristelig Folkeparti	36	19	44
Venstre	63	14	24
Høyre	47	22	31
Fremskrittspartiet	47	25	28
Annen liste	30	26	45
Innvandringskategori			
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	44	23	34
Norske statsborgere, innvandrere	43	23	34
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	34	23	43
Utenlandske statsborgere	36	28	36
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn			
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	38	23	39
Østeuropeiske EU-land	45	25	30
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	37	27	36

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.72 Blant dem som har familie, venner eller bekjente som stilte til valg. Har du bekjente som stilte til valg i din kommune? Prosent

	Nei	Ja, en bekjent	Ja, flere bekjente
I alt	19	22	59
Menn	20	21	60
Kvinner	18	23	59
Alder			
18-34	25	25	50
35-49	18	25	58
50-69	17	17	65
over 70 år	12	26	62
Utdanningsnivå			
Grunnskole	24	26	50
Videregående	17	22	62
Universitets- og høyskole	17	20	64
Landsdel			
Oslo og Viken	25	25	50
Innlandet	14	21	65
Agder og Sør-Østlandet	19	22	59
Vestlandet	19	19	62
Trøndelag	16	23	62
Nord-Norge	11	23	66
Kommunestørrelse			
0 - 9 999 innbyggere	9	14	77
10 000 - 29 999 innbyggere	15	22	64
30 000 - 299 999 innbyggere	25	28	48
300 000 innbyggere eller flere	38	25	37
Stemte ikke	30	27	44
Stemte	15	20	65
Parti			
Rødt	12	17	72
SV - Sosialistisk Venstreparti	23	22	55
Arbeiderpartiet	12	23	65
Senterpartiet	9	17	73
Miljøpartiet De Grønne	15	27	58
Kristelig Folkeparti	12	13	76
Venstre	16	22	62
Høyre	16	18	65
Fremskrittspartiet	24	22	54
Annen liste	19	23	59
Innvandringskategori			
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	17	22	62
Norske statsborgere, innvandrere	35	26	39
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	18	23	59
Utenlandske statsborgere	36	25	39
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn			
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	27	17	56
Østeuropeiske EU-land	45	26	30
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	33	28	39

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.73 Er du venn på Facebook eller i andre sosiale medier, med noen som stilte til valg i din kommune?
Prosent

	Ja	Nei	Antall personer
I alt	39	61	4174
Menn	37	63	2139
Kvinner	41	59	2035
Alder			
18-34	44	56	1047
35-49	45	55	1022
50-69	37	63	1562
over 70 år	23	77	543
Utdanningsnivå			
Grunnskole	36	64	718
Videregående	38	62	1667
Universitets- og høyskole	43	57	1722
Landsdel			
Oslo og Viken	30	70	1287
Innlandet	44	57	324
Agder og Sør-Østlandet	39	61	573
Vestlandet	43	58	1106
Trøndelag	48	52	426
Nord-Norge	50	50	458
Kommunestørrelse			
0 - 9 999 innbyggere	56	44	1148
10 000 - 29 999 innbyggere	43	57	1095
30 000 - 299 999 innbyggere	33	67	1498
300 000 innbyggere eller flere	26	74	433
Stemte ikke	31	69	798
Stemte	43	57	3376
Parti			
Rødt	41	60	137
SV - Sosialistisk Venstreparti	45	55	242
Arbeiderpartiet	48	52	761
Senterpartiet	48	52	537
Miljøpartiet De Grønne	36	64	217
Kristelig Folkeparti	50	50	125
Venstre	48	52	122
Høyre	37	63	609
Fremskrittspartiet	37	64	218
Annen liste	40	60	185
Innvandringskategori			
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	40	60	3713
Norske statsborgere, innvandrere	32	68	744
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	41	59	245
Utenlandske statsborgere	26	74	1756
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn			
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	28	73	946
Østeuropeiske EU-land	23	77	681
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	32	68	1128

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.74 Hvor ofte diskuterer du lokalpolitiske spørsmål med andre? Prosent

	Daglig	Noen ganger i uka	Antall personer
I alt	19	82	4174
Menn	18	82	2139
Kvinner	19	81	2035
Alder			
18-34	16	84	1047
35-49	20	80	1022
50-69	20	80	1562
over 70 år	16	84	543
Utdanningsnivå			
Grunnskole	20	80	718
Videregående	16	84	1667
Universitets- og høyskole	20	80	1722
Landsdel			
Oslo og Viken	18	82	1287
Innlandet	22	78	324
Agder og Sør-Østlandet	19	82	573
Vestlandet	19	81	1106
Trøndelag	18	82	426
Nord-Norge	16	84	458
Kommunestørrelse			
0 - 9 999 innbyggere	21	79	1148
10 000 - 29 999 innbyggere	18	82	1095
30 000 - 299 999 innbyggere	17	83	1498
300 000 innbyggere eller flere	21	79	433
Stemte ikke	15	85	798
Stemte	19	81	3376
Parti			
Rødt	24	76	137
SV - Sosialistisk Venstreparti	26	74	242
Arbeiderpartiet	18	82	761
Senterpartiet	10	90	537
Miljøpartiet De Grønne	15	85	217
Kristelig Folkeparti	28	73	125
Venstre	30	70	122
Høyre	21	79	609
Fremskrittspartiet	16	84	218
Annen liste	25	75	185
Innvandringskategori			
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	18	82	3713
Norske statsborgere, innvandrere	26	74	744
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	25	75	245
Utenlandske statsborgere	25	75	1756
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn			
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	21	79	946
Østeuropeiske EU-land	20	80	681
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	28	72	1128

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.75 Fra 2020 vil det være 356 kommuner i Norge. Hva synes du bør skje med antallet kommuner i fremtiden? Prosent

	Antallet kommuner bør reduseres	Antallet kommuner bør økes	Antallet kommuner bør være uforandret	Ingen mening om dette
I alt	29	7	29	35
Menn	35	7	27	31
Kvinner	23	7	31	39
Alder				
18-34	20	7	27	46
35-49	31	7	26	36
50-69	35	7	30	28
over 70 år	30	6	32	32
Utdanningsnivå				
Grunnskole	19	7	31	43
Videregående	28	7	30	36
Universitets- og høyskole	39	7	25	29
Landsdel				
Oslo og Viken	32	7	26	36
Innlandet	29	6	31	34
Agder og Sør-Østlandet	26	9	28	38
Vestlandet	30	7	28	35
Trøndelag	29	6	29	37
Nord-Norge	24	6	39	31
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	26	8	38	28
10 000 - 29 999 innbyggere	27	8	34	32
30 000 - 299 999 innbyggere	30	6	24	40
300 000 innbyggere eller flere	37	6	20	37
Stemte ikke	21	7	27	46
Stemte	33	7	29	30
Parti				
Rødt	25	14	33	28
SV - Sosialistisk Venstreparti	21	12	38	29
Arbeiderpartiet	32	7	32	29
Senterpartiet	14	12	50	24
Miljøpartiet De Grønne	35	6	18	40
Kristelig Folkeparti	37	5	32	26
Venstre	42	4	19	35
Høyre	57	2	15	26
Fremskrittspartiet	43	4	24	29
Annen liste	30	7	28	36
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	30	7	30	33
Norske statsborgere, innvandrere	22	12	19	47
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	27	12	21	40
Utenlandske statsborgere	23	6	19	52
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	28	6	23	43
Østeuropeiske EU-land	17	4	18	61
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	23	12	17	48

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.76 Blant dem som bor i kommuner som ikke skal slå seg sammen. Vil du støtte at din egen kommune blir slått sammen med en eller flere nabokommuner? Prosent

	Ja	Nei	Kommer an på hvilke kommuner	Antall personer
I alt	41	56	4	2752
Menn	46	51	3	1450
Kvinner	36	61	4	1302
Alder				
18-34	36	60	4	691
35-49	42	54	4	663
50-69	45	52	2	1010
over 70 år	35	61	5	388
Utdanningsnivå				
Grunnskole	31	63	6	475
Videregående	41	57	3	1089
Universitets- og høyskole	47	50	3	1144
Landsdel				
Oslo og Viken	40	59	2	933
Innlandet	41	56	4	303
Agder og Sør-Østlandet	39	55	6	296
Vestlandet	44	51	5	662
Trøndelag	45	51	5	173
Nord-Norge	37	59	4	385
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	38	57	5	1041
10 000 - 29 999 innbyggere	40	56	4	695
30 000 - 299 999 innbyggere	43	55	3	609
300 000 innbyggere eller flere	41	58	1	407
Stemte ikke	39	58	4	502
Stemte	42	55	3	2250
Parti				
Rødt	34	65	1	97
SV - Sosialistisk Venstreparti	28	69	2	158
Arbeiderpartiet	42	53	5	530
Senterpartiet	20	75	5	384
Miljøpartiet De Grønne	45	54	1	144
Kristelig Folkeparti	55	44	1	67
Venstre	49	49	2	72
Høyre	65	32	3	390
Fremskrittspartiet	54	44	2	139
Annen liste	32	68	0	132
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	41	55	4	2473
Norske statsborgere, innvandrere	39	59	2	458
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	45	53	2	166
Utenlandske statsborgere	39	60	1	1110
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	38	60	2	620
Østeuropeiske EU-land	36	64	1	412
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	41	57	2	702

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.77 Blant dem som bor i kommuner som nylig er slått sammen med en eller flere nabokommuner. Støtter du denne sammenslåingen? Prosent

	Ja	Nei	Kjenner ikke til kommune- sammenslåingen	Antall personer
I alt	62	34	4	98
Menn	71	27	2	45
Kvinner	54	40	6	53
Alder				
18-34	68	20	13	19
35-49	56	44	0	19
50-69	53	46	2	46
over 70 år	88	6	6	14
Utdanningsnivå				
Grunnskole	64	36	0	20
Videregående	56	37	8	39
Universitets- og høyskole	70	25	5	38
Landsdel				
Agder og Sør-Østlandet	62	34	4	90
Trøndelag	8
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	-	-	-	-
10 000 - 29 999 innbyggere	59	34	7	30
30 000 - 299 999 innbyggere	62	34	3	68
300 000 innbyggere eller flere	-	-	-	-
Stemte ikke	51	44	4	17
Stemte	68	28	4	81
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	63	33	4	90
Norske statsborgere, innvandrere	54	46	0	20
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	4
Utenlandske statsborgere	44	52	4	48
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	64	36	0	31
Østeuropeiske EU-land	26	74	0	21
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	52	42	7	20

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.78 Blant dem som bor i kommuner som blir slått sammen med en eller flere nabokommuner per 01.01.2020. Støtter du denne sammenslåingen? Prosent

	Ja	Nei	Kjenner ikke til kommune- sammenslåingen	Antall personer
I alt	64	35	2	1140
Menn	64	35	2	569
Kvinner	64	34	2	571
Alder				
18-34	58	39	3	264
35-49	67	31	1	306
50-69	66	33	1	443
over 70 år	59	36	5	127
Utdanningsnivå				
Grunnskole	52	44	4	180
Videregående	61	37	2	472
Universitets- og høyskole	74	26	0	471
Landsdel				
Viken	59	40	1	290
Agder og Sør-Østlandet	55	42	3	167
Vestlandet	62	35	3	408
Trøndelag	78	21	2	221
Nord-Norge	74	25	1	54
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	71	27	2	62
10 000 - 29 999 innbyggere	64	34	2	330
30 000 - 299 999 innbyggere	63	35	2	748
Stemte ikke	57	40	3	215
Stemte	67	32	2	925
Parti				
Rødt	50	50	0	38
SV - Sosialistisk Venstreparti	69	31	0	66
Arbeiderpartiet	70	30	1	191
Senterpartiet	52	49	0	133
Miljøpartiet De Grønne	82	14	4	50
Kristelig Folkeparti	81	19	0	55
Venstre	80	19	1	46
Høyre	76	22	3	179
Fremskrittspartiet	64	36	0	66
Annen liste	46	49	5	42
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	64	34	2	1009
Norske statsborgere, innvandrere	61	38	1	195
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	58	40	2	45
Utenlandske statsborgere	58	38	3	463
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	61	38	1	229
Østeuropeiske EU-land	48	47	5	186
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	63	35	2	288

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.79 Blant dem som bor i kommuner som ikke skal slå seg sammen. Hvilke konsekvenser tror du en eventuell kommunesammenslåing vil ha for kvaliteten på kommunens tjenestetilbud? Prosent

	Forbedring	Forverring	Ikke ha noen konsekvenser	Antall personer
I alt	30	45	26	2701
Menn	33	40	27	1433
Kvinner	26	50	25	1268
Alder				
18-34	27	49	24	680
35-49	30	46	24	649
50-69	33	41	26	992
over 70 år	24	42	34	380
Utdanningsnivå				
Grunnskole	21	52	27	459
Videregående	29	45	25	1076
Universitets- og høyskole	35	40	25	1124
Landsdel				
Oslo og Viken	30	44	27	920
Innlandet	31	40	29	302
Agder og Sør-Østlandet	31	48	21	292
Vestlandet	31	43	26	642
Trøndelag	32	43	26	172
Nord-Norge	23	52	25	373
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	28	51	21	1025
10 000 - 29 999 innbyggere	30	47	23	677
30 000 - 299 999 innbyggere	28	41	31	600
300 000 innbyggere eller flere	33	39	29	399
Stemte ikke	28	43	29	492
Stemte	30	45	25	2209
Parti				
Rødt	22	54	25	97
SV - Sosialistisk Venstreparti	21	57	22	151
Arbeiderpartiet	29	46	25	525
Senterpartiet	15	70	15	381
Miljøpartiet De Grønne	34	36	30	147
Kristelig Folkeparti	38	39	23	66
Venstre	52	28	20	69
Høyre	47	25	28	382
Fremskrittspartiet	38	37	25	135
Annen liste	27	50	23	124
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	29	46	25	2428
Norske statsborgere, innvandrere	30	41	29	450
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	40	44	17	164
Utenlandske statsborgere	32	34	34	1092
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	34	42	24	612
Østeuropeiske EU-land	27	29	44	406
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	33	38	28	688

Tabell 9.80 Blant dem som bor i kommuner som ikke skal slå seg sammen. Hvilke konsekvenser tror du eventuell kommunesammenslåing vil ha for opplevelse av fellesskap mellom innbyggerne? Prosent

	Forbedring	Forverring	Ikke ha noen konsekvenser
I alt	19	40	40
Menn	22	35	44
Kvinner	17	46	37
Alder			
18-34	19	44	38
35-49	20	40	40
50-69	21	38	41
over 70 år	15	39	46
Utdanningsnivå			
Grunnskole	17	47	37
Videregående	20	39	42
Universitets- og høyskole	20	39	41
Landsdel			
Oslo og Viken	19	40	41
Innlandet	20	38	42
Agder og Sør-Østlandet	24	38	38
Vestlandet	19	38	43
Trøndelag	22	42	36
Nord-Norge	16	47	36
Kommunestørrelse			
0 - 9 999 innbyggere	19	44	37
10 000 - 29 999 innbyggere	19	46	35
30 000 - 299 999 innbyggere	20	35	45
300 000 innbyggere eller flere	21	35	44
Stemte ikke	20	39	41
Stemte	19	41	40
Parti			
Rødt	15	49	36
SV - Sosialistisk Venstreparti	12	52	37
Arbeiderpartiet	19	41	40
Senterpartiet	9	61	30
Miljøpartiet De Grønne	17	34	49
Kristelig Folkeparti	22	36	42
Venstre	32	33	35
Høyre	28	25	47
Fremskrittspartiet	22	30	48
Annen liste	21	45	33
Innvandringskategori			
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	18	41	41
Norske statsborgere, innvandrere	27	36	37
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	38	42	20
Utenlandske statsborgere	26	34	40
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn			
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	22	41	38
Østeuropeiske EU-land	22	29	48
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	32	35	33

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.81 Blant dem som bor i kommuner som slår seg sammen. Hvilke konsekvenser tror du kommunesammenslåingen vil ha for kvaliteten på kommunens tjenestetilbud? Prosent

	Forbedring	Forverring	Ikke ha noen konsekvenser	Antall personer
I alt	37	30	33	1246
Menn	40	27	33	619
Kvinner	35	33	33	627
Alder				
18-34	34	37	29	290
35-49	37	32	31	322
50-69	41	26	33	493
over 70 år	33	22	45	141
Utdanningsnivå				
Grunnskole	26	35	39	202
Videregående	35	32	33	514
Universitets- og høyskole	47	24	29	513
Landsdel				
Oslo og Viken	38	35	27	297
Agder og Sør-Østlandet	36	28	36	262
Vestlandet	37	30	33	401
Trøndelag	37	24	40	232
Nord-Norge	44	35	21	54
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	34	30	37	63
10 000 - 29 999 innbyggere	38	32	30	361
30 000 - 299 999 innbyggere	37	30	33	822
Stemte ikke	35	32	33	228
Stemte	38	29	33	1018
Parti				
Rødt	30	48	22	38
SV - Sosialistisk Venstreparti	29	30	41	73
Arbeiderpartiet	34	30	36	205
Senterpartiet	30	46	25	143
Miljøpartiet De Grønne	51	15	35	57
Kristelig Folkeparti	47	11	43	57
Venstre	60	16	24	47
Høyre	50	16	34	199
Fremskrittspartiet	38	30	32	73
Annen liste	27	44	28	51
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	37	30	33	1109
Norske statsborgere, innvandrere	39	37	24	215
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	37	35	29	51
Utenlandske statsborgere	42	27	31	506
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	37	34	29	264
Østeuropeiske EU-land	35	31	34	201
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	45	29	26	307

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.82 Blant dem som bor i kommuner som slår seg sammen. Hvilke konsekvenser tror du kommunesammenslåingen vil ha for opplevelsen av fellesskap mellom innbyggerne? Prosent

	Forbedring	Forverring	Ikke ha noen konsekvenser	Antall personer
I alt	29	25	46	1246
Menn	32	24	45	619
Kvinner	27	27	46	627
Alder				
18-34	26	30	45	290
35-49	28	27	45	322
50-69	33	22	45	493
over 70 år	28	21	52	141
Utdanningsnivå				
Grunnskole	21	24	55	202
Videregående	30	29	40	514
Universitets- og høyskole	32	21	47	513
Landsdel				
Oslo og Viken	26	31	43	297
Agder og Sør-Østlandet	24	23	52	262
Vestlandet	31	25	44	401
Trøndelag	32	20	48	232
Nord-Norge	56	20	24	54
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	37	28	36	63
10 000 - 29 999 innbyggere	36	25	39	361
30 000 - 299 999 innbyggere	27	25	48	822
Stemte ikke				
Stemte	26	25	49	228
Stemte	31	25	44	1018
Parti				
Rødt	28	42	31	38
SV - Sosialistisk Venstreparti	22	28	50	73
Arbeiderpartiet	32	27	41	205
Senterpartiet	26	41	33	143
Miljøpartiet De Grønne	33	17	50	57
Kristelig Folkeparti	49	13	38	57
Venstre	27	27	47	47
Høyre	40	18	42	199
Fremskrittspartiet	24	19	57	73
Annen liste	24	30	47	51
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	28	25	47	1109
Norske statsborgere, innvandrere	40	29	31	215
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	33	30	37	51
Utenlandske statsborgere	35	24	41	506
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Innvandrere og norskfødte med bakgrunn fra fra Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	29	27	44	264
Innvandrere og norskfødte med bakgrunn fra fra østeuropeiske EU-land	29	24	47	201
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	44	26	30	307

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.83 Blant dem som bor i kommuner som ikke skal slå seg sammen. Hvilke konsekvenser tror du en eventuell kommunesammenslåing vil ha for reiseavstanden til kommunale tjenester for deg og din husstand? Prosent

	Forbedring	Forverring	Ikke ha noen konsekvenser	Antall personer
I alt	10	43	47	2737
Menn	11	40	49	1442
Kvinner	9	45	46	1295
Alder				
18-34	16	42	42	690
35-49	9	43	48	647
50-69	8	43	49	1017
over 70 år	5	42	53	383
Utdanningsnivå				
Grunnskole	13	48	40	463
Videregående	10	46	45	1083
Universitets- og høyskole	8	36	56	1150
Landsdel				
Oslo og Viken	11	39	50	932
Innlandet	9	43	48	311
Agder og Sør-Østlandet	12	47	42	291
Vestlandet	9	43	48	651
Trøndelag	8	50	43	172
Nord-Norge	9	48	43	380
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	8	59	33	1040
10 000 - 29 999 innbyggere	11	47	43	686
30 000 - 299 999 innbyggere	10	35	55	606
300 000 innbyggere eller flere	11	28	61	405
Stemte ikke	14	41	45	489
Stemte	8	43	49	2248
Parti				
Rødt	7	44	49	97
SV - Sosialistisk Venstreparti	4	50	46	161
Arbeiderpartiet	8	45	47	524
Senterpartiet	3	67	31	383
Miljøpartiet De Grønne	15	25	61	147
Kristelig Folkeparti	11	47	42	68
Venstre	21	31	48	71
Høyre	9	28	62	394
Fremskrittspartiet	8	36	56	139
Annen liste	9	51	40	129
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	9	43	48	2468
Norske statsborgere, innvandrere	21	41	38	446
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	27	37	36	157
Utenlandske statsborgere	18	37	45	1090
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	11	45	44	613
Østeuropeiske EU-land	15	37	48	403
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	26	36	38	677

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.84 Blant dem som bor i kommuner som ikke skal slå seg sammen. Hvilke konsekvenser tror du en eventuell kommunesammenslåing vil ha for opplevelsen av lokal tilhørighet for deg og din husstand? Prosent

	Forbedring	Forverring	Ikke ha noen konsekvenser	Antall personer
I alt	9	34	57	2737
Menn	10	31	59	1442
Kvinner	8	36	56	1295
Alder				
18-34	11	36	53	690
35-49	10	33	57	647
50-69	9	33	59	1017
over 70 år	6	32	63	383
Utdanningsnivå				
Grunnskole	11	35	54	463
Videregående	9	37	55	1083
Universitets- og høyskole	7	30	63	1150
Landsdel				
Oslo og Viken	10	32	59	932
Innlandet	9	32	59	311
Agder og Sør-Østlandet	11	39	50	291
Vestlandet	8	31	62	651
Trøndelag	9	36	56	172
Nord-Norge	8	41	52	380
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	9	45	46	1040
10 000 - 29 999 innbyggere	9	35	56	686
30 000 - 299 999 innbyggere	8	29	63	606
300 000 innbyggere eller flere	10	25	65	405
Stemte ikke	12	32	56	489
Stemte	7	34	58	2248
Parti				
Rødt	6	41	53	97
SV - Sosialistisk Venstreparti	3	41	56	161
Arbeiderpartiet	8	34	58	524
Senterpartiet	4	56	40	383
Miljøpartiet De Grønne	8	22	70	147
Kristelig Folkeparti	12	41	48	68
Venstre	10	32	58	71
Høyre	10	20	70	394
Fremskrittspartiet	11	23	67	139
Annen liste	7	41	53	129
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	8	34	58	2468
Norske statsborgere, innvandrere	17	36	47	446
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	22	34	44	157
Utenlandske statsborgere	18	28	54	1090
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	10	35	56	613
Østeuropeiske EU-land	16	24	60	403
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	23	32	45	677

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.85 Blant dem som bor i kommuner som ikke skal slå seg sammen. Hvilke konsekvenser tror du en eventuell kommunesammenslåing vil ha for mulighetene til å holde deg og din husstand orientert om hva som foregår i kommunen? Prosent

	Forbedring	Forverring	Ikke ha noen konsekvenser	Antall personer
I alt	11	30	59	2716
Menn	13	28	59	1429
Kvinner	9	32	59	1287
Alder				
18-34	14	32	54	686
35-49	11	32	57	642
50-69	10	28	62	1013
over 70 år	7	29	64	375
Utdanningsnivå				
Grunnskole	13	34	53	455
Videregående	10	32	58	1077
Universitets- og høyskole	11	25	65	1144
Landsdel				
Oslo og Viken	12	29	59	928
Innlandet	11	29	60	305
Agder og Sør-Østlandet	13	32	55	290
Vestlandet	10	27	63	643
Trøndelag	9	29	62	172
Nord-Norge	10	36	54	378
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	11	37	52	1026
10 000 - 29 999 innbyggere	11	34	56	685
30 000 - 299 999 innbyggere	10	25	65	600
300 000 innbyggere eller flere	14	22	65	405
Stemte ikke	13	28	59	489
Stemte	10	31	59	2227
Parti				
Rødt	6	38	56	95
SV - Sosialistisk Venstreparti	7	41	52	156
Arbeiderpartiet	9	30	62	525
Senterpartiet	4	49	47	381
Miljøpartiet De Grønne	9	25	66	147
Kristelig Folkeparti	12	29	59	67
Venstre	15	25	60	69
Høyre	15	15	69	392
Fremskrittspartiet	13	23	64	138
Annen liste	9	39	52	129
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	10	30	61	2445
Norske statsborgere, innvandrere	18	32	50	450
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	35	33	32	158
Utenlandske statsborgere	18	29	53	1092
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	13	32	55	615
Østeuropeiske EU-land	14	25	62	406
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	25	31	44	679

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.86 Blant dem som bor i kommuner som ikke skal slå seg sammen. Hvilke konsekvenser tror du en eventuell kommunesammenslåing vil ha for mulighetene for deg og din husstand til å ta kontakt med lokalpolitikere i kommunen? Prosent

	Forbedring	Forverring	Ikke ha noen konsekvenser
I alt	7	35	58
Menn	9	33	58
Kvinner	6	38	57
Alder			
18-34	10	38	52
35-49	7	36	57
50-69	6	34	60
over 70 år	4	35	61
Utdanningsnivå			
Grunnskole	9	36	55
Videregående	7	37	56
Universitets- og høyskole	6	34	60
Landsdel			
Oslo og Viken	9	35	56
Innlandet	6	35	59
Agder og Sør-Østlandet	9	38	53
Vestlandet	5	34	61
Trøndelag	7	35	58
Nord-Norge	5	37	59
Kommunestørrelse			
0 - 9 999 innbyggere	6	44	50
10 000 - 29 999 innbyggere	7	39	54
30 000 - 299 999 innbyggere	7	31	63
300 000 innbyggere eller flere	9	26	65
Stemte ikke	11	32	57
Stemte	6	37	58
Parti			
Rødt	3	46	52
SV - Sosialistisk Venstreparti	3	45	52
Arbeiderpartiet	6	36	58
Senterpartiet	4	54	42
Miljøpartiet De Grønne	9	31	61
Kristelig Folkeparti	4	40	56
Venstre	11	25	64
Høyre	7	21	72
Fremskrittspartiet	7	31	61
Annen liste	6	47	47
Innvandringskategori			
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	6	36	58
Norske statsborgere, innvandrere	16	33	52
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	25	32	44
Utenlandske statsborgere	14	28	58
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn			
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	11	33	56
Østeuropeiske EU-land	10	25	65
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	20	30	49

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.87 Blant dem som bor i kommuner som ikke skal slå seg sammen. Hvilke konsekvenser tror du en eventuell kommunesammenslåing vil ha for mulighetene for deg og din husstand til å påvirke kommunale beslutninger? Prosent

	Forbedring	Forverring	Ikke ha noen konsekvenser	Antall personer
I alt	7	40	53	2705
Menn	8	39	53	1425
Kvinner	6	42	53	1280
Alder				
18-34	8	42	50	675
35-49	7	42	52	643
50-69	7	39	54	1011
over 70 år	2	38	60	376
Utdanningsnivå				
Grunnskole	9	41	50	460
Videregående	6	43	51	1065
Universitets- og høyskole	5	38	57	1142
Landsdel				
Oslo og Viken	8	38	54	918
Innlandet	6	40	54	304
Agder og Sør-Østlandet	9	45	46	294
Vestlandet	5	41	54	642
Trøndelag	6	42	52	168
Nord-Norge	4	42	54	379
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	6	51	44	1025
10 000 - 29 999 innbyggere	6	46	48	681
30 000 - 299 999 innbyggere	7	33	60	598
300 000 innbyggere eller flere	9	29	62	401
Stemte ikke	8	38	54	482
Stemte	6	42	52	2223
Parti				
Rødt	2	51	47	94
SV - Sosialistisk Venstreparti	3	50	47	156
Arbeiderpartiet	7	42	51	525
Senterpartiet	3	63	35	381
Miljøpartiet De Grønne	8	37	55	146
Kristelig Folkeparti	10	44	46	66
Venstre	9	26	65	69
Høyre	6	25	69	389
Fremskrittspartiet	8	38	54	139
Annen liste	4	47	50	130
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	5	41	53	2436
Norske statsborgere, innvandrere	16	37	48	446
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	20	36	44	159
Utenlandske statsborgere	15	31	54	1076
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	7	40	53	603
Østeuropeiske EU-land	11	28	61	405
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	22	32	45	673

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.88 Blant dem som bor i kommuner som slår seg sammen. Hvilke konsekvenser tror du kommunesammenslåingen vil ha for reiseavstanden til kommunale tjenester for deg og din husstand? Prosent

	Forbedring	Forverring	Ikke ha noen konsekvenser	Antall personer
I alt	11	28	62	1246
Menn	13	25	62	619
Kvinner	9	30	61	627
Alder				
18-34	12	26	61	290
35-49	11	28	61	322
50-69	10	28	62	493
over 70 år	11	30	59	141
Utdanningsnivå				
Grunnskole	12	34	54	202
Videregående	11	30	58	514
Universitets- og høyskole	9	20	71	513
Landsdel				
Oslo og Viken	16	29	55	297
Innlandet	-	-	-	-
Agder og Sør-Østlandet	8	37	56	262
Vestlandet	10	23	66	401
Trøndelag	7	21	73	232
Nord-Norge	16	27	57	54
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	8	27	66	63
10 000 - 29 999 innbyggere	8	36	56	361
30 000 - 299 999 innbyggere	12	25	63	822
300 000 innbyggere eller flere	-	-	-	-
Stemte ikke	16	31	54	228
Stemte	9	26	65	1018
Parti				
Rødt	1	32	67	38
SV - Sosialistisk Venstreparti	5	25	71	73
Arbeiderpartiet	9	24	67	205
Senterpartiet	10	45	45	143
Miljøpartiet De Grønne	6	18	76	57
Kristelig Folkeparti	7	16	77	57
Venstre	18	20	62	47
Høyre	9	21	70	199
Fremskrittspartiet	6	25	69	73
Annen liste	8	31	61	51
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	9	28	63	1109
Norske statsborgere, innvandrere	23	27	50	215
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	15	41	44	51
Utenlandske statsborgere	22	27	52	506
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	10	32	58	264
Østeuropeiske EU-land	26	26	48	201
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	26	26	48	307

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.89 Blant dem som bor i kommuner som slår seg sammen. Hvilke konsekvenser tror du kommunesammenslåingen vil ha for opplevelsen av lokal tilhørighet for deg og din husstand? Prosent

	Forbedring	Forverring	Ikke ha noen konsekvenser	Antall personer
I alt	10	19	71	1241
Menn	12	19	69	619
Kvinner	8	19	74	622
Alder				
18-34	10	20	70	290
35-49	11	18	71	320
50-69	10	20	70	489
over 70 år	7	13	81	142
Utdanningsnivå				
Grunnskole	12	25	63	202
Videregående	9	19	72	512
Universitets- og høyskole	9	14	77	509
Landsdel				
Oslo og Viken	11	23	66	295
Agder og Sør-Østlandet	10	19	71	259
Vestlandet	9	18	73	403
Trøndelag	9	14	76	231
Nord-Norge	13	14	73	53
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	9	17	74	64
10 000 - 29 999 innbyggere	9	25	66	359
30 000 - 299 999 innbyggere	10	17	73	818
Stemte ikke	12	20	68	228
Stemte	9	18	73	1015
Parti				
Rødt	6	29	66	38
SV - Sosialistisk Venstreparti	6	17	77	73
Arbeiderpartiet	8	22	70	202
Senterpartiet	10	34	56	143
Miljøpartiet De Grønne	4	9	88	58
Kristelig Folkeparti	5	10	86	56
Venstre	9	19	72	46
Høyre	15	9	76	200
Fremskrittspartiet	7	16	77	73
Annen liste	4	20	76	50
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	8	19	73	1104
Norske statsborgere, innvandrere	24	19	57	216
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	18	34	48	51
Utenlandske statsborgere	21	19	60	503
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	12	24	64	264
Østeuropeiske EU-land	23	19	58	200
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	26	18	56	306

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.90 Blant dem som bor i kommuner som slår seg sammen. Hvilke konsekvenser tror du kommunesammenslåingen vil ha for mulighetene til å holde deg og din husstand orientert om hva som foregår i kommunen? Prosent

	Forbedring	Forverring	Ikke ha noen konsekvenser	Antall personer
I alt	15	18	68	1231
Menn	16	17	66	614
Kvinner	13	18	69	617
Alder				
18-34	15	22	63	286
35-49	15	18	67	320
50-69	15	17	68	486
over 70 år	10	10	80	139
Utdanningsnivå				
Grunnskole	14	21	65	195
Videregående	12	20	67	508
Universitets- og høyskole	16	13	71	510
Landsdel				
Oslo og Viken	14	21	64	294
Agder og Sør-Østlandet	14	15	71	255
Vestlandet	15	18	68	400
Trøndelag	14	15	71	229
Nord-Norge	20	19	60	53
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	17	21	62	63
10 000 - 29 999 innbyggere	15	20	65	355
30 000 - 299 999 innbyggere	14	17	69	813
300 000 innbyggere eller flere				
Stemte ikke	18	18	64	222
Stemte	13	18	70	1009
Parti				
Rødt	12	29	59	38
SV - Sosialistisk Venstreparti	10	23	67	72
Arbeiderpartiet	13	15	72	205
Senterpartiet	10	31	59	140
Miljøpartiet De Grønne	9	13	78	57
Kristelig Folkeparti	14	11	76	57
Venstre	27	20	53	46
Høyre	17	10	73	199
Fremskrittspartiet	8	13	79	71
Annen liste	12	23	65	50
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	13	17	70	1097
Norske statsborgere, innvandrere	27	21	53	216
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	17	38	46	51
Utenlandske statsborgere	22	17	61	501
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	14	20	67	261
Østeuropeiske EU-land	19	20	61	200
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	30	19	51	307

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.91 Blant dem som bor i kommuner som slår seg sammen. Hvilke konsekvenser tror du kommunesammenslåingen vil ha for mulighetene for deg og din husstand til å ta kontakt med lokalpolitikere i kommunen? Prosent

	Forbedring	Forverring	Ikke ha noen konsekvenser	Antall personer
I alt	8	18	73	1231
Menn	11	18	71	614
Kvinner	6	19	75	617
Alder				
18-34	11	22	68	286
35-49	9	17	74	320
50-69	7	19	74	486
over 70 år	6	12	82	139
Utdanningsnivå				
Grunnskole	8	26	66	195
Videregående	7	18	75	508
Universitets- og høyskole	9	14	77	510
Landsdel				
Oslo og Viken	7	22	71	294
Innlandet	-	-	-	-
Agder og Sør-Østlandet	8	19	73	255
Vestlandet	10	17	73	400
Trøndelag	7	14	79	229
Nord-Norge	17	21	62	53
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	11	13	77	63
10 000 - 29 999 innbyggere	11	23	67	355
30 000 - 299 999 innbyggere	8	17	75	813
Stemte ikke	11	20	70	222
Stemte	7	18	75	1009
Parti				
Rødt	13	15	72	38
SV - Sosialistisk Venstreparti	6	17	77	72
Arbeiderpartiet	7	21	72	205
Senterpartiet	7	28	65	140
Miljøpartiet De Grønne	6	9	85	57
Kristelig Folkeparti	6	9	85	57
Venstre	18	17	65	46
Høyre	6	12	81	199
Fremskrittspartiet	6	15	79	71
Annen liste	8	19	73	50
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	7	18	75	1097
Norske statsborgere, innvandrere	19	23	58	216
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	9	38	53	51
Utenlandske statsborgere	19	19	62	501
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	7	24	69	261
Østeuropeiske EU-land	18	23	59	200
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	24	20	56	307

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.92 Blant dem som bor i kommuner som slår seg sammen. Hvilke konsekvenser tror du kommunesammenslåingen vil ha for mulighetene for deg og din husstand til å påvirke kommunale beslutninger? Prosent

	Forbedring	Forverring	Ikke ha noen konsekvenser	Antall personer
I alt	8	25	67	1228
Menn	10	27	63	614
Kvinner	7	23	71	614
Alder				
18-34	9	33	59	285
35-49	10	24	66	317
50-69	8	23	69	487
over 70 år	4	15	81	139
Utdanningsnivå				
Grunnskole	11	29	61	199
Videregående	7	26	68	509
Universitets- og høyskole	7	21	71	502
Landsdel				
Oslo og Viken	7	28	65	289
Innlandet
Agder og Sør-Østlandet	9	24	67	257
Vestlandet	9	26	65	401
Trøndelag	7	20	73	228
Nord-Norge	10	27	63	53
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	5	24	71	64
10 000 - 29 999 innbyggere	10	26	64	357
30 000 - 299 999 innbyggere	8	25	68	807
300 000 innbyggere eller flere
Stemte ikke	11	23	67	224
Stemte	7	26	67	1004
Parti				
Rødt	6	38	56	38
SV - Sosialistisk Venstreparti	5	28	67	70
Arbeiderpartiet	6	25	69	200
Senterpartiet	5	46	49	142
Miljøpartiet De Grønne	6	21	74	57
Kristelig Folkeparti	11	15	74	56
Venstre	9	29	62	46
Høyre	6	17	76	198
Fremskrittspartiet	10	20	70	73
Annen liste	6	26	69	50
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	6	25	69	1095
Norske statsborgere, innvandrere	23	25	53	214
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	13	35	52	52
Utenlandske statsborgere	19	23	58	496
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	9	30	61	260
Østeuropeiske EU-land	19	20	62	196
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	26	23	51	306

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.93 Til alle. Hvor fornøyd er du med lokalpolitikernes håndtering av spørsmålet om kommunesammenslåing i din kommune? Prosent

	Meget fornøyd	Nokså fornøyd	Lite fornøyd	Overhodet ikke fornøyd	Antall personer
I alt	11	54	26	8	3710
Menn	13	52	26	10	1943
Kvinner	10	56	27	7	1767
Alder					
18-34	8	55	28	8	870
35-49	11	55	26	9	901
50-69	12	53	27	8	1445
over 70 år	16	53	22	10	494
Utdanningsnivå					
Grunnskole	10	45	32	12	613
Videregående	12	53	27	8	1504
Universitets- og høyskole	12	62	21	6	1540
Landsdel					
Oslo og Viken	12	53	26	10	1110
Innlandet	9	60	21	11	289
Agder og Sør-Østlandet	10	52	30	7	522
Vestlandet	11	53	27	9	994
Trøndelag	12	59	26	3	385
Nord-Norge	12	56	23	9	410
Kommunestørrelse					
0 - 9 999 innbyggere	16	55	22	7	1061
10 000 - 29 999 innbyggere	13	52	27	8	985
30 000 - 299 999 innbyggere	9	55	28	9	1321
300 000 innbyggere eller flere	10	56	24	10	343
Stemte ikke	8	49	30	13	653
Stemte	13	57	24	6	3057
Parti					
Rødt	14	47	32	8	124
SV - Sosialistisk Venstreparti	7	64	24	5	211
Arbeiderpartiet	16	61	20	3	704
Senterpartiet	15	50	27	9	504
Miljøpartiet De Grønne	11	67	19	4	174
Kristelig Folkeparti	17	64	14	4	121
Venstre	12	56	22	10	104
Høyre	15	64	19	3	557
Fremskrittspartiet	11	51	30	9	200
Annen liste	4	46	38	12	167
Innvandringskategori					
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	12	56	25	8	3330
Norske statsborgere, innvandrere	14	37	34	15	640
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	11	49	32	8	199
Utenlandske statsborgere	8	45	32	14	1487
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn					
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	7	48	34	11	816
Østeuropeiske EU-land	7	43	34	16	570
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	13	40	32	15	940

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.94 Hvem synes du skal bestemme om kommunen din skal slå seg sammen med en annen kommune?
Prosent

	Innbyggerne gjennom Kommunens			Antall
	folkeavstemning	folkevalgte	Stortinget	personer
I alt	60	24	16	3710
Menn	58	24	19	1943
Kvinner	63	25	12	1767
Alder				
18-34	61	23	16	870
35-49	60	24	17	901
50-69	59	26	15	1445
over 70 år	63	24	13	494
Utdanningsnivå				
Grunnskole	68	20	13	613
Videregående	65	23	13	1504
Universitets- og høyskole	51	29	20	1540
Landsdel				
Oslo og Viken	54	25	21	1110
Innlandet	60	23	17	289
Agder og Sør-Østlandet	56	30	14	522
Vestlandet	68	20	12	994
Trøndelag	62	29	10	385
Nord-Norge	68	22	11	410
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	72	18	10	1061
10 000 - 29 999 innbyggere	65	24	12	985
30 000 - 299 999 innbyggere	58	26	16	1321
300 000 innbyggere eller flere	43	27	31	343
Stemte ikke	63	20	17	653
Stemte	59	26	15	3057
Parti				
Rødt	68	20	12	124
SV - Sosialistisk Venstreparti	60	31	9	211
Arbeiderpartiet	56	33	11	704
Senterpartiet	77	18	5	504
Miljøpartiet De Grønne	47	33	20	174
Kristelig Folkeparti	53	35	13	121
Venstre	48	30	22	104
Høyre	42	29	30	557
Fremskrittspartiet	66	15	19	200
Annen liste	69	19	13	167
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	61	24	15	3330
Norske statsborgere, innvandrere	60	25	15	640
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	61	18	21	199
Utenlandske statsborgere	57	24	19	1487
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	60	24	16	816
Østeuropeiske EU-land	63	18	20	570
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	56	27	18	940

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.95 Hvilket standpunkt er du mest enig i? Noen mener det er en borgerplikt å stemme ved valg, andre mener en bare bør stemme når valget er viktig for en selv. Prosent.

	Det er en borgerplikt å stemme ved valg	Man bør bare stemme når valget er viktig for en selv	Antall personer
I alt	78	22	3971
Menn	76	24	2046
Kvinner	81	20	1925
Alder			
18-34	68	32	966
35-49	76	25	969
50-69	84	17	1508
over 70 år	91	10	528
Utdanningsnivå			
Grunnskole	69	31	661
Videregående	80	21	1595
Universitets- og høyskole	85	15	1655
Landsdel			
Oslo og Viken	79	21	1224
Innlandet	75	25	311
Agder og Sør-Østlandet	77	24	549
Vestlandet	78	22	1052
Trøndelag	82	18	402
Nord-Norge	79	22	433
Kommunestørrelse			
0 - 9 999 innbyggere	76	24	1100
10 000 - 29 999 innbyggere	80	21	1052
30 000 - 299 999 innbyggere	78	23	1409
300 000 innbyggere eller flere	83	17	410
Stemte ikke	53	47	703
Stemte	90	10	3268
Parti			
Rødt	91	9	134
SV - Sosialistisk Venstreparti	94	6	227
Arbeiderpartiet	91	9	737
Senterpartiet	91	9	525
Miljøpartiet De Grønne	85	15	206
Kristelig Folkeparti	94	6	123
Venstre	91	9	118
Høyre	91	9	593
Fremskrittspartiet	87	13	213
Annen liste	89	11	183
Innvandringskategori			
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	81	19	3562
Norske statsborgere, innvandrere	67	33	667
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	68	32	210
Utenlandske statsborgere	62	38	1567
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn			
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	72	28	870
Østeuropeiske EU-land	56	44	594
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	63	37	980

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.96 Ville du føle det som ubehagelig å fortelle venner eller kjente at du ikke stemte ved et kommunevalg?
Prosent

	Ja	Nei	Antall personer
I alt	50	50	4002
Menn	45	55	2063
Kvinner	55	45	1939
Alder			
18-34	49	51	978
35-49	50	50	978
50-69	50	50	1523
over 70 år	50	50	523
Utdanningsnivå			
Grunnskole	37	63	677
Videregående	48	52	1603
Universitets- og høyskole	62	39	1660
Landsdel			
Oslo og Viken	50	50	1228
Innlandet	40	60	312
Agder og Sør-Østlandet	53	47	554
Vestlandet	51	49	1060
Trøndelag	51	49	406
Nord-Norge	50	50	442
Kommunestørrelse			
0 - 9 999 innbyggere	44	57	1109
10 000 - 29 999 innbyggere	50	50	1056
30 000 - 299 999 innbyggere	51	49	1426
300 000 innbyggere eller flere	53	47	411
Stemte ikke	29	71	731
Stemte	60	40	3271
Parti			
Rødt	70	30	132
SV - Sosialistisk Venstreparti	75	25	231
Arbeiderpartiet	64	36	737
Senterpartiet	58	42	526
Miljøpartiet De Grønne	62	38	208
Kristelig Folkeparti	58	42	121
Venstre	72	28	118
Høyre	58	42	591
Fremskrittspartiet	49	52	213
Annen liste	50	50	182
Innvandringskategori			
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	52	48	3587
Norske statsborgere, innvandrere	38	62	675
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	45	55	212
Utenlandske statsborgere	35	65	1585
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn			
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	44	56	882
Østeuropeiske EU-land	30	70	603
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	37	64	987

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.97 Hvor stor tillit har du til Kommunestyret, på en skala fra 0 til 10? Prosent.

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Antall
	Ingen tillit										Svært stor tillit	personer
I alt	5	2	3	6	7	24	15	20	13	2	3	3955
Menn	6	3	4	7	7	21	14	20	14	2	3	2044
Kvinner	5	2	3	5	7	26	15	19	13	2	4	1911
Alder												
18-34	7	3	3	6	6	23	14	22	11	3	3	945
35-49	5	3	5	6	6	22	16	20	12	2	3	963
50-69	4	2	2	6	9	24	14	19	14	2	3	1517
over 70 år	3	2	4	7	5	27	15	16	16	2	4	530
Utdanningsnivå												
Grunnskole	7	4	3	7	7	27	14	16	10	1	4	654
Videregående	6	2	4	6	8	26	14	17	12	2	3	1590
Universitets- og høyskole	2	2	3	5	6	19	16	25	16	3	3	1649
Landsdel												
Oslo og Viken	5	2	3	6	6	23	15	19	14	3	4	1207
Innlandet	5	2	3	5	7	29	16	15	14	2	3	308
Agder og Sør-Østlandet	4	3	5	6	8	25	14	20	13	2	3	541
Vestlandet	6	2	4	7	7	22	15	20	11	2	3	1057
Trøndelag	4	2	2	5	8	21	15	21	17	3	4	406
Nord-Norge	5	3	2	5	7	27	12	21	14	1	4	436
Kommunestørrelse												
0 - 9 999 innbyggere	5	2	2	4	6	26	13	19	19	2	3	1104
10 000 - 29 999 innbyggere	4	3	3	7	6	24	14	21	12	2	4	1048
30 000 - 299 999 innbyggere	5	2	4	6	8	23	16	19	11	2	3	1401
300 000 innbyggere eller flere	6	2	3	8	7	22	14	19	13	3	4	402
Stemte ikke	10	3	5	9	8	27	12	15	8	1	3	707
Stemte	3	2	3	5	6	22	16	22	16	3	3	3248
Parti												
Rødt	2	3	1	4	8	26	18	24	11	2	2	133
SV - Sosialistisk Venstreparti	0	1	1	2	8	17	19	25	20	3	4	227
Arbeiderpartiet	2	1	1	3	4	19	15	25	21	4	6	735
Senterpartiet	3	1	2	6	7	21	17	23	16	1	3	527
Miljøpartiet De Grønne	1	1	3	4	4	19	20	22	18	5	3	202
Kristelig Folkeparti	0	1	0	4	7	17	17	28	17	6	3	123
Venstre	0	3	2	7	5	20	21	26	12	2	3	115
Høyre	1	2	3	5	8	26	14	20	17	3	2	587
Fremskrittspartiet	4	3	4	8	9	30	12	18	8	2	2	211
Annen liste	14	5	4	9	6	30	13	10	7	0	2	179
Innvandringskategori												
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	5	2	3	6	7	23	15	20	14	2	3	3545
Norske statsborgere, innvandrere	7	5	3	4	7	26	17	12	9	3	6	667
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	9	5	1	7	11	26	10	16	6	4	6	207
Utenlandske statsborgere	7	3	3	6	6	26	14	16	10	3	7	1557
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn												
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	5	2	4	7	6	28	14	18	10	3	3	871
Østeuropeiske EU-land	10	4	3	6	7	26	14	14	9	3	5	587
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	7	5	3	4	7	25	15	14	9	4	9	973

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.98 Hvor stor tillit har du til Ordføreren, på en skala fra 0 til 10? Prosent

	0	Ingen tillit	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 Svært stor tillit
I alt	7	2	3	6	7	21	12	15	14	6	7	
Menn	8	3	3	7	7	19	11	15	15	7	6	
Kvinner	6	2	3	5	7	22	14	15	13	5	7	
Alder												
18-34	8	3	2	6	8	22	11	16	13	5	6	
35-49	7	3	4	6	6	19	14	15	13	6	7	
50-69	5	2	4	6	8	20	13	14	14	6	7	
over 70 år	8	2	3	5	6	21	11	13	17	6	7	
Utdanningsnivå												
Grunnskole	10	4	4	7	7	21	12	13	12	4	7	
Videregående	8	2	3	6	8	21	12	14	13	6	7	
Universitets- og høyskole	3	2	3	5	7	19	14	17	17	8	6	
Landsdel												
Oslo og Viken	7	2	4	6	6	22	13	15	14	5	7	
Innlandet	6	1	2	6	8	26	10	12	13	6	9	
Agder og Sør-Østlandet	7	3	3	8	8	18	14	13	14	6	6	
Vestlandet	6	3	4	6	8	20	12	16	14	6	6	
Trøndelag	8	3	2	5	7	20	10	16	15	7	7	
Nord-Norge	8	2	3	5	7	19	13	15	14	6	8	
Kommunestørrelse												
0 - 9 999 innbyggere	8	1	2	4	6	21	10	14	18	7	9	
10 000 - 29 999 innbyggere	4	3	4	6	7	19	13	14	15	7	9	
30 000 - 299 999 innbyggere	8	3	4	6	9	21	14	16	12	5	5	
300 000 innbyggere eller flere	8	2	4	8	6	21	12	14	15	5	6	
Stemte ikke	11	4	4	7	9	25	10	12	10	4	5	
Stemte	5	2	3	6	6	18	13	16	16	7	7	
Parti												
Rødt	3	2	5	8	6	26	13	20	11	3	2	
SV - Sosialistisk Venstreparti	0	0	4	7	6	18	14	17	15	11	8	
Arbeiderpartiet	2	1	1	4	5	13	14	17	20	10	13	
Senterpartiet	4	2	3	6	6	19	13	15	19	7	8	
Miljøpartiet De Grønne	3	1	2	6	9	17	15	19	18	6	6	
Kristelig Folkeparti	1	0	1	1	4	19	12	20	21	12	9	
Venstre	4	1	2	4	7	19	20	25	13	4	3	
Høyre	4	2	4	6	8	18	13	15	16	7	6	
Fremskrittspartiet	11	6	4	6	7	25	9	12	13	4	3	
Annen liste	16	5	6	7	9	24	12	9	5	3	4	
Innvandringskategori												
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	7	2	3	6	7	20	13	15	15	6	7	
Norske statsborgere, innvandrere	7	4	4	5	6	26	12	12	11	5	8	
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	9	4	5	7	10	20	13	13	10	3	8	
Utenlandske statsborgere	8	3	4	5	7	25	12	15	11	4	7	
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn												
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	7	2	4	6	8	24	13	16	11	4	4	
Østeuropeiske EU-land	11	3	3	6	7	28	12	10	11	4	5	
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	7	5	4	5	6	25	11	13	10	5	10	

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.99 Hvor stor tillit har du til Fylkestinget, på en skala fra 0 til 10? Prosent

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Ingen tillit										Svært stor tillit
I alt	6	3	4	8	10	29	14	14	8	2	2
Menn	7	3	5	9	10	29	13	12	9	2	2
Kvinner	5	2	4	7	10	29	15	16	8	2	2
Alder											
18-34	6	2	3	6	7	30	12	18	10	3	2
35-49	6	3	5	6	8	31	16	14	7	2	2
50-69	5	3	4	9	12	28	13	14	9	2	2
over 70 år	9	3	5	12	10	29	16	7	6	1	2
Utdanningsnivå											
Grunnskole	10	3	4	7	10	31	12	12	8	2	2
Videregående	7	3	5	9	10	31	13	12	7	2	2
Universitets- og høyskole	3	2	4	8	10	27	16	18	10	2	2
Landsdel											
Oslo og Viken	6	2	5	8	10	28	14	15	9	3	2
Innlandet	7	3	4	7	9	34	13	13	6	2	2
Agder og Sør-Østlandet	5	3	4	8	10	28	14	14	9	2	2
Vestlandet	7	3	5	10	10	29	15	12	6	1	2
Trøndelag	5	2	3	6	8	30	12	19	10	2	3
Nord-Norge	6	2	3	6	11	33	12	16	10	1	2
Kommunestørrelse											
0 - 9 999 innbyggere	7	2	4	6	10	33	14	13	9	1	2
10 000 - 29 999 innbyggere	5	3	5	9	8	31	14	13	9	2	2
30 000 - 299 999 innbyggere	6	3	4	8	11	29	13	15	8	2	2
300 000 innbyggere eller flere	7	2	4	9	9	24	16	17	9	2	3
Stemte ikke	11	3	5	9	8	31	12	11	7	2	3
Stemte	4	2	4	7	11	29	15	16	9	2	2
Parti											
Rødt	2	3	4	12	11	21	21	19	7	1	1
SV - Sosialistisk Venstreparti	1	1	1	6	9	26	17	19	12	4	4
Arbeiderpartiet	1	1	2	6	10	27	18	17	12	3	3
Senterpartiet	3	3	5	7	10	33	14	16	8	2	1
Miljøpartiet De Grønne	1	2	2	7	6	28	15	21	14	4	1
Kristelig Folkeparti	1	2	2	5	7	34	20	15	10	2	1
Venstre	3	4	2	5	10	28	15	22	8	1	3
Høyre	2	2	6	9	12	29	13	15	9	2	1
Fremskrittspartiet	7	4	6	7	19	30	7	14	6	1	0
Annen liste	20	6	5	9	9	31	9	8	3	0	2
Innvandringskategori											
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	6	2	4	8	10	29	14	14	9	2	2
Norske statsborgere, innvandrere	6	5	4	5	9	28	15	12	8	4	5
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	8	2	6	10	6	26	16	14	5	3	5
Utenlandske statsborgere	7	3	3	7	8	30	12	13	8	4	5
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn											
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	7	2	4	7	9	33	15	12	8	2	2
Østeuropeiske EU-land	9	4	3	6	8	30	9	13	9	3	4
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	6	4	4	6	7	27	15	14	7	5	7

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.100 Hvor stor tillit har du til Stortinget, på en skala fra 0 til 10? Prosent

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Ingen tillit										Svært stor tillit
I alt	6	2	5	7	8	22	14	16	12	4	3
Menn	7	2	5	7	8	21	14	16	12	4	4
Kvinner	5	2	5	7	9	22	15	17	12	4	3
Alder											
18-34	8	2	5	8	6	20	13	17	11	6	4
35-49	6	4	6	6	8	21	14	17	12	4	4
50-69	5	1	5	6	10	22	15	15	13	3	3
over 70 år	5	3	4	9	9	26	13	16	10	4	3
Utdanningsnivå											
Grunnskole	11	3	6	7	9	25	12	12	9	3	3
Videregående	6	2	6	9	10	23	14	14	10	3	2
Universitets- og høyskole	2	1	3	5	7	18	17	22	16	6	5
Landsdel											
Oslo og Viken	5	2	4	7	7	21	15	18	14	5	5
Innlandet	8	1	5	8	10	25	14	13	10	4	2
Agder og Sør-Østlandet	5	3	5	6	9	21	16	14	12	4	3
Vestlandet	7	2	7	8	10	22	13	16	9	4	3
Trøndelag	6	2	4	7	9	23	13	18	14	4	2
Nord-Norge	8	4	6	8	8	23	14	13	10	3	3
Kommunestørrelse											
0 - 9 999 innbyggere	9	2	6	8	11	24	12	14	10	3	2
10 000 - 29 999 innbyggere	6	3	6	8	9	23	15	14	10	4	3
30 000 - 299 999 innbyggere	6	2	5	6	8	20	15	18	13	5	3
300 000 innbyggere eller flere	3	2	3	6	7	20	15	20	15	6	5
Stemte ikke	12	4	6	8	8	25	11	14	7	3	4
Stemte	3	1	5	7	9	20	16	17	14	5	3
Parti											
Rødt	2	3	5	8	12	20	14	17	14	3	1
SV - Sosialistisk Venstreparti	2	0	3	9	7	17	15	20	14	8	4
Arbeiderpartiet	1	1	3	5	10	21	16	18	16	4	5
Senterpartiet	5	1	6	11	9	22	19	14	10	3	2
Miljøpartiet De Grønne	1	1	3	5	5	19	18	21	18	8	2
Kristelig Folkeparti	1	-	3	2	7	19	16	26	18	7	3
Venstre	2	3	2	3	9	14	16	19	16	11	5
Høyre	2	1	2	4	6	19	18	19	19	8	4
Fremskrittspartiet	4	2	4	7	15	24	16	14	9	3	3
Annen liste	12	3	10	11	8	22	12	12	7	1	2
Innvandringskategori											
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	6	2	5	7	9	22	15	17	12	4	3
Norske statsborgere, innvandrere	6	4	4	6	9	20	12	13	12	6	9
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	8	3	6	7	10	21	14	12	6	5	8
Utenlandske statsborgere	8	2	4	5	7	24	11	13	13	4	9
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn											
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	7	1	5	6	9	24	14	13	12	5	4
Østeuropeiske EU-land	10	3	3	6	7	27	9	14	11	5	7
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	6	4	4	5	8	20	11	12	12	5	12

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.101 Hvor stor tillit har du til regjeringen, på en skala fra 0 til 10? Prosent

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Ingen tillit										Svært stor tillit
I alt	8	4	7	10	10	20	13	12	10	4	3
Menn	9	5	6	10	9	19	12	11	11	4	4
Kvinner	7	3	7	9	11	20	14	14	10	3	3
Alder											
18-34	9	4	5	9	9	19	13	13	11	4	4
35-49	8	5	8	8	10	19	13	13	10	4	4
50-69	8	4	7	9	11	20	14	12	11	3	2
over 70 år	8	3	5	15	8	21	14	13	8	2	3
Utdanningsnivå											
Grunnskole	13	5	7	10	9	21	13	9	9	2	2
Videregående	9	5	7	10	11	20	12	12	10	3	2
Universitets- og høyskole	4	3	6	9	10	17	15	15	12	5	4
Landsdel											
Oslo og Viken	7	3	6	8	8	18	15	15	12	4	4
Innlandet	11	4	8	12	14	22	10	9	8	2	2
Agder og Sør-Østlandet	8	6	5	9	9	18	15	11	13	3	3
Vestlandet	8	4	8	10	10	21	12	13	9	3	3
Trøndelag	7	3	6	12	13	18	12	11	11	4	3
Nord-Norge	10	7	6	10	9	22	12	10	9	2	2
Kommunestørrelse											
0 - 9 999 innbyggere	12	4	8	8	12	22	10	10	10	3	2
10 000 - 29 999 innbyggere	8	4	7	11	11	20	13	12	8	3	2
30 000 - 299 999 innbyggere	7	4	6	9	8	20	14	13	12	4	4
300 000 innbyggere eller flere	6	4	5	9	9	15	15	14	13	4	5
Stemte ikke	13	5	5	9	9	21	11	12	10	2	3
Stemte	6	4	7	10	10	19	14	13	11	4	3
Parti											
Rødt	16	5	13	12	13	15	13	4	8	1	2
SV - Sosialistisk Venstreparti	7	8	15	12	10	12	14	14	4	3	2
Arbeiderpartiet	4	4	8	11	13	18	16	11	9	3	3
Senterpartiet	8	4	7	15	13	21	14	10	6	2	1
Miljøpartiet De Grønne	3	3	6	16	11	18	15	14	10	3	2
Kristelig Folkeparti	1	1	4	5	9	21	13	19	19	8	2
Venstre	3	4	4	2	10	23	13	17	13	5	7
Høyre	2	0	3	3	5	18	16	17	20	10	5
Fremskrittspartiet	3	4	3	6	13	19	16	12	14	5	6
Annen liste	15	7	8	14	8	23	7	9	5	0	2
Innvandringskategori											
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	8	4	7	10	10	19	14	12	10	3	3
Norske statsborgere, innvandrere	7	5	5	9	9	20	10	13	11	4	8
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	11	3	8	8	11	19	9	11	7	3	9
Utenlandske statsborgere	9	4	5	7	7	22	11	13	12	4	7
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn											
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	9	3	7	9	9	20	12	13	11	4	2
Østeuropeiske EU-land	10	3	2	7	7	26	9	14	11	5	7
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	8	5	5	7	8	20	10	12	12	4	10

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.102 Hvor stor tillit har du til statlig forvaltning, på en skala fra 0 til 10? Prosent

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Ingen tillit										Svært stor tillit
I alt	5	2	5	8	10	24	15	15	10	3	3
Menn	7	2	6	8	10	23	14	15	10	4	3
Kvinner	4	2	4	7	10	25	16	15	10	3	3
Alder											
18-34	7	3	3	6	9	23	13	18	10	4	3
35-49	5	3	5	7	9	21	15	17	11	4	3
50-69	5	2	6	8	10	25	15	13	11	3	3
over 70 år	4	2	5	9	13	29	17	10	7	3	2
Utdanningsnivå											
Grunnskole	9	2	7	9	9	29	13	10	7	2	2
Videregående	7	3	5	9	12	25	14	12	8	3	2
Universitets- og høyskole	2	1	3	5	9	20	17	21	14	5	4
Landsdel											
Oslo og Viken	4	2	5	7	10	22	15	17	11	4	4
Innlandet	7	1	7	9	12	27	13	12	8	3	2
Agder og Sør-Østlandet	5	3	6	8	9	23	16	14	11	3	2
Vestlandet	7	3	5	8	12	25	14	14	8	3	2
Trøndelag	5	1	3	6	10	25	16	15	12	5	3
Nord-Norge	6	2	5	7	10	27	15	12	10	2	3
Kommunestørrelse											
0 - 9 999 innbyggere	7	2	6	9	12	26	15	12	8	2	2
10 000 - 29 999 innbyggere	5	2	6	8	10	25	15	14	10	3	2
30 000 - 299 999 innbyggere	5	2	4	7	10	23	15	16	10	4	3
300 000 innbyggere eller flere	4	2	4	7	9	22	14	19	12	4	5
Stemte ikke	10	3	6	9	10	26	12	12	8	2	3
Stemte	3	2	4	7	10	23	16	17	11	4	3
Parti											
Rødt	3	1	7	11	14	23	14	12	11	1	4
SV - Sosialistisk Venstreparti	1	0	1	7	9	18	21	15	13	9	6
Arbeiderpartiet	2	2	3	6	7	23	17	19	14	5	3
Senterpartiet	5	2	6	8	15	25	16	16	7	2	1
Miljøpartiet De Grønne	1	0	2	4	9	20	16	25	14	5	4
Kristelig Folkeparti	1	1	2	6	6	30	18	22	11	5	2
Venstre	3	3	3	4	7	19	13	22	18	5	4
Høyre	2	0	3	8	9	23	19	16	11	6	4
Fremskrittspartiet	4	3	7	9	17	27	13	8	6	4	2
Annen liste	12	5	6	11	13	20	14	9	6	1	3
Innvandringskategori											
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	5	2	5	8	11	24	15	15	10	3	2
Norske statsborgere, innvandrere	6	4	3	6	9	26	10	14	13	4	7
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	7	2	2	8	13	28	12	12	8	2	6
Utenlandske statsborgere	7	4	3	6	7	26	14	13	10	4	6
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn											
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	6	3	4	7	9	26	16	14	10	4	2
Østeuropeiske EU-land	9	5	3	7	6	26	13	12	9	5	5
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	6	4	3	5	8	26	11	14	12	4	9

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.103 Hvor stor tillit har du til kommuneadministrasjonen, på en skala fra 0 til 10? Prosent

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Ingen tillit										Svært stor tillit
I alt	5	2	4	7	10	23	16	17	11	3	2
Menn	6	2	5	8	10	22	15	16	11	3	2
Kvinner	4	2	4	6	10	25	17	17	10	3	2
Alder											
18-34	6	2	3	7	9	24	16	17	10	3	2
35-49	5	2	5	7	10	23	17	17	9	4	3
50-69	4	2	5	8	10	24	15	16	12	3	2
over 70 år											
Utdanningsnivå											
Grunnskole	8	2	6	8	10	29	13	12	9	2	2
Videregående	6	2	5	8	10	24	15	17	9	2	2
Universitets- og høyskole	2	2	3	6	10	19	20	20	13	4	3
Landsdel											
Oslo og Viken	4	2	5	7	10	23	16	18	10	3	3
Innlandet	6	1	4	10	6	25	20	14	9	4	2
Agder og Sør-Østlandet	6	2	5	4	11	21	18	17	11	3	2
Vestlandet	5	3	4	9	10	24	15	16	10	2	2
Trøndelag	4	1	3	7	9	24	14	16	16	5	2
Nord-Norge	4	2	5	6	11	26	14	15	13	2	2
Kommunestørrelse											
0 - 9 999 innbyggere	6	2	3	6	9	26	13	16	15	4	2
10 000 - 29 999 innbyggere	3	2	5	8	9	23	18	16	11	2	2
30 000 - 299 999 innbyggere	5	2	4	7	10	23	16	17	9	3	2
300 000 innbyggere eller flere	4	2	5	8	12	21	17	16	9	3	3
Stemte ikke	9	2	5	10	11	26	14	12	8	2	2
Stemte	3	2	4	6	10	22	17	19	12	3	2
Parti											
Rødt	2	2	6	12	11	20	19	16	10	1	1
SV - Sosialistisk Venstreparti	0	2	1	6	10	18	19	22	13	6	4
Arbeiderpartiet	1	1	1	3	7	20	19	22	17	5	3
Senterpartiet	3	2	4	7	11	25	15	22	9	1	2
Miljøpartiet De Grønne	1	1	4	5	7	20	19	20	16	4	4
Kristelig Folkeparti	0	0	2	1	13	17	14	29	16	4	3
Venstre	3	5	1	5	5	18	23	25	9	4	3
Høyre	2	1	4	7	9	25	17	18	12	4	1
Fremskrittspartiet	5	2	6	10	14	29	15	9	7	2	1
Annen liste	11	6	12	7	11	21	17	9	5	0	3
Innvandringskategori											
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	4	2	4	7	10	23	17	17	11	3	2
Norske statsborgere, innvandrere	7	4	4	5	9	27	13	14	11	5	4
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	7	1	4	12	11	25	13	11	7	3	4
Utenlandske statsborgere	7	3	4	6	8	26	13	14	10	4	5
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn											
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	5	2	5	6	9	29	15	15	9	2	2
Østeuropeiske EU-land	10	4	5	6	8	25	10	13	11	5	4
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	7	3	3	6	9	25	12	14	10	5	6

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.104 Hvor stor tillit har du til lokalpolitikere, på en skala fra 0 til 10? Prosent

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Ingen tillit										Svært stor tillit
I alt	5	2	4	8	9	23	17	17	10	3	2
Menn	5	2	4	9	9	23	16	17	10	3	2
Kvinner	4	2	3	7	10	24	19	18	9	2	2
Alder											
18-34	6	2	4	7	8	23	16	18	11	3	3
35-49	5	3	4	8	10	23	19	19	7	2	2
50-69	4	2	4	9	9	24	17	17	10	2	2
over 70 år	3	3	3	7	10	23	17	15	12	2	3
Utdanningsnivå											
Grunnskole	7	3	5	8	7	27	15	13	10	3	2
Videregående	5	2	4	9	11	24	16	17	9	2	2
Universitets- og høyskole	2	1	3	7	9	21	20	21	10	3	2
Landsdel											
Oslo og Viken	4	2	4	9	10	23	17	18	8	3	2
Innlandet	6	2	2	7	8	29	16	18	8	3	3
Agder og Sør-Østlandet	4	2	4	8	13	22	18	17	10	2	1
Vestlandet	6	3	4	10	7	23	18	16	10	2	2
Trøndelag	4	1	4	6	8	22	18	19	13	2	4
Nord-Norge	4	2	4	8	10	25	15	15	13	2	3
Kommunestørrelse											
0 - 9 999 innbyggere	4	1	3	6	8	24	15	19	15	4	3
10 000 - 29 999 innbyggere	3	2	4	8	9	24	18	17	11	2	2
30 000 - 299 999 innbyggere	6	2	4	9	9	23	18	17	8	2	2
300 000 innbyggere eller flere	4	2	4	9	11	23	16	17	8	4	2
Stemte ikke	9	3	6	9	10	25	12	12	8	2	3
Stemte	3	2	3	7	9	22	20	20	11	3	2
Parti											
Rødt	3	2	3	8	13	22	21	18	8	0	1
SV - Sosialistisk Venstreparti	1	0	1	6	8	18	23	25	11	4	3
Arbeiderpartiet	1	0	2	4	7	20	21	24	15	4	3
Senterpartiet	2	1	3	6	7	22	22	20	12	3	2
Miljøpartiet De Grønne	1	1	2	8	9	25	20	20	9	3	4
Kristelig Folkeparti	0	1	1	5	6	22	13	32	16	2	3
Venstre	2	2	0	9	10	21	22	21	9	0	3
Høyre	1	1	4	8	11	24	20	18	10	3	1
Fremskrittspartiet	4	2	4	10	8	32	16	14	6	2	1
Annen liste	13	5	5	14	9	25	13	10	4	1	2
Innvandringskategori											
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	4	2	4	8	9	23	18	18	10	2	2
Norske statsborgere, innvandrere	7	4	5	6	9	26	13	13	9	3	5
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	7	1	4	12	11	21	13	16	6	3	5
Utenlandske statsborgere	8	3	3	8	9	24	14	13	9	3	4
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn											
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	6	3	5	8	11	24	15	15	8	2	2
Østeuropeiske EU-land	11	5	2	8	9	27	11	13	9	4	3
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	8	3	4	7	8	24	14	13	9	4	7

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.105 Hvor stor tillit har du til rikspolitikere, på en skala fra 0 til 10? Prosent

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Ingen tillit										Svært stor tillit
I alt	6	3	6	9	12	26	16	15	6	2	1
Menn	7	3	7	9	11	24	16	13	7	2	2
Kvinner	4	2	5	8	12	28	17	16	6	2	1
Alder											
18-34	7	3	4	8	11	25	14	17	7	3	2
35-49	6	4	6	9	10	26	18	14	5	1	2
50-69	5	2	7	9	13	26	16	13	7	2	1
over 70 år	3	2	6	10	14	25	18	14	6	0	1
Utdanningsnivå											
Grunnskole	10	4	6	9	12	29	11	12	5	2	1
Videregående	7	3	7	11	12	26	16	12	5	1	1
Universitets- og høyskole	2	2	4	7	11	22	20	20	8	2	2
Landsdel											
Oslo og Viken	5	2	4	9	10	25	17	17	7	2	2
Innlandet	7	2	7	11	11	30	15	12	4	1	1
Agder og Sør-Østlandet	5	3	6	9	12	26	18	13	7	1	1
Vestlandet	7	3	8	8	13	25	16	14	5	1	1
Trøndelag	5	1	4	9	12	26	17	14	8	1	2
Nord-Norge	6	2	8	9	14	27	13	13	6	2	2
Kommunestørrelse											
0 - 9 999 innbyggere	8	2	6	9	14	26	15	14	5	1	1
10 000 - 29 999 innbyggere	4	3	7	11	13	26	16	12	6	1	1
30 000 - 299 999 innbyggere	6	3	6	8	10	26	17	15	6	2	2
300 000 innbyggere eller flere	4	2	4	9	11	24	15	18	9	3	2
Stemte ikke	11	4	8	9	10	26	13	11	4	2	3
Stemte	3	2	5	9	13	25	18	16	7	2	1
Parti											
Rødt	3	6	5	10	19	25	13	15	4	0	1
SV - Sosialistisk Venstreparti	2	1	5	8	12	23	18	18	9	5	1
Arbeiderpartiet	1	1	3	8	13	25	22	16	8	2	2
Senterpartiet	5	3	7	9	15	26	19	12	4	1	1
Miljøpartiet De Grønne	1	1	4	9	12	25	18	22	8	1	0
Kristelig Folkeparti	1	0	2	5	12	27	13	25	13	2	1
Venstre	3	3	3	6	12	20	14	23	10	5	2
Høyre	2	1	4	8	9	26	19	20	9	2	1
Fremskrittspartiet	4	2	7	10	13	28	16	12	6	2	1
Annen liste	14	6	6	12	12	27	11	8	2	0	1
Innvandringskategori											
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	5	2	6	9	12	26	17	15	6	2	1
Norske statsborgere, innvandrere	7	5	5	7	10	25	13	11	9	2	5
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	9	4	4	10	10	29	11	9	7	2	5
Utenlandske statsborgere	10	3	5	7	10	25	13	13	8	3	4
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn											
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	8	2	6	8	13	25	15	13	7	2	1
Østeuropeiske EU-land	11	4	4	7	9	27	13	11	8	2	4
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	8	5	5	7	9	24	12	12	9	3	7

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.106 Hvor stor tillit har du til de politiske partiene, på en skala fra 0 til 10? Prosent

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Ingen tillit										Svært stor tillit
I alt	6	3	6	9	13	26	17	13	6	2	1
Menn	7	3	7	10	14	23	15	13	7	2	1
Kvinner	4	2	5	9	12	29	18	13	5	2	1
Alder											
18-34	8	2	5	8	13	22	15	17	8	2	2
35-49	6	4	6	9	10	26	18	14	4	1	2
50-69	4	3	6	11	14	27	17	11	6	1	1
over 70 år	4	1	7	11	14	33	17	9	4	0	1
Utdanningsnivå											
Grunnskole	10	5	6	10	12	27	13	11	6	1	1
Videregående	6	3	6	11	15	26	16	11	4	1	1
Universitets- og høyskole	2	2	4	7	11	25	21	17	8	2	1
Landsdel											
Oslo og Viken	5	3	4	8	12	25	18	15	7	2	1
Innlandet	7	2	7	11	13	26	15	12	3	2	1
Agder og Sør-Østlandet	4	4	6	9	15	27	18	10	7	1	1
Vestlandet	7	3	6	11	14	26	15	13	4	1	1
Trøndelag	5	1	6	8	10	29	15	14	7	2	2
Nord-Norge	5	4	8	9	11	28	15	12	6	1	1
Kommunestørrelse											
0 - 9 999 innbyggere	6	2	5	9	12	30	15	14	5	1	1
10 000 - 29 999 innbyggere	4	3	7	11	14	27	16	10	5	1	1
30 000 - 299 999 innbyggere	6	3	5	8	13	25	17	14	6	2	1
300 000 innbyggere eller flere	4	2	5	10	12	23	18	15	8	2	2
Stemte ikke	11	5	8	9	14	25	11	10	5	1	2
Stemte	3	2	5	9	12	27	19	14	6	2	1
Parti											
Rødt	1	1	7	12	20	24	13	12	7	3	0
SV - Sosialistisk Venstreparti	1	1	2	6	15	19	22	20	8	5	2
Arbeiderpartiet	1	1	3	9	9	27	21	17	8	2	2
Senterpartiet	3	3	6	10	17	26	17	13	4	1	1
Miljøpartiet De Grønne	1	1	2	11	11	25	22	18	7	2	1
Kristelig Folkeparti	1	0	2	5	15	24	26	21	5	0	1
Venstre	3	3	2	12	9	21	24	15	10	1	2
Høyre	1	2	4	7	12	32	20	13	7	2	1
Fremskrittspartiet	3	3	7	13	15	26	16	11	6	1	1
Annen liste	12	7	10	15	8	26	11	8	1	0	1
Innvandringskategori											
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	5	3	6	10	13	26	17	13	6	1	1
Norske statsborgere, innvandrere	7	7	3	9	9	26	13	12	7	3	3
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	10	4	4	11	7	26	12	15	6	1	5
Utenlandske statsborgere	10	3	5	8	10	28	13	13	7	3	4
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn											
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	8	2	6	10	11	29	14	13	5	1	1
Østeuropeiske EU-land	12	4	4	8	9	29	11	12	6	3	3
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	8	6	3	8	9	25	13	13	8	3	5

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå

Tabell 9.107 Hvor fornøyd er du med den måten lokaldemokratiet fungerer på i din kommune? Prosent

	Meget fornøyd	Nokså fornøyd	Lite fornøyd	Overhodet ikke fornøyd	Antall personer
I alt	12	67	17	4	3903
Menn	13	64	17	5	2024
Kvinner	11	69	16	3	1879
Alder					
18-34	15	64	16	5	938
35-49	11	68	16	5	947
50-69	10	69	17	4	1496
over 70 år	14	66	18	2	522
Utdanningsnivå					
Grunnskole	13	60	21	7	648
Videregående	11	66	18	5	1570
Universitets- og høyskole	13	73	12	2	1626
Landsdel					
Oslo og Viken	13	68	15	4	1192
Innlandet	13	69	12	6	303
Agder og Sør-Østlandet	9	72	16	4	542
Vestlandet	12	64	19	5	1042
Trøndelag	13	66	19	2	398
Nord-Norge	15	60	20	5	426
Kommunestørrelse					
0 - 9 999 innbyggere	14	68	14	5	1092
10 000 - 29 999 innbyggere	13	66	18	3	1031
30 000 - 299 999 innbyggere	11	67	18	5	1384
300 000 innbyggere eller flere	13	68	15	5	396
Stemte ikke	10	61	21	8	681
Stemte	13	70	15	3	3222
Parti					
Rødt	10	71	18	2	134
SV - Sosialistisk Venstreparti	16	73	11	0	228
Arbeiderpartiet	17	72	11	0	728
Senterpartiet	9	73	15	3	522
Miljøpartiet De Grønne	21	67	10	2	202
Kristelig Folkeparti	17	81	2	0	122
Venstre	15	69	15	2	115
Høyre	12	73	13	2	580
Fremskrittspartiet	12	63	19	5	208
Annen liste	5	54	32	9	178
Innvandringskategori					
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	12	68	16	4	3501
Norske statsborgere, innvandrere	14	58	22	6	652
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	15	54	24	8	200
Utenlandske statsborgere	13	59	20	8	1518
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn					
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	10	64	19	7	851
Østeuropeiske EU-land	9	58	25	8	569
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	17	55	21	7	950

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå

Tabell 9.108 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstand? I min kommune er det lett å komme i kontakt med de folkevalgte. Prosent

	Helt enig	Nokså enig	Nokså uenig	Helt uenig
I alt	19	54	21	7
Menn	19	53	22	6
Kvinner	18	55	20	7
Alder				
18-34	14	57	21	7
35-49	17	56	22	6
50-69	20	53	21	7
over 70 år	27	48	19	6
Utdanningsnivå				
Grunnskole	18	50	23	10
Videregående	18	54	21	7
Universitets- og høyskole	21	56	19	4
Landsdel				
Oslo og Viken	13	53	27	8
Innlandet	22	58	12	8
Agder og Sør-Østlandet	19	58	18	6
Vestlandet	21	53	19	7
Trøndelag	21	56	19	5
Nord-Norge	28	53	15	4
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	38	49	10	4
10 000 - 29 999 innbyggere	21	59	16	5
30 000 - 299 999 innbyggere	12	56	25	7
300 000 innbyggere eller flere	9	48	32	12
Stemte ikke	13	51	26	10
Stemte	21	55	19	5
Parti				
Rødt	14	60	21	4
SV - Sosialistisk Venstreparti	22	61	16	1
Arbeiderpartiet	27	56	14	3
Senterpartiet	27	54	14	5
Miljøpartiet De Grønne	15	57	23	5
Kristelig Folkeparti	23	59	16	1
Venstre	16	60	17	7
Høyre	19	56	20	5
Fremskrittspartiet	19	51	24	6
Annen liste	14	46	31	10
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	20	54	20	6
Norske statsborgere, innvandrere	14	48	25	13
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	12	51	26	11
Utenlandske statsborgere	11	57	24	9
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	10	58	22	9
Østeuropeiske EU-land	9	55	27	9
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	15	50	24	11

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå

Tabell 9.109 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstand? Det lokale folkestyret er ikke så viktig bare de offentlige tjenestene blir opprettholdt. Prosent

	Helt enig	Nokså enig	Nokså uenig	Helt uenig
I alt	9	39	37	16
Menn	8	40	36	16
Kvinner	9	38	38	16
Alder				
18-34	6	37	42	16
35-49	7	39	38	15
50-69	10	39	35	17
over 70 år	13	43	29	16
Utdanningsnivå				
Grunnskole	13	41	32	13
Videregående	8	41	36	15
Universitets- og høyskole	6	35	40	19
Landsdel				
Oslo og Viken	8	42	35	15
Innlandet	8	41	34	17
Agder og Sør-Østlandet	9	37	41	14
Vestlandet	8	36	37	19
Trøndelag	8	41	37	14
Nord-Norge	12	34	38	17
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	11	37	33	19
10 000 - 29 999 innbyggere	9	36	39	16
30 000 - 299 999 innbyggere	8	41	37	15
300 000 innbyggere eller flere	8	40	37	16
Stemte ikke	11	44	33	12
Stemte	8	37	38	18
Parti				
Rødt	6	26	46	22
SV - Sosialistisk Venstreparti	4	28	46	22
Arbeiderpartiet	7	35	39	19
Senterpartiet	6	38	39	18
Miljøpartiet De Grønne	5	34	43	19
Kristelig Folkeparti	8	38	38	16
Venstre	8	31	38	23
Høyre	8	40	36	16
Fremskrittspartiet	14	45	30	11
Annen liste	9	43	31	18
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	9	39	36	16
Norske statsborgere, innvandrere	9	37	37	17
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	7	33	44	15
Utenlandske statsborgere	8	39	40	14
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	7	38	41	15
Østeuropeiske EU-land	7	43	38	13
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	9	37	38	15

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå

Tabell 9.110 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstand? De fleste folkevalgte her i kommunen er dyktige folk som vanligvis vet hva de gjør. Prosent

	Helt enig	Nokså enig	Nokså uenig	Helt uenig
I alt	11	60	23	6
Menn	10	58	24	8
Kvinner	11	63	22	4
Alder				
18-34	12	58	23	7
35-49	8	60	26	6
50-69	11	61	24	5
over 70 år	13	63	19	5
Utdanningsnivå				
Grunnskole	12	52	26	9
Videregående	10	60	24	6
Universitets- og høyskole	11	66	20	3
Landsdel				
Oslo og Viken	10	62	23	5
Innlandet	13	62	18	8
Agder og Sør-Østlandet	10	61	26	3
Vestlandet	11	57	24	8
Trøndelag	9	63	21	7
Nord-Norge	14	58	24	5
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	17	59	19	5
10 000 - 29 999 innbyggere	10	61	25	4
30 000 - 299 999 innbyggere	8	61	23	7
300 000 innbyggere eller flere	11	58	26	5
Stemte ikke	10	52	29	9
Stemte	11	64	21	4
Parti				
Rødt	4	70	25	2
SV - Sosialistisk Venstreparti	11	70	16	3
Arbeiderpartiet	15	70	14	2
Senterpartiet	10	65	20	5
Miljøpartiet De Grønne	16	63	18	2
Kristelig Folkeparti	16	72	13	0
Venstre	13	65	20	3
Høyre	9	65	22	4
Fremskrittspartiet	7	61	22	10
Annen liste	7	41	37	15
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	11	61	23	5
Norske statsborgere, innvandrere	13	51	28	9
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	8	56	28	8
Utenlandske statsborgere	9	58	26	8
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	6	64	24	7
Østeuropeiske EU-land	6	53	31	10
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	14	52	26	9

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå

Tabell 9.111 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstand? Politikken her i kommunen er iblant så innviklet at folk ikke forstår hva den dreier seg om. Prosent

	Helt enig	Nokså enig	Nokså uenig	Helt uenig
I alt	8	33	43	16
Menn	7	31	43	18
Kvinner	9	35	42	14
Alder				
18-34	12	36	38	14
35-49	8	30	48	14
50-69	6	32	44	18
over 70 år	6	34	39	20
Utdanningsnivå				
Grunnskole	12	37	38	12
Videregående	9	35	42	15
Universitets- og høyskole	5	27	47	21
Landsdel				
Oslo og Viken	9	35	41	16
Innlandet	5	33	43	19
Agder og Sør-Østlandet	9	30	48	14
Vestlandet	7	33	43	18
Trøndelag	9	32	45	14
Nord-Norge	9	33	39	19
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	6	28	43	23
10 000 - 29 999 innbyggere	7	33	44	16
30 000 - 299 999 innbyggere	9	34	44	13
300 000 innbyggere eller flere	11	36	37	17
Stemte ikke	12	36	39	14
Stemte	6	32	44	18
Parti				
Rødt	5	33	44	19
SV - Sosialistisk Venstreparti	2	30	49	20
Arbeiderpartiet	5	30	46	18
Senterpartiet	7	33	45	16
Miljøpartiet De Grønne	5	36	39	21
Kristelig Folkeparti	4	39	45	13
Venstre	9	31	43	17
Høyre	6	26	48	20
Fremskrittspartiet	5	34	44	16
Annen liste	13	34	36	17
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	8	32	44	17
Norske statsborgere, innvandrere	12	44	33	11
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	19	41	33	8
Utenlandske statsborgere	10	42	37	11
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	5	41	41	13
Østeuropeiske EU-land	10	41	38	10
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	15	44	31	11

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå

Tabell 9.112 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstand? Politikken her i kommunen er iblant så innviklet at folk ikke forstår hva den dreier seg om. Prosent

	Helt enig	Nokså enig	Nokså uenig	Helt uenig
I alt	17	46	27	11
Menn	18	43	27	12
Kvinner	16	48	27	9
Alder				
18-34	15	43	31	10
35-49	13	45	31	11
50-69	24	46	20	10
over 70 år				
Utdanningsnivå				
Grunnskole	15	43	29	13
Videregående	17	44	27	11
Universitets- og høyskole	17	49	26	8
Landsdel				
Oslo og Viken	17	47	27	10
Innlandet	17	48	25	10
Agder og Sør-Østlandet	16	47	26	10
Vestlandet	16	44	29	12
Trøndelag	14	45	29	12
Nord-Norge	21	43	26	10
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	24	43	23	10
10 000 - 29 999 innbyggere	18	45	27	10
30 000 - 299 999 innbyggere	14	47	28	11
300 000 innbyggere eller flere	15	47	29	10
Stemte ikke	15	38	33	14
Stemte	18	49	24	9
Parti				
Rødt	12	51	26	11
SV - Sosialistisk Venstreparti	19	54	24	4
Arbeiderpartiet	23	50	20	7
Senterpartiet	18	51	22	8
Miljøpartiet De Grønne	19	46	28	8
Kristelig Folkeparti	17	59	19	5
Venstre	21	49	21	8
Høyre	15	50	25	10
Fremskrittspartiet	14	48	27	11
Annen liste	11	44	29	17
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	17	46	27	10
Norske statsborgere, innvandrere	17	43	28	12
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	13	37	38	11
Utenlandske statsborgere	12	49	27	13
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	12	49	30	9
Østeuropeiske EU-land	10	49	29	13
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	16	43	27	14

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå

Tabell 9.113 Kun til dem som stemte ved kommunevalget. Da jeg stemte, stemte jeg ut fra min overbevisning om rikspolitik og ikke på bakgrunn av de lokale kandidatene og den lokale valgkampen. Prosent

	Helt enig	Nokså enig	Nokså uenig	Helt uenig	Antall personer
I alt	18	32	28	22	3199
Menn	18	32	29	22	1622
Kvinner	18	33	27	22	1577
Alder					
18-34	23	34	27	17	643
35-49	16	34	28	22	760
50-69	15	33	28	23	1315
over 70 år	20	27	26	26	481
Utdanningsnivå					
Grunnskole	21	35	24	20	448
Videregående	17	32	27	25	1297
Universitets- og høyskole	17	31	30	21	1433
Landsdel					
Oslo og Viken	23	36	24	17	933
Innlandet	13	34	25	28	245
Agder og Sør-Østlandet	17	31	30	22	431
Vestlandet	15	30	30	24	860
Trøndelag	14	31	32	22	342
Nord-Norge	12	28	27	33	328
Kommunestørrelse					
0 - 9 999 innbyggere	13	25	28	35	882
10 000 - 29 999 innbyggere	13	33	29	25	861
30 000 - 299 999 innbyggere	20	34	28	18	116
300 000 innbyggere eller flere	27	36	23	14	340
Parti					
Rødt	21	37	23	19	130
SV - Sosialistisk Venstreparti	16	39	31	15	228
Arbeiderpartiet	16	34	29	22	727
Senterpartiet	13	31	30	26	519
Miljøpartiet De Grønne	23	31	28	18	200
Kristelig Folkeparti	21	35	28	17	120
Venstre	17	27	31	25	110
Høyre	20	34	27	20	582
Fremskrittspartiet	23	34	23	19	204
Annen liste	17	22	23	38	177
Innvandringskategori					
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	18	32	28	23	2962
Norske statsborgere, innvandrere	26	43	22	9	438
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	21	36	28	15	130
Utenlandske statsborgere	19	40	29	13	832
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn					
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	14	38	31	17	629
Østeuropeiske EU-land	21	39	28	11	218
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	27	43	22	8	553

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå

Tabell 9.114 Hvor enig eller uenig i følgende påstand? De som sitter i kommunestyret og bestemmer tar sjelden hensyn til det vanlige folk mener. Prosent

	Helt enig	Nokså enig	Nokså uenig	Helt uenig	Antall personer
I alt	10	37	44	1	3748
Menn	11	39	42	9	1950
Kvinner	10	36	46	8	1799
Alder					
18-34	10	35	46	9	882
35-49	12	38	44	7	902
50-69	10	38	44	8	1456
over 70 år	11	39	38	12	509
Utdanningsnivå					
Grunnskole	16	40	35	9	604
Videregående	13	41	39	8	1517
Universitets- og høyskole	5	31	55	9	1578
Landsdel					
Oslo og Viken	11	37	44	8	1140
Innlandet	6	40	44	10	289
Agder og Sør-Østlandet	11	40	43	7	518
Vestlandet	11	35	44	9	1004
Trøndelag	10	37	45	8	386
Nord-Norge	11	39	42	9	412
Kommunestørrelse					
0 - 9 999 innbyggere	8	32	47	13	1063
10 000 - 29 999 innbyggere	10	36	44	9	989
30 000 - 299 999 innbyggere	12	40	43	6	1317
300 000 innbyggere eller flere	11	39	41	9	380
Stemte ikke	14	44	35	8	641
Stemte	9	34	48	9	3108
Parti					
Rødt	8	42	44	6	127
SV - Sosialistisk Venstreparti	3	29	58	11	222
Arbeiderpartiet	5	31	53	11	703
Senterpartiet	9	35	47	10	510
Miljøpartiet De Grønne	6	24	60	11	193
Kristelig Folkeparti	2	29	55	14	117
Venstre	6	25	60	9	103
Høyre	10	33	50	7	571
Fremskrittspartiet	16	50	28	6	201
Annen liste	26	44	25	5	175
Innvandringskategori					
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	10	37	45	9	3380
Norske statsborgere, innvandrere	15	44	31	10	611
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	17	36	41	6	178
Utenlandske statsborgere	10	43	39	8	1375
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn					
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	9	39	46	7	786
Østeuropeiske EU-land	9	47	37	7	521
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	16	43	31	9	857

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå

Tabell 9.115 Hvor enig eller uenig i følgende påstand? Jeg oppfatter meg selv som vel kvalifisert for å delta i lokalpolitikk. Prosent

	Helt enig	Nokså enig	Nokså uenig	Helt uenig
I alt	13	31	30	25
Menn	15	35	29	21
Kvinner	12	28	31	30
Alder				
18-34	11	27	33	29
35-49	13	34	30	23
50-69	14	34	31	22
over 70 år	16	28	26	31
Utdanningsnivå				
Grunnskole	12	23	31	34
Videregående	11	29	32	29
Universitets- og høyskole	18	39	28	14
Landsdel				
Oslo og Viken	12	32	31	26
Innlandet	15	30	25	30
Agder og Sør-Østlandet	13	34	31	22
Vestlandet	15	30	31	25
Trøndelag	14	29	34	23
Nord-Norge	15	28	28	29
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	18	30	24	28
10 000 - 29 999 innbyggere	13	32	33	23
30 000 - 299 999 innbyggere	12	31	31	26
300 000 innbyggere eller flere	13	34	33	21
Stemte ikke	8	23	31	38
Stemte	16	35	30	19
Parti				
Rødt	17	47	26	9
SV - Sosialistisk Venstreparti	15	38	34	13
Arbeiderpartiet	17	34	28	21
Senterpartiet	15	30	33	21
Miljøpartiet De Grønne	17	38	30	15
Kristelig Folkeparti	19	40	28	12
Venstre	16	37	30	18
Høyre	16	36	29	20
Fremskrittspartiet	14	43	24	19
Annen liste	18	30	31	21
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	14	31	30	25
Norske statsborgere, innvandrere	10	32	32	27
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	10	20	36	34
Utenlandske statsborgere	7	30	36	27
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	7	32	35	25
Østeuropeiske EU-land	6	28	40	27
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	10	30	32	29

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå

Tabell 9.116 Hvor enig eller uenig i følgende påstand? Jeg er godt fornøyd med mulighetene jeg har til å påvirke kommunale beslutninger som engasjerer meg. Prosent

	Helt enig	Nokså enig	Nokså uenig	Helt uenig
I alt	10	50	29	10
Menn	10	50	30	11
Kvinner	11	51	29	10
Alder				
18-34	11	50	28	10
35-49	8	51	31	9
50-69	10	51	29	11
over 70 år	14	46	27	13
Utdanningsnivå				
Grunnskole	12	44	28	17
Videregående	10	47	32	12
Universitets- og høyskole	11	58	26	5
Landsdel				
Oslo og Viken	9	50	30	11
Innlandet	13	47	28	12
Agder og Sør-Østlandet	10	55	28	8
Vestlandet	10	49	30	11
Trøndelag	11	50	30	8
Nord-Norge	14	49	26	11
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	16	49	23	11
10 000 - 29 999 innbyggere	11	50	31	9
30 000 - 299 999 innbyggere	8	51	30	11
300 000 innbyggere eller flere	8	51	31	11
Stemte ikke	8	43	32	18
Stemte	12	53	28	7
Parti				
Rødt	4	59	33	4
SV - Sosialistisk Venstreparti	13	58	29	1
Arbeiderpartiet	15	57	23	5
Senterpartiet	11	53	28	8
Miljøpartiet De Grønne	11	59	25	5
Kristelig Folkeparti	9	69	22	1
Venstre	11	59	24	6
Høyre	13	52	28	7
Fremskrittspartiet	7	45	34	13
Annen liste	11	38	34	18
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	11	50	29	10
Norske statsborgere, innvandrere	11	45	30	14
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	9	45	36	10
Utenlandske statsborgere	5	51	30	13
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	5	57	30	8
Østeuropeiske EU-land	4	46	34	17
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	11	45	30	15

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå

Tabell 9.117 Hvor enig eller uenig i følgende påstand? De som har gode personlige forbindelser i kommunen, får lettere ivare tatt sine interesser. Prosent

	Helt enig	Nokså enig	Nokså uenig	Helt uenig
I alt	25	47	23	6
Menn	28	47	19	6
Kvinner	21	47	26	6
Alder				
18-34	25	48	21	6
35-49	25	48	23	4
50-69	24	46	24	6
over 70 år	24	45	21	10
Utdanningsnivå				
Grunnskole	27	49	16	8
Videregående	27	45	22	6
Universitets- og høyskole	21	47	26	6
Landsdel				
Oslo og Viken	21	47	26	6
Innlandet	20	43	27	10
Agder og Sør-Østlandet	26	51	18	5
Vestlandet	28	46	21	6
Trøndelag	25	47	22	7
Nord-Norge	28	47	18	7
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	24	43	23	10
10 000 - 29 999 innbyggere	27	48	19	6
30 000 - 299 999 innbyggere	24	48	23	5
300 000 innbyggere eller flere	22	48	25	5
Stemte ikke	22	50	19	8
Stemte	26	45	24	5
Parti				
Rødt	31	49	16	3
SV - Sosialistisk Venstreparti	22	46	28	5
Arbeiderpartiet	19	43	30	8
Senterpartiet	26	47	22	5
Miljøpartiet De Grønne	21	47	26	6
Kristelig Folkeparti	22	47	25	6
Venstre	28	48	20	5
Høyre	25	46	25	4
Fremskrittspartiet	38	46	13	3
Annen liste	39	36	20	4
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	25	46	23	6
Norske statsborgere, innvandrere	23	47	22	8
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	26	49	23	3
Utenlandske statsborgere	20	52	22	7
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	21	53	22	4
Østeuropeiske EU-land	21	49	24	7
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	22	49	21	8

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå

Tabell 9.118 Hvor enig eller uenig i følgende påstand? Politikerne her i kommunen ivaretar hele kommunens interesser. Prosent

	Helt enig	Nokså enig	Nokså uenig	Helt uenig
I alt	9	54	28	9
Menn	10	53	28	9
Kvinner	8	56	28	8
Alder				
18-34	8	45	36	12
35-49	6	55	30	9
50-69	10	59	24	7
over 70 år	15	57	21	7
Utdanningsnivå				
Grunnskole	11	49	30	10
Videregående	10	50	28	11
Universitets- og høyskole	7	62	26	5
Landsdel				
Oslo og Viken	9	56	27	8
Innlandet	12	54	27	7
Agder og Sør-Østlandet	9	55	29	8
Vestlandet	9	52	28	11
Trøndelag	8	56	31	5
Nord-Norge	11	52	27	9
Kommunestørrelse				
0 - 9 999 innbyggere	15	52	23	9
10 000 - 29 999 innbyggere	10	54	28	7
30 000 - 299 999 innbyggere	7	57	28	8
300 000 innbyggere eller flere	8	49	32	11
Stemte ikke	7	48	33	12
Stemte	10	57	26	7
Parti				
Rødt	4	50	38	8
SV - Sosialistisk Venstreparti	9	64	24	4
Arbeiderpartiet	16	63	17	3
Senterpartiet	13	50	31	7
Miljøpartiet De Grønne	8	62	28	2
Kristelig Folkeparti	12	72	13	3
Venstre	14	59	21	7
Høyre	8	58	27	8
Fremskrittspartiet	7	56	24	12
Annen liste	3	39	36	21
Innvandringskategori				
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	10	55	27	8
Norske statsborgere, innvandrere	9	44	35	12
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	5	46	36	13
Utenlandske statsborgere	7	54	31	8
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn				
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	5	52	36	7
Østeuropeiske EU-land	6	57	29	8
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	9	46	33	12

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå

Tabell 9.119 Hvor enig eller uenig i følgende påstand? Det er viktig at fordelingen av menn og kvinner blant kommunepolitikere ligner fordelingen blant velgerne. Prosent

	Hverken				
	Helt enig	Nokså enig	enig eller uenig	Nokså uenig	Helt uenig
I alt	25	31	30	8	6
Menn	21	31	30	10	7
Kvinner	30	31	30	5	4
Alder					
18-34	19	27	35	10	9
35-49	23	31	32	7	7
50-69	27	33	29	7	4
over 70 år	37	33	21	6	3
Utdanningsnivå					
Grunnskole	22	31	31	10	6
Videregående	23	30	32	7	8
Universitets- og høyskole	30	32	28	7	3
Landsdel					
Oslo og Viken	25	32	30	8	5
Innlandet	26	28	31	9	6
Agder og Sør-Østlandet	23	27	36	7	7
Vestlandet	24	32	28	9	7
Trøndelag	28	35	29	6	3
Nord-Norge	26	30	31	7	6
Kommunestørrelse					
0 - 9 999 innbyggere	25	30	31	9	5
10 000 - 29 999 innbyggere	26	30	30	8	7
30 000 - 299 999 innbyggere	23	32	31	8	6
300 000 innbyggere eller flere	31	32	27	6	5
Stemte ikke	20	30	32	10	9
Stemte	27	32	30	7	4
Parti					
Rødt	34	31	27	3	5
SV - Sosialistisk Venstreparti	45	36	18	2	0
Arbeiderpartiet	33	34	25	5	3
Senterpartiet	22	35	30	8	6
Miljøpartiet De Grønne	31	29	30	6	4
Kristelig Folkeparti	22	37	25	12	4
Venstre	33	31	26	9	2
Høyre	22	31	34	9	5
Fremskrittspartiet	20	29	34	10	8
Annen liste	25	25	33	9	8
Innvandringskategori					
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	26	31	30	8	6
Norske statsborgere, innvandrere	26	27	32	9	6
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	26	27	37	8	2
Utenlandske statsborgere	19	32	31	10	8
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn					
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	24	32	29	8	8
Østeuropeiske EU-land	10	30	37	11	11
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	25	29	31	10	6

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå

Tabell 9.120 Hvor enig eller uenig i følgende påstand? Det er viktig at aldersfordelingen i kommunestyret stort sett er den samme som blant velgerne. Prosent

	Helt enig	Nokså enig	Hverken enig eller uenig	Nokså uenig	Helt uenig
I alt	22	36	29	8	5
Menn	19	36	29	10	6
Kvinner	26	35	28	7	4
Alder					
18-34	17	29	36	11	8
35-49	20	33	31	10	6
50-69	24	39	27	7	4
over 70 år	33	43	16	5	3
Utdanningsnivå					
Grunnskole	25	29	31	10	5
Videregående	20	35	30	8	7
Universitets- og høyskole	24	41	26	7	3
Landsdel					
Oslo og Viken	21	37	29	8	5
Innlandet	24	33	28	9	6
Agder og Sør-Østlandet	20	39	29	8	4
Vestlandet	23	34	29	9	6
Trøndelag	25	38	26	7	3
Nord-Norge	24	30	31	9	6
Kommunestørrelse					
0 - 9 999 innbyggere	24	35	27	9	6
10 000 - 29 999 innbyggere	25	33	27	10	5
30 000 - 299 999 innbyggere	20	37	30	8	5
300 000 innbyggere eller flere	25	35	28	6	6
Stemte ikke	18	32	30	12	8
Stemte	24	37	28	7	4
Parti					
Rødt	31	37	26	3	3
SV - Sosialistisk Venstreparti	40	32	22	5	1
Arbeiderpartiet	27	39	26	5	3
Senterpartiet	19	41	27	8	6
Miljøpartiet De Grønne	24	44	23	8	2
Kristelig Folkeparti	24	43	24	8	1
Venstre	20	42	28	8	2
Høyre	22	36	31	6	5
Fremskrittspartiet	20	32	30	11	7
Annen liste	27	29	28	12	4
Innvandringskategori					
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	23	36	28	8	5
Norske statsborgere, innvandrere	20	27	34	11	8
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	13	28	37	17	5
Utenlandske statsborgere	13	33	32	13	9
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn					
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	17	36	32	10	6
Østeuropeiske EU-land	7	30	35	16	12
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	18	28	33	13	8

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå

Tabell 9.121 Hvor enig eller uenig i følgende påstand? Det er viktig at kommunepolitikernes etniske bakgrunn ligner fordelingen blant velgerne. Prosent

	Helt enig	Nokså enig	Hverken enig eller uenig	Nokså uenig	Helt uenig
I alt	18	31	31	11	9
Menn	17	31	30	12	10
Kvinner	20	32	33	10	7
Alder					
18-34	15	28	34	12	11
35-49	18	29	33	11	10
50-69	18	34	30	10	8
over 70 år	25	33	27	10	5
Utdanningsnivå					
Grunnskole	17	28	32	13	9
Videregående	17	30	32	13	9
Universitets- og høyskole	20	36	31	8	5
Landsdel					
Oslo og Viken	17	32	32	12	7
Innlandet	21	30	34	7	8
Agder og Sør-Østlandet	14	33	35	10	8
Vestlandet	20	30	28	11	11
Trøndelag	23	33	28	9	7
Nord-Norge	17	31	33	9	10
Kommunestørrelse					
0 - 9 999 innbyggere	17	32	30	11	10
10 000 - 29 999 innbyggere	18	31	31	11	10
30 000 - 299 999 innbyggere	18	31	32	10	8
300 000 innbyggere eller flere	20	32	31	11	7
Stemte ikke	15	31	32	11	11
Stemte	20	32	31	10	8
Parti					
Rødt	28	29	31	8	5
SV - Sosialistisk Venstreparti	40	37	16	4	3
Arbeiderpartiet	22	35	30	9	5
Senterpartiet	15	31	34	12	9
Miljøpartiet De Grønne	25	33	32	5	5
Kristelig Folkeparti	22	31	28	11	8
Venstre	21	43	28	4	4
Høyre	14	27	36	15	9
Fremskrittspartiet	14	28	30	13	15
Annen liste	17	27	32	12	12
Innvandringskategori					
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	18	32	31	10	9
Norske statsborgere, innvandrere	22	26	31	13	9
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	26	29	26	13	6
Utenlandske statsborgere	15	29	32	13	11
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn					
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	15	32	33	10	10
Østeuropeiske EU-land	10	24	35	19	12
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	23	28	29	12	9

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå

Tabell 9.122 Hvor enig eller uenig i følgende påstand? Det er viktig at kommunepolitikerne kommer fra ulike geografiske deler av kommunen. Prosent

	Helt enig	Nokså enig	Hverken enig eller uenig	Nokså uenig	Helt uenig
I alt	35	35	21	5	4
Menn	32	36	21	6	5
Kvinner	39	34	20	4	3
Alder					
18-34	27	30	28	8	7
35-49	31	37	23	6	4
50-69	38	40	16	4	3
over 70 år	50	32	14	2	2
Utdanningsnivå					
Grunnskole	33	28	26	8	6
Videregående	36	35	20	4	5
Universitets- og høyskole	36	40	18	4	2
Landsdel					
Oslo og Viken	30	34	24	8	5
Innlandet	36	36	19	4	5
Agder og Sør-Østlandet	33	37	23	3	3
Vestlandet	40	38	15	5	3
Trøndelag	41	36	18	2	3
Nord-Norge	36	32	25	4	4
Kommunestørrelse					
0 - 9 999 innbyggere	40	32	18	5	5
10 000 - 29 999 innbyggere	40	34	19	4	3
30 000 - 299 999 innbyggere	31	38	23	5	4
300 000 innbyggere eller flere	32	35	23	6	5
Stemte ikke	27	31	27	7	8
Stemte	38	37	18	4	3
Parti					
Rødt	49	33	17	2	0
SV - Sosialistisk Venstreparti	47	33	16	4	1
Arbeiderpartiet	39	39	16	4	2
Senterpartiet	46	36	12	3	2
Miljøpartiet De Grønne	35	40	20	3	2
Kristelig Folkeparti	49	38	10	3	0
Venstre	38	41	19	2	0
Høyre	32	39	20	6	3
Fremskrittspartiet	35	34	23	5	3
Annen liste	34	37	20	4	5
Innvandringskategori					
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	37	36	20	5	4
Norske statsborgere, innvandrere	26	30	28	10	6
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	24	30	32	10	5
Utenlandske statsborgere	23	37	24	9	7
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn					
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	27	37	25	5	6
Østeuropeiske EU-land	17	36	26	14	8
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	25	32	27	10	7

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå

Tabell 9.123 Hvor vil du plassere deg selv på en skala fra 0 til 10 der 0 betyr venstresiden og 10 betyr høyresiden?

	Prosent											Helt til høyre	Antall personer
	Helt til venstre	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
I alt	4	3	6	11	13	26	12	12	8	2	3	3697	
Menn	4	3	6	10	11	24	14	13	9	2	4	1924	
Kvinner	4	3	7	13	15	29	9	10	6	2	3	1773	
Alder													
18-34	7	5	8	11	11	26	12	10	6	2	3	864	
35-49	3	3	6	12	14	26	12	12	8	2	3	892	
50-69	3	2	6	12	14	26	12	12	8	2	3	1434	
over 70 år	3	2	4	9	12	29	11	13	11	2	5	507	
Utdanningsnivå													
Grunnskole	7	2	4	7	11	36	12	9	5	2	5	597	
Videregående	3	2	6	10	13	27	12	11	10	2	4	1481	
Universitets- og høyskole	3	4	9	16	14	19	12	14	7	2	1	1571	
Landsdel													
Oslo og Viken	4	3	7	10	12	24	13	14	8	2	3	1131	
Innlandet	6	3	5	12	14	33	10	8	4	3	2	288	
Agder og Sør-Østlandet	3	2	6	10	13	29	11	11	10	2	4	517	
Vestlandet	2	3	5	12	13	25	14	13	8	2	4	971	
Trøndelag	6	2	10	15	14	28	7	7	7	2	2	381	
Nord-Norge	6	4	6	12	12	31	9	11	5	1	4	409	
Kommunestørrelse													
0 - 9 999 innbyggere	4	2	4	11	14	33	11	10	6	2	3	1049	
10 000 - 29 999 innbyggere	3	4	5	12	14	30	9	11	7	2	3	980	
30 000 - 299 999 innbyggere	4	2	7	11	13	24	14	13	9	2	3	1291	
300 000 innbyggere eller flere	6	5	9	11	11	20	12	12	8	2	5	377	
Stemte ikke	5	2	5	7	10	36	14	10	6	2	4	619	
Stemte	3	3	7	13	14	22	11	12	8	2	3	3078	
Parti													
Rødt	23	22	15	18	8	11	3	1	0	0	0	129	
SV - Sosialistisk Venstreparti	7	13	33	25	13	7	1	1	0	0	0	225	
Arbeiderpartiet	4	2	9	25	24	25	7	3	1	0	1	706	
Senterpartiet	1	1	2	11	20	39	14	7	3	1	1	502	
Miljøpartiet De Grønne	4	5	13	28	20	20	5	4	1	0	0	194	
Kristelig Folkeparti	0	1	2	4	15	35	17	18	7	1	0	116	
Venstre	0	0	1	10	19	22	31	11	5	1	0	105	
Høyre	1	0	0	1	3	12	17	34	23	4	5	566	
Fremskrittspartiet	0	0	0	1	5	8	12	20	26	10	18	196	
Annen liste	1	2	3	8	8	34	11	15	10	3	6	172	
Innvandringskategori													
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	3	3	6	11	13	26	12	12	8	2	3	3333	
Norske statsborgere, innvandrere	8	4	8	10	11	28	9	10	5	2	4	600	
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	8	7	13	11	17	21	6	9	6	1	1	180	
Utenlandske statsborgere	5	3	6	12	10	34	8	10	5	2	4	1344	
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn													
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	2	4	8	15	12	25	10	12	7	3	3	783	
Østeuropeiske EU-land	5	1	4	7	9	44	6	11	4	3	6	500	
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	9	5	9	10	11	29	9	8	5	1	4	841	

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå

Tabell 9.124 Folk kan oppleve ulike grader av tilknytning til forskjellige geografiske områder. Hvor vil du plassere deg selv hvor 1 står for «ingen tilknytning» og 5 står for «svært sterk tilknytning» i den bydelen eller bygda der du bor? Prosent

	Ingen tilknytning	2	3	4	Svært sterk tilknytning
I alt	8	12	30	27	23
Menn	9	12	31	27	21
Kvinner	7	12	29	27	26
Alder					
18-34	11	15	29	25	20
35-49	8	12	31	26	23
50-69	8	11	31	28	23
over 70 år	6	8	26	28	31
Utdanningsnivå					
Grunnskole	12	10	28	26	24
Videregående	7	11	28	26	28
Universitets- og høyskole	7	13	32	29	18
Landsdel					
Oslo og Viken	9	14	30	25	21
Innlandet	11	8	29	29	23
Agder og Sør-Østlandet	10	11	30	25	24
Vestlandet	7	12	28	29	24
Trøndelag	7	10	30	30	24
Nord-Norge	7	8	31	25	30
Kommunestørrelse					
0 - 9 999 innbyggere	6	8	24	28	34
10 000 - 29 999 innbyggere	6	11	29	28	26
30 000 - 299 999 innbyggere	10	13	32	26	19
300 000 innbyggere eller flere	11	16	29	24	20
Stemte ikke	13	14	30	23	20
Stemte	6	11	29	29	25
Parti					
Rødt	7	13	39	23	18
SV - Sosialistisk Venstreparti	7	17	29	31	16
Arbeiderpartiet	6	9	33	29	23
Senterpartiet	4	8	23	31	35
Miljøpartiet De Grønne	9	21	32	22	16
Kristelig Folkeparti	4	13	29	26	29
Venstre	6	15	34	19	26
Høyre	5	8	30	33	25
Fremskrittspartiet	9	10	23	28	29
Annen liste	8	14	24	27	27
Innvandringskategori					
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	8	12	29	28	24
Norske statsborgere, innvandrere	15	16	32	20	17
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrereforeldre	16	14	30	24	17
Utenlandske statsborgere	15	14	36	20	15
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn					
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	13	15	34	25	13
Østeuropeiske EU-land	16	13	36	20	16
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	16	15	34	18	17

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå

Tabell 9.125 Hvor vil du plassere deg selv hvor 1 står for «ingen tilknytning» og 5 står for «svært sterk tilknytning» i kommunen der du bor? Prosent

	Ingen tilknytning	2	3	4	Svært sterk tilknytning
I alt	6	11	30	29	25
Menn	6	12	30	29	24
Kvinner	5	10	30	29	27
Alder					
18-34	8	14	27	27	24
35-49	5	13	30	30	22
50-69	5	10	31	29	26
over 70 år	4	6	29	30	32
Utdanningsnivå					
Grunnskole	8	11	27	26	28
Videregående	5	10	29	27	29
Universitets- og høyskole	4	12	31	33	20
Landsdel					
Oslo og Viken	6	11	33	27	22
Innlandet	10	8	29	31	21
Agder og Sør-Østlandet	7	15	27	27	25
Vestlandet	5	11	27	30	28
Trøndelag	5	8	28	34	25
Nord-Norge	4	7	28	26	34
Kommunestørrelse					
0 - 9 999 innbyggere	5	7	25	29	34
10 000 - 29 999 innbyggere	5	11	28	31	26
30 000 - 299 999 innbyggere	6	12	31	28	23
300 000 innbyggere eller flere	6	12	33	27	22
Stemte ikke	10	14	30	23	22
Stemte	4	9	29	31	27
Parti					
Rødt	5	8	37	32	18
SV - Sosialistisk Venstreparti	4	14	27	34	22
Arbeiderpartiet	3	8	28	34	29
Senterpartiet	3	7	23	34	33
Miljøpartiet De Grønne	4	18	31	27	20
Kristelig Folkeparti	1	10	33	27	30
Venstre	3	14	28	24	31
Høyre	2	8	32	31	28
Fremskrittspartiet	6	7	31	25	31
Annen liste	6	11	35	27	20
Innvandringskategori					
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	5	10	29	29	27
Norske statsborgere, innvandrere	11	13	32	23	21
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	9	8	30	33	21
Utenlandske statsborgere	12	15	37	22	14
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn					
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	11	15	36	26	12
Østeuropeiske EU-land	12	16	34	22	17
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	11	13	34	22	20

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå

Tabell 9.126 Hvor vil du plassere deg selv hvor 1 står for «ingen tilknytning» og 5 står for «svært sterk tilknytning» til fylket der du bor? Prosent

	Ingen tilknytning	2	3	4	Svært sterk tilknytning
I alt	9	15	33	25	19
Menn	11	17	32	24	17
Kvinner	7	13	33	25	21
Alder					
18-34	10	18	32	22	19
35-49	8	16	32	27	17
50-69	8	14	34	24	19
over 70 år	9	13	31	25	22
Utdanningsnivå					
Grunnskole	10	15	32	22	22
Videregående	9	14	33	25	20
Universitets- og høyskole	8	17	33	26	16
Landsdel					
Oslo og Viken	10	18	34	23	15
Innlandet	11	20	30	22	17
Agder og Sør-Østlandet	10	16	36	22	17
Vestlandet	8	13	31	27	21
Trøndelag	7	10	29	32	22
Nord-Norge					
Kommunestørrelse					
0 - 9 999 innbyggere	8	12	33	25	23
10 000 - 29 999 innbyggere	9	15	32	25	20
30 000 - 299 999 innbyggere	10	17	33	24	17
300 000 innbyggere eller flere	8	16	32	24	20
Stemte ikke	14	17	30	21	18
Stemte	7	14	34	26	19
Parti					
Rødt	7	15	33	27	19
SV - Sosialistisk Venstreparti	8	16	34	23	19
Arbeiderpartiet	5	15	34	28	18
Senterpartiet	5	10	33	28	25
Miljøpartiet De Grønne	9	20	29	27	14
Kristelig Folkeparti	5	12	31	29	23
Venstre	8	20	32	19	22
Høyre	9	14	35	25	18
Fremskrittspartiet	8	11	38	19	25
Annen liste	5	18	34	29	14
Innvandringskategori					
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	8	15	32	25	20
Norske statsborgere, innvandrere	11	14	38	21	16
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	13	18	38	18	12
Utenlandske statsborgere	15	18	36	20	12
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn					
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	16	19	39	17	9
Østeuropeiske EU-land	14	16	36	22	13
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	12	15	36	21	16

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå

Tabell 9.127 Hvor vil du plassere deg selv hvor 1 står for «ingen tilknytning» og 5 står for «svært sterk tilknytning» til landsdelen der du bor? Prosent

	Ingen tilknytning	2	3	4	Svært sterk tilknytning
I alt	6	10	26	28	30
Menn	8	10	27	28	26
Kvinner	4	9	25	27	35
Alder					
18-34	8	12	27	24	29
35-49	7	8	27	31	27
50-69	6	9	26	28	31
over 70 år	4	7	24	28	37
Utdanningsnivå					
Grunnskole	8	9	26	24	33
Videregående	6	8	26	26	34
Universitets- og høyskole	5	11	26	32	25
Landsdel					
Oslo og Viken	7	13	28	26	26
Innlandet	7	11	28	24	30
Agder og Sør-Østlandet	7	9	29	24	31
Vestlandet	6	7	24	33	31
Trøndelag	6	7	25	29	32
Nord-Norge	3	6	18	27	45
Kommunestørrelse					
0 - 9 999 innbyggere	5	7	26	28	35
10 000 - 29 999 innbyggere	5	10	25	27	33
30 000 - 299 999 innbyggere	7	10	26	29	28
300 000 innbyggere eller flere	7	13	29	25	27
Stemte ikke	10	12	27	22	30
Stemte	5	9	26	30	31
Parti					
Rødt	4	10	32	29	25
SV - Sosialistisk Venstreparti	6	13	21	33	27
Arbeiderpartiet	3	9	28	30	31
Senterpartiet	4	7	26	30	34
Miljøpartiet De Grønne	9	14	26	30	22
Kristelig Folkeparti	4	10	21	33	33
Venstre	6	7	31	25	31
Høyre	4	8	25	33	31
Fremskrittspartiet	5	5	22	30	38
Annen liste	6	9	26	25	34
Innvandringskategori					
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	5	9	25	28	32
Norske statsborgere, innvandrere	9	13	34	24	21
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	8	10	35	23	25
Utenlandske statsborgere	14	13	36	22	15
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn					
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	15	14	36	24	12
Østeuropeiske EU-land	12	13	33	25	17
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	10	12	35	22	21

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå

Tabell 9.128 Hvor vil du plassere deg selv hvor 1 står for «ingen tilknytning» og 5 står for «svært sterk tilknytning» til Norge som helhet? Prosent

	Ingen tilknytning	2	3	4 tilknytning	Svært sterk	Antall personer
I alt	3	4	14	24	55	3772
Menn	3	5	15	25	53	1954
Kvinner	3	3	14	23	57	1818
Alder						
18-34	4	6	17	24	49	890
35-49	3	4	17	27	50	913
50-69	3	3	12	24	58	1453
over 70 år	2	2	11	19	66	516
Utdanningsnivå						
Grunnskole	6	4	16	19	55	614
Videregående	2	4	14	22	58	1523
Universitets- og høyskole	2	3	13	29	54	1585
Landsdel						
Oslo og Viken	3	4	15	25	53	1148
Innlandet	5	4	14	22	56	298
Agder og Sør-Østlandet	2	3	15	23	57	525
Vestlandet	4	3	13	24	57	998
Trøndelag	3	3	15	27	53	387
Nord-Norge	2	5	14	22	56	416
Kommunestørrelse						
0 - 9 999 innbyggere	2	5	13	22	58	1069
10 000 - 29 999 innbyggere	3	3	15	22	58	1006
30 000 - 299 999 innbyggere	4	3	15	26	53	1315
300 000 innbyggere eller flere	3	4	15	25	53	382
Stemte ikke	6	4	18	22	50	662
Stemte	2	3	13	25	58	3110
Parti						
Rødt	1	7	15	36	41	128
SV - Sosialistisk Venstreparti	2	3	15	32	48	225
Arbeiderpartiet	2	3	13	26	57	710
Senterpartiet	1	3	13	19	65	504
Miljøpartiet De Grønne	1	4	16	30	48	194
Kristelig Folkeparti	0	3	8	22	67	117
Venstre	1	2	13	24	60	108
Høyre	1	2	9	25	63	566
Fremskrittspartiet	1	2	9	24	64	197
Annen liste	3	6	17	17	57	173
Innvandringskategori						
Norske statsborgere uten innvandrerbakgrunn	3	3	12	24	59	3396
Norske statsborgere, innvandrere	7	7	22	26	39	604
Norske statsborgere, norskfødte med innvandrerforeldre	6	9	29	24	31	180
Utenlandske statsborgere	7	10	35	26	21	1358
Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn						
Norden, Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand	5	11	33	30	21	791
Østeuropeiske EU-land	8	10	31	29	22	508
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig	8	8	27	22	35	843

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå

10. Feilkilder ved utvalgsundersøkelser

Estimatene fra 2019 i denne rapporten kommer fra hovedundersøkelsen eller fra en kort oppfølgingsundersøkelse blant frafallet. I hovedundersøkelsen ble det benyttet to intervjueteknikker, web og telefon. I tverrsnittsutvalget og utvalget med personer med innvandrerbakgrunn er det benyttet utelukkende web. Mens for utvalget som er stratifisert etter kommunistørrelse er det benyttet telefon eller web. For å kunne kontrollere eventuelle effekter innført ved forskjellig intervjumode er sistnevnte utvalg delt i to tilfeldige understrata. Samme spørreskjema er benyttet i de to innsamlingsteknikkene. For å redusere frafallet var det tillat å endre innsamlingsteknikk underveis i datafangsten. Oppfølgingsundersøkelsen er utelukkende foretatt på web.

SSB anbefaler å benytte vektete estimerer når en skal estimere populasjonsverdier fra et utvalg (selv om det i mange tilfeller ikke vil endre forskjellene mellom gruppegjennomsnitt i nevneverdig grad). I regresjonsanalyser og analytisk statistikk er det imidlertid ikke like fruktbart alltid å vekte, her må en gjøre avveininger basert på formålet med analysen. I de analysene vi har gjort i denne rapporten hvor vi slår de ulike utvalgene i samme årgang sammen, må vi veie for å kunne si noe om norske velgere etter de bakgrunnskjenne-tegnene vi studerer. Utvalgsdesignet hvor vi trekker disproporsjonalt mange med innvandrerbakgrunn eller fler i små kommuner gjør at det i nettoutvalgene blir for få norske uten innvandrerbakgrunn og for få i folkerike kommuner.

Når vi konstruerer vekter tar vi hensyn til at frafallet, de som ikke svarer, kan føre til skjevhet. Fra og med 2015 blir SSBs offisielle valgstatistikk om partivalg også kalibrert etter partienes oppslutning i valget. Estimatene i kapitlene 2-6 er kalibrert etter partienes oppslutning i valget. Mens estimatene i tabellene i kapittel 9 er imidlertid ikke kalibrert etter partienes oppslutning i valget.

10.1. Totalfeil rammeverket

Gjennom utvalgsundersøkelser kan vi anslå forekomsten av ulike fenomener i en stor gruppe (populasjon) ved å måle forekomsten bare i et mindre utvalg som er trukket fra populasjonen. Det gir store besparelser sammenlignet med om vi skulle gjennomført målingen i hele populasjonen, men samtidig får vi en viss usikkerhet i anslagene. Grunnene til at vi gjennomfører utvalgsundersøkelser er at vi skal bruke resultatene fra undersøkelsen til å estimere ukjente verdier, kvantifiserbare fenomener, fra en populasjon. Metoden som brukes til å beregne et anslag (estimatet), kalles en estimator.

Det er to aspekter ved en estimator som er viktige. For det første bør estimatoren gi omtrent korrekt verdi ved gjentatte forsøk. Det vil si at den "treffer målet" i den forstand at ved gjentatt trekking av utvalg, vil gjennomsnittsverdien av estimatene være sentret rundt den sanne populasjonsverdien; estimatoren er forventningsrett. I tillegg trenger vi et mål på hvor stor variasjon rundt populasjonsverdien estimatene har ved gjentatt trekking av utvalg. Det er denne variasjonen som er den statistiske usikkerheten til estimatet, og det vanlige målet er standardfeilen, *SE* (fra det engelske begrepet "standard error"), til estimatet. *SE* er definert som det estimerte standardavviket til estimatoren. *SE* forteller dermed hvor mye et anslag i gjennomsnitt vil avvike fra den sanne verdien. På bakgrunn av det kan en estimere feilmarginer og si noe om innenfor hvilke intervaller den sannsynlige verdi ligger. Men denne fremgangsmåten forutsetter at dataene er nærmest fri fra andre typer feil, eller at summen av disse feilene i praksis balanserer hverandre ut.

Klassiske metodebøker skiller mellom 'utvalgsfeil' (sampling errors) på den ene siden og 'ikke-utvalgsfeil' (nonsampling errors) på den annen (Deming 1950; Hansen, Hurwitz and Madow 1953). Utvalgsfeil oppstår fordi vi undersøker et utvalg og ikke hele populasjonen. Den andre typen feil 'ikke-utvalgsfeil' skyldes feil eller mangler som oppstår under innsamlingen av data eller under bearbeiding av dataene. Utvalgsfeil fører gjerne til usystematiske (variable) feil, eller varians, mens

‘ikke-utvalgsfeil’ fører både til usystematiske og systematiske feil. Systematiske feil fører til skjevhet (bias) i estimatene, mens tilfeldige feil har innvirkning på den statistiske usikkerheten til estimatoren.

I den internasjonale litteraturen om kvalitet i offisielle statistikk er det i dag vanlig å ta utgangspunkt i de forskjellige feilkildene som kan oppstå. En systematisk og uttømmende tilnærming til potensielle feilkilder i velgerundersøkelsene er det såkalte ‘total survey error framework’ TSE (se f.eks. Groves et al. 2009). TSE starter ved avklaringsprosessen, går over til innsamling og bearbeiding og deretter til statistikken som produseres. Den stopper ved statistikken som er publisert, den tar ikke hensyn til eventuelle feiltolkninger som blir gjort ved bruk av statistikken.

Vi kan si at intervjuundersøkelser baseres på to typer slutninger

(1) Fra spørsmålene til begrepene/fenomenet (måling)

(2) Fra utvalget til populasjonen (representasjon)

Slutningsprosessen involverer to koordinerte sett med trinn, nemlig å skaffe svar på spørsmål konstruert for å speile fenomenet og identifisere og måle utvalgseenheter som danner et mikrokosmos av målpopulasjonen. I tabellen under er de viktigste fasene eller stegene i måleprosessen og representasjonsprosessen fremstilt sammen med de potensielle feilkildene.

Tabell 10.1 Oversikt over stegene og feilkildene i produksjon av mikrodata basert på intervjuundersøkelser av utvalg.

Fase	Måling (spørsmål)	Feilkilde	Representasjon (enheter)	Feilkilde
Avklaring	Begrep, fenomen	<i>Validitet</i>	Mål populasjon	<i>Dekningsfeil</i>
	✓		✓	
Innsamling	Måling	<i>Målefeil</i>	Utvalgsplan (ramme)	<i>Utvalgsfeil</i>
	✓		✓	
	Svar		Utvalg	<i>Frafallsfeil</i>
	✓		✓	
Bearbeiding	Bearbeidet svar	<i>Bearbeidingsfeil</i>	Svarutvalg (nettoutvalg)	<i>Justeringsfeil</i>
			✓	
	✓		Klargjøring	
			✓	
		→	Mikrodata	←

Måleprosessen starter med avklaring og definisjon av teoretiske begreper som deretter operasjonaliseres i spørsmål i et skjema. Ideelt sett skal spørsmålene reflektere begrepene vi vil måle på en perfekt måte (i praksis viser det seg at dette er mer komplisert). I innsamlingsfasen blir spørsmålene stilt til de som er valgt ut og det kommer en respons i form av et svar. Et svar kan fremskaffes på mange måter, en kan søke gjennom sin hukommelse eller man kan sjekke i kalendere, dagbøker eller andre skriftlige kilder. Svarene kodes og registres, i bearbeidingsfasen hender det at svarene endres eller justeres på grunn av ulogiske verdier eller inkonsistens med andre svar i skjemaet.

Feilkildene er i tabellen listet opp i *kursiv* ved siden av stegene. I måleprosessen er første steg å omarbeide abstrakte begreper til spørsmål i et spørreskjema eller en beskrivelse av hvordan fenomenet skal måles. Det er en konvensjon å ikke benytte ordet «feil» for å beskrive uoverensstemmelsene mellom fenomenet og dets tilhørende måling. Vi benytter ordet validitet, validitet handler om i hvilken grad målingen måler det vi faktisk ønsker å måle. Målefeil oppstår under datainnsamlingen og fører til at de registrerte verdiene på variablene er forskjellige fra de sanne verdiene. Etter innsamling og før dataene kan brukes i statistiske analyser undergår de ofte

en form for editering, åpne spørsmål må kodes og fraværende verdier må imputeres. Feil innført i dette stadiet kalles bearbeidingsfeil.

Den høyre kolonnen i tabellen handler om representasjonsprosessen. I velgerundersøkelsen er målpopulasjonen alle stemmeberettigede. I utvalgsplanen eller utvalgsrammen beskriver en hvordan en skal trekke utvalget, og rammen inneholder en liste over alle enhetene i målpopulasjonen. SSB har tilgang til manntallet nært opp til valgdagen. Dekningsfeil er avviket mellom enhetene listet i utvalgsrammen og alle enhetene i målpopulasjonen. I vårt tilfelle er den svært liten siden vi har et oppdatert register over manntallet, men dekningsfeilen er sjelden 0 siden det alltid er noen få personer som kommer til eller trekkes fra. Så må det trekkes et utvalg. Utvalgsfeil er en feil vi med vitende og vilje introduserer inn i statistikken. På grunn av kostnadsbeskrankninger undersøker vi en liten del av enhetene i hele utvalgsrammen. I utvalgsundersøkelser er det frafall, dvs. at det er noen – ofte mange – som ikke svarer på undersøkelsen. Dersom personer med bestemte kjennetegn deltar systematisk mindre enn andre, oppstår en systematisk skjevhet. Systematiske skjevheter vil føre til at de som er intervjuet ikke er representative for den populasjonen man er ute etter å undersøke. Til slutt har vi prosessen med å forsøke å justere eller rette opp eventuelle skjevheter i utvalgsplanen eller skjevheter introdusert ved frafall. Men også i denne prosessen kan feil introduseres, såkalt justeringsfeil.

Summen av alle disse feilene er «total survey error» (TSE). Det er simpelthen forskjellen mellom estimatet fra undersøkelsen og den sanne verdi i populasjonen. I velgerundersøkelsene kan vi kvantifisere TSE for parameterne valgdeltakelse og partiopplutning siden disse er kjent i populasjonen. For de fleste andre parametere vi forsøker å estimere er det imidlertid langt mer komplisert siden vi ikke kjenner den sanne verdi i populasjonen. I de fleste tilfeller fungerer derfor 'TSE rammeverket' mer som en systematisk måte å beskrive og vurdere størrelsen og betydningen av de ulike feilkildene på estimatet.

TSE rammeverket brukes også på registre

I analysene i denne rapporten er ofte kilden til bakgrunnsvariablene vi benytter administrative registre, altså ikke utvalgsundersøkelser med spørsmål til velgerne. De administrative registrene som vi benytter i offisiell statistikk er heller ikke fri for feil. Det er derfor nærliggende å hevde at den samme "feilkilde modellen" kan benyttes på registre, siden de fleste 'ikke-utvalgsfeil' som oppstår i en utvalgsundersøkelse også vil forekomme i et register.

Frafall

I utvalgsundersøkelser er det frafall, dvs. at det er noen – ofte mange – som ikke svarer på undersøkelsen. Dersom personer med bestemte kjennetegn deltar systematisk mindre enn andre, oppstår en systematisk skjevhet. Systematiske skjevheter vil føre til at de som er intervjuet ikke er representative for den populasjonen man er ute etter å undersøke. Av den grunn er det viktig å ha oversikt over frafallet, slik at man får kjennskap til hvor skjevt utvalget er i forhold til populasjonen. Det gjør det også mulig å korrigere utvalget for kjente skjevheter.

Frafall fører til at vi mister kontroll over trekkemekanismen eller seleksjons-mekanismen, dermed blir trekk sannsynligheten ukjent. Frafall fører til en del praktiske problemer, det kan føre til at estimatene blir skjeve og det kan føre til at de statistiske usikkerhetsmålene vi benytter blir feil. Noen ganger er frafall en alvorlig utfordring for kvaliteten på statistikken andre ganger ikke. Lite frafall og høy svarprosent er i seg selv ikke en tilstrekkelig indikasjon på perfekt eller høy datakvalitet. Sammenhengen mellom frafall og den skaden den gjør på kvaliteten av statistikken er kompleks og kan variere fra en undersøkelse og undergruppe til en annen. Den vil også variere mellom variabler og undergrupper innenfor samme undersøkelse.

I metodelitteraturen er det vanlig å operere med tre forskjellige scenarier eller «idealmodeller» for frafallet (1) *MCAR Missing Completely at Random* ingen skjevhet i frafallet, helt tilfeldig hvem som deltar og ikke deltar i undersøkelsen. (2) *MAR Missing-at-random* frafallet kan tilbakeføres til en observerbar variabel vi har tilgang til som gjør at vi kan rette opp skjevheten innført ved frafall. (3) *NMAR Not-Missing-At-Random* frafallet fører til skjevhet vi ikke har kontroll over. Denne feil mekanismen er i realiteten ukjent og det anbefales derfor at man undersøker effekten av frafallet under de ulike scenarioene (Rubin 1976, Zhang et al. 2013).

Vi ser gjennomgående at svarprosenten er høyere for dem som deltok i valget sammenliknet med dem som ikke deltok i valget. Vi klarer å rette opp noe av skjevheten innført ved frafall ved å vekte/kalibrere etter de variablene vi har tilgang til for hele populasjonen. Estimaten fra undersøkelsen er kalibrert etter kjennetegn i populasjonen som kjønn, alder, utdanning, innvandrerbakgrunn, Innvandrere og norskfødtes landbakgrunn, stemt/ikke stemt og partivalg.

Målefeil

Fordi vi manntallskontrollerer svarene fra velgerundersøkelsene kan vi studere potensielle målefeil mer inngående, og vi kan skille målefeil fra frafallsfeil og utvalgsfeil. Målefeil er avviket mellom den sanne verdi og den målte verdi. I mange tilfeller vil det by på store problemer å definere hva som er en sann verdi, spesielt i måling av holdninger, ønsker og liknende. Målefeil er gjerne den feilkilden som gjør mest skade på resultatet av statistiske undersøkelser. Men de er gjerne vanskelige å avdekke med mindre de er helt åpenbare. Feil kan oppstå i det intervjuet foretas, altså i møte mellom intervjuer og respondent. Målefeil kan komme av at intervjupersonen avgir feil svar. Det kan skyldes vansker med å huske forhold tilbake i tiden. Det kan også skyldes misforståelser av spørsmål. Når det blir spurt om forhold som folk erfaringsmessig finner kompliserte, må en regne med å få en del feilaktige svar. Virkningen av feil kan være av betydning i noen tilfeller. Det gjelder særlig hvis feilen er systematisk, det vil si at den samme feilen gjøres relativt ofte. Tilfeldige feil har forventningen 0, og medfører ikke skjevhet i estimatene. En tenker seg at feil som ikke er systematiske trekker like mye i hver retning, og at de derfor har svært liten effekt.

I valgundersøkelsene spør vi om respondentene stemte i valget. Vi innhenter også opplysninger om respondentene har stemt eller ikke fra manntallskontorene. Ved å kombinere disse to kildene kan vi estimere målefeilen for denne variabelen. Analyser viser at kombinasjonen for svaret om valgdeltakelse i intervjuundersøkelsen krysset mot manntallet for valgundersøkelsene gir samsvar mellom de to kildene i om lag 95 prosent av tilfellene. Mellom 4-5 prosent oppgir at de har stemt uten at registeret kan bekrefte dette, mens det er under 1 prosent hvor det er merket av i registeret fra manntallskontoret at respondentene har stemt mens de selv sier de ikke har stemt (Kleven 2020).

Dette fenomenet er velkjent fra metodelitteraturen og kalles en tendens til å svare sosialt ønskelig. Siden det foreligger en slags norm i samfunnet at man bør delta i valget, er det en tendens til noen av de som takker ja til å være med i undersøkelsen som av ulike grunner ikke har deltatt i valget allikevel hevder de har gjort det. Vi ser her altså et eksempel på en målefeil som er relativt liten og som i de fleste tilfeller vil ha liten betydning for analyser av valgadfærd. Samtidig så er det et eksempel på en målefeil som ikke jevner seg ut på det aggregerte nivået siden det er en klar retning i feilen. Denne feilen retter vi imidlertid opp ved å kun ta med dem som faktisk har stemt i analysene.

Tabell 10.2 Offisielt valgresultat, partivalg i hele nettutvalget (veid etter designvekt) og prosentavviket mellom partifordelingen i nettutvalget og det faktiske valgresultatet. Velgerundersøkelsene 2019

	Offisielt valgresultat Kommunestyrevalget 2019	Utvalg vektet etter designvekt	Prosentavvik nettutvalg og det faktiske valgresultatet
Rødt	3,8	4,6	0,8
Sosialistisk Venstreparti (SV)	6,1	8,2	2,1
Arbeiderpartiet (Ap)	24,8	23,1	-1,7
Senterpartiet (Sp)	14,4	14,4	0,0
Miljøpartiet de Grønne (MDG)	6,8	8,1	1,3
Kristelig Folkeparti (KrF)	4	4,0	0,0
Venstre	3,9	4,3	0,4
Høyre	20,1	20,4	0,3
Fremskrittspartiet (Frp)	8,2	7,5	-0,7
Liste mot bompenger	2,7	2,1	-0,6
Annen liste,	5,3	3,3	-2,0
	N	3 770	

Kilde: Valgstatistikk og Velgerundersøkelsene 2019, Statistisk sentralbyrå

Statistisk usikkerhet og feilmarginer ved enkelt tilfeldig utvalg

Tidligere i rapporten har vi vært opptatt av at det er en rekke feilkilder som kan få estimatet fra en undersøkelse til å avvike fra den sanne verdien i populasjonen. Det er som regel ikke mulig å beregne effekten av disse feilene. Prinsippene bak statistisk usikkerhet og beregning av feilmarginer ved enkel tilfeldig trekking gir allikevel en god illustrasjon på hvordan en skal tenke rundt slutninger fra utvalg til populasjonen (fremstillingen er basert på Bjørnstad 2000).

Utvalget til velgerundersøkelsen er trukket tilfeldig fra manntallet. Gjennom utvalgsundersøkelser kan vi anslå forekomsten av ulike fenomener i en stor gruppe (populasjonen) ved å måle forekomsten bare i et mindre utvalg som er trukket fra populasjonen. Det gir store besparelser sammenlignet med om vi skulle gjennomført målingen i hele populasjonen, men samtidig får vi en viss usikkerhet i anslagene. Denne usikkerheten kan vi beregne når vi kjenner sannsynligheten for at hver enkelt enhet i populasjonen skal bli trukket til utvalget.

Metoden som brukes til å beregne et anslag (estimatet), kalles en estimator. Det er to aspekter ved en estimator som er viktige. For det første bør estimatoren gi omtrent korrekt verdi ved gjentatte forsøk. Det vil si at den "treffer målet" i den forstand at ved gjentatt trekking av utvalg, vil gjennomsnittsverdien av estimatene være sentret rundt den sanne populasjonsverdien; estimatoren er *forventningsrett*. I tillegg trenger vi et mål på hvor stor variasjon rundt populasjonsverdien estimatene har ved gjentatt trekking av utvalg. Det er denne variasjonen som er den statistiske usikkerheten til estimatet, og det vanlige målet er *standardfeilen*, *SE* (fra det engelske begrepet "standard error"), til estimatet. *SE* er definert som det estimerte standardavviket til estimatoren. *SE* forteller dermed hvor mye et anslag i gjennomsnitt vil avvike fra den sanne verdien.

Som en illustrasjon: La oss si vi ønsker å estimere prosentandelen kvinner, P_0 , i en befolkning (populasjon) med størrelse N . Anta utvalget av størrelse n er trukket tilfeldig, det vil si at alle enheter har samme sannsynlighet n/N for å bli med i utvalget. La P være prosentandelen kvinner i utvalget. Da er P en forventningsrett estimator for P_0 og standardfeilen er gitt ved:

$$SE(P) = \sqrt{\frac{P(100-P)}{n} \cdot \left(1 - \frac{n}{N}\right)}.$$

Estimeringsfeilen vi begår er forskjellen mellom P og P_0 . Denne er selvfølgelig ukjent, men vi kan gi et anslag, *feilmarginen*, på hvor stor den med en gitt sannsynlighet kan være. Feilmarginen er definert som $2 \cdot SE$. Intervallet

$$(P - 2 \cdot SE, P + 2 \cdot SE)$$

er et 95 prosent konfidensintervall. Det betyr at sannsynligheten for at intervallet dekker den sanne verdien P_0 er 0,95 (95 prosent). Eller sagt på en annen måte, ved gjentatte utvalg, så vil 95 prosent av intervallene dekke den sanne verdien P_0 . Vi sier da at det er 95 prosent *sikkerhet* for at det *beregnete* intervallet dekker den sanne verdien. I faktaboksen oppsummeres begrepsdefinisjoner og formler for estimering av prosenttall i en populasjon.

Statistisk usikkerhet for estimering av prosentandel av et kjennetegn ved enkelt tilfeldig utvalg	
N	antall enheter i populasjonen
n	antall enheter i utvalget, trukket enkelt tilfeldig
P_0	prosentandel i populasjonen med kjennetegn a
x	antall enheter i utvalget med kjennetegn a
P	prosentandel i utvalget med kjennetegn a , $P = 100 \cdot (x/n)$
$100 - P$	prosentandel i utvalget som ikke har kjennetegn a
Utvalgsvarians $\text{Var}(P) = \frac{P_0(100 - P_0)}{n} \cdot \left(1 - \frac{n}{N}\right)$	
95 prosent konfidensintervall for P_0 : $P \pm 2 \cdot SE$	
Standardfeil: $SE = \sqrt{\frac{P(100 - P)}{n} \cdot \left(1 - \frac{n}{N}\right)}$	
Feilmargin = $2 \cdot SE$	

I de fleste utvalgsundersøkelsene i SSB utgjør utvalget en svært liten del av populasjonen. Undersøkelsene tar sikte på å dekke store populasjoner, som for eksempel alle norske velgere. Utvalgene som skal dekke disse populasjonene er små i forhold til populasjonsstørrelsene. Det betyr at utvalsandelen n/N er negligierbar i formelen for SE , og vi kan benytte formelen

$$SE = \sqrt{\frac{P(100 - P)}{n}}$$

Vi legger merke til at konfidensintervallets størrelse er avhengig av størrelsen på utvalget, men ikke av populasjonen. Standardfeilen blir mindre dess flere som er med i utvalget, og sammenhengen mellom størrelsen på standardfeilen og n er ikke lineær. For å få standardfeilen halvert, med samme verdi av P , så må utvalgsstørrelsen firedobles. Vi ser at standardfeilen er størst når utvalgsresultatet er 50 prosent, og avtar symmetrisk etter hvert som prosentandelen nærmer seg 0 og 100.

Tabell 10.3 kan benyttes istedenfor å gjøre egne beregninger. Den viser standardfeil for observerte prosentandeler etter utvalgets størrelse, trukket enkelt tilfeldig. Et utvalgsresultat på 40 prosent fra

enkelt tilfeldig utvalg med 1200 enheter har en standardfeil på 1,4 prosentpoeng. Dvs. at feilmarginen er 2,8 prosentpoeng og 95 prosent konfidensintervall er (37,2 - 42,8) prosent. Vi kan anslå med 95 prosent sikkerhet at andelen i populasjonen ligger mellom 37,2 og 42,8 prosent.

Tabell 10.3 Standardfeil i prosentpoeng for observerte prosentandeler ved ulike utvalgsstørrelser, for enkelt tilfeldig utvalg

n: \ P:	5/95	10/90	15/85	20/80	25/75	30/70	35/65	40/60	45/55	50/50
25	4,4	6,0	7,1	8,0	8,7	9,2	9,5	9,8	9,9	10,0
50	3,1	4,2	5,0	5,7	6,1	6,5	6,7	6,9	7,0	7,1
100	2,2	3,0	3,6	4,0	4,3	4,6	4,8	4,9	5,0	5,0
200	1,5	2,1	2,5	2,8	3,1	3,2	3,4	3,5	3,5	3,5
300	1,3	1,7	2,1	2,3	2,5	2,6	2,8	2,8	2,9	2,9
500	1,0	1,3	1,6	1,8	1,9	2,0	2,1	2,2	2,2	2,2
1 000	0,7	0,9	1,1	1,3	1,4	1,4	1,5	1,5	1,6	1,6
1 200	0,6	0,9	1,0	1,2	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4	1,4
1 500	0,6	0,8	0,9	1,0	1,1	1,2	1,2	1,3	1,3	1,3
2 000	0,5	0,7	0,8	0,9	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1
2 500	0,4	0,6	0,7	0,8	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0	1,0
3 000	0,4	0,5	0,7	0,7	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9

Eksempel på bruk av formel og tabell

Anta at vi ønsker å anslå andelen motstandere av norsk EU-medlemskap i 2009. Vi har trukket et enkelt tilfeldig utvalg på 3 000 respondenter (*n*) fra den stemmeberettigede delen av den norske befolkningen, som i 2009 utgjorde omtrent 3 500 000 personer (*N*). 1 400 (*x*) av de spurte oppgir at de er motstandere, de resterende 1 600 er enten tilhengere eller usikre. Andelen motstandere er da $x/n = 1\,400 / 3\,000 = 0,467$, eller 46,7 prosent. Siden $n/N = 0,0009$ så kan vi bruke den forenklete formelen for *SE* og får konfidensintervallet

$$46,7 \pm 2 \sqrt{\frac{46,7(100 - 46,7)}{3000}} = 46,7 \pm 2(0,91) = 46,7 \pm 1,8.$$

Estimatet for andelen EU-motstandere er altså 46,7 prosent. Feilmarginen for estimatet er 1,8 prosent, mens konfidensintervallet med 95 prosent sikkerhet forteller at andelen ligger mellom 44,9 og 48,5 prosent. Vi kan også bruke tabell 10.3. Vi går inn på raden 3 000 og kolonnen 45/55; som er kolonnen som ligger nærmest resultatet. I tabell 10.4 leser vi at standardfeilen er 0,9. Et 95 prosent konfidensintervall blir da $46,7 \pm 2(0,9) = 46,7 \pm 1,8$, som er det samme som over.

Det er vanlig å operere med et sikkerhetsnivå på 95 prosent, men konfidensintervall kan konstrueres for andre sikkerhetsnivå. Da må standardavviket multipliseres med et annet tall enn 2. Ofte er det ønskelig å sammenligne prosenttall for flere grupper. Når to usikre tall sammenlignes, vil usikkerheten på forskjellen mellom dem vanligvis bli større enn usikkerheten knyttet til hvert enkelt tall. Standardfeilen til forskjeller mellom to prosenttall er lik kvadratroten av summen av kvadratene av standardfeielene til enkelttallene. Når en har anslag for standardavvikene til slike forskjeller, kan en konstruere konfidensintervall for den sanne verdi på samme måte som beskrevet ovenfor.

Referanser

- Bjørnstad, Jan F. (2000) En innføring i utvalgsundersøkelser. Notater 2000/50. Oslo-Kongsvinger, Statistisk sentralbyrå.
https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/notat_200050/notat_200050.pdf
- Demming, W.E. (1950) *Some theory of sampling*. New York: Wiley.
- Falnes-Dalheim og Bye (2021) Lokalvalgundersøkelsene 2019. Dokumentasjonsnotat. Notater 2021/19. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/valg/artikler-og-publikasjoner/attachment/455108?ts=179d0ee74d8>
- Groves, R.M., Fowler, F.J., Jr., Couper, M.P., Lepkowski, J.M., Singer, E. & Tourangeau, R. (2009). *Survey methodology* 2nd ed. New York: Wiley.
- Hansen, M. H., W. N. Hurwitz & Madow, W.G. (1953) *Sample survey methods and theory volume I. Methods and applications*.
- Haugsgjerd, Atle & Signe Bock Seggaard (2020). *Politisk tillit, lokaldemokrati og legitimitet. Kunnskapsstatus og utviklingstrekk*. Rapport 2020:6. Oslo: Institutt for samfunnsforskning
- Kleven, Øyvinn. (2016) Nordmenn på tillitstoppen i Europa. Samfunnsspeilet, 2016(2). Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/attachment/269579?ts=1555305a1f0>
- Kleven, Øyvinn. (2017) Innvandrere og kommunestyrevalget 2015: Valgatferd og representasjon blant innvandrere, norskfødte med innvandrerforeldre og utenlandske statsborgere. (Rapporter 2017/10). Hentet fra <http://www.ssb.no/valg/artikler-og-publikasjoner/attachment/305795>
- [Kleven, Øyvinn \(2020\) Partivalg etter sosiale kjennetegn ved de siste stortings- og kommunestyrevalgene. Med noen historiske tabeller. Rapporter 2020/47 Oslo-Kongsvinger: Statistisk sentralbyrå \(pdf\).](#)
- Kleven, Øyvinn og Tor Morten Normann (2021) Partivalg, inntekt, klasse. SSB analyser 2021/12. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/valg/stortingsvalg/artikler/partivalg-inntekt-klasse>
- Rubin, D. B (1976) «Inference and missing data» I *Biometrika* 63(3), 581-592.
- Saglie, Jo, Signe Bock Seggaard og Dag Arne Christensen: Lokalvalget 2019. Nye kommuner – nye valg? Cappelen Damm Akademisk.
<https://press.nordicopenaccess.no/index.php/noasp/catalog/book/134>.
- Statistisk sentralbyrå (1995) *Historisk statistikk 1994*, NOS.C.188, Oslo-Kongsvinger.
- Zhang, Li-Chun, Ib Thomsen, & Øyvinn Kleven (2013) On the use of auxiliary and paradata for dealing with non-sampling Errors in household surveys. *International Statistical Review*, 81(2), 270–288.

Figurregister

Figur 2.1	Andel kvinnelige velgere, etter parti. Stortingsvalgene 2013 og 2017, kommunestyrevalgene 2015 og 2019.....	15
Figur 4.1	Andel sysselsatte (AKU) blant personer mellom 15-75 år, etter kjønn og år. 1972-2020	20
Figur 4.2	Oppslutningen om partiene blant menn etter to yrkesgrupper og sektor i tjenestenæringene. Kommunestyrevalget 2019. Prosent.....	29
Figur 4.3	Oppslutningen om partiene blant kvinner etter to yrkesgrupper og sektor i tjenestenæringene. Kommunestyrevalget 2019. Prosent.....	29
Figur 4.4	Oppslutningen til de rødgrønne (R/SV/Ap/Sp) og regjeringen Solberg med støttepartier (Krf/V/H/Frp) etter sektor, to yrkesgrupper og kjønn i tjenestenæringene. Kommunestyrevalget 2019. Prosent.....	30

Tabellregister

Tabell 1.1	Antall i utvalgene etter stratum, valgdeltakelse og svarprosent. Hovedskjema. Velgerundersøkelsen 2019	9
Tabell 1.3	Partienes oppslutning i valg fra 1975 til 2019. Hele landet. Prosent	11
Tabell 1.4	Partivalg i fylkestingsvalget og kommunestyrevalget blant dem som stemte i minst ett av valgene. Overgangsmatrise (n=3 366). Kommunestyre og fylkestingsvalget 2019. Prosent.....	12
Tabell 1.5	Partivalg i bydelsvalget og kommunestyrevalget i Oslo blant dem som stemte i minst ett av valgene. Overgangsmatrise (n=404). Kommunestyre og bydelsvalget 2019. Prosent	13
Tabell 1.6	Partienes oppslutning i kommunestyrevalgene 2015 og 2019. Nettoendringer, hele landet. Antall og prosent.....	13
Tabell 1.7	Partivalg i kommunestyrevalget blant dem som stemte i enten 2015 eller 2019. Overgangsmatrise (n= 3 707) Kommunestyrevalget 2019. Prosent	14
Tabell 2.1	Partienes oppslutning blant menn og kvinner i kommunevalg 2015 og 2019. Prosent ..	16
Tabell 3.1	Partienes oppslutning i ulike aldersgrupper og kjønn i kommunestyrevalgene 2015 og 2019. Prosent.....	17
Tabell 3.2	Partivalg etter utdanningsnivå og kjønn blant velgere over 25 år. Kommunestyrevalgene 2015 og 2019. Prosent.....	19
Tabell 3.3	Partivalg etter utdanningsnivå, kjønn og 2 aldersgrupper blant velgere over 25 år. Kommunestyrevalget 2019. Prosent.....	19
Tabell 4.1	Antall og andel sysselsatte blant stemmeberettigede etter institusjonell sektorgruppering og kjønn. Kommunestyre- og fylkestingsvalget 2019.....	21
Tabell 4.2	Partivalg etter sektor (6-delt) og kjønn. Kommunestyrevalget 2019. Prosent.	22
Tabell 4.3	Partivalg etter 'offentlig forvaltning' eller 'privat sektor og offentlig eide foretak' og kjønn. Kommunestyrevalget 2019. Prosent	23
Tabell 4.4	Lønnstakere (15-74) per 4. kvartal 2019, etter yrke (1-siffer) og kjønn. Antall og andel ..	23
Tabell 4.5	Partivalg etter yrkeskode (1-siffer), kjønn og sektor (2-delt). Kommunestyrevalget 2019. Prosent.....	24
Tabell 4.6	Partivalg etter yrkesgrupper, kjønn og sektor (2-delt). Kommunestyrevalget 2019. Prosent	25
Tabell 4.7	Sysselsatte (15-74 år, 4. kvartal 2019) etter næring, sektor (2-delt) og kjønn. Antall og andel	26
Tabell 4.8	Partivalg etter næring og kjønn. Kommunestyrevalget 2019. Prosent.	27
Tabell 5.1	Partivalg etter personlig bruttoinntekt ¹ etter 5 intervaller, kjønn og aldersgruppe (2-delt). Kommunestyrevalget 2019. Prosent.....	32
Tabell 6.1.	Partivalg etter innvandringskategori, landgruppe og statsborgerskap. Kommunestyrevalget 2019. Prosent.....	35
Tabell 6.2.	Partivalg blant øvrige og velgere med innvandrerbakgrunn etter kjønn, aldersgruppe og landgruppe Kommunestyrevalget 2019. Prosent	37
Tabell 6.3.	Partivalg blant øvrige og velgere med innvandrerbakgrunn etter utdanningsnivå og landgruppe Kommunestyrevalget 2019. Prosent	38
Tabell 6.4.	Partivalg blant velgere med innvandrerbakgrunn fra Afrika og Asia. Kommunestyrevalgene 2011-2019. Prosent.....	39
Tabell 6.5.	Andel blant utenlandske statsborgere som oppgir at de har stemmerett i andre land enn Norge, andel blant dem som oppgir å ha stemt ved det siste valget til nasjonalforsamling eller president i dette landet. Etter enkeltland og stemt/ikke stemt ved kommunestyrevalget i Norge 2019.....	40
Tabell 6.6.	Partivalg blant innvandrere etter utvalgte land. Kommunestyrevalget 2019. Prosent....	41
Tabell 6.7.	Partivalg blant norskfødte med to innvandrerforeldre etter utvalgte land. Kommunestyrevalget 2019. Prosent.....	41

Tabell 6.8	Partivalg etter innvandringskategori, Oslo, Kommunestyrevalget 2019. Prosent	41
Tabell 7.1	Høyt tillit til ulike politiske institusjoner etter kjønn, aldersgrupper, utdanningsnivå, valgdeltakelse og partivalg. Kommunestyrevalget 2019. Prosent	43
Tabell 7.2	Lav tillit til ulike politiske institusjoner etter kjønn, aldersgrupper, utdanningsnivå, valgdeltakelse og partivalg. Kommunestyrevalget 2019. Prosent	44
Tabell 8.1	Oppgitte viktige grunner til ikke å stemme, etter kjønn, alder og utdanningsnivå. Kommunestyrevalget 2019. Prosent.....	47
Tabell 8.2	Bivariate korrelasjoner (Pearsons r) mellom spørsmålene om årsaker til å ikke stemme (n=860)	48
Tabell 9.1	Hvor interessert er du i politikk generelt? Prosent	50
Tabell 9.2	Hvor interessert er du i kommunepolitikk? Prosent	51
Tabell 9.3	Hvor interessert er du i fylkespolitikk? Prosent.....	52
Tabell 9.4	Hvor interessert er du i rikspolitikk? Prosent.....	53
Tabell 9.5	Forhåndsstemte eller stemte på valgdagen blant dem som stemte ved kommunevalget. Prosent.....	54
Tabell 9.6	Når bestemte du deg for å stemme på det partiet eller den listen du valgte ved kommunevalget? Prosent	55
Tabell 9.7	Ga du personstemme til en eller flere kandidater på listen som du stemte på ved kommunevalget? Prosent	56
Tabell 9.8	Førte du opp kandidater fra andre partiers lister, såkalte slengerstemmer? Prosent....	57
Tabell 9.9	Hvilken rolle spilte følgende grunn til at du ga personstemme ved kommunevalget? Kandidatens standpunkt i viktige spørsmål. Prosent	58
Tabell 9.10	Hvilken rolle spilte følgende grunn til at du ga personstemme ved kommunevalget? Kandidatens politiske erfaring. Prosent	59
Tabell 9.11	Hvilken rolle spilte følgende grunn til at du ga personstemme ved kommunevalget? Kandidatens tilknytning til en bestemt del av kommunen. Prosent.....	60
Tabell 9.12	Hvilken rolle spilte følgende grunn til at du ga personstemme ved kommunevalget? Kandidatens kjønn. Prosent	61
Tabell 9.13	Hvilken rolle spilte følgende grunn til at du ga personstemme ved kommunevalget? Kandidatens alder. Prosent	62
Tabell 9.14.	Hvilken rolle spilte følgende grunn til at du ga personstemme ved kommunevalget? Kandidatens etniske bakgrunn. Prosent	63
Tabell 9.15	Hvilken rolle spilte følgende grunn til at du ga personstemme ved kommunevalget? Kandidatens opptreden i mediene. Prosent	64
Tabell 9.16	Hvilken rolle spilte følgende grunn til at du ga personstemme ved kommunevalget? Personlig kjennskap til kandidaten. Prosent.....	65
Tabell 9.17	Hvilken rolle spilte følgende grunn til at du ga personstemme ved kommunevalget? Kandidaten er aktiv i det lokale foreningslivet. Prosent.....	66
Tabell 9.18	Hvilken rolle spilte følgende grunn til at du ga personstemme ved kommunevalget? Kandidatens yrkesbakgrunn. Prosent.....	67
Tabell 9.19	Hva hadde størst betydning for ditt valg av parti eller liste til kommunevalget? Prosent	68
Tabell 9.20	Hvor viktig var følgende saker for din stemmegivning ved kommunevalget? Bompenger. Prosent	69
Tabell 9.21	Hvor viktig var følgende saker for din stemmegivning ved kommunevalget? Kommunesammenslåing. Prosent	70
Tabell 9.22	Hvor viktig var følgende saker for din stemmegivning ved kommunevalget? Sammenslåing av fylkeskommuner. Prosent.....	71
Tabell 9.23	Hvor viktig var følgende saker for din stemmegivning ved kommunevalget? Miljø og klima. Prosent.....	72
Tabell 9.24	Hvor viktig var følgende grunn for å ikke stemme ved kommunevalget? Forskjellene mellom partiene er for små. Prosent.....	73

Tabell 9.25	Hvor viktig var følgende grunn for å ikke stemme ved kommunevalget? Det er ingen viktige lokale saker jeg brenner for. Prosent	74
Tabell 9.26	Hvor viktig var følgende grunn for å ikke stemme ved kommunevalget? Jeg kjenner for lite til hva partiene står for. Prosent	75
Tabell 9.27	Hvor viktig var følgende grunn for å ikke stemme ved kommunevalget? Jeg mangler tillit til lokalpolitikere her i kommunen. Prosent.....	76
Tabell 9.28	Hvor viktig var følgende grunn for å ikke stemme ved kommunevalget? Jeg hadde ikke tid og anledning. Prosent.....	77
Tabell 9.29	Hvor viktig var følgende grunn for å ikke stemme ved kommunevalget? Jeg er fornøyd med tingene slik de er. Prosent	78
Tabell 9.30	Hvor viktig var følgende grunn for å ikke stemme ved kommunevalget? Ute av kommunen eller borte fra hjemmet. Prosent.....	79
Tabell 9.31	Hvor viktig var følgende grunn for å ikke stemme ved kommunevalget? Sykdom eller uførhet (egen eller i familien). Prosent	80
Tabell 9.32	Blant dem med stemmerett i Oslo. Stemte du ved bydelsutvalg i år?	81
Tabell 9.33	Blant dem som stemte i bydelsvalget i Oslo. Hvilket parti stemte du på?	82
Tabell 9.34	Stemte du ved fylkestingsvalget i år?	83
Tabell 9.35	Blant dem som stemte i fylkestingsvalget. Hvilket parti stemte du på?.....	84
Tabell 9.36	Hva hadde størst betydning for ditt valg av parti/liste til fylkestingsvalget?	85
Tabell 9.37	Hvilket parti stemte du på i 2015, blant dem som stemte ved kommunevalget 2015? ...	86
Tabell 9.38	Hvilket parti ville du ha stemt på hvis valget i høst var et stortingsvalg?	87
Tabell 9.39	Har du hatt kommunalt verv i din nåværende bostedskommune i løpet av de siste fire årene?	88
Tabell 9.40	Kunne du tenke deg å ta på deg slike verv dersom du ble spurt om det?.....	89
Tabell 9.41	Er du medlem av et politisk parti?	90
Tabell 9.42	Kunne du tenke deg å bli medlem av et politisk parti?.....	91
Tabell 9.43	Har du i løpet av de siste 12 måneder gjort frivillig innsats for noen organisasjoner eller foreninger? Prosent	92
Tabell 9.44	Har noen gang i løpet av de fire siste årene gjort følgende for å påvirke en beslutning i kommunen der du bor? Skrevet under på opprop eller underskriftskampanje. Prosent	93
Tabell 9.45	Følgende for å påvirke en beslutning i kommunen der du bor? Deltatt i aksjon, protestmøte, demonstrasjon. Prosent.	94
Tabell 9.46	Har noen gang i løpet av de fire siste årene gjort følgende for å påvirke en beslutning i kommunen der du bor? Tatt saken opp i parti, fagforening, eller annen organisasjon. Prosent.....	95
Tabell 9.47	Har noen gang i løpet av de fire siste årene gjort følgende for å påvirke en beslutning i kommunen der du bor? Henvendt deg til kommuneadministrasjonen. Prosent.....	96
Tabell 9.48	Har noen gang i løpet av de fire siste årene gjort følgende for å påvirke en beslutning i kommunen der du bor? Tatt kontakt med en lokal politiker. Prosent	97
Tabell 9.49	Har noen gang i løpet av de fire siste årene gjort følgende for å påvirke en beslutning i kommunen der du bor? Skrevet i avisen, tatt kontakt med eller opptådt i lokale medier. Prosent.....	98
Tabell 9.50	Har noen gang i løpet av de fire siste årene gjort følgende for å påvirke en beslutning i kommunen der du bor? Diskutert en lokalpolitisk sak i sosiale medier. Prosent	99
Tabell 9.51	Hvor stor betydning har det for deg personlig hvilket parti, som har flertall i kommunestyret? Prosent	100
Tabell 9.52	Hvor stor betydning tror du resultatet av kommunevalget i høst vil få for hva som vil skje i kommunen i de kommende fire år? Prosent	101
Tabell 9.53	Var det mest lokale saker eller rikspolitiske saker som preget valgkampen i din kommune? Prosent	102
Tabell 9.54	Hvor stor forskjell synes du det er mellom partiene i din kommune? Prosent	103

Tabell 9.55	I løpet av den siste uken før valget, hvor ofte så, hørte eller leste du politiske nyhetssaker i? NRK TV, Distriktssendinger. Prosent	104
Tabell 9.56	I løpet av den siste uken før valget, hvor ofte så, hørte eller leste du politiske nyhetssaker i? NRK TV, andre sendinger. Prosent	105
Tabell 9.57	I løpet av den siste uken før valget, hvor ofte så, hørte eller leste du politiske nyhetssaker i? TV 2. Prosent.....	106
Tabell 9.58	I løpet av den siste uken før valget, hvor ofte så, hørte eller leste du politiske nyhetssaker i? NRK Radio, Distriktssendinger. Prosent.....	107
Tabell 9.59	I løpet av den siste uken før valget, hvor ofte så, hørte eller leste du politiske nyhetssaker i? NRK Radio, andre sendinger. Prosent.....	108
Tabell 9.60	I løpet av den siste uken før valget, hvor ofte så, hørte eller leste du politiske nyhetssaker i? Andre radiokanaler. Prosent	109
Tabell 9.61	I løpet av den siste uken før valget, hvor ofte så, hørte eller leste du politiske nyhetssaker i? Lokalaviser (inkludert nett). Prosent	110
Tabell 9.62	I løpet av den siste uken før valget, hvor ofte så, hørte eller leste du politiske nyhetssaker i? Regionaviser (inkludert nett). Prosent	111
Tabell 9.63	I løpet av den siste uken før valget, hvor ofte så, hørte eller leste du politiske nyhetssaker i? VG (inkludert nett). Prosent.	112
Tabell 9.64	I løpet av den siste uken før valget, hvor ofte så, hørte eller leste du politiske nyhetssaker i? Andre riksdekkende aviser (inkludert nett). Prosent	113
Tabell 9.65	I løpet av den siste uken før valget, hvor ofte så, hørte eller leste du politiske nyhetssaker i? Facebook. Prosent	114
Tabell 9.66	I løpet av den siste uken før valget, hvor ofte så, hørte eller leste du politiske nyhetssaker i? Twitter. Prosent.....	115
Tabell 9.67	I løpet av den siste uken før valget, hvor ofte så, hørte eller leste du politiske nyhetssaker i? Snapchat. Prosent.....	116
Tabell 9.68	Hvilke av følgende kanaler var den viktigste kilden til informasjon i valgkampen for deg? Prosent.....	117
Tabell 9.68	Hvilke av følgende kanaler var den viktigste kilden til informasjon i valgkampen for deg? Prosent. (forts.).....	118
Tabell 9.69	Har du familie, venner eller bekjente som stilte til valg i din kommune? Prosent	119
Tabell 9.70	Blant dem som har familie, venner eller bekjente som stilte til valg. Har du familiemedlemmer som stilte til valg i din kommune? Prosent.....	120
Tabell 9.71	Blant dem som har familie, venner eller bekjente som stilte til valg. Har du venner som stilte til valg i din kommune? Prosent.....	121
Tabell 9.72	Blant dem som har familie, venner eller bekjente som stilte til valg. Har du bekjente som stilte til valg i din kommune? Prosent.....	122
Tabell 9.73	Er du venn på Facebook eller i andre sosiale medier, med noen som stilte til valg i din kommune? Prosent	123
Tabell 9.74	Hvor ofte diskuterer du lokalpolitiske spørsmål med andre? Prosent.....	124
Tabell 9.75	Fra 2020 vil det være 356 kommuner i Norge. Hva synes du bør skje med antallet kommuner i fremtiden? Prosent	125
Tabell 9.76	Blant dem som bor i kommuner som ikke skal slå seg sammen. Vil du støtte at din egen kommune blir slått sammen med en eller flere nabokommuner? Prosent	126
Tabell 9.77	Blant dem som bor i kommuner som nylig er slått sammen med en eller flere nabokommuner. Støtter du denne sammenslåingen? Prosent.....	127
Tabell 9.78	Blant dem som bor i kommuner som blir slått sammen med en eller flere nabokommuner per 01.01.2020. Støtter du denne sammenslåingen? Prosent.....	128
Tabell 9.79	Blant dem som bor i kommuner som ikke skal slå seg sammen. Hvilke konsekvenser tror du en eventuell kommunesammenslåing vil ha for kvaliteten på kommunens tjenestetilbud? Prosent	129

Tabell 9.80	Blant dem som bor i kommuner som ikke skal slå seg sammen. Hvilke konsekvenser tror du eventuell kommunesammenslåing vil ha for opplevelse av fellesskap mellom innbyggerne? Prosent	130
Tabell 9.81	Blant dem som bor i kommuner som slår seg sammen. Hvilke konsekvenser tror du kommunesammenslåingen vil ha for kvaliteten på kommunens tjenestetilbud? Prosent	131
Tabell 9.82	Blant dem som bor i kommuner som slår seg sammen. Hvilke konsekvenser tror du kommunesammenslåingen vil ha for opplevelsen av fellesskap mellom innbyggerne? Prosent	132
Tabell 9.83	Blant dem som bor i kommuner som ikke skal slå seg sammen. Hvilke konsekvenser tror du en eventuell kommunesammenslåing vil ha for reiseavstanden til kommunale tjenester for deg og din husstand? Prosent	133
Tabell 9.84	Blant dem som bor i kommuner som ikke skal slå seg sammen. Hvilke konsekvenser tror du en eventuell kommunesammenslåing vil ha for opplevelsen av lokal tilhørighet for deg og din husstand? Prosent	134
Tabell 9.85	Blant dem som bor i kommuner som ikke skal slå seg sammen. Hvilke konsekvenser tror du en eventuell kommunesammenslåing vil ha for mulighetene til å holde deg og din husstand orientert om hva som foregår i kommunen? Prosent.....	135
Tabell 9.86	Blant dem som bor i kommuner som ikke skal slå seg sammen. Hvilke konsekvenser tror du en eventuell kommunesammenslåing vil ha for mulighetene for deg og din husstand til å ta kontakt med lokalpolitikere i kommunen? Prosent.....	136
Tabell 9.87	Blant dem som bor i kommuner som ikke skal slå seg sammen. Hvilke konsekvenser tror du en eventuell kommunesammenslåing vil ha for mulighetene for deg og din husstand til å påvirke kommunale beslutninger? Prosent.....	137
Tabell 9.88	Blant dem som bor i kommuner som slår seg sammen. Hvilke konsekvenser tror du kommunesammenslåingen vil ha for reiseavstanden til kommunale tjenester for deg og din husstand? Prosent	138
Tabell 9.89	Blant dem som bor i kommuner som slår seg sammen. Hvilke konsekvenser tror du kommunesammenslåingen vil ha for opplevelsen av lokal tilhørighet for deg og din husstand? Prosent	139
Tabell 9.90	Blant dem som bor i kommuner som slår seg sammen. Hvilke konsekvenser tror du kommunesammenslåingen vil ha for mulighetene til å holde deg og din husstand orientert om hva som foregår i kommunen? Prosent	140
Tabell 9.91	Blant dem som bor i kommuner som slår seg sammen. Hvilke konsekvenser tror du kommunesammenslåingen vil ha for mulighetene for deg og din husstand til å ta kontakt med lokalpolitikere i kommunen? Prosent	141
Tabell 9.92	Blant dem som bor i kommuner som slår seg sammen. Hvilke konsekvenser tror du kommunesammenslåingen vil ha for mulighetene for deg og din husstand til å påvirke kommunale beslutninger? Prosent	142
Tabell 9.93	Til alle. Hvor fornøyd er du med lokalpolitikernes håndtering av spørsmålet om kommunesammenslåing i din kommune? Prosent	143
Tabell 9.94	Hvem synes du skal bestemme om kommunen din skal slå seg sammen med en annen kommune? Prosent	144
Tabell 9.95	Hvilket standpunkt er du mest enig i? Noen mener det er en borgerplikt å stemme ved valg, andre mener en bare bør stemme når valget er viktig for en selv. Prosent. ..	145
Tabell 9.96	Ville du føle det som ubehagelig å fortelle venner eller kjente at du ikke stemte ved et kommunevalg? Prosent	146
Tabell 9.97	Hvor stor tillit har du til Kommunestyret, på en skala fra 0 til 10? Prosent.	147
Tabell 9.98	Hvor stor tillit har du til Ordføreren, på en skala fra 0 til 10? Prosent	148
Tabell 9.99	Hvor stor tillit har du til Fylkestinget, på en skala fra 0 til 10? Prosent	149
Tabell 9.100	Hvor stor tillit har du til Stortinget, på en skala fra 0 til 10? Prosent	150
Tabell 9.101	Hvor stor tillit har du til regjeringen, på en skala fra 0 til 10? Prosent	151

Tabell 9.102	Hvor stor tillit har du til statlig forvaltning, på en skala fra 0 til 10? Prosent.....	152
Tabell 9.103	Hvor stor tillit har du til kommuneadministrasjonen, på en skala fra 0 til 10? Prosent	153
Tabell 9.104	Hvor stor tillit har du til lokalpolitikere, på en skala fra 0 til 10? Prosent.....	154
Tabell 9.105	Hvor stor tillit har du til rikspolitikere, på en skala fra 0 til 10? Prosent.....	155
Tabell 9.106	Hvor stor tillit har du til de politiske partiene, på en skala fra 0 til 10? Prosent	156
Tabell 9.107	Hvor fornøyd er du med den måten lokaldemokratiet fungerer på i din kommune? Prosent	157
Tabell 9.108	Hvor enig eller uenig er du i følgende påstand? I min kommune er det lett å komme i kontakt med de folkevalgte. Prosent	158
Tabell 9.109	Hvor enig eller uenig er du i følgende påstand? Det lokale folkestyret er ikke så viktig bare de offentlige tjenestene blir opprettholdt. Prosent	159
Tabell 9.110	Hvor enig eller uenig er du i følgende påstand? De fleste folkevalgte her i kommunen er dyktige folk som vanligvis vet hva de gjør. Prosent.....	160
Tabell 9.111	Hvor enig eller uenig er du i følgende påstand? Politikken her i kommunen er iblant så innviklet at folk ikke forstår hva den dreier seg om. Prosent	161
Tabell 9.112	Hvor enig eller uenig er du i følgende påstand? Politikken her i kommunen er iblant så innviklet at folk ikke forstår hva den dreier seg om. Prosent	162
Tabell 9.113	Kun til dem som stemte ved kommunevalget. Da jeg stemte, stemte jeg ut fra min overbevisning om rikspolitik og ikke på bakgrunn av de lokale kandidatene og den lokale valgkampen. Prosent	163
Tabell 9.114	Hvor enig eller uenig i følgende påstand? De som sitter i kommunestyret og bestemmer tar sjelden hensyn til det vanlige folk mener. Prosent.....	164
Tabell 9.115	Hvor enig eller uenig i følgende påstand? Jeg oppfatter meg selv som vel kvalifisert for å delta i lokalpolitikk. Prosent	165
Tabell 9.116	Hvor enig eller uenig i følgende påstand? Jeg er godt fornøyd med mulighetene jeg har til å påvirke kommunale beslutninger som engasjerer meg. Prosent.....	166
Tabell 9.117	Hvor enig eller uenig i følgende påstand? De som har gode personlige forbindelser i kommunen, får lettere ivare tatt sine interesser. Prosent.....	167
Tabell 9.118	Hvor enig eller uenig i følgende påstand? Politikerne her i kommunen ivaretar hele kommunens interesser. Prosent	168
Tabell 9.119	Hvor enig eller uenig i følgende påstand? Det er viktig at fordelingen av menn og kvinner blant kommunepolitikere ligner fordelingen blant velgerne. Prosent.....	169
Tabell 9.120	Hvor enig eller uenig i følgende påstand? Det er viktig at aldersfordelingen i kommunestyret stort sett er den samme som blant velgerne. Prosent.....	170
Tabell 9.121	Hvor enig eller uenig i følgende påstand? Det er viktig at kommunepolitikernes etniske bakgrunn ligner fordelingen blant velgerne. Prosent	171
Tabell 9.122	Hvor enig eller uenig i følgende påstand? Det er viktig at kommunepolitikernes kommer fra ulike geografiske deler av kommunen. Prosent	172
Tabell 9.123	Hvor vil du plassere deg selv på en skala fra 0 til 10 der 0 betyr venstresiden og 10 betyr høyresiden? Prosent.....	173
Tabell 9.124	Folk kan oppleve ulike grader av tilknytning til forskjellige geografiske områder. Hvor vil du plassere deg selv hvor 1 står for «ingen tilknytning» og 5 står for «svært sterk tilknytning» i den bydelen eller bygda der du bor? Prosent	174
Tabell 9.125	Hvor vil du plassere deg selv hvor 1 står for «ingen tilknytning» og 5 står for «svært sterk tilknytning» i kommunen der du bor? Prosent	175
Tabell 9.126	Hvor vil du plassere deg selv hvor 1 står for «ingen tilknytning» og 5 står for «svært sterk tilknytning» til fylket der du bor? Prosent.....	176
Tabell 9.127	Hvor vil du plassere deg selv hvor 1 står for «ingen tilknytning» og 5 står for «svært sterk tilknytning» til landsdelen der du bor? Prosent	177
Tabell 9.128	Hvor vil du plassere deg selv hvor 1 står for «ingen tilknytning» og 5 står for «svært sterk tilknytning» til Norge som helhet? Prosent.....	178

Tabell 10.1	Oversikt over stegene og feilkildene i produksjon av mikrodata basert på intervjuundersøkelser av utvalg.	180
Tabell 10.2	Offisielt valgresultat, partivalg i hele nettutvalget (veid etter designvekt) og prosentavviket mellom partifordelingen i nettutvalget og det faktiske valgresultatet. Velgerundersøkelsene 2019	183
Tabell 10.3	Standardfeil i prosentpoeng for observerte prosentandeler ved ulike utvalgsstørrelser, for enkelt tilfeldig utvalg.....	185

Tallgrunnlag til figurer

Figurdata 2.1 Andel kvinnelige velgere, etter parti. Stortingsvalgene 2013 og 2017, kommunestyrevalgene 2015 og 2019

	Stv 2013	Kv 2015	Stv 2017	Kv2019
Fremskrittspartiet	39	40	37	44
Høyre	46	50	46	46
Venstre	55	47	53	46
Kristelig Folkeparti	63	59	62	48
FNB/BL ¹	.	50	.	50
Senterpartiet	47	43	50	50
Arbeiderpartiet	58	60	57	54
Rødt	50	50	57	57
Miljøpartiet de Grønne	48	58	55	58
Sosialistisk Venstreparti	69	68	69	66

Kilde: Stortingsvalget/Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Figurdata 4.1 Andel sysselsatte (AKU) blant personer mellom 15-75 år, etter kjønn og år. 1972-2020

	Menn	Kvinner
1972	77	44
1973	77	44
1974	77	43
1975	76	46
1976	77	49
1977	78	50
1978	78	52
1979	77	53
1980	78	54
1981	78	55
1982	78	55
1983	76	56
1984	76	56
1985	76	58
1986	77	61
1987	77	62
1988	76	62
1989	73	59
1990	72	59
1991	70	59
1992	70	59
1993	69	59
1994	70	60
1995	71	61
1996	73	63
1997	75	64
1998	76	66
1999	75	67
2000	75	67
2001	75	67
2002	74	67
2003	73	66
2004	73	66
2005	73	66
2006	73	66
2007	74	67
2008	75	68
2009	73	68
2010	71	67
2011	72	67
2012	72	66
2013	71	66
2014	71	65
2015	70	65
2016	69	65
2017	69	65
2018	70	65
2019	71	65
2020	70	65
2021	71	66

Kilde: Arbeidskraftundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Figurdata 4.2 Oppslutningen om partiene blant menn etter to yrkesgrupper og sektor i tjenestenæringene. Kommunestyrevalget 2019. Prosent

	R	SV	A	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp
Privat sektor - Øvrige yrker	4	3	22	16	5	5	3	17	15
Offentlig sektor - Øvrige yrker	6	6	38	21	5	1	4	7	7
Privat sektor - Ledere, akademikere og høyskoleyrker	1	5	19	10	7	5	8	33	7
Offentlig sektor - Ledere, akademikere og høyskoleyrker	7	8	27	10	13	6	5	14	6

Øvrige yrker: kontor/salg-service, håndverkere/prosess, maskin, hjelpearbeidere

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Figurdata 4.3 Oppslutningen om partiene blant kvinner etter to yrkesgrupper og sektor i tjenestenæringene. Kommunestyrevalget 2019. Prosent

	R	SV	A	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp
Privat sektor - Øvrige yrker	3	7	24	12	9	2	2	20	11
Offentlig sektor - Øvrige yrker	4	6	33	22	3	3	2	11	8
Privat sektor - Ledere, akademikere og høyskoleyrker	5	9	21	9	8	6	6	28	4
Offentlig sektor - Ledere, akademikere og høyskoleyrker	6	10	26	15	11	4	4	14	3

Øvrige yrker: kontor/salg-service, håndverkere/prosess, maskin, hjelpearbeidere

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Figurdata 4.4 Oppslutningen til de rødgrønne (R/SV/Ap/Sp) og regjeringen Solberg med støttepartier (Krf/V/H/Frp) etter sektor, to yrkesgrupper og kjønn i tjenestenæringene. Kommunestyrevalget 2019. Prosent

	R/SV/Ap/Sp	Krf/V/H/Frp	2*SE (R/SV/Ap/Sp)	2*SE (Krf/V/H/Frp)
Privat sektor. Ledere, akademikere og høyskoleyrker - Menn	35	53	4,8	5,0
Privat sektor. Øvrige yrker - Menn	44	39	7,1	6,9
Privat sektor. Ledere, akademikere og høyskoleyrker - Kvinner	45	44	6,2	6,2
Privat sektor. Øvrige yrker - Kvinner	46	36	6,5	6,3
Offentlig sektor. Ledere, akademikere og høyskoleyrker - Menn	52	30	6,3	5,8
Offentlig sektor. Øvrige yrker - Menn	57	19	13,3	10,6
Offentlig sektor. Øvrige yrker - Kvinner	65	24	6,8	6,1
Offentlig sektor. Ledere, akademikere og høyskoleyrk. - Kvinner	71	25	4,0	3,8

Øvrige yrker: kontor/salg-service, håndverkere/prosess, maskin, hjelpearbeidere

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.